ΓΕΝΙΚΗ ΕΦΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙ

ΥΠΟ

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑ

ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΦΟΡΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ Α'. ΚΑΙ Β'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ

14 ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 14 — 63 ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ 63

—

1886 - 1887

ΓΕΝΙΚΗ ΕΦΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ΥΠΟ

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑ

ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΦΟΡΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 14 — 63 ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ 63

—

1886-1887

Τῷ ἀναγνώστῃ!

Ὁ Κατάλογος τοῦ Κεντρικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου περιλαμβάνει πάντα τὰ ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ λίθινα πλαστικὰ ἔργα· ἐκδίδοται δὲ πρὸς εὐκολίαν τῶν ἐπισκεπτομένων τὸ Μουσεῖον κατὰ τεύχη ἐκ 5 τυπογραφικῶν φύλλων ἕκαστον.

Εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος θέλει προσαφθῇ πρόλογος, ἐν ᾧ ἑρμηνεία τοῦ ἐφαρμοζομένου συστήματος ἐν τῇ κατατάξει τῶν ἀγαλμάτων, καὶ σχεδίασμα τοῦ οἰκοδομήματος τοῦ Μουσείου. Θέλουσι προσαφθῇ πρὸς τούτοις καὶ οἱ ἑξῆς πίνακες:

α΄.) Πίναξ συγκριτικὸς τῶν ἀριθμῶν τοῦ καταλόγου τούτου πρὸς τοὺς τοῦ Heydemann, Kekulé *καὶ* Sybel, *καὶ τἀνάπαλιν.*

β΄.) Πίναξ συγκριτικὸς τῶν ἀριθμῶν τῶν νέων προσκτημάτων τοῦ Μουσείου πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ Εὑρετηρίου τῆς Γενικῆς Ἐφορείας τῶν Ἀρχαιοτήτων.

γ΄.) Πίναξ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας μνημονευομένων ἔργων.

δ΄.) Πίναξ τῶν ἀριθμῶν τῶν ἐν ἑκάστῃ αἰθούσῃ τοῦ Μουσείου περιλαμβανομένων ἔργων.

ε΄.) Πίναξ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ περιλαμβανομένων ἔργων, διῃρημένων κατὰ ἐποχὰς τῆς ἀναπτύξεως τῆς τέχνης, κατ' εἶδος καὶ κατὰ τὸν τόπον τῆς εὑρέσεως.

ς΄.) Πίναξ ἐπιγραφικός, μυθολογικὸς καὶ πραγματικός.

ζ΄.) Προσθῆκαι καὶ συμβουλαὶ εἰς τὰ ἀφορῶντα κυρίως τὸν τόπον τῆς εὑρέσεως τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ περιλαμβανομένων ἔργων.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΠΟΧΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη διαφέρει κυρίως κατὰ τοῦτο τῆς τέχνης τῶν λοιπῶν τῆς ἀρχαιότητος ἐθνῶν, ὅτι ὄχι μόνον αὕτη παρήγαγε τοὺς τελειοτάτους καὶ ὑψίστους τύπους τοῦ καλοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀναπτύξει αὐτῆς ἐβάδισε πορείαν κανονικὴν συμφώνως πρὸς τὴν φυσικὴν τελείαν ἀνάπτυξιν ὀργανικοῦ ὄντος. Τὴν τέχνην τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν, καὶ κυρίως τὴν τῶν Αἰγυπτίων, δυνάμεθα νὰ παραβάλωμεν πρὸς δένδρον, ὅπερ ἅμα φυὲν ἐστρεβλώθη καὶ ἐξηράνθη· τοὐναντίον ὅμως ἐν Ἑλλάδι βλαστῆσαν τὸ δένδρον τοῦτο, ἐν εὐφόρῳ φυὲν ἐδάφει καὶ τῆς ἀναγκαίας τυχὸν καλλιεργείας, ἀνῆλθεν εἰς μέγα ὕψος θαλερὸν καὶ ἀκμαῖον, καὶ ἐβίωσε τὸν φυσικὸν βίον μέχρις ὅτου ὑπεῖκον εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως παρήκμασε βαθμηδὸν καὶ ἐξηράνθη.

...την φυσικὴν πορείαν διήνυσαν ἐν Ἑλλάδι αἱ καλαὶ τέχναι μάλιστα ἡ Πλαστική, ἧς τὴν βαθμηδὸν ἀνάπτυξιν, ἀκμὴν παρακμὴν σαφῶς διδασκόμεθα, ἐξ ὅσων οἱ ἀρχαῖοι περὶ

αὐτῆς παρέδωκαν ἡμῖν, καὶ ἐναργῶς βλέπομεν ἐν τοῖς ἡμῖν περιελθοῦσιν ἔργοις αὐτῆς.

Ἐκ τούτων κατάδηλον γίνεται ὅτι ἡ ἑλληνικὴ τέχνη δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς διαφόρους ἐποχὰς σαφῶς καὶ ὡρισμένως ἀπ' ἀλλήλων διακρινομένας.

Α'. ΠΡΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

(Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς ἀρχῆς τῶν Ὀλυμπιάδων, ἤτοι μέχρι τοῦ 776 π. Χ.)

Οἱ τὴν Ἑλλάδα κατοικοῦντες λαοὶ θὰ κατεσκεύαζον ἐκ παλαιοτάτων χρόνων ἔργα τινά, ἁπλᾶ καὶ ἀκατέργαστα, πρὸς πλήρωσιν τῶν φυσικῶν αὐτῶν ἀναγκῶν· ἀλλὰ τὰ ἔργα ταῦτα, κοινὰ παντὶ λαῷ ἐν νηπιωδεστάτῃ ἐκπολιτιστικῇ καταστάσει διατελοῦντι, δὲν ἦσαν ἱκανὰ ἵνα δώσωσιν ὤθησιν πρὸς ἀνάπτυξίν τινα τέχνης. Τοιαύτη ὤθησις ἐδόθη μόνον, ἀφ' οὗ οἱ λαοὶ οὗτοι ἦλθον εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν. Τὰ ἀνατολικὰ δηλ. ἔθνη ἀκμάσαντα ἐνωρίτατα εἶχον ἀναπτύξει τέχνην, ἥτις εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀμέσως τε καὶ ἐμμέσως. Καὶ ἀμέσως μὲν εἰσήχθη διὰ τῆς μεταναστάσεως πολλῶν ἐκ τῆς μικρᾶς Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα λαῶν, ἐμμέσως δὲ διὰ τῶν Φοινίκων, οἵτινες μετέφερον ὡς ἐμπορεύματα ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ δὴ ἐκ τῆς Αἰγύπτου, εἰς τὴν Ἑλλάδα διάφορα ἔργα τῆς τέχνης, τάπητας πεποικιλμένους, σκεύη, ὅπλα, εἴδωλια θεῶν, ὡς φαίνεται, καὶ ἄλλα. Οὕτως ἡ ἀνατολικὴ τέχνη εἰσήχθη βαθμηδὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ διαφόρων σταθμῶν διελθοῦσα, τὸ μὲν διὰ τῆς Κύπρου καὶ εἶτα τῆς Κρήτης, τὸ δὲ διὰ τῶν βορειότερον κειμένων νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ δ' Ἑλλάδι ἐπισημότατον κέντρον ἔσχε μάλιστα τὴν ἀργολικὴν χερσόνησον, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ

σωζομένων ἔτι ἔργων τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς καὶ Γλυπτικῆς καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Schliemann γενομένων πολυτίμων εὑρημάτων ἐν Μυκήναις.

Διὰ τῆς ἀσιατικῆς τέχνης ὑπέστη ἔξαρσίν τινα ἡ ἐγχώριος τέχνη, ἧς τὰ ἔργα εὐτελῆ καὶ ταπεινὰ πρότερον ὄντα λαμβάνουσι νῦν σπουδαιότητά τινα, ἅτε ὄντα ἀπομιμήματα τῆς ἀνατολικῆς τέχνης. Ἡ ἐν Ἑλλάδι ἄρα κατὰ τοὺς προελληνικοὺς χρόνους ἀσκουμένη τέχνη εἶνε τέχνη οὐχὶ ἑλληνική, ἀλλὰ μᾶλλον ἀσιατική. Κύριον δὲ γνώρισμα αὐτῆς, ἰδίως τῆς Γλυπτικῆς, εἶνε ὅτι ἦτο τέχνη κοσμητική, ἐσκόπει δηλ. τὴν διὰ διαφόρων παραστάσεων ἐπικόσμησιν τῶν τοίχων τῶν κατασκευαζομένων οἰκοδομημάτων, σκευῶν καὶ ἐργαλείων, καὶ λοιπῶν ἀναγκαίων τοῦ βίου. Ἦσαν δὲ αἱ παραστάσεις αὗται τὸ μὲν γεωμετρικὰ σχήματα, μαίανδροι, ῥόδακες, ἕλικες, ταινίαι ζητοειδῶς θλώμεναι κτλ. τὸ δὲ μορφαὶ θηρίων, τεράτων καὶ ἀνθρώπων. Ἀλλ' αἱ τελευταῖαι δὲν εἶνε πλαστικῶς μεμορφωμέναι, οὐδὲ πεπλασμέναι ἐν φυσικῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εἶνε ἄψυχα οἱονεὶ ὄντα μόνον τὸν τύπον τῆς ζωϊκῆς φύσεως ἔχοντα, εἰκονισμένον ὅμως καὶ τοῦτον κατὰ γεωμετρικὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σχήματα.

Β'. ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

(Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν Ὀλυμπιάδων μέχρι τοῦ 473 π. Χ.)

Ἀφ' ὅτου οἱ Δωριεῖς κατελθόντες ἐκ τῶν βορείων τῆς Ἑλλάδος χωρῶν ἐγκατεστάθησαν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἐκδιώξαντες ἐκεῖθεν τοὺς Ἴωνας ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, ἤρξατο πλέον ἀναπτυσσομένη ἡ κυρίως ἑλληνικὴ τέχνη, ἥτις διαφέρει κατὰ τοῦτο τῆς προελληνικῆς τέχνης, ὅτι ἕκαστον ἔργον αὐτῆς εἶνε σύμφωνον πρὸς τὴν φύσιν

καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων, ἔχει δηλ. ἀποτετυπωμένην ἐν ἑαυτῷ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν σφραγῖδα τοῦ ἐθνικοῦ βίου. Ἀνέπτυξαν δὲ τὴν τέχνην αὐτῶν ταύτην οἱ Ἕλληνες ὁρμηθέντες τὸ μὲν ἐκ τῆς τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν τέχνης, τὸ δὲ ἐξ ἐμφύτου αὐτοῖς καλολογικῆς δυνάμεως, δι' ἧς ἐδυνήθησαν νὰ γείνωσι δημιουργοὶ ἐν τῷ σχηματισμῷ τοῦ ἀπολύτου τύπου τοῦ καλοῦ καὶ νὰ μεταβάλωσι καὶ ἀφομοιώσωσιν ἑαυτοῖς, ὅ,τι παρὰ τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν παρέλαβον.

Οἱ Ἕλληνες ἀναπτύσσοντες τὴν ἑαυτῶν τέχνην ἀπέβλεψαν ἀνέκαθεν εἰς τὴν φύσιν, εἰς τὸ νὰ παραστήσωσι δηλ. τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἐν πλήρει φυσικῇ ἀληθείᾳ. Τὴν τάσιν δ' αὐτῶν ταύτην βλέπομεν ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτῶν ἔργων μέχρι τῆς τελειότητος τῆς τέχνης, ἤτοι ἐν τοῖς καλουμένοις ἀρχαϊκοῖς ἔργοις.

Τὰ *ἀρχαϊκὰ* ἔργα διαφέρουσιν ἀλλήλων, καθ' ὅσον προέρχονται ἐκ τῶν πρώτων ἢ ἐκ τῶν τελευταίων χρόνων τῆς προκειμένης περιόδου, καθ' ὅσον δηλ. εἶνε ἔργα τέχνης ὀλιγώτερον ἢ περισσότερον ἀνεπτυγμένης. Γενικὰ ὅμως γνωρίσματα αὐτῶν εἶνε τὰ ἑξῆς: Ἡ διάπλασις τῶν μορφῶν τοῦ σώματος δὲν εἶνε ἐν πλήρει πλαστικῇ ἀληθείᾳ, τὸ περίγραμμα εἶνε σκληρὸν καὶ τὰ χείλη ἀνεσπασμένα, ἐξ οὗ παράγεται τυπικόν τι μειδίαμα, ἡ στάσις γίνεται διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους προσαρμογῆς ὁλοκλήρων τῶν πελμάτων τῶν ποδῶν, ἡ κόμη καὶ ὁ πώγων ἀποτελοῦνται ἐκ κανονικῶν παραλλήλων γραμμῶν καὶ οὕτως ἔχουσι τὴν μορφὴν ἐσχηματοποιημένην, καὶ τὸ ἱμάτιον εἶνε προσκεκολλημένον τῷ σώματι καὶ ἀποτελεῖ μίαν μετ' αὐτοῦ μᾶζαν, σχηματίζει δὲ τὰς πτυχὰς οὐχὶ συμφώνως πρὸς τὸ ὕφασμα καὶ πρὸς τὸν τρόπον τῆς καταπτώσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ κανονικὰς παραλλήλους.

Τὰ ἀρχαϊκὰ ταῦτα ἔργα διακριτέα ἑτέρων ἔργων, ἅτινα ἔχουσι μὲν μορφὴν ἀρχαϊκήν, δὲν εἶνε ὅμως ἀρχαϊκά, διότι δὲ ἐποιήθησαν κατὰ τὴν προκειμένην ἀρχαϊκὴν ἐποχήν, ἀλλ' ἐ

ἐποχῇ ὑστερωτέρα, ἑλληνικῇ ἢ ρωμαϊκῇ. Τὰ ἔργα ταῦτα ἐποιήθησαν κατ' ἀπομίμησιν ἀρχαϊκῶν ἔργων καὶ διὰ τοῦτο καλοῦνται *ἀρχαΐζοντα*. Εἶνε δὲ οὐχὶ εὐχερὴς πάντοτε ἡ διάκρισις ἀρχαΐζοντος ἀπὸ ἀρχαϊκοῦ ἔργου, καὶ ἀπαιτεῖ μάλιστα ὄμμα ἠσκημένον.

Γ'. ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΤΕΛΕΙΟΠΟΙΗΘΕΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΚΜΑΖΟΥΣΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

(Ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων μέχρι τοῦ θανάτου Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου, ἤτοι 473—323 π. Χ.)

Ἐν ᾧ ἡ ἀρχαϊκὴ τέχνη ἀδιαλείπτως ἐτελειοποιεῖτο, οἱ Ἕλληνες ἐπάλαιον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος τὸν περὶ ἐθνικῆς ὑπάρξεως ἀγῶνα κατὰ τῶν εἰσβαλόντων εἰς τὴν χώραν αὐτῶν Περσῶν, καὶ νικήσαντες αὐτοὺς ἀνῆλθον εἰς ὑπέρτατον πολιτικὸν καὶ πνευματικὸν μεγαλεῖον. Ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις ἐτελειοποιήθη ἡ τέχνη καὶ ἐξίκετο εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς. Κέντρον δὲ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς ταύτης ἐγένοντο αἱ Ἀθῆναι, ἡ πόλις ἐκείνη, ἥτις διέπρεψεν ἐν τῷ ἐθνικῷ ἀγῶνι καὶ ἐκτήσατο τὴν ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν βαρβάρων ἡγεμονίαν· ἐτελειοποίησε δὲ τὴν πλαστικὴν τέχνην εἷς κυρίως ἀνήρ, ὁ σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Περικλέους Φειδίας, ὅστις αὐτός τε τὰ ἐπισημότατα πλαστικὰ καλλιτεχνήματα ἐποίησε καὶ πολλοὺς μαθητὰς καὶ συνεργάτας περὶ ἑαυτὸν συνήγαγε, δι' ὧν ἵδρυσε τὴν καλουμένην Ἀττικὴν Σχολὴν τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος καὶ διέδωκε πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τὴν τέχνην του.

…ιον γνώρισμα τῆς κατὰ τὴν Ε'. ἑκατονταετηρίδα Πλα… τέχνης εἶνε, ὅτι τελειοποιηθεῖσα αὕτη ὑπὸ ἀνατομικὴν … ἐχρησίμευε μάλιστα πρὸς παράστασιν ὑψίστων ἰδεῶν,

ἦτο δηλ. τέχνη ἰδανική. Τὸ σῶμα δέ, συμφώνως πρὸς τὴν δι' αὐτοῦ ἐκφραζομένην ἰδέαν, ἦτο εὐγενέστατον τὴν μορφήν, πεπλασμένον μὲν ἐν πλήρει φυσικῇ ἀληθείᾳ, ἀλλὰ κεκαθαρμένον παντὸς κοινοῦ καὶ τυχαίου γνωρίσματος. Ἐξέλιπεν ἄρα ἡ ἐν τῇ παραστάσει τῆς μορφῆς σκληρότης καὶ σχηματοποίησις τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης, καὶ ὁ ἱματισμὸς ἐσχημάτιζε πλέον οὐχὶ παραλλήλους κανονικὰς πτυχάς, ἀλλὰ συμφώνους πρὸς τὸ ὕφασμα, πρὸς τὸν τρόπον τῆς καταπτώσεως αὐτοῦ καὶ πρὸς τὴν κίνησιν ἢ ἠρεμίαν τοῦ σώματος.

Κατὰ τὴν Δ'. δ' ἑκατονταετηρίδα ἱδρύθη διὰ τοῦ Σκόπα καὶ Πραξιτέλους ἑτέρα ἐν Ἀθήναις Σχολή, ἡ καλουμένη *νεωτέρα Ἀττικὴ Σχολή*, ἥτις ἀπέβλεπε μάλιστα εἰς τὴν παράστασιν τοῦ ὑψίστου κάλλους τῆς μορφῆς· ἐτύγχανε δὲ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς τούτου ἐξεργαζομένη τὴν μορφὴν ἐπὶ τὸ χαριέστατον καὶ ἐκφράζουσα δι' αὐτῆς τὰ τῆς ψυχῆς παθήματα, οἷον χαράν, λύπην, οἶκτον, ρεμβασμόν, ὁρμήν, μανίαν κτλ. Οὕτω τὰ ἔργα τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος εἶνε οἱ κάλλιστοι τύποι τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἐν ᾧ τὰ τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος, παραβαλλόμενα πρὸς ταῦτα, διακρίνονται ἐπὶ μεγαλοπρεπεῖ σεμνότητι καὶ ἔχουσιν ἔτι ἀρχαϊκόν τι καὶ αὐστηρόν.

Τῆς Ἀττικῆς Σχολῆς διάφορος εἶνε ἡ ἐν Ἄργει καὶ Σικυῶνι ἀναπτυχθεῖσα πελοποννησιακὴ Σχολή, ἥτις δύο ἔσχεν ἱδρυτάς, ἐν μὲν τῇ Ε'. ἑκατονταετηρίδι τὸν Πολύκλειτον, ἐν δὲ τῇ Δ'. τὸν Λύσιππον. Ἡ Σχολὴ αὕτη ἀπέβλεπεν εἰς τὴν παράστασιν τοῦ ἰδανικοῦ τύπου τῆς ὡραιότητος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ εὕρισκε τὴν ὡραιότητα ταύτην ἐν τῇ παραστάσει τοῦ σώματος κατὰ ὡρισμένας ἀναλογίας τῶν μελῶν αὐτοῦ. Οὕτως ὁ Πολύκλειτος ἔπλαττε τὰ σώματα κατὰ μέσον τινὰ ὅρον, ο ε ὑψηλά, ἀλλ' οὔτε ταπεινά, οὔτε πολύσαρκα, ἀλλ' οὔτε λεπ , ἐν ᾧ ὁ Λύσιππος, χάριν καὶ κομψότητα ἐπιδιώκων, ἔπλατ ν

αὐτὰ ἐπιμηκέστερα καὶ λεπτότερα καὶ τὴν κεφαλὴν σχετικῶς μικράν.

Δ'. ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΜΑΖΟΥΣΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

('Από τῆς ἐποχῆς τῶν διαδόχων μέχρι τῆς κατακτήσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, δηλ. μέχρι τοῦ 146 π. Χ.)

Κατὰ τὴν προηγουμένην ἐποχὴν ἡ πλαστικὴ τέχνη εἶχε διατρέξει ἅπαντα τὰ στάδια τῆς ἀναπτύξεως καὶ τελειοποιήσεως αὐτῆς, ὥστε κατὰ τὴν προκειμένην ἐποχήν, τὴν καλουμένην ἑλληνιστικὴν ἢ ἀλεξανδρινὴν ἐποχήν, μοιραίως ἔπρεπε νὰ τραπῇ εἰς παρακμήν, διότι δὲν ἐδύνατο νὰ παραγάγῃ νέον τι· ἄλλως οὐδ' ἐνεψυχοῦτο πλέον ὑπὸ τοῦ πρότερον ἐθνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλ' εἰς τοιαύτην κατῆλθε θέσιν, ὥστε σκοπὸς αὐτῆς ἦτο ἡ ἱκανοποίησις τῶν ὀρέξεων τῶν φιλοδόξων βασιλέων τῆς Ἀνατολῆς.

Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς προκειμένης ἐποχῆς ἐπλάσσοντο ἔργα ἀξιόλογα συμφώνως πρὸς τὴν τέχνην τοῦ Πραξιτέλους καὶ Λυσίππου, ὑστερώτερον δὲ ἤκμασεν ἡ καλουμένη *πραγματικὴ* Σχολή, ἥτις φαίνεται μάλιστα ἐν τοῖς ἔργοις τῆς Ῥόδου καὶ Περγάμου. Γνωρίσματα τῆς τέχνης ταύτης τῶν διαδόχων εἶνε τὰ ἑξῆς: κατασκευὴ ὑπερφυσικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ κολοσσιαίων ἀγαλμάτων, τάσις πρὸς ἐπιβολὴν καὶ πλῆξιν τῶν αἰσθήσεων τοῦ θεατοῦ διὰ τῆς μορφῆς καὶ διὰ τῆς ἐκφράσεως ἰσχυροτάτων ψυχικῶν παθημάτων, ἀκριβὴς ἀπεικόνισις τῆς πραγματικῆς φύσεως ἐν τῇ παραστάσει τῶν σωμάτων ...οὐχὶ ἐξευγένισις καὶ κάθαρσις αὐτῶν ἀπὸ τῶν κοινῶν καὶ ...ίων γνωρισμάτων, (ὡς ἐγίνετο ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις), ... τεχνικὴ ἐξεργασία καὶ ἐντελὴς ἀνατομικὴ γνῶσις τοῦ ἀν...είνου σώματος κτηθεῖσα δι' ἐπιστημονικῆς σπουδῆς.

Ἀλλὰ διὰ μόνων τῶν ἐν Ῥόδῳ καὶ Περγάμῳ πλαττομένων ἔργων δὲν ἐδύνατο ἡ τέχνη νὰ διαμένῃ, εἰς ὃ εἶχεν ἀνέλθει κατὰ τοὺς πρότερον χρόνους ὕψος· ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἀνατολῇ ἔϐαινεν εἰς παρακμήν, διότι κατασκευάζοντο μὲν πολλὰ ἀγάλματα, οὐχὶ ὅμως καλλιτεχνήματα, ἀλλ' ἐφήμερα χειρωνακτικὰ κατασκευάσματα, προωρισμένα νὰ ἐκπλήττωσι τὸν θεατὴν μᾶλλον διὰ τοῦ πλήθους καὶ τῆς πολυτελείας αὐτῶν, ἢ διὰ τοῦ κάλλους καὶ τῆς ἐργασίας τῆς μορφῆς.

Ε'. ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διετέλει ἡ πλαστικὴ τέχνη, ὅτε, κατακτηθείσης τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων (146 π. Χ.), ἐγένετο γνωστὴ ἐν Ῥώμῃ διὰ τῆς ἐκεῖσε μεταϐάσεως ἑλλήνων καλλιτεχνῶν καὶ τῆς μεταφορᾶς πόλλῶν καὶ ἐπισήμων πλαστικῶν ἔργων. Διὰ τῶν εἰς Ῥώμην μεταϐάντων καλλιτεχνῶν ἱδρύθη τότε ἡ καλουμένη *νέα Ἀττικὴ* Σχολή, ἥτις ὁρμωμένη ἐκ τῶν ἔργων τῆς ὑψίστης ἀκμῆς τῆς ἑλληνικῆς τέχνης καὶ ἐπιμελῶς αὐτὰ σπουδάζουσα ἔπλαττε τὰ ἑαυτῆς ἔργα συμφώνως πρὸς ταῦτα προϐαίνουσα μέχρι ἀντιγραφῆς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πιστῆς. Κατ' ἀκολουθίαν τὰ ἔργα τῆς Σχολῆς ταύτης στεροῦνται μὲν πρωτοτυπίας ὡς πρὸς τὸ ὑποκείμενον τῶν παραστάσεων, ἔχουσιν ὅμως τὸ εὐγενὲς καὶ ἀξιωματικὸν τῆς μορφῆς καὶ μάλιστα τὴν ἰδανικότητα ἐκείνην τῶν παλαιῶν χρόνων, ἥτις εἶχε σχεδὸν ὅλως ἐκλείψει κατὰ τὴν ἀλεξανδρινὴν ἐποχήν.

Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων ἡ Πλαστικὴ γίνεται ὑπηρετικὴ τῷ βίῳ τῶν Ρωμαίων καὶ κύριον θέμα ἔχει τὴν κατασκευὴν εἰκονικῶν ἀνδριάντων καὶ τὴν δι' ἀναγλύφων ἱστο-

ρικῆς ὑποθέσεως ἐπικόσμησιν διαφόρων ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων σκοπούντων τὴν ἀπαθανάτισιν τῶν μεγάλων καὶ φιλοδόξων στρατηγῶν καὶ αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης· ἐπειδὴ ὅμως πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τούτων ἀπητεῖτο μέγα πλῆθος ἔργων, κατέπεσεν αὕτη ἐκ τοῦ ὕψους, εἰς ὃ εἶχεν ἀνέλθει ἐν Ἑλλάδι, καὶ οὕτως ἐγένετο τὸ πλεῖστον χειρωνακτικὴ τέχνη.

Τὰ ἐν Ἑλλάδι δὲ κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν ταύτην ἐποχὴν πλαττόμενα ἔργα ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κοινὰ ἐπιτάφια ἀνάγλυφα καὶ μάλιστα εἰκονικοὶ ἀνδριάντες, οἵτινες κατεσκευάζοντο ἐν ἐργαστηρίοις ἐν μεγάλῃ ποσότητι καὶ εἶχον τὴν κεφαλὴν πρόσθετον, διότι αὕτη ἔπρεπε νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τὸ παριστάμενον πρόσωπον καὶ κατ᾽ ἀκολουθίαν κατεσκευάζετο ὕστερον· ἡ πρόσθετος δ᾽ αὕτη κεφαλὴ ἀντικαθίστατο ἐν ἀνάγκῃ δι᾽ ἑτέρας πρὸς εἰκονικὴν παράστασιν ἄλλου προσώπου.

Οἱ ἀνδριάντες οὗτοι ἔχουσι σχεδὸν μέγεθος φυσικόν, φέρουσι ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον ἢ τήβεννον, ἧς ἡ διάθεσις, εἰλημμένη ἐκ τοῦ κοινοῦ βίου, εἶνε ἐν ἅπασι σχεδὸν ἐντελῶς ἡ αὐτή· αἱ κεφαλαὶ δ᾽ αὐτῶν διακρίνονται εὐκόλως, διότι ἔχουσι τὰς ὀφρῦς καὶ τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν πλαστικῶς δεδηλωμένας.

Ἀλλὰ διὰ μόνων τῶν ἐν Ῥόδῳ καὶ Περγάμῳ πλαττομένων ἔργων δὲν ἐδύνατο ἡ τέχνη νὰ διαμένῃ, εἰς ὅ εἶχεν ἀνέλθει κατὰ τοὺς πρότερον χρόνους ὕψος· ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἀνατολῇ ἔβαινεν εἰς παρακμήν, διότι κατασκευάζοντο μὲν πολλὰ ἀγάλματα, οὐχὶ ὅμως καλλιτεχνήματα, ἀλλ' ἐφήμερα χειρωνακτικὰ κατασκευάσματα, προωρισμένα νὰ ἐκπλήττωσι τὸν θεατὴν μᾶλλον διὰ τοῦ πλήθους καὶ τῆς πολυτελείας αὐτῶν, ἢ διὰ τοῦ κάλλους καὶ τῆς ἐργασίας τῆς μορφῆς.

Ε'. ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διετέλει ἡ πλαστικὴ τέχνη, ὅτε, κατακτηθείσης τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων (146 π. Χ.), ἐγένετο γνωστὴ ἐν Ῥώμῃ διὰ τῆς ἐκεῖσε μεταβάσεως ἑλλήνων καλλιτεχνῶν καὶ τῆς μεταφορᾶς πόλλῶν καὶ ἐπισήμων πλαστικῶν ἔργων. Διὰ τῶν εἰς Ῥώμην μεταβάντων καλλιτεχνῶν ἱδρύθη τότε ἡ καλουμένη *νέα Ἀττικὴ* Σχολή, ἥτις ὁρμωμένη ἐκ τῶν ἔργων τῆς ὑψίστης ἀκμῆς τῆς ἑλληνικῆς τέχνης καὶ ἐπιμελῶς αὐτὰ σπουδάζουσα ἔπλαττε τὰ ἑαυτῆς ἔργα συμφώνως πρὸς ταῦτα προβαίνουσα μέχρι ἀντιγραφῆς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πιστῆς. Κατ' ἀκολουθίαν τὰ ἔργα τῆς Σχολῆς ταύτης στεροῦνται μὲν πρωτοτυπίας ὡς πρὸς τὸ ὑποκείμενον τῶν παραστάσεων, ἔχουσιν ὅμως τὸ εὐγενὲς καὶ ἀξιωματικὸν τῆς μορφῆς καὶ μάλιστα τὴν ἰδανικότητα ἐκείνην τῶν παλαιῶν χρόνων, ἥτις εἶχε σχεδὸν ὅλως ἐκλείψει κατὰ τὴν ἀλεξανδρινὴν ἐποχήν.

Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων ἡ Πλαστικὴ γίνεται ὑπηρετικὴ τῷ βίῳ τῶν Ρωμαίων καὶ κύριον θέμα ἔχει τὴν κατασκευὴν εἰκονικῶν ἀνδριάντων καὶ τὴν δι' ἀναγλύφων ἱστο-

ρικῆς ὑποθέσεως ἐπικόσμησιν διαφόρων ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων σκοπούντων τὴν ἀπαθανάτισιν τῶν μεγάλων καὶ φιλοδόξων στρατηγῶν καὶ αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης· ἐπειδὴ ὅμως πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τούτων ἀπῃτεῖτο μέγα πλῆθος ἔργων, κατέπεσεν αὕτη ἐκ τοῦ ὕψους, εἰς ὃ εἶχεν ἀνέλθει ἐν Ἑλλάδι, καὶ οὕτως ἐγένετο τὸ πλεῖστον χειρωνακτικὴ τέχνη.

Τὰ ἐν Ἑλλάδι δὲ κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν ταύτην ἐποχὴν πλαττόμενα ἔργα ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κοινὰ ἐπιτάφια ἀνάγλυφα καὶ μάλιστα εἰκονικοὶ ἀνδριάντες, οἵτινες κατεσκευάζοντο ἐν ἐργαστηρίοις ἐν μεγάλῃ ποσότητι καὶ εἶχον τὴν κεφαλὴν πρόσθετον, διότι αὕτη ἔπρεπε νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τὸ παριστάμενον πρόσωπον καὶ κατ᾽ ἀκολουθίαν κατεσκευάζετο ὕστερον· ἡ πρόσθετος δ᾽ αὕτη κεφαλὴ ἀντικαθίστατο ἐν ἀνάγκῃ δι᾽ ἑτέρας πρὸς εἰκονικὴν παράστασιν ἄλλου προσώπου.

Οἱ ἀνδριάντες οὗτοι ἔχουσι σχεδὸν μέγεθος φυσικόν, φέρουσι ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον ἢ τήβεννον, ἧς ἡ διάθεσις, εἰλημμένη ἐκ τοῦ κοινοῦ βίου, εἶνε ἐν ἅπασι σχεδὸν ἐντελῶς ἡ αὐτή· αἱ κεφαλαὶ δ᾽ αὐτῶν διακρίνονται εὐκόλως, διότι ἔχουσι τὰς ὀφρῦς καὶ τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν πλαστικῶς δεδηλωμένας.

Ἡ κεφαλὴ ἔχει ἐπίπεδον ᾠοειδὲς σχῆμα καὶ ἡ κόμη καταπίπτει ὄπισθεν τῶν ὤμων, ἀποτελοῦσα ὄγκον μαρμάρου ἀκατέργαστον, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν, ἔνθα εἶνε διατεταγμένη εἰς τέσσαρας ἑκατέρωθι παραλλήλως κατερχομένους πλοκάμους· αἱ χεῖρες δὲ εἶνε καθειμέναι κατὰ μῆκος τοῦ σώματος καὶ αὐτῷ, πλὴν τοῦ μέρους τοῦ κατὰ τὸν ἀγκῶνα, συγκεκολλημέναι. Εἶνε δὲ τὸ ἄγαλμα ἐνδεδυμένον ποδήρη περὶ τὴν ὀσφὺν ζώνῃ ἐζωσμένον χιτῶνα, ὅστις ὅλον μετὰ τοῦ σώματος ἀχώριστον καὶ ἀδιάκριτον ἀποτελεῖ καὶ θὰ ἦτο ἴσως τὸ πάλαι κεκοσμημένος διὰ γραπτῶν κοσμημάτων· ἐν ἑκατέρᾳ δὲ τῶν χειρῶν θὰ ἐκράτει πρᾶγμά τι, ὡς φαίνεται ἐξ ὧν σχηματίζουσιν οἱ κεχαμμένοι δάκτυλοι ὀπῶν, ὧν ἡ ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ εἶνε διάτρητος. Κατὰ τὸ ἀριστερὸν δὲ πλάγιον τοῦ σώματος, ὑπὸ τὴν χεῖρα, εἶνε κεχαραγμένη ἔμμετρος ἀρχαιοτάτη βουστροφηδὸν γεγραμμένη ἐπιγραφή, δηλοῦσα ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἀφιέρωσε τῇ Ἀρτέμιδι (ἑκηβόλῳ ἰοχεαίρῃ) Νικάνδρη, γυνὴ Ναξία. Ἐκ τούτου δυνατὸν νὰ ἰσχυρισθῇ τις, ὅτι τὸ ἄγαλμα παριστᾷ αὐτὴν τὴν Νικάνδρην· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔχει σχῆμα ξοάνου, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἰκονίζει μᾶλλον θεάν, αὐτὴν τὴν Ἀρτέμιδα πιθανώτατα, ἀφ' οὗ εἰς τὴν θεὰν ταύτην εἶνε ἀφιερωμένον. Ἡ ὅλη ἐπιγραφὴ ἔχει ἐν τῇ κοινῇ ὀρθογραφίᾳ οὕτως:

> Νικάνδρη μ' ἀνέθηκεν (ἑ)κηβόλῳ ἰοχεαίρῃ
> κούρη Δεινοδίκεω τοῦ Ναξίου, ἔξοχος ἀλ(λ)έων,
> Δεινομένεος δὲ κασιγνήτη, Φράξου δ' ἄλοχος μ(ήν).

Τὸ προκείμενον ἄγαλμα εἶνε τῶν ἀρχαιοτάτων ἐκ μαρμάρου ἔργων, ἃ ἐποίησαν οἱ Ἕλληνες καθ' ὃν χρόνον δὲν εἶχον παντάπασιν ἀπαλλαγῆ τῆς ξοανοποιίας. Ἐπειδὴ δὲ

ἡ Μαρμαροπλαστικὴ ἀνεπτύχθη τὸ πρῶτον ἐν Χίῳ διὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ Μέλανος, Μικκιάδου καὶ 'Αρχέρμου, τοὺς χρόνους αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ θέσωμεν πρὸ τῆς ἀκμῆς τῶν τεχνιτῶν τούτων, ὅ ἐστι δυνάμεθα ν' ἀναβιβάσωμεν μέχρι τῆς Ζ'. ἑκατονταετηρίδος π. Χ. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ τύπος, ὃν ἔχει τὸ ἄγαλμα τοῦτο, πολλαχοῦ τῆς 'Ελλάδος ἐξετάθη καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀμετάβλητος διετηρήθη, ὡς δεικνύουσιν ὁμοιόμορφα ἀγαλμάτια εὑρεθέντα ἐν Βοιωτίᾳ (ἀρ. 2 καὶ 3), ἐν 'Ελευσῖνι (ἀρ. 4), ἐν 'Ολυμπίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ· ἐννοεῖται δὲ ὅτι κατὰ τὰς ἑκάστοτε αὐτῶν λατρευτικὰς ἀνάγκας οἱ Ἕλληνες οὐχὶ τὴν αὐτὴν θεάν, ἀλλὰ διαφόρους διὰ τοιούτων ἀγαλμάτων παρίστων.

Εὑρετήριον Γεν. 'Εφορείας ἀρ. 253. — *Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1879 πίν. I σ. 3 καὶ 39. — Homolle: *De antiqnissimis Dianae Simulacris Deliacis,* 1885. — 'Ως πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν ἴδε πρὸς τούτοις: *Arch. Zeitung* (Fraenkel) 1879 σ. 85. — *Journal of hellenic studies* (Jebb) 1880 σ. 59. — *Hermes* (Dittenberger) XV σ. 229. — Röhl: *Inscriptiones graecae antiquissimae* ἀρ. 407.

2. Κάτω ἀριστερὸν μέρος ξοανομόρφου ἀγάλματος ἐκ πωρίνου λίθου, εὑρεθὲν ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτῴου 'Απόλλωνος, ἐν ἔτει 1885. Μέγεθος σχεδὸν φυσικόν, σωζόμενον ὕψος 0,50.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶχε τὴν αὐτὴν μορφήν, ἣν καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 1, καὶ ἦτο ἐνδεδυμένον ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον σχιστόν, κατερχόμενον ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν τοῦ σώματος· ἀλλ' ὁ ἱματισμὸς οὗτος δὲν διεκρίνετο τοῦ σώματος, ἀλλ' ἀπετέλει μετ' αὐτοῦ ὅλον ὄγκον, δεικνύοντα

μᾶλλον γεωμετρικήν, οὕτως εἰπεῖν, ἢ ἀνθρωπίνην μορφήν. Ἴσως τὸ ἱμάτιον ὑπῆρχε ἡ ἑξῆς ἐπιγραφὴ [illegible], [illegible]:

.... [illegible]

[illegible]

.... [illegible]

Ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ [illegible] ὄνομα, ὃ [illegible] νὰ συμπληρώσωμεν [illegible] ἐκ τῶν σωζομένων ἐν τῷ λίθῳ τελευταίων γραμμάτων. Ἐκ τοῦ σχήματος δὲ τῶν γραμμάτων καὶ ἐκ τῆς μορφῆς τοῦ ἀγάλματος φαίνεται ὅτι τοῦτο ἐποιήθη ἐν ἀρχαιοτάτοις χρόνοις, καθ' οὓς ἡ πλαστικὴ τέχνη [illegible] ἐν νηπιώδει [illegible]· διὰ τοῦτο δὲ εἶνε πεποιημένον οὐχὶ ἐκ σκληροῦ λίθου, ἀλλ' ἐκ μαλακοῦ [illegible] ὄντα, [illegible] ἐν τοῖς τότε χρόνοις οἱ Ἕλληνες εὐκολώτερον νὰ ἐξεργάζωνται. Κατὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ λίθου διεκρίνοντο ἐπὶ τοῦ σωζομένου ἀριστεροῦ [illegible] ἴχνη ἐρυθροῦ χρωματισμοῦ.

Ἐφημερὶς [illegible] — Bull. corr. hellénique M. Holleaux 1886 πιν. VII.

3. Ἄνω μέρος κορμοῦ, ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι τῆς ὀσφύος, ξοανομόρφου ἀγάλματος, ἐκ πωρίνου λίθου, εὑρεθὲν ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτώου Ἀπόλλωνος, ἐν ἔτει 1886. Μέγεθος σχεδὸν φυσικόν. Σωζόμενον ὕψος 0,42.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶχε τὴν αὐτὴν μορφήν, ἣν καὶ τ[ὸ] ὑπ' ἀρ. 2, καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς περίπου ἀρχαιοτάτου χρόνους θὰ ἐποιήθη. Φέρει χιτῶνα ὅλον τι μετὰ τοῦ σώ

ματος ἀποτελοῦντα καὶ ζώνη περὶ τὴν ὀσφὺν ἐζωσμένον, καὶ ἔχει τοῦτο κυρίως τὸ ἐνδιαφέρον καὶ περίεργον, ὅτι ἡ ὄπισθεν καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους, ἑκατέρωθεν, καταπίπτουσα κόμη ἀποτελεῖ ὄγκους διῃρημένους ὁριζοντίως διὰ βαθειῶν ἐγκοπῶν. Οὕτως ἡ κόμη εἶνε διατεταγμένη εἰς πλοκάμους οὐχὶ καθέτους, ἀλλ' ὁριζοντίους· τοῦτο δ' ἐγένετο κατὰ τρόπον ὅλως ἀτυχῆ, δεικνύοντα τὸν τεχνίτην κοινὸν λιθοξόον καὶ τὴν τέχνην ἐν νηπιωδεστάτῃ καταστάσει τότε διατελοῦσαν.

Εὑρετήριον Γεν. 'Εφορείας ἀρ. 284.

4. Γυναικεῖον ξοανόμορφον ἀγαλμάτιον εὑρεθὲν ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτῴου 'Απόλλωνος, ἐν ἔτει 1886. 'Ελλείπουσιν ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ ἄκροι πόδες, ὕψος 0,42.

Ἔχει τὸ σχῆμα τοῦ ὑπ' ἀρ. 1, καὶ εἶνε ἐνδεδυμένον ποδήρη περὶ τὴν ὀσφὺν λίαν βαθέως ζώνῃ ἐζωσμένον χιτῶνα, οὐδεμίαν σχηματίζοντα πτυχήν, ἀλλ' ὅλον τι μετὰ τοῦ σώματος ἀποτελοῦντα. Αἱ χεῖρες εἶνε καθειμέναι κατὰ τὰ πλάγια τοῦ σώματος καὶ αὐτῷ προσφυεῖς, τῶν δακτύλων ὄντων τεταμένων· ἡ δὲ κόμη καταπίπτει ὄπισθεν μὲν εἰς τὴν συνήθη ἐν τοῖς ἀρχαϊκοῖς ἔργοις πλατεῖαν μᾶζαν, ἔμπροσθεν δὲ εἰς δύο ἑκατέρωθεν κυλινδροειδεῖς βοστρύχους· τὰ καθέκαστα ὅμως αὐτῆς τε καὶ τοῦ ἱματισμοῦ θὰ ἦσαν χρώματι τὸ πάλαι δεδηλωμένα.

Εὑρετήριον Γεν. 'Εφορείας ἀρ. 283.

5. Γυναικεῖον ξοανόμορφον ἀγαλμάτιον εὑρε- ἐν 'Ελευσῖνι, ἐν ἔτει 1882. 'Ελλείπουσιν ἡ κεφαλή, αἱ ῖρες, ὀλίγον κάτωθεν τῶν ὤμων, καὶ οἱ ἄκροι πόδες

κατὰ τὴν ὀσφὺν εἶνε τεθραυσμένον εἰς δύο προσαρμόζοντα τεμάχια. Ὕψος 0,38. Ὁ λίθος φαίνεται ὅτι εἶνε πάριος.

Ἔχει τὴν μορφὴν τοῦ ὑπ' ἀρ. 1, εἶνε ὅμως φυσικώτερον καὶ τεχνικώτερον ἐξειργασμένον, ἐξ οὗ φαίνεται ὂν πολὺ νεώτερον αὐτοῦ, σύγχρονον ἴσως τοῖς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ εὑρεθεῖσιν ὑπ' ἀρ. 24—26 ἀγαλματίοις. Εἶνε δὲ ἐνδεδυμένον ποδήρη χιτῶνα ὅλον τι μετὰ τοῦ σώματος ἀποτελοῦντα, ὅστις τὸ πάλαι ἦτο κεκοσμημένος γραπτοῖς κοσμήμασι (ὡς καὶ ἔκ τινων σωζομένων λειψάνων χρωματισμοῦ, καὶ ἐκ παραβολῆς πρὸς παρεμφερὲς ἄγαλμα, εὑρεθὲν ἐν τῇ Ἀκροπόλει, φαίνεται) καὶ παραδόξως καὶ ἀσαφῶς διατεταγμένον ἱμάτιον, οὗ μέρος ἀποτελοῦσι καὶ αἱ δύο ἐκεῖναι ὑπὸ τὴν ζώνην κατερχόμεναι ταινίαι· τῶν χειρῶν δὲ μόνη ἡ δεξιὰ ἦτο καθειμένη τῷ σώματι, ἡ ἀριστερὰ ἦτο κεκαμμένη κατὰ τὸν ἀγκῶνα καὶ θὰ ἐκράτει πρᾶγμά τι, ἄνθος ἴσως ἢ ἕτερόν τι τῆς εἰκονιζομένης θεᾶς σύμβολον. Ἐν τῇ κατὰ τὸν συνήθη ἀρχαϊκὸν τρόπον διατεταγμένῃ κόμῃ διατηροῦνται ἱκανὰ ἴχνη ἐρυθροῦ χρωματισμοῦ.

Κατάλ. ἀρχ. Ἑταιρ. 3702.—*Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Δ. Φίλιος) 1884 πίν. 8 ἀρ. 1 καὶ 1α σ. 179.

6. Ἐπὶ θρόνου καθημένη ἀρχαϊκωτάτη γυναικεία μορφὴ εὑρεθεῖσα ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐν τῇ θέσει «Φραγκόβρυσις», τῇ κατὰ τὴν δημοσίαν ἀπὸ Τριπόλεως εἰς Μεγαλόπολιν ὁδῷ, πρὸ τοῦ ἔτους 1868. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ καὶ αἱ ἄκραι χεῖρες ἀπὸ τοῦ μέσου σχεδὸν τοῦ πήχεως. Μέγεθος φυσικόν. Ὕψος 0,98.

Εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα συγκεκολλημένον τῷ

σώματι καὶ ὅλον μετ' αὐτοῦ ὄγκον ἀποτελοῦντα. Ἡ στάσις δὲ καὶ διάθεσις τῆς μορφῆς εἶνε τυπικὴ κατ' ἀκριβῆ γεωμετρικὰ σχήματα, ὥστε οὐδ' ἐλαχίστη παρατηρεῖται φυσικότης ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν μορφῶν. Ἐκ τούτου δὲ δῆλον, ὅτι τὸ προκείμενον ἄγαλμα εἶνε πολὺ κατώτερον οὐ μόνον τῆς ἐν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνᾶς καθημένης, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐκ Μιλήτου ἐν τῷ βρεττανικῷ Μουσείῳ ἀγαλμάτων. Τὸ διὰ τὸν δεξιὸν βραχίονα ἔρεισμα τοῦ θρόνου ὑπεστήριζε σωζόμενον νῦν ἐν μέρει ὁμοίωμα ζώου (Σφιγγός;). Ὑπὸ τοὺς πόδας δὲ τῆς μορφῆς, ἐν τῇ πλίνθῳ τοῦ ἀγάλματος, ἀναγινώσκεται ἐν ἀρχαϊκοῖς γράμμασιν ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερὰ γεγραμμένη καὶ τὸ ὄνομα τῆς εἰκονιζομένης δηλοῦσα λέξις:

Αγεμο ἢ Αγεσο

Sybel 22. Martinelli 188. — *Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Σ. Κουμανούδης) 1874 πίν. 71 εἰκ. Α.

7. Μέσον τεμάχιον ἐπὶ θρόνου καθημένης ἀρχαϊκῆς τὴν τέχνην μορφῆς, εὑρεθὲν ἐν ταῖς παρὰ τὸ Δίπυλον ἀνασκαφαῖς, ἐν ἔτει 1873. Μέγεθος φυσικόν. Ὕψος 0,42 πλ. 0,53 πχ. 0,40.

Ἔχει αὕτη, ἣν καὶ τὸ ἄγαλμα ὑπ' ἀρ. 6 μορφήν, εἶνε καλλίτερον ὅμως καὶ ἐπιμελέστερον ἐξειργασμένη· εἶνε δὲ ἐνδεδυμένη χιτῶνα συγκεκολλημένον τῷ σώματι καὶ ἱμάτιον καταπίπτον ἐξ ἑκατέρου τῶν βραχιόνων. Κατὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ λίθου ἐσώζοντο ἐν αὐτῷ λείψανα χρωματικοῦ, ἰδίως κατὰ τὸ κράσπεδον τοῦ χιτῶνος.

Sybel 23. — *Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Σ. Κουμανούδης) 1874 σ. ». Ἴδε καὶ *Ἀθήναιον*, τόμ. Β' σ. 137.

[illegible]

[illegible]

[illegible] πίν. [illegible]. Εὑρέθησαν δὲ παρόμοια [illegible] πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἐν Βοιωτίᾳ (ὅρα πίν. [illegible] καὶ [illegible]), ἐν Δήλῳ, ἐν Δωδώνῃ, ἐν Τροίᾳ κ. τ. λ. Ἐπειδὴ δὲ ἀρχαιότατα [illegible] κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας, καταφανὲς εἶναι ὅτι ἐν διαφόροις χρόνοις κατεσκευάζοντο, ὥστε δυνάμεθα να ἐξαγάγωμεν ὡς συμπέρασμα ὅτι ὁ τύπος οὗτος πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἦτο ἐν χρήσει. Ὁρμώμενοι δὲ τινες ἐκ τοῦ συμπεράσματος τούτου καὶ ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ σχήματος καὶ τῆς μορφῆς τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀγαλμά-

των πρὸς τὰ αἰγυπτιακά, ὑπεστήριξαν, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ Πλαστικὴ παρήχθη ἐκ τῆς αἰγυπτιακῆς, καὶ ὅτι, ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπεκράτησε καὶ ἐν Ἑλλάδι ἱερὸς κανών, ὅστις ἐδέσμευε τὴν ἐλευθερίαν τῶν τεχνιτῶν ἐπιβάλλων τὴν ἐπανάληψιν τοῦ αὐτοῦ τύπου· ἀλλ' ἡ ἐν τῷ αὐτῷ τύπῳ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἐμμονὴ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἦτο τῶν γνωρισμάτων καὶ πλεονεκτημάτων αὐτῆς, βραδέως καὶ μετὰ περισκέψεως βαινούσης εἰς τὴν ἐφεύρεσιν καὶ παράστασιν νέων τύπων. Ἐξ ἄλλου δὲ γνωρίσματά τινα τῶν ὑπ' ἐξέτασιν ἀγαλμάτων, ἃ ἀναφαίνονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐν πᾶσι τοῖς ἀρχαϊκοῖς ἔργοις, οἷον ἡ προβολὴ τοῦ ἀριστεροῦ ποδός, τὰ ὑψηλά, ὑπεράνω τῆς φυσικῆς θέσεως, κείμενα ὦτα καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἐξόγκωσις τῶν ὤμων κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ λεπτὸν τῶν λαγόνων, δεικνύουσιν ὄντως ἐπίδρασιν τῆς αἰγυπτιακῆς τέχνης· ἀλλὰ δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ ἑλληνικὴ Πλαστικὴ παρήχθη ἐκ τῆς αἰγυπτιακῆς, διότι τὸ ὁρμητήριον τῆς τῶν Ἑλλήνων Πλαστικῆς, ὃ διακρίνομεν καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀρχαιοτάτοις καὶ ἀτεχνωτάτοις ἔργοις αὐτῆς, εἶνε τάσις πρὸς παράστασιν τῆς φύσεως, ἐν ᾧ τὸ τῆς Πλαστικῆς τῶν Αἰγυπτίων εἶνε ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον, ἡ ἄρνησις, οὕτως εἰπεῖν, τῆς παραστάσεως τῆς φυσικῆς ἀληθείας.

Τὰ ἀγάλματα ταῦτα ἐπίστευσάν τινες ὅτι παριστῶσιν Ἀπόλλωνα, ὁρμώμενοι κυρίως ἐκ τῆς νεανικῆς αὐτῶν μορφῆς καὶ ἐκ τῆς μακρᾶς κόμης, ἕτεροι δὲ ὅτι παριστῶ-
ν ἀθλητάς, διότι ἀνδριὰς τοῦ ἀθλητοῦ Ἀρραχίωνος,
θεὶς ἐν Φιγαλίᾳ κατὰ τὴν ΣΤ΄. ἑκατονταετηρίδα, εἶχε
ὰ Παυσανίαν τοιαύτην μορφήν, ἐν ᾧ ἕτεροι ὑπολαμ-

7α. Τεμάχιον ἐκ τῶν κάτω ἄκρων τῆς αὐτῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀρ. 7 μορφῆς καθημένης, ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ συγχρόνως εὑρεθέν. Ὕψος 0,38 πλ. 0,46 πχ. 0,41. Sybel 24. — Ἴδε καὶ τὴν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ 7 βιβλιογραφίαν.

* **8.** Καλούμενος **Ἀπόλλων,** ἤτοι γυμνὸς νεανίας εὑρεθεὶς ἐν Θήρᾳ, ἐν ἔτει 1836. Μέγεθος φυσικόν. Ἐλλείπουσιν οἱ πόδες ἀπὸ τῶν γονάτων, καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ, ὃ εἶνε γύψῳ συμπεπληρωμένον. Ἡ κεφαλὴ ἦτο ἐν κεχωρισμένῳ τεμαχίῳ εἰργασμένη καὶ σιδηρᾷ περόνῃ τῷ κορμῷ συνδεδεμένη. Σωζόμενον ὕψος 1,24.

Ἵσταται ὄρθιος καὶ ἔχει τὰς χεῖρας κατὰ τὰ πλάγια τοῦ σώματος καθειμένας καὶ αὐτῷ συγκεκολλημένας. Ἐστηρίζετο δὲ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους δι' ὅλων τῶν πελμάτων τῶν ποδῶν, ὡς ἐκ συγκρίσεως πρὸς ἄλλα παρεμφερῆ ἔργα βλέπομεν, ἔχων τὸν ἀριστερὸν πόδα μικρὸν προβεβλημένον. Οὕτω τὸ ὑπ' ἐξέτασιν ἄγαλμα ἔχει ἐν γένει τοιαύτην τὴν στάσιν καὶ διάθεσιν τῆς μορφῆς, οἵαν ἔχουσι τὰ αἰγυπτιακὰ ἀγάλματα (πρβ. ἀρ. 52). Εὑρέθησαν δὲ τοιούτου τύπου ἀγάλματα πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, οἷον ἐν Βοιωτίᾳ (ἴδε ἀρ. 9 καὶ 10), ἐν Δήλῳ, ἐν Δωδώνῃ, ἐν Τενέᾳ κ. ἄ. Ἐπειδὴ δὲ διαφέρουσι ταῦτα ἀλλήλων κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας, καταφανὲς εἶνε ὅτι ἐν διαφόροις χρόνοις κατεσκευάζοντο, ὥστε δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν ὡς συμπέρασμα ὅτι ὁ τύπος οὗτος πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἦτο ἐν χρήσει. Ὁρμώμενοι δέ τινες ἐκ τοῦ συμπεράσματος τούτου καὶ ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ σχήματος καὶ τῆς μορφῆς τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀγαλμά-

* **9. Καλούμενος 'Απόλλων,** ἤτοι γυμνὸς νεανίας εὑρεθεὶς ἐν Ὀρχομενῷ τῆς Βοιωτίας. Μέγεθος φυσικόν. Ἐλλείπουσιν οἱ πόδες ἀπὸ τῶν γονάτων. Σωζόμενον ὕψος 1,27. Μάρμαρον πάριον.

Ἔχει τὸ σχῆμα τοῦ προηγουμένου ὑπ' ἀρ. 8 καὶ τὰς μορφὰς ἐξ ἴσου ἀρχαϊκωτάτας· διακρίνονται δ' αὗται κυρίως διὰ τὸ ὁριζόντιον καὶ εὐρὺ τῶν ὤμων καὶ διὰ τὸ ἐπίπεδον καὶ εὐθύγραμμον αὐτῶν, ἰδίως τῶν τῆς κεφαλῆς, ὅπερ δεικνύει ἐπίδρασιν τῆς ἐν ξύλῳ ἐργασίας, ἣν ὁ ποιήσας τὸ ἄγαλμα τεχνίτης, ὡς φαίνεται, ἤσκει· ἐξ ἄλλου ὅμως ἐνιαχοῦ, οἷον ἐν τῇ κοιλίᾳ, παρατηρεῖται τάσις πρὸς κατασκευὴν κυρτῶν, συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν, μορφῶν. Τὸ ὅλον δ' ἔργον ἐν γένει εἶνε τοσοῦτον ἄτεχνον καὶ κακόζηλον, ὥστε ὁ κατασκευάσας αὐτὸ τεχνίτης φαίνεται ὅτι ἦτο κοινός τις λιθοξόος, ὅστις δὲν ἠδυνήθη νὰ παραστήσῃ διὰ τοῦ ἔργου του τούτου ὡρισμένον τρόπον ἐργασίας.

Sybel 4. Martinelli 202.— *Annali* (Conze-Michaelis) 1861 πίν. E, 1 σ. 79. — Vischer : *Erinnerungen* σ. 585. — *Mittheilungen* (Körte) III σ. 305. — Καλλίστην εἰκόνα ἴδε ἐν *Bull. cor. hellenique* (Collignon) 1880 πίν. 4. — Friederichs - Wolters : *Bausteine* ἀρ. 43.

* **10. 'Απόλλων** (;), γυμνὸς νεανίας ἀρχαϊκῆς τέχνης εὑρεθεὶς ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος, ἐν ἔτει 1885. Μέγεθος φυσικόν. Ἐλλείπουσιν οἱ πόδες ἀπὸ τῶν γονάτων. Σωζόμενον ὕψος 1,30. Μάρμαρον πάριον.

Ἔχει τὸ σχῆμα τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 ἀγάλματος· ἡ ἐργασία ως εἶνε καλλιτέρα καὶ αἱ μορφαὶ ἔχουσι σχεδὸν τὴν φυκὴν κυρτότητα καὶ εἶνε ἐν ἀνατομικῇ τινι ἀληθείᾳ πε-

6άνουσιν αὐτὰ ὡς ἐπιτύμβια ἀγάλματα. Ὀρθῶς ὅμως δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ταῦτα εἶνε ὁ πρῶτος ἐκ μαρμάρου τύπος τοῦ γυμνοῦ ἀνδρικοῦ σώματος, ὃν οἱ Ἕλληνες ἐδυνήθησαν νὰ πλάσωσιν, ἀφ' οὗ προήχθησαν κατά τι ἐν τῇ Πλαστικῇ τέχνῃ καὶ ἀπηλλάγησαν τῆς ὑποχρεωτικῆς κατασκευῆς ξοανομόρφων ἀγαλμάτων, οἷα λ. χ. τὸ ἐν Δήλῳ εὑρεθὲν (ἀρ. 1)· διὰ τοῦ τύπου δὲ τούτου παρίστων κατὰ τὰς ἑκάστοτε αὐτῶν ἀνάγκας καὶ θεούς, τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ θνητούς, ὡς βεβαιοῦται κυρίως ἐκ τοῦ ἐν Φιγαλίᾳ ἀνδριάντος τοῦ Ἀρραχίωνος, ὥστε δὲν δυνάμεθα ἑκάστοτε νὰ ὑποθέτωμεν τὶ παριστῶσιν ἀκριβῶς τὰ ἀγάλματα ταῦτα, ἂν μὴ ἔχωμεν ἰδίους τινὰς λόγους· προκειμένου π. χ. περὶ ἀγάλματος εὑρεθέντος ἐν ἱερῷ τοῦ Ἀπόλλωνος, δυνάμεθα μετὰ μείζονος πιθανότητος νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι παριστᾷ Ἀπόλλωνα.

Τὸ ὑπ' ἐξέτασιν δ' ἄγαλμα εἶνε τῶν ἀτελεστάτων καὶ ἀτεχνωτάτων τοῦ τοιούτου τύπου, ὥστε θὰ ἐποιήθη ἴσως κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ΣΤ'. ἑκατονταετηρίδος, ἢ καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Ζ'. ἑκατονταετηρίδι· ἡ ἀτεχνία δ' αὕτη γίνεται μᾶλλον καταφανὴς διὰ συγκρίσεως πρὸς τὸ ἐν Τενέᾳ εὑρεθέν, τὸ ἐν τῇ Γλυπτοθήκῃ τοῦ Μονάχου, ὃ εἶνε ἐξειργασμένον τελειότερον καὶ τεχνικώτερον τῶν μέχρι τοῦδε εὑρεθέντων.

Kekulé 356, Sybel 1, Πιττάκης 346, Martinelli 79, Constantin 61.—Ross : *Inselreisen* I 81 καὶ *Arch. Aufs.* I 10. Schoell : *Arch. Mitth. aus Griechenland* πίν. 4, 8. — Reber : *Kunstgeschichte* σ. 284. — Overbeck : *Plastik* I 89.— *Mittheilungen* IV πίν. VI, 2. — Friederichs - Wolters : *Baustein* ἀρ. 14.

τῶν ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. 8 - 10 ἀγαλμάτων πρῶτον βῆμα πρὸς ἐλευθέραν καὶ φυσικὴν στάσιν καὶ διάπλασιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 281. — *Bull. cor. hellenique* (M. Holleaux) 1887 πίν. VIII.

12α. Πλίνθος, ἐφ' ἧς οἱ ἄκροι πόδες γυμνοῦ ἀγάλματος ἀρχαϊκῆς τέχνης. Εὑρέθη ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος, ἐν ἔτει 1886, ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ ἐν ᾧ καὶ τὸ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ 12 ἄγαλμα, εἰς ὃ πιθανῶς καὶ ἀνήκει. Μῆκος 0,55 πχ. 0,30 ὕψ. 0,03.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 281.—*Bull. cor. hellenique* (M. Holleaux) 1887 σ. 185. Τὸ τεμάχιον τῆς κνήμης (ὕψ. 0,38), περὶ οὗ ποιεῖται λόγον ὁ κ. Holleaux, δὲν ἀνήκει εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 12 ἄγαλμα, ὡς ἐδείχθη ἐν γενομένῃ δοκιμασίᾳ κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ βάθρου ἀνίδρυσιν τοῦ ἀγάλματος τούτου.

13. Καλούμενος **Ἀπόλλων**, ἤτοι γυμνὸς νεανίας ἀρχαϊκῆς τέχνης, εὑρεθεὶς ἐν Μεγάροις. Μέγεθος κολοσσιαῖον. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, οἱ βραχίονες καὶ οἱ πόδες ἀπὸ τοῦ μέσου περίπου τῶν μηρῶν. Σωζόμενον ὕψος 2,00. Ἔχει τὸ σχῆμα τῶν ὑπ' ἀρ. 8 - 10 ἀγαλμάτων.

Kekulé 397. Martinelli 102. — *Bullettino* 1861 σ. 44. — *Φιλίστωρ* I σ. 366. — *Annali* (Conze - Michaelis) 33 σ. 79.

14. Καλούμενος **Ἀπόλλων**, ἤτοι ἄγαλμα γυμνοῦ νέου ἐν τῷ σχήματι τῶν ὑπ' ἀρ. 8 - 10, καταλειφθὲν ἀτελές. Εὑρέθη ἐν Νάξῳ, ἐν ἔτει 1835. Ἐλλείπουσιν

αἱ πόδες ὀλίγον ἄνωθεν τῶν γονάτων. Σωζόμενον ὕψος 1,02. Τὸ μάρμαρον φαίνεται ὅτι εἶνε πάριον.

Kekulé 322. Sybel 3. Πιττάκης 362. Martinelli 309. — Ross: *Kunstblatt* 1836 σ. 46 καὶ *Inselreisen* I σ. 41.—*Annali* (Gerhard) 1837 σ. 107. — *Rev. Arch.* (de Saulcy) 1845 σ. 264.— Newton: *Antiq. at Athens* σ. 19.— Müller-Schoel: *Mettheilungen aus Griechenland* ἀρ. 2.—Welcker: *Alte Denkmäler* I σ. 399.

* **13.** Ἀνδρικὴ **κεφαλὴ** ἀρχαϊκῆς τέχνης, εὑρεθεῖσα ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτώου Ἀπόλλωνος, ἐν ἔτει 1885. Μέγεθος μᾶλλον ὑπερφυσικόν. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,205. Λίθος βοιωτικός.

Ἡ κεφαλὴ αὕτη εἶνε τῶν σπουδαιοτάτων καὶ ἀρχαιοτάτων κεφαλῶν, ὅσαι εἰς ἡμᾶς περιῆλθον. Διδακτικώτατα εἶνε κυρίως ἡ διάπλασις καὶ τὸ σχῆμα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ στόματος, τὸ ὀξὺ περίγραμμα τῶν καθ' ἕκαστα μορφῶν καὶ ἰδίως τῆς ῥινός, ἧς αἱ παρειαὶ εἶνε καθέτως σχεδὸν ἀποτετμημέναι, τὸ ἐπίπεδον τοῦ κρανίου καὶ τὸ τετραγωνικὸν ἐπίμηκες σχῆμα τῆς ὅλης κεφαλῆς. Διὰ τῶν γνωρισμάτων δὲ τούτων δῆλον γίνεται ὅτι εἶνε ἴσως ἀντίτυπον ἑτέρας τινὸς ἐκ ξύλου πεποιημένης, ἢ μᾶλλον ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὴν τεχνίτης ἦτο συνειθισμένος νὰ ἐργάζηται ἐν ξύλῳ καὶ διὰ τοῦτο, πρωτόπειρος ὢν ἐν τῇ μείζονας δυσχερείας παρεχούσῃ ἐξεργασίᾳ τοῦ σκληροῦ λίθου, ἐποίησε τὸ ἔργον του τοῦτο κατὰ τὸν συνήθη αὐτῷ τρόπον τῆς τοῦ ξύλου ἐξεργασίας. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου ἔχουσί τι τὸ ὑποκειμενικόν, ἀλλὰ τοῦτο φαίνεται μᾶλλον ὅτι εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς τεχνοτροπίας καὶ

ἀπειρίας τοῦ τεχνίτου, ὥστε τολμηρὸν θὰ ἦτο νὰ ὑποστηρίξῃ τις ὅτι αὕτη εἰκονίζει πρόσωπόν τι, προέρχεται δηλ. ἐξ εἰκονικοῦ ἀνδριάντος.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 175. — *Bull. cor. hellenique* (M. Holleaux) 1886 πίν. V.

16. Ἀνδρικὴ σὺν τῷ λαιμῷ **κεφαλὴ** ἀρχαϊκῆς τέχνης εὑρεθεῖσα ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος, ἐν ἔτει 1885. Μέγεθος ὀλίγον τι μικρότερον τοῦ φυσικοῦ. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,15. Μάρμαρον πάριον.

Ἐν τῇ ἐξεργασίᾳ τοῦ λίθου καὶ ἐν τῇ διαπλάσει τῶν καθ' ἕκαστα μορφῶν παρατηρεῖται ἱκανὴ πρόοδος τῆς τέχνης, μείζων ἢ ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ὑπ' ἀρ. 10 ἀγάλματος. Καὶ ἡ διάθεσις δὲ τῆς κόμης εἶναι πλουσιωτέρα παρέχουσα τῷ ἔργῳ εὐάρεστόν πως ὄψιν· ἰδίως παρατηρητέον ὅτι οὐχὶ ἅπαντες οἱ πλόκαμοι κατήρχοντο κατὰ τὰ νῶτα, ἀλλ' εἷς κατήρχετο ἑκατέρωθεν καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους· περίεργοι δ' εἶνε οἱ δύο ἐκεῖνοι πρὸ τῶν ὤτων πλόκαμοι, οἱ μέχρι τῆς σιαγόνος καθήκοντες.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 179. — *Bull. cor. hellenique* (M. Holleaux) 1886 πίν. VII.

* **17.** Γυναικεία **κεφαλὴ** ἀρχαϊκῆς τέχνης, εὑρεθεῖσα ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος, ἐν ἔτει 1886. Μέγεθος ὀλίγον τι μικρότερον τοῦ φυσικοῦ. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,14. Μάρμαρον πάριον.

Ἡ κεφαλὴ αὕτη ὁμοιάζει ἐντελῶς ταῖς τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθέντων πολλῶν ἀγαλμάτων (ἴδ. Π. Καββαδίας: Ἀρχ. Ἐφημερὶς 1886 πίν. 5), διότι ἔχει τὰς

αὐτὰς τοῦ προσώπου μορφάς, τὴν αὐτὴν διάθεσιν τῆς κόμης καὶ τὸν αὐτὸν χρωματισμόν, ῥόδακα ἐν τοῖς ἐνωτίοις καὶ μαίανδρον ἐν τῷ περὶ τὴν κόμην διαδήματι. Ἐν τῇ κορυφῇ ὑπάρχει ὀπή, ἥτις ἐχρησίμευε πρὸς ἔνθεσιν σιδηρᾶς περόνης, τοιαύτης δηλ. οἵαν εἶχον καὶ ἔχουσί τινα τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀγαλμάτων. Ἐκ τούτων δὲ φαίνεται ὅτι ἡ προκειμένη κεφαλὴ προέρχεται ἐξ ἀγάλματος τοιούτου τὴν μορφὴν καὶ τὴν τέχνην, οἷα τὰ ἐν τῇ Ἀκροπόλει, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ πιθανῶς ἐργαστηρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ταῦτα, ποιηθέντος. Ἐν τῷ λαιμῷ σώζεται μέγας σιδηροῦς ἧλος, ὅστις φαίνεται ὅτι ἐχρησίμευε πρὸς προσάρτησιν αὐτῆς τῷ κορμῷ, ἀποκοπείσης ἀπ' αὐτοῦ ἐν παλαιοῖς χρόνοις.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 242. — *Bull. cor. hellenigue* (M. Holleaux) 1887 πίν. VII.

18. Ἀνδρικὴ **κεφαλὴ** ἀρχαϊκῆς τέχνης ἐκ πωρίνου λίθου, εὑρεθεῖσα ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος, ἐν ἔτει 1886. Μέγεθος φυσικόν. Τὸ πρόσωπον (ὕψος 0,18) εἶνε ἀποκεκρουσμένον.

Ἐνδιαφέρον παρέχει αὕτη κυρίως διὰ τὴν διάταξιν τῆς κόμης, ἀσυνήθη οὖσαν. Ἔμπροσθεν οὐδεὶς κατέρχεται βόστρυχος, ἀλλ' ὅλη ἡ κόμη σχηματίζουσα κυμάτιά τινα περὶ τὸ μέτωπον φέρεται ὄπισθεν τῶν ὤτων λοξῶς ἑκατέρωθεν καὶ ἀπολήγει εἰς στρογγύλον τι ἄκρον.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 290.

19. Ἀνδρικὴ **κεφαλὴ** ἀρχαϊκῆς τέχνης, εὑρεθεῖσα ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος, ἐν ἔτει 1886. Ἐλλείπει τὸ ὄπισθεν ἥμισυ τοῦ κρανίου. Μέγεθος ὀλίγον

τι μικρότερον τοῦ φυσικοῦ. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,14. Μάρμαρον πάριον.

Ἡ κόμη εἶνε διαδεδεμένη εὐρείᾳ ταινίᾳ, ἧς κάτωθεν ἐξέρχονται καθέτως μικροὶ βόστρυχοι, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 15. Οἱ ὀφθαλμοὶ προέχουσι πολὺ καὶ τὰ χείλη εἶνε καμπύλως ἀνεσπασμένα.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 289.

* **20. Ἀπόλλων**, γυμνὸς νεανίας ἀρχαϊκῆς τέχνης. Εὑρέθη ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος, ὁ μὲν κορμὸς ἐν ἔτει 1885, ἡ δὲ κεφαλὴ ἐν ἔτει 1886. Μέγεθος ὀλίγον τι μικρότερον τοῦ φυσικοῦ. Ἐλλείπουσιν οἱ βραχίονες κάτωθεν τῶν ὤμων καὶ οἱ πόδες, ὁ μὲν ἀριστερὸς ὀλίγον ἄνωθεν τοῦ μέσου τοῦ μηροῦ, ὁ δὲ δεξιὸς ἀπὸ τοῦ γόνατος περίπου· ἐκ τοῦ μηροῦ ὅμως τοῦ τελευταίου τούτου ἐλλείπει τὸ ἔμπροσθεν ἥμισυ ἐγκαρσίως ἀποτετμημένον. Σωζόμενον ὕψος 0,95. Μάρμαρον πάριον.

Ἐν ἀμφοτέροις τοῖς κάτω πλαγίοις τοῦ σώματος ὑπῆρχεν ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή, ἧς σώζεται ἐν μὲν τῷ ἀριστερῷ:

Πυθιας οκραιφ[ιεὺς]
και Ασχριον αν[ε]θ[έταν]

ἐν δὲ τῷ δεξιῷ:

Φι . . . .
Πτοι[εῖ; . . . . . . ἀργυ]ροτοχσοι

Τὸ ἄγαλμα ἄρα ἀνέθηκαν τῷ Ἀπόλλωνι (ἀργυροτόξῳ) Πυθίας ὁ Ἀκραιφιεὺς καὶ Ἀσχρίων. Ἐν τῇ κατὰ τὸ δεξιὸν πλάγιον ἐπιγραφῇ ἦτο ἀναγεγραμμένον τὸ τοῦ ποιήσαντος τεχνίτου ὄνομα, ὡς φαίνεται.

αὐτὰς τοῦ προσώπου μορφάς, τὴν αὐτὴν διάθεσιν τῆς κόμης καὶ τὸν αὐτὸν χρωματισμόν, ῥόδακα ἐν τοῖς ἐνωτίοις καὶ μαίανδρον ἐν τῷ περὶ τὴν κόμην διαδήματι. Ἐν τῇ κορυφῇ ὑπάρχει ὀπή, ἥτις ἐχρησίμευε πρὸς ἔνθεσιν σιδηρᾶς περόνης, τοιαύτης δηλ. οἵαν εἶχον καὶ ἔχουσί τινα τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀγαλμάτων. Ἐκ τούτων δὲ φαίνεται ὅτι ἡ προκειμένη κεφαλὴ προέρχεται ἐξ ἀγάλματος τοιούτου τὴν μορφὴν καὶ τὴν τέχνην, οἷα τὰ ἐν τῇ Ἀκροπόλει, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ πιθανῶς ἐργαστηρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ταῦτα, ποιηθέντος. Ἐν τῷ λαιμῷ σώζεται μέγας σιδηροῦς ἧλος, ὅστις φαίνεται ὅτι ἐχρησίμευε πρὸς προσάρτησιν αὐτῆς τῷ κορμῷ, ἀποκοπείσης ἀπ' αὐτοῦ ἐν παλαιοῖς χρόνοις.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 242. — *Bull. cor. hellenigue* (M. Holleaux) 1887 πίν. VII.

18. Ἀνδρικὴ **κεφαλὴ** ἀρχαϊκῆς τέχνης ἐκ πωρίνου λίθου, εὑρεθεῖσα ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος, ἐν ἔτει 1886. Μέγεθος φυσικόν. Τὸ πρόσωπον (ὕψος 0,18) εἶνε ἀποκεχρουσμένον.

Ἐνδιαφέρον παρέχει αὕτη κυρίως διὰ τὴν διάταξιν τῆς κόμης, ἀσυνήθη οὖσαν. Ἔμπροσθεν οὐδεὶς κατέρχεται βόστρυχος, ἀλλ' ὅλη ἡ κόμη σχηματίζουσα κυμάτιά τινα περὶ τὸ μέτωπον φέρεται ὄπισθεν τῶν ὤτων λοξῶς ἑκατέρωθεν καὶ ἀπολήγει εἰς στρογγύλον τι ἄκρον.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 290.

19. Ἀνδρικὴ **κεφαλὴ** ἀρχαϊκῆς τέχνης, εὑρεθεῖσα ἐν τῷ ἐν Βοιωτίᾳ ἱερῷ τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος, ἐν ἔτει 1886. Ἐλλείπει τὸ ὄπισθεν ἥμισυ τοῦ κρανίου. Μέγεθος ὀλίγον

* **21.** Γυναικεία πτερωτὴ μορφὴ ἀρχαϊκῆς τέχνης, **Νίκη** πιθανῶς, εὑρεθεῖσα ἐν Δήλῳ, ἐν ἔτει 1877. Ἐλλείπουσιν ἡ δεξιὰ χεὶρ ἀπὸ τοῦ ὤμου, καὶ ἡ ἀριστερὰ ὀλίγον κάτωθεν τοῦ ὤμου, πλὴν τῶν δακτύλων, προσκεκολλημένων ὄντων τῇ λαγόνι, ὁ δεξιὸς κάτω ποῦς καὶ ὁ ἀριστερός, ὀλίγον κάτωθεν τοῦ γόνατος· τῶν πτερύγων δὲ σώζεται μόνον τὸ προσφυὲς τοῖς ὤμοις μέρος. Μέγεθος μικρότερον τοῦ φυσικοῦ. Σωζόμενον ὕψος 0,90. Μάρμαρον πάριον.

Ἔχει πτέρυγας εἴς τε τὰ νῶτα καὶ εἰς τοὺς πόδας καὶ εἶνε ἐνδεδυμένη χιτῶνα ἀχειρίδωτον, λίαν συνεσφιγμένον κατὰ τὴν ὀσφὺν διὰ ζώνης· φέρει δὲ ἐνώτια καὶ περιδέραιον καὶ περὶ τὸ κρανίον εὐρεῖαν ταινίαν, συγκρατοῦσαν τὴν δασεῖαν κόμην, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν στεφάνην. Παρίσταται δὲ ἱπταμένη κατὰ τὸν συνήθη ἐν τῇ ἀρχαϊκῇ τέχνῃ τρόπον, τὸν προσκρούοντα εἰς τὴν φυσικὴν παράστασιν τῆς μορφῆς, διότι ἐν ᾧ τὸ ἄνω σῶμα εἰκονίζεται κατ' ἐνώπιον, οἱ πόδες εἰκονίζονται ἐν κατατομῇ. Οὕτως οἱ ἄκροι πόδες δὲν θὰ ἥπτοντο τῆς πλίνθου τοῦ ἀγάλματος, ἀλλὰ θὰ ἦσαν μετέωροι, θὰ ἐστηρίζετο δὲ τοῦτο ἐπὶ τῆς πλίνθου διὰ στηρίγματος κειμένου ἐν τῷ μεταξὺ τῶν ποδῶν χώρῳ καὶ καλυπτομένου ἑκατέρωθεν διὰ τοῦ μέχρι τῆς πλίνθου καταπίπτοντος χιτῶνος, ὡς δεικνύει ἡμῖν παρεμφερὲς τῷ προκειμένῳ ἄγαλμα εὑρεθὲν ἐν τῇ Ἀκροπόλει (ἴδε Mittheilungen XI πίν. XI εἰκ. C).

Τὴν σημασίαν τοῦ προκειμένου ἀγάλματος, ὃ ὁ Homolle ἔλαβεν ὡς ἄγαλμα Ἀρτέμιδος, ὑπέδειξε πρῶτος ὁ rtwaengler διακρίνας ὅτι ἀνῆκεν εἰς ἐνεπίγραφον βάσιν, εὑρεθὲν ἐπίσης ἐν Δήλῳ (ἴδ. τὸν ἑπόμενον ἀρ. 21^{α}),

ἐν ᾧ ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα τοῦ ποιήσαντος τεχνίτου Ἀρχέρμου τοῦ Χίου, καὶ ὑποστηρίξας ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Ἄρχερμος πρῶτος κατὰ τὴν παράδοσιν ἐποίησε τὴν Νίκην πτερωτήν, τὸ ἄγαλμα τοῦτο θὰ ἦτο Νίκη ποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀρχέρμου. Ἀλλ' ὅτι τὸ βάθρον ἀνῆκεν εἰς τὸ ἄγαλμα τοῦτο, ἀπέκρουσαν πολλοί, καὶ δὴ ὁ Brunn (ἴδε Veber tekton. Stil II ἐν Münch. Sitz. Berich. 1884 σ. 523), ὑπεστήριξεν ὅμως τελευταῖον ὁ Petersen ὁρμηθεὶς ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἐν ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθέντος ἀγάλματος καὶ οὕτω νέους προβαλὼν ὑπὲρ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου λόγους, τοσοῦτον ἰσχυρούς, ὥστε μετὰ μεγίστης πιθανότητος δυνάμεθα νῦν νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι τὸ προκείμενον ἄγαλμα εἶνε Νίκη, ἣν ἐποίησε κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν ὁ Ἄρχερμος, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μικκιάδου. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ αὐτὸς Ἄρχερμος ἐποίησε πιθανῶς τοιοῦτον ἄγαλμα καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει, διότι πλὴν τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος καὶ δύο ἕτερα τοὐλάχιστον παρεμφερῆ τὴν μορφὴν ἀγάλματα ὑπῆρχον ἐκεῖ, (ὡς φαίνεται ἐκ περισωθέντων ἡμῖν τεμαχίων), καὶ ἐνεπίγραφος ὡς βάθρον χρησιμεύουσα στήλη εὑρέθη, ἐν ᾗ ἀναγέγραπται τὸ ὄνομα τοῦ ποιήσαντος τεχνίτου Ἀρχέρμου τοῦ Χίου. Σημειωτέον δὲ πρὸς τούτοις ὅτι τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀρχέρμου ἐφευρεθέντα τοῦτον τύπον γυναικείας ἱπταμένης μορφῆς πολὺ ἡ ἀρχαϊκὴ τέχνη ἐπανέλαβεν, ὡς δηλοῦται ἔκ τε τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἀγαλμάτων καὶ ἐκ πολλῶν παρεμφερῶν τὴν μορφὴν μικρῶν ἀγαλματίων, καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, οἷον ἐν Ὀλυμπίᾳ, εὑρεθέντων.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 254. — *Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1879 πίν. VI καὶ VII. — *Arch. Zeitung* (Furtwängler)

1882 σ. 324. — *Mittheilungen* (E. Petersen) 1887 σ. 372 π'ν. XI εἰκ. Α.

21α. Ἐνεπίγραφον βάθρον εἰς δύο τεμάχια τεθραυσμένον καὶ ἐλλειπὲς τὸ ὄπισθεν καὶ τὸ δεξιὸν μέρος. Εὑρέθη ἐν Δήλῳ καὶ ἀνήκει, ὡς φαίνεται, εἰς τὸ ἀνωτέρω ἄγαλμα ὑπ' ἀρ. 21, διὰ τοὺς ἐκεῖ εἰρημένους λόγους. Ὕψ. 0,14 πλ. 52 πχ. 28. Ἡ ἐν αὐτῷ ἐπιγραφὴ ἔχει ἐν τῇ κοινῇ ὀρθογραφίᾳ οὕτως:

Μικκι[άδης τε ἅ]μα καλὸ[ν ἔτευξεν ἄγαλμα καὶ υἱὸς]
[Ἄ]ρχερμος. . . ησιν ἑκηβό[λου Ἀπόλλωνος(;)]
οἱ Χῖοι Μέ[λαν]ος πατρώιον ἄσ[τυ νέμοντες]

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 263. — *Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1883 σ. 254.—E. Loevy : *Inschriften gr. Bildhauer* σ. 3 ἀρ. 1, ἔνθα ἴδε καὶ τὴν λοιπὴν βιβλιογραφίαν.

22. Γυναικεῖον ἄγαλμα ἀρχαϊκῆς τέχνης εὑρεθὲν ἐν Δήλῳ, ἐν ἔτει 1883. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, οἱ βραχίονες, ὧν ὁ δεξιὸς εἶχε τὸ μέρος τὸ ὀλίγον κάτωθεν τοῦ ὤμου πρόσθετον, καὶ οἱ πόδες ἀπὸ τοῦ μέσου περίπου τῆς κνήμης. Μέγεθος μᾶλλον ὑπερφυσικόν. Ὕψ. 1,34. Μάρμαρον πάριον.

Εἶνε ἐνδεδυμένον ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον κατερχόμενον μέχρι τῶν γονάτων καὶ οὕτω διατεταγμένον, ὥστε ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου κατέρχεται, συνεπτυγμένον κατὰ τὸ ἄνω κράσπεδον, ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν μαστόν, εἶτα ἐκ τῶν τισθίων ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καὶ ἐκ τούτου ιτέρχεται πάλιν εἰς τὰ ἔμπροσθεν τοῦ σώματος. Ἔχει ; τὸν ἀριστερὸν πόδα προβεβλημένον καὶ ἀνεῖχε τὸν χι-

ἐν ᾧ ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα τοῦ ποιήσαντος τεχνίτου Ἀρχέρμου τοῦ Χίου, καὶ ὑποστηρίξας ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Ἄρχερμος πρῶτος κατὰ τὴν παράδοσιν ἐποίησε τὴν Νίκην πτερωτήν, τὸ ἄγαλμα τοῦτο θὰ ἦτο Νίκη ποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀρχέρμου. Ἀλλ' ὅτι τὸ βάθρον ἀνῆκεν εἰς τὸ ἄγαλμα τοῦτο, ἀπέκρουσαν πολλοί, καὶ δὴ ὁ Brunn (ἴδε Veber tekton. Stil II ἐν Münch. Sitz. Berich. 1884 σ. 523), ὑπεστήριξεν ὅμως τελευταῖον ὁ Petersen ὁρμηθεὶς ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἐν ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθέντος ἀγάλματος καὶ οὕτω νέους προβαλὼν ὑπὲρ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου λόγους, τοσοῦτον ἰσχυρούς, ὥστε μετὰ μεγίστης πιθανότητος δυνάμεθα νῦν νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι τὸ προκείμενον ἄγαλμα εἶνε Νίκη, ἣν ἐποίησε κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν ὁ Ἄρχερμος, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μικκιάδου. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ αὐτὸς Ἄρχερμος ἐποίησε πιθανῶς τοιοῦτον ἄγαλμα καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει, διότι πλὴν τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος καὶ δύο ἕτερα τοὐλάχιστον παρεμφερῆ τὴν μορφὴν ἀγάλματα ὑπῆρχον ἐκεῖ, (ὡς φαίνεται ἐκ περισωθέντων ἡμῖν τεμαχίων), καὶ ἐνεπίγραφος ὡς βάθρον χρησιμεύουσα στήλη εὑρέθη, ἐν ᾗ ἀναγέγραπται τὸ ὄνομα τοῦ ποιήσαντος τεχνίτου Ἀρχέρμου τοῦ Χίου. Σημειωτέον δὲ πρὸς τούτοις ὅτι τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀρχέρμου ἐφευρεθέντα τοῦτον τύπον γυναικείας ἱπταμένης μορφῆς πολὺ ἡ ἀρχαϊκὴ τέχνη ἐπανέλαβεν, ὡς δηλοῦται ἔκ τε τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἀγαλμάτων καὶ ἐκ πολλῶν παρεμφερῶν τὴν μορφὴν μικρῶν ἀγαλματίων, καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, οἷον ἐν Ὀλυμπίᾳ, εὑρεθέντων.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 254. — *Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1879 πίν. VI καὶ VII. — *Arch. Zeitung* (Furtwängler)

1882 σ. 324. — *Mittheilungen* (E. Petersen) 1887 σ. 372 π΄ν. XI εἰκ. Α.

21α. Ἐνεπίγραφον βάθρον εἰς δύο τεμάχια τεθραυσμένον καὶ ἐλλειπὲς τὸ ὄπισθεν καὶ τὸ δεξιὸν μέρος. Εὑρέθη ἐν Δήλῳ καὶ ἀνήκει, ὡς φαίνεται, εἰς τὸ ἀνωτέρω ἄγαλμα ὑπ' ἀρ. 21, διὰ τοὺς ἐκεῖ εἰρημένους λόγους. Ὕψ. 0,14 πλ. 52 πχ. 28. Ἡ ἐν αὐτῷ ἐπιγραφὴ ἔχει ἐν τῇ κοινῇ ὀρθογραφίᾳ οὕτως:

Μικκι[άδης τε ἅ]μα καλὸ[ν ἔτευξεν ἄγαλμα καὶ υἱὸς]
[Ἄ]ρχερμος. . . ησιν ἑκηβό[λου Ἀπόλλωνος(;)]
οἱ Χῖοι Μέ[λαν]ος πατρώιον ἄσ[τυ νέμοντες]

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 263. — *Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1883 σ. 254.—E. Loevy: *Inschriften gr. Bildhauer* σ. 3 ἀρ. 1, ἔνθα ἴδε καὶ τὴν λοιπὴν βιβλιογραφίαν.

22. Γυναικεῖον ἄγαλμα ἀρχαϊκῆς τέχνης εὑρεθὲν ἐν Δήλῳ, ἐν ἔτει 1883. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, οἱ βραχίονες, ὧν ὁ δεξιὸς εἶχε τὸ μέρος τὸ ὀλίγον κάτωθεν τοῦ ὤμου πρόσθετον, καὶ οἱ πόδες ἀπὸ τοῦ μέσου περίπου τῆς κνήμης. Μέγεθος μᾶλλον ὑπερφυσικόν. Ὕψ. 1,34. Μάρμαρον πάριον.

Εἶνε ἐνδεδυμένον ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον κατερχόμενον μέχρι τῶν γονάτων καὶ οὕτω διατεταγμένον, ὥστε ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου κατέρχεται, συνεπτυγμένον κατὰ τὸ ἄνω κράσπεδον, ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν μαστόν, εἶτα ἐκ τῶν ὀπισθίων ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καὶ ἐκ τούτου κατέρχεται πάλιν εἰς τὰ ἔμπροσθεν τοῦ σώματος. Ἔχει δὲ τὸν ἀριστερὸν πόδα προβεβλημένον καὶ ἀνεῖχε τὸν χι-

τῶνα διὰ τῆς ὁμωνύμου ἄκρας χειρός, ἐν ᾧ ὁ δεξιὸς βραχίων ἦτο κεκαμμένος κατὰ τὸν ἀγκῶνα καὶ πρὸς τὰ ἔμπροσθεν τεταμένος. Ἡ μακρὰ καὶ δασεῖα κόμη καταπίπτει εἰς εὐρεῖαν μᾶζαν ὄπισθεν τοῦ σώματος καὶ εἰς πλοκάμους κατὰ τὰ πλάγια, ὧν δύο καταπίπτουσιν ἑκατέρωθεν εἰς τὰ ἔμπροσθεν, μέχρι τῶν μαστῶν καθήκοντες, καὶ ἐκοσμοῦντο διὰ θυσάνων ἢ ἄλλων τινῶν κοσμημάτων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν πρὸς προσάρτησιν αὐτῶν χρησιμευουσῶν ἐν τῷ μαρμάρῳ ὀπῶν. Περὶ τὸν λαιμὸν φέρει περιδέραιον, ὑφ' ὃ δύο ταινίαι, ὧν ἑκατέρα ἦτο θυσάνῳ κεκοσμημένη.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εὑρέθη, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἐν Δήλῳ, ἔνθα εὑρέθησαν ἔτι ἓξ ἕτερα, παρεμφερῆ τὴν μορφήν. Ἐξέλαβε δ' αὐτὰ ὁ Homolle ὡς ἀγάλματα Ἀρτέμιδος, ὁρμώμενος ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ παρεμφεροῦς τὴν μορφὴν γνωστοῦ ἀρχαΐζοντος ἀγάλματος Ἀρτέμιδος ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως. Ἀλλ' ἡ ὀνομασία αὕτη ἔχει μὲν ὑπὲρ αὐτῆς πιθανότητάς τινας οὐχὶ ὅμως καὶ βεβαιότητα, διότι παρεμφερῆ τὴν μορφὴν ἀγάλματα εὑρέθησαν πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ μάλιστα ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ ἐν Ἐλευσῖνι (ἴδ. ἀρ. 24-26). Ἐκ τούτου δὲ φαίνεται ὅτι τὰ ἀγάλματα ταῦτα εἶνε καθολικὸς τύπος τοῦ γυναικείου σώματος, (ὥσπερ τὰ ὑπ' ἀρ. 8-10 τοῦ ἀνδρικοῦ), ἐκ τοῦ τύπου τοῦ ὑπ' ἀρ. 1 ἀγάλματος ἀναπτυχθεὶς καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐπικρατήσας κατὰ τὴν ἀρχαϊκὴν περίοδον τῆς τέχνης, ἀμετάβλητος ἐν τοῖς καθ' ὅλου γνωρίσμασιν ἐπαναλαμβανόμενος· θὰ παρίστων δὲ δι' αὐτοῦ οἱ Ἕλληνες, κατὰ τὰς ἑκάστοτε αὐτῶν χρείας, τὸ μὲν θεάς, τὸ δὲ θνητὰς γυναῖκας, θὰ ἐποιοῦντο δηλ. τοιαύτην χρῆσιν αὐτοῦ, οἵαν ἐποιοῦντο τοῦ ὑπ' ἀρ. 8

ἀνδρικοῦ τύπου, ὥστε ἄνευ ἰδίου τινὸς γνωρίσματος δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοῶμεν τί παριστῶσιν ὡρισμένως τοιαῦτα τὴν μορφὴν ἀγάλματα.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 230. Τὰ ὑπὸ τοῦ Homolle γραφέντα ὡς πρὸς τὸν τύπον τοῦτον τῶν ἀγαλμάτων ἴδε ἐν *Bull. cor. hellenique* 1880 σ. 29 καὶ *Monuments grecs* 1878 σ. 61, καὶ ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ: *De antiquissimis Dianae simulacris Deliacis*, 1885.

23. Γυναικεία **κεφαλή**, ἀρχαϊκῆς τέχνης, εὑρεθεῖσα ἐν Δήλῳ ἐν ἔτει 1877 καὶ ἀνήκουσα, ὡς φαίνεται, εἰς τοιοῦτον τὴν μορφὴν ἄγαλμα, οἷον τὸ ὑπ' ἀρ. 22. Μέγεθος φυσικόν. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,175. Ἐλλείπει σφηνοειδὲς τεμάχιον ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ κρανίου· ἡ ῥὶς δὲ εἶνε ἀποκεκρουσμένη καὶ τὸ μάρμαρον λίαν ἐφθαρμένον καὶ ἀποτετριμμένον.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 255. — *Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1879 πίν. VIII καὶ 1880 σ. 36 ἀρ. 2. Πρβ. καὶ *Monuments grecs* (Homolle) 1878 σ. 61.

24-26. Τρία ἀκέφαλα γυναικεῖα ἀγαλμάτια ἀρχαϊκῆς τέχνης, εὑρεθέντα ἐν Ἐλευσῖνι, ἐν ἔτει 1882. Μάρμαρον πάριον, ὡς φαίνεται. Τὸ ὑπ' ἀρ. **24** (Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 πίν. 8 εἰκ. 5 καὶ 5α) ἔχει ὕψος 0,55. Ἐλλείπουσι πρὸς τῇ κεφαλῇ οἱ πόδες κάτωθεν τῆς κνήμης καὶ ἀμφότεροι οἱ βραχίονες, κάτωθεν τῶν ὤμων. Τὸ ὑπ' ἀρ. **25** (Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 πίν. 8 εἰκ. 6 καὶ 6α) ἔχει ὕψος 0,44. Ἐλλείπουσι πρὸς τῇ κεφαλῇ οἱ πόδες, κάτωθεν τῆς κνήμης, καὶ ἀμφότεροι οἱ πήχεις. Τὸ ὑπ' ἀρ. **26**

('Αρχ. 'Εφημ. 1884 πίν. 8 εἰκ. 7 καὶ 7α) ἔχει ὕψος 0,52. 'Ελλείπουσι πρὸς τῇ κεφαλῇ, οἱ πόδες ἀπὸ τῶν γονάτων περίπου, καὶ ὁ δεξιὸς πῆχυς.

Καὶ τὰ τρία ἔχουσι τὴν αὐτὴν μορφὴν καὶ διάθεσιν, γνωστὴν ἐξ ἀγαλμάτων εὑρεθέντων ἐν Δήλῳ (ἴδ. ἀρ. 22) καὶ μάλιστα ἐν τῇ 'Ακροπόλει, παριστῶσι δηλ. γυναῖκα ἱσταμένην ὀρθίαν καὶ ἐνδεδυμένην χιτῶνα καὶ ποδῆρες ἱμάτιον, οὗ ἀνεῖχε τὸ κράσπεδον διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός· ἡ δεξιὰ χεὶρ ἦτο προτεταμένη ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος, ἡ κόμη δὲ εἶνε διατεταγμένη εἰς μεγάλους ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν καταπίπτοντας πλοκάμους. Εἶχον δὲ καὶ τὰ ἀγάλματα ταῦτα, ὥσπερ τὰ ἐν τῇ 'Ακροπόλει εὑρεθέντα, πλούσιον χρωματισμόν, οὗ σώζονται ἔτι ἀρκετὰ λείψανα· ἰδίως ἦσαν κεκοσμημέναι αἱ παρυφαὶ τοῦ ἱματισμοῦ διὰ γραπτῶν μαιάνδρων. Δῆλον δὲ ὅτι ἦσαν ἀναθήματα, ἄγνωστον ὅμως τί ἀκριβῶς παριστῶσι διὰ τοὺς ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 22 ἐκτιθεμένους λόγους. Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας αὐτῶν θὰ ἐποιήθησαν πρὸ τῶν περσικῶν πολέμων, ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις, ἐν οἷς ἐποιήθησαν καὶ τὰ ἐν τῇ 'Ακροπόλει εὑρεθέντα ἀγάλματα.

Κατάλ. 'Αρχ. 'Εταιρ. 3701, 3840.—*'Αρχ. 'Εφημερὶς* (Δ. Φίλιος) 1884 σελ. 182 κ. ἑ. πίν. 8 εἰκ. 5, 6, 7. Περὶ τῶν ἐν τῇ 'Ακροπόλει εὑρεθέντων παρεμφερῶν τὴν μορφὴν ἀγαλμάτων ἴδε: *'Αρχ. 'Εφημερὶς* (Π. Καββαδίας) 1886 σ. 73 πίν. 5.

* **27.** Γυναικεία **κεφαλή,** ἀρχαϊκῆς τέχνης, εὑρεθεῖσα ἐν 'Ελευσῖνι ἐν ἔτει 1882. Μέγεθος ὀλίγον τι μικρότε[ρον] τοῦ φυσικοῦ. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,13. Μάρμαρον πάρ[ιον].

'Η κεφαλὴ αὕτη ὁμοιάζει πολλαῖς ἐν τῇ 'Ακροπό[λει]

εὑρεθείσαις καὶ ἀνῆκε καταφανῶς εἰς ἄγαλμα τοιοῦτον τὴν μορφήν, οἷα τὰ ἐν τοῖς προηγουμένοις ἀριθμοῖς 24-26. Ἡ κόμη εἶνε ἐρυθρῷ χρώματι κεχρωματισμένη, τὸ διάδημα ἦτο κεκοσμημένον πρασίνῳ χρώματι γεγραμμένοις ἀνθεμίοις καὶ κάλυξι λωτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἐνωτίοις εἶνε γεγραμμένος, πρασίνῳ ὡσαύτως χρώματι, ρόδαξ· θὰ ἦσαν δὲ κεχρωματισμένοι καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὰ ἄκρα τῶν χειλέων, ὡς ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὰς ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθείσας κεφαλὰς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν.

Κατάλ. Ἀρχ. Ἑταιρ. 3672.—*Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Δ. Φίλιος) 1883 πίν. 5 σ. 95.

28. Σφίγξ, ἀρχαϊκῆς τέχνης, εὑρεθεῖσα ἐν Σπάτᾳ τῆς Ἀττικῆς. Ἐλλείπουσιν οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες, τὰ ἄκρα τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ τῶν πτερύγων καὶ μέρος τῆς οὐρᾶς. Μῆκος 0,67 ὕψος 0,47. Μάρμαρον πάριον.

Φέρει ὑψηλὴν περὶ τὴν κόμην στεφάνην, ἐφ' ἧς ἦσαν γεγραμμένοι ρόδακες καὶ ἴσως ἀνθέμια μεταξὺ αὐτῶν· λείψανα χρωματισμοῦ σῴζονται ἔτι ἐν τῇ κόμῃ καὶ ἐν ταῖς πτέρυξι· θὰ ἐποιήθη δὲ ἡ μορφὴ αὕτη κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ΣΤ'. ἑκατονταετηρίδος καὶ θὰ ἵστατο ἐπὶ τάφου, ἐπὶ τοιούτου ἴσως τὸ σχῆμα βάθρου, οἷον τὸ ὑπ' ἀρ. 41, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ σχήματος τῆς ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἐπιμήκους πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἀγάλματος κοιλότητος. Τὸ ἄνω μέρος τῆς μορφῆς καὶ τὸ ὄπισθεν δὲν εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμένον, ἐξ οὗ δῆλον ὅτι αὕτη καὶ εἰς ἱκα[illegible]ος ἦτο ἐκτεθειμένη καὶ ἐκ τοῦ ἐμπροσθίου μόνον μ[illegible] ἦτο ὁρατή.

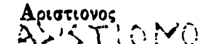
[illegible]el 37. Martinelli 215.—*Mittheilungen* (Milchhöfer) IV

πίν. 5. — Lucy M. Mitchell: *A history of ancient sculpture* σ. 215.—Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 103.

** **29.** Ἐπιτύμβιος στήλη τοῦ **Ἀριστίωνος**, εὑρεθεῖσα ἐν Ἀττικῇ, ἐν τῇ θέσει Βελανιδέζα, ἐν ἔτει 1838. Ἐλλείπει τὸ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀριστίωνος μέρος τῆς στήλης. Ὕψ. 2,40 πλ. 0,435. Ὕψος τοῦ βάθρου 0,30 πλ. 0,715 πχ. 0,435.

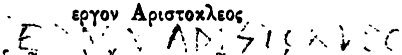
Ἐπὶ τοῦ βάθρου ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή:

Αριστιονος

γενικὴ δηλ. τοῦ ὀνόματος «Ἀριστίων» κτητικὴν ἔχουσα σημασίαν, εἰς τὸ ὅλον μνημεῖον ἀναφερομένη· ἐν τῇ στήλῃ δέ, ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς μορφῆς, ἑτέρα ἐπιγραφή:

εργον Αριστοκλεος

γνωρίζουσα ἡμῖν τὸ ὄνομα τοῦ ποιήσαντος τὸ ἀνάγλυφον τεχνίτου Ἀ ρ ι σ τ ο κ λ έ ο υ ς. Ἐκ τοῦ σχήματος δὲ τῶν γραμμάτων φαίνεται ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἐποιήθη πάντως πρὸ τῶν περσικῶν πολέμων, κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ΣΤ'. ἑκατονταετηρίδος (ἴδε Löschcke ἐν Mittheilungen IV σ. 43).

Τὸ περίφημον τοῦτο ἀνάγλυφον εἰκονίζει τὸν τεθνεῶτα Ἀριστίωνα ἐν προσωπικῇ ὁμοιότητι ὡς ὁπλίτην πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένον, ἱστάμενον ὄρθιον καὶ δι' ὁλοκλήρων τῶν πελμάτων τῶν ποδῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους στηριζόμενον, ἐνδεδυμένον βραχὺν χιτῶνα, θώρακα, ἐν ᾧ καὶ εἶδός τι ἐπωμίδος, περικεφαλαίαν καὶ περικνημῖδας, ἔχοντα τὴν δεξιὰν χεῖρα καθειμένην κατὰ μῆκος τοῦ σώματος καὶ κρατοῦντα διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους στηριζόμενον δόρυ· καὶ ἔχει μὲν ἡ μορφὴ πολὺ τὸ σχληρὸν καὶ

ἄκαμπτον ἐν τῇ στάσει καὶ ἀνατομικὰς ἀτελείας, εἶνε ὅμως καταλληλότατα διατεταγμένη ἐν τῷ δεδομένῳ στενῷ χώρῳ, τῷ πᾶσαν ἐλευθερίαν καὶ κίνησιν αὐτῆς ἀδύνατον καθιστῶντι. Ἡ ἐργασία δὲ διακρίνεται ἐπὶ ἐπιμελείᾳ καὶ λεπτότητι, καθιστώσῃ τὸ ἔργον τοῦτο περισπούδαστον καὶ κάλλιστον ὑπόδειγμα τῆς κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους χρόνους ἀναπτύξεως καὶ προόδου τῆς τέχνης. Τὴν σπουδαιότητα δὲ τοῦ ἀναγλύφου ἐπαυξάνει ὁ ἐν αὐτῷ διατηρούμενος ἔτι ἐνιαχοῦ ποικίλος χρωματισμός, ὃν τὸ πάλαι εἶχε· τὸ ἔδαφος ἦτο ἐρυθρῷ χρώματι κεχρωματισμένον, ἡ περικεφαλαία κυανῷ, ὁ χιτὼν καὶ τὰ τῆς ἐπιγραφῆς γράμματα ἐρυθρῷ, καὶ ὁ θώραξ κυανῷ καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κοσμήματα ἐρυθρά. Ἡ ἐπωμὶς εἶνε κεκοσμημένη διὰ ἀστέρος καὶ κεφαλῆς θηρίου καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ θώρακος διὰ τριῶν ταινιῶν περιβαλλουσῶν αὐτὸν ἐν εἴδει ζώνης, ὧν αἱ μὲν δύο ἄκραι ἀποτελοῦνται ἐκ μαιάνδρου, ἡ δὲ ἐν τῷ μέσῳ ἐκ ζητοειδῶς θλωμένων γραμμῶν. Ὁ λόφος τῆς περικεφαλαίας, τὸ ἄκρον τοῦ πώγωνος καὶ τὸ γεννητικὸν μόριον, ἦσαν πρόσθετα, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν πρὸς προσάρτησιν ἑκάστου τούτων σωζομένων ἐν τῷ λίθῳ ὀπῶν.

Τὸ μέρος δὲ τῆς στήλης, τὸ μεταξὺ τῶν ποδῶν τῆς μορφῆς καὶ τοῦ βάθρου, ἔχει τὴν ἐπιφάνειαν λείαν, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 30, θὰ ὑπῆρχε ἴσως τὸ πάλαι ἐνταῦθα γραπτὴ παράστασις, ἐξαλειφθεῖσα σὺν τῷ χρόνῳ. Οὕτω τὸ προκείμενον ἐπιτύμβιον μνημεῖον συνέστηκεν ἐκ τριῶν κυρίως μερῶν, ὅ ἐστιν ἐκ τοῦ ἀναγλύφου, ἐκ τοῦ μέρους τῆς στήλης τοῦ μεταξὺ τοῦ ἀναγλύφου καὶ τοῦ βάθρου (ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἡ γραπτὴ παράστασις), ὃ δυνάμεθα νὰ ἐκλάβωμεν ὡς οἱονεὶ κρηπῖδα τοῦ

ἐν ᾧ ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα τοῦ ποιήσαντος τεχνίτου Ἀρχέρμου τοῦ Χίου, καὶ ὑποστηρίξας ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Ἄρχερμος πρῶτος κατὰ τὴν παράδοσιν ἐποίησε τὴν Νίκην πτερωτήν, τὸ ἄγαλμα τοῦτο θὰ ἦτο Νίκη ποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀρχέρμου. Ἀλλ' ὅτι τὸ βάθρον ἀνῆκεν εἰς τὸ ἄγαλμα τοῦτο, ἀπέκρουσαν πολλοί, καὶ δὴ ὁ Brunn (ἴδε Veber tekton. Stil II ἐν Münch. Sitz. Berich. 1884 σ. 523), ὑπεστήριξεν ὅμως τελευταῖον ὁ Petersen ὁρμηθεὶς ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἐν ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθέντος ἀγάλματος καὶ οὕτω νέους προβαλὼν ὑπὲρ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου λόγους, τοσοῦτον ἰσχυρούς, ὥστε μετὰ μεγίστης πιθανότητος δυνάμεθα νῦν νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι τὸ προκείμενον ἄγαλμα εἶνε Νίκη, ἣν ἐποίησε κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν ὁ Ἄρχερμος, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μικκιάδου. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ αὐτὸς Ἄρχερμος ἐποίησε πιθανῶς τοιοῦτον ἄγαλμα καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει, διότι πλὴν τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος καὶ δύο ἕτερα τοὐλάχιστον παρεμφερῆ τὴν μορφὴν ἀγάλματα ὑπῆρχον ἐκεῖ, (ὡς φαίνεται ἐκ περισωθέντων ἡμῖν τεμαχίων), καὶ ἐνεπίγραφος ὡς βάθρον χρησιμεύουσα στήλη εὑρέθη, ἐν ᾗ ἀναγέγραπται τὸ ὄνομα τοῦ ποιήσαντος τεχνίτου Ἀρχέρμου τοῦ Χίου. Σημειωτέον δὲ πρὸς τούτοις ὅτι τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀρχέρμου ἐφευρεθέντα τοῦτον τύπον γυναικείας ἱπταμένης μορφῆς πολὺ ἡ ἀρχαϊκὴ τέχνη ἐπανέλαβεν, ὡς δηλοῦται ἔκ τε τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἀγαλμάτων καὶ ἐκ πολλῶν παρεμφερῶν τὴν μορφὴν μικρῶν ἀγαλματίων, καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, οἷον ἐν Ὀλυμπίᾳ, εὑρεθέντων.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 254. — *Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1879 πίν. VI καὶ VII. — *Arch. Zeitung* (Furtwängler)

1882 σ. 324. — *Mittheilungen* (E. Petersen) 1887 σ. 372 π.ν. XI εἰκ. Α.

21α. Ἐνεπίγραφον βάθρον εἰς δύο τεμάχια τεθραυσμένον καὶ ἐλλειπὲς τὸ ὄπισθεν καὶ τὸ δεξιὸν μέρος. Εὑρέθη ἐν Δήλῳ καὶ ἀνήκει, ὡς φαίνεται, εἰς τὸ ἀνωτέρω ἄγαλμα ὑπ' ἀρ. 21, διὰ τοὺς ἐκεῖ εἰρημένους λόγους. Ὕψ. 0,14 πλ. 52 πχ. 28. Ἡ ἐν αὐτῷ ἐπιγραφὴ ἔχει ἐν τῇ κοινῇ ὀρθογραφίᾳ οὕτως:

Μικκι[άδης τε ἅ]μα καλὸ[ν ἔτευξεν ἄγαλμα καὶ υἱὸς]
[Ἄ]ρχερμος. . . ησιν ἐκηβό[λου Ἀπόλλωνος(;)]
οἱ Χῖοι Μέ[λαν]ος πατρώιον ἄσ[τυ νέμοντες]

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 263. — *Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1883 σ. 254.—E. Loevy : *Inschriften gr. Bildhauer* σ. 3 ἀρ. 1, ἔνθα ἴδε καὶ τὴν λοιπὴν βιβλιογραφίαν.

22. Γυναικεῖον ἄγαλμα ἀρχαϊκῆς τέχνης εὑρεθὲν ἐν Δήλῳ, ἐν ἔτει 1883. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, οἱ βραχίονες, ὧν ὁ δεξιὸς εἶχε τὸ μέρος τὸ ὀλίγον κάτωθεν τοῦ ὤμου πρόσθετον, καὶ οἱ πόδες ἀπὸ τοῦ μέσου περίπου τῆς κνήμης. Μέγεθος μᾶλλον ὑπερφυσικόν. Ὕψ. 1,34. Μάρμαρον πάριον.

Εἶνε ἐνδεδυμένον ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον κατερχόμενον μέχρι τῶν γονάτων καὶ οὕτω διατεταγμένον, ὥστε ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου κατέρχεται, συνεπτυγμένον κατὰ τὸ ἄνω κράσπεδον, ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν μαστόν, εἶτα ἐκ τῶν ισθίων ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καὶ ἐκ τούτου τέρχεται πάλιν εἰς τὰ ἔμπροσθεν τοῦ σώματος. Ἔχει τὸν ἀριστερὸν πόδα προβεβλημένον καὶ ἀνεῖχε τὸν χι-

gr. ἀρ. 5.—*Mittheilungen* (Loeschke) IV σ. 36 καὶ σ. 291. πίν. I καὶ II καὶ (Milchhöfer) σ. 167 καὶ V σ. 164, 173, 178.— CIA. I ἀρ. 468.

31. Τεμάχιον ἐπιτυμβίου στήλης, εὑρεθὲν ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ κατὰ τὴν ὁδὸν Αἰόλου μεγάλῃ οἰκίᾳ Μελᾶ. Μάρμαρον πεντελήσιον. Ὕψ. 0,50 πλ. 0,47.

Τὸ σωζόμενον τοῦτο τεμάχιον εἶνε μέρος ἐπιτυμβίου στήλης, ἡ καλουμένη κρηπίς, ἤτοι τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς εἰκονιζομένης ἐν τῇ ἐλλειπούσῃ ἄνω στήλῃ μορφῆς. Ὥσπερ δὲ καὶ ἐν τῇ στήλῃ τοῦ Λυσέου ὑπάρχει καὶ ἐνταῦθα γραπτὴ παράστασις, **ἱππεὺς** πρὸς δεξιὰν ἠρέμα βαίνων. Ἐν τῷ ἄνω μέρει σώζονται ἴχνη τοῦ ἑτέρου τῶν ποδῶν τῆς τοῦ τεθνεῶτος μορφῆς, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι οὗτος εἰκονίζετο ἐν ἀναγλύφῳ, ὥσπερ ὁ Ἀριστίων (ἀρ. 29).

Mittheilungen (Löschcke) IV σ. 208, πίν. II εἰκ. 2.

32. Κάτω μέρος ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου τοῦ **Γάθωνος** καὶ **Ἀριστοκράτους**, εὑρεθὲν ἐν Θεσπιαῖς ἐν ἔτει 1865. Μάρμαρον πεντελήσιον. Πλάτος 0,44, σωζόμενον ὕψος 1,04. Ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν μορφῶν ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή:

(Μ)ναμ' επι Γαθωνι κ' Αριστοκρατει

Ὁ Γάθων καὶ Ἀριστοκράτης ἵστανται ὄρθιοι (ἐλλείπει τὸ ἀπὸ τῆς ὀσφύος ἀνώτερον μέρος τοῦ σώματος), στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους δι' ὁλοκλήρων τῶν πελμάτων τῶν ποδῶν. Ἀμφότεροι δὲ εἰκονίζονται ἐν κατατομῇ πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένοι, ἀλλ' ὁ μὲν εἶνε γυμνὸς καὶ κρατεῖ ἐν τῇ σωζομένῃ ἀριστερᾷ καρπόν, ὁ δὲ εἶνε ἐνδεδυμένος ποδήρες

ἱμάτιον καὶ ἵσταται ὄπισθεν τοῦ πρώτου οὕτως, ὥστε καλύπτεται ὁλόκληρος σχεδὸν ὑπὸ τοῦ σώματος τούτου, διακρινόμενος κυρίως ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῷ λίθῳ δι' οὗ φέρει ἱματίου. Τέχνη ἀρχαϊκή.

Sybel 9. Martinelli 308. — *Ἀθήναιον* (Στ. Κουμανούδης) Δ'. 105.— *Arch. Zeitung* (Robert) 1875 σ.151.— *Mittheilungen* (Körte) III πίν. 15 σ. 311, 5 καὶ IV σ. 272, καὶ (Löschcke) σ. 295.— Röhl: *Inscriptiones graecae antiquissimae* 145. — Kaibel: *Epigram. gr.* ἀρ. 485. — Friederichs - Wolters: *Bausteine* ἀρ. 47.

33. Ἄνω μέρος ἀρχαϊκοῦ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου ἐκ πεντελησίου μαρμάρου. Ἔκειτο ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τῷ κειμένῳ παρὰ τὸ οὐ μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, πέραν τοῦ Κηφισσοῦ, χωρίον «Λεβί», ἔνθα τὸ πρῶτον παρετηρήθη, ἐν ἔτει 1858, ὑπὸ τοῦ Conze. Ὕψ. 0,78 πλ. 0,46.

Σώζεται τὸ μέχρι ὀσφύος ἀνώτερον μέρος **πολεμιστοῦ,** φέροντος περικεφαλαίαν καὶ θώρακα, κρατοῦντος ἐν τῇ ἀριστερᾷ δόρυ καὶ ἔχοντος τὴν δεξιὰν καθειμένην. Ἡ στάσις καὶ διάθεσις τῆς μορφῆς εἶνε ἐν γένει τοιαύτη, οἵα ἡ τοῦ Ἀριστίωνος.

Sybel 6. Kekulé 349. Martinelli 98. — *Bullettino* (Conze) 1858 σ. 106.—*Arch. Zeitung* (Conze) 1860. πίν. 135, 28.— Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 20.— *Mittheilungen* (Löschcke) IV, 293, 2. — *Annali* (Klein) 1875 σ. 297.

34. Κάτω μέρος ἀρχαϊκοῦ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου. Εὑρέθη ἔν τινι ἐν Ἀθήναις οἰκίᾳ καὶ ἐδωρήθη τῇ Ἀρχ. Εταιρίᾳ ἐν ἔτει 1871. Ὕψ. 0,95 πλ. 0,45.

Σώζεται τὸ ἀπὸ τῶν γονάτων κάτω μέρος **ὁπλίτου,** φέροντος περικνημῖδας καὶ κρατοῦντος δόρυ, μετὰ τῆς συμφυοῦς κρηπῖδος τοῦ ἀναγλύφου, ἐν ᾗ θὰ ὑπῆρχε γραπτὴ παράστασις, ὡς ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὰ ἐν τοῖς ὑπ' ἀρ. 30 καὶ 31 δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν. Δὲν ἀνήκει δὲ τὸ τεμάχιον τοῦτο εἰς τὴν αὐτὴν στήλην εἰς ἣν καὶ τὸ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ 33, ὡς οἱ Κουμανούδης καὶ Milchhöfer νομίζουσι, διότι οὔτε αἱ διαστάσεις τοῦ λίθου οὔτε ἡ ἐξεργασία αὐτοῦ συμφωνοῦσιν ἀκριβῶς ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τεμαχίοις, ὡς ὀρθῶς παρατηροῦσιν οἱ Körte καὶ Loeschcke.

Sybel 6[1]. — *'Αρχ. 'Εφημερὶς* (Στ. Κουμανούδης) 1874 σ. 483.— *Mittheilungen* (Körte) IV, 272(1) καὶ (Löschcke) IV 293, 3 καὶ (Milchhoefer) V, 166(1).

35. Μέσον τεμάχιον ἀρχαϊκοῦ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου. Εὑρέθη ἔν τινι ἐν 'Αθήναις οἰκίᾳ, ἐν ἔτει 1872. Ὕψ. 0,47 πλ. 0,38.

Σώζεται τὸ ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς κοιλίας μέχρι τοῦ μέσου τῶν μηρῶν περίπου μέρος τοῦ σώματος γυμνοῦ **νεανίου,** ὅστις ἵσταται ὄρθιος καὶ ἔχει τὴν ἀριστερὰν καθειμένην κατὰ μῆκος τοῦ σώματος καὶ τοὺς δακτύλους ὅλως τεταμένους, ὥσπερ ἐν ἀρχαιοτάτοις ξοανομόρφοις ἀγάλμασιν (ἴδ. ἀρ. 4). Αὕτη δὲ ἡ τῶν δακτύλων ἔντασις καὶ ἡ ὑπὸ ἀνατομικὴν ἔποψιν ἀτυχὴς ἐν γένει διάπλασις τῆς χειρὸς δεικνύει ὅτι τὸ ἔργον ἐποιήθη ἐν πολὺ ἀρχαίᾳ ἐποχῇ.

Sybel 10. Martinelli 174.— *'Αρχ. 'Εφημερὶς* (Στ. Κουμανούδης) 1874 σ. 483 πίν. 71 εἰκ. Β.—*Mittheilungen* (Löschcke) IV, 293, 7. — *Annali* (Klein) 1875 σ. 297.

36. Μέσον τεμάχιον ἐπιτυμβίου ἴσως ἀναγλύφου. Εὑρέθη ἐν Ἀττικῇ. Ὕψ. 0,43 πλ. 0,65. Μάρμαρον πεντελήσιον (;).

Ἐν αὐτῷ εἰκονίζονται **δύο γυναῖκες** ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον ἐνδεδυμέναι. Ἡ πρὸς ἀριστερὰν τοῦ θεατοῦ (ἐλλείπει τὸ ἀπὸ τῶν μαστῶν ἀνώτερον μέρος τοῦ σώματος καὶ τὸ ἀπὸ τῶν γονάτων κατώτερον) κάθηται ἐπὶ θρόνου πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη, ἀνέχει τὸ ἱμάτιον διὰ τῆς ἀριστερᾶς καὶ θὰ ἐκράτει διὰ τῆς δεξιᾶς (ἧς οἱ τρεῖς δάκτυλοι ἀποκεκομμένοι) πρᾶγμά τι, ἴσως ἄνθος. Πρὸ αὐτῆς δὲ ἵσταται ὀρθία ἡ ἑτέρα (ἐλλείπουσιν ἡ ἄκρα δεξιὰ χεὶρ καὶ τὸ κατώτερον μέρος τοῦ σώματος ὀλίγον ἄνωθεν τῶν γονάτων), πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένη καὶ ἀνέχουσα καὶ αὕτη διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸ ἱμάτιον, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἠνωρθωμένης δεξιᾶς θὰ ἐκράτει ὡσαύτως πρᾶγμά τι. Ἐξαίρετος ἀρχαϊκὴ τέχνη παρεμφερὴς τῇ τοῦ καλουμένου ἀναγλύφου τῆς Λευκοθέας ἐν τῇ Villa Albani καὶ τῇ τοῦ ἐκ Ξάνθου τῆς Λυκίας μνημείου τῶν Ἁρπυιῶν.

Sybel 17. Heydemann 387. Martinelli 129. — Schoene: *Griech. Reliefs* ἀρ. 122. — *Ber. d. Sächs. Ges. d. Wiss.* (Bursian) 1860 σ. 196. — *Bullettino* (Trendelnburg) 1872 σ 98. — *Mittheilungen* (Loeschcke) IV 294 ἀρ. 10. — *Bull. cor. hellenique* (O. Rayet) πίν. VI σ. 540. — Friederichs - Wolters: *Bausteine* ἀρ. 102.

37. Ἄνω δεξιὸν μέρος ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου. Ὕψ. 0. πλ. 0,37.

...εται τὸ μέχρι ὀσφύος σχεδὸν ἄνω μέρος τοῦ σώ... γυμνοῦ ἐν κατατομῇ εἰκονιζομένου **νεανίου** (τὸ

[illegible]

[illegible] — *Mittheilungen* [illegible]

[illegible]

[illegible] αὐτῆς ὁμοιότητος, πᾶσι κατάδηλον· ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην ἡ προκειμένη κεφαλὴ εἶνε τῶν περισπουδάστων ἀρχαϊκῶν ἔργων, ἃ περιεσώθησαν ἡμῖν.

Η ἐν τῷ Θεμιστοκλείῳ περιβόλῳ ἀνεύρεσις τοῦ προκειμένου ἔργου ἐγένετο καταφανῶς κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (Α', 93) παραδιδόμενα, ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν μεγάλῃ ταχύτητι ᾠκοδόμησε τὸν τῆς πόλεως περίβολον μεταχειρισάμενος ὡς ὑλικὸν λίθους παντοίους ἀρχαίων μνημείων καὶ ἐπιτυμβίους στήλας. Ἐκ τούτων

δῆλον εἶνε ὅτι τοῦτο θὰ ἐποιήθη πρὸ τοῦ 478 π. Χ.

Σημειωτέον δὲ ὅτι τεμάχιον ἀναγλύφου (κάτω μέρος μηροῦ ἀνδρὸς) καὶ ἐνεπίγραφον βάθρον(*) ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, οὐ μακρὰν ἀλλήλων, εὑρεθέντα, ὑπέλαβόν τινες ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸ αὐτὸ μνημεῖον, εἰς ὃ καὶ τὸ προκείμενον τεμάχιον· ἀλλὰ τὸ μὲν τεμάχιον ἀναγλύφου δὲν ἔχει τὸ αὐτὸ πάχος, ὃ καὶ τὸ προκείμενον, τὸ δὲ βάθρον ἦτο βάθρον ἀγάλματος οὐχὶ ἐπιτυμβίου στήλης (ἴδ. Löschcke ἐν Mittheilungen IV σ. 300).

Κατάλ. 'Αρχ. 'Εταιρ. 2210. Sybel 2904. Martinelli 165. Constantin 55.—*Abh. Berl. Akad.* (Kirchoff καὶ Curtius) 1873 σ. 153 μετὰ πίνακος. — *'Αρχ. 'Εφημερὶς* (Στ. Κουμανούδης) 1874 πίν. 71 εἰκ. Γ σ. 484. — Murray: *A history of greek sculpture* I σ. 198. — Overbeck: *Griech. Plastik* I σ. 152.— Lucy M. Mitchell: *A history of ancient sculpture* σ. 216. — *Monuments grecs* (Rayet) I. 6 σ. 7.— *Mittheilungen* (Körte) IV σ. 272 καὶ (Löschcke) σ. 292.

*** 39.** 'Επιτύμβιον ἐκ φαιοῦ βοιωτικοῦ λίθου ἀνάγλυφον ποιηθὲν ὑπὸ 'Αλξήνορος τοῦ Ναξίου, ἔχον ἀρχιτεκτονικὸν περίθημα συνιστάμενον ἐκ παραστάδων, ὑποβασταζουσῶν οἱονεὶ ἐπιστύλιον, ἐκ ταινίας, κυματίου καὶ ἄβακος. Εὑρέθη ἐν 'Ορχομενῷ Βοιωτίας. Ὕψ. 2,05 κάτω πλάτος 0,61 ἄνω 0,59.

'Ο ἀποθανών, **ἀνὴρ** πωγωνοφόρος, εἰκονίζεται ἐν πράξει τοῦ καθ' ἡμέραν βίου· ἵσταται ὄρθιος πρὸς δεξιὰν

(*) 'Η ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως:

Σῆμα πατὴρ Κλεόβουλος ἀποφθιμένῳ Ξενοφάντῳ
θῆκε τόδ' ἀντ' ἀρετῆς ἠδὲ σαοφροσύνης

ἐστραμμένος καὶ μακρὰν χλαμύδα περιβεβλημένος, καὶ στηρίζεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς μασχάλης ἐπὶ τῆς βακτηρίας του, ἐν ᾧ διὰ τῆς δεξιᾶς ἄκρας χειρὸς προβάλλει ἀκρίδα τῷ κυνὶ αὐτοῦ. Ἡ ἐν τῷ δεδομένῳ στενῷ χώρῳ διάθεσις τοῦ σώματος εἶνε ἐπιτυχὴς καὶ αἱ μορφαί, ἰδίως τὸ ἀνώτερον μέρος τοῦ σώματος καὶ ὁ δεξιὸς βραχίων, εἶνε πεπλασμέναι ἐν ἱκανῶς φυσικῇ ἀληθείᾳ· ὁ ἀριστερὸς ὅμως βραχίων καὶ τὰ κάτω ἄκρα στεροῦνται πλαστικῆς διαμορφώσεως, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου ἡ τοῦ τεχνίτου ἀπόπειρα νὰ παραστήσῃ τὰ καθ' ἕκαστα τῶν μορφῶν τοῦ σώματος ὑπὸ τὸ καλύπτον αὐτὸ ἱμάτιον μόνον ὡς πρὸς τὰς κνήμας ἐν μέρει εἶνε ἐπιτυχής. Παρατηρητέον δὲ πρὸς τούτοις ὅτι ὁ τεχνίτης δὲν ἐγίνωσκεν εἰσέτι νὰ πλάσῃ τὸ ἔργον του συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τῆς προοπτικῆς καὶ ἐκ τούτου ἀπέτυχε μάλιστα ἐν τῇ παραστάσει τοῦ ἄκρου δεξιοῦ ποδός, ὃν παρέστησε κατ' ἐνώπιον καὶ ἐν ἀτυχεῖ κατατμήσει, καίπερ τοῦ ἑτέρου ποδὸς καὶ τῆς ὅλης ἐν γένει μορφῆς εἰκονιζομένης ἐν κατατομῇ. Ἕνεκα τῶν γνωρισμάτων τούτων τὸ προκείμενον ἀνάγλυφον εἶνε τῶν διδακτικωτάτων ἔργων τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης· κατὰ τὸν τρόπον δὲ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ τοῦτον δυνάμεθα νὰ ὑπολάβωμεν αὐτὸ ὡς ποιηθὲν κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος. Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ἐν γένει ἀνάγει ἡμᾶς καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τῆς ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς μορφῆς κεχαραγμένης ἐπιγραφῆς:

Αλχσηνορ εποιησεν ϝο ναχσιος αλλ εσιδεσ[θε]

Ὑπὸ τὸ ἀνάγλυφον ὑπάρχει προεξοχὴ τοῦ λίθου, δι' ἧς ἦτο τοῦτο ἐγγομφωμένον ἐν τῷ βάθρῳ, ἐν ᾧ θὰ ἦτο κεχα-

ραγμένον τὸ τοῦ τεθνεῶτος ὄνομα, ὡς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὴν στήλην τοῦ Ἀριστίωνος. Τὸ προκείμενον ἄρα ἀνάγλυφον δὲν ἀπετελεῖτο ἐκ τριῶν μερῶν, ὡς τὰ ἀρχαιότερα, ὡς φαίνεται, ἐπιτύμβια μνημεῖα, οἷον ἡ στήλη τοῦ Ἀριστίωνος (ἀρ. 29) καὶ τὰ λοιπὰ ὑπ' ἀρ. 30, 31 καὶ 34, ἀλλ' ἐκ δύο μόνον, ἐκ τοῦ ἀναγλύφου καὶ ἐκ τοῦ βάθρου, δὲν εἶχε δηλ. ἣν ἔχουσιν ἐκεῖνα μεταξὺ τοῦ ἀναγλύφου καὶ τοῦ βάθρου κρηπῖδα· βεβιασμένως δὲ πειρᾶται ὁ Löschcke ἐν Mittheilungen (IV σ. 295) νὰ ἀποδείξῃ ὅτι καὶ τοῦτο εἶχε κρηπῖδα.

Sybel 8. Martinelli 201.— *Annali* (Conze-Michaelis) 1861 σ. 81 πίν. Ε 3.— Conze: *Beiträge z. Gesch. d. Griech. Plastik* πίν. 11.—Overbeck: *Griech. Plastik* I σ. 166.—*Mittheilungen* (Körte) III σ. 315.— Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 20. Ὡς πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν ἴδε: Kirchhoff: *Studien z. Gesch. d. griech. Alphabets* σ. 73. — *Arch. Zeitung* (Michaelis) 1865 σ. 118 καὶ 1867 σ. 110. — Röhl: *Inscriptiones graecae antiquissimae* ἀρ. 410.—Kaibel: *Epigrammata graeca* ἀρ. 1098.— Loevy: *Inschriften gr. Bildhauer* ἀρ. 7. Σφάλλονται δὲ οἱ ἀναγινώσκοντες οὐχὶ (Ἀ)λξήνωρ ἀλλὰ (Θε)λξήνωρ, διότι τὸ ἀριστερὸν σκέλος τοῦ Α σώζεται ἐν τῷ λίθῳ· ἄλλως οὐδὲ ὑπῆρχεν ἐν τῷ λίθῳ χῶρος ἀρκετὸς ὥστε νὰ γραφῇ καὶ Θ.

40. Ἀνώτατον μέρος ἐπιτυμβίου ἴσως στήλης, ἐξ Ἀβδήρων τῆς Θράκης, ληγούσης κατὰ τὰ ἄνω εἰς κυμάτιον καὶ ἄβακα, ἐφ' οὗ ὑπῆρχεν ἀποκεκομμένον νῦν ἀνθέμιον. Ὕψ. 0,48 πλ. 0,46 μέχρι 0,39.

Ἐν αὐτῇ εἰκονίζετο ἐν ἀναγλύφῳ νεανίας, οὗ σώζεται ἐν τῷ λίθῳ ἡ **κεφαλή**, ἀρχαϊκὰς ἔχουσα τὰς μορφὰς καὶ τὴν διάθεσιν τῆς κόμης, ἀλλὰ ἐν ἱκανῇ φυσικῇ ἀληθείᾳ

πεπλασμένας. Φυσικὴ μάλιστα εἶνε ἡ ἐν κατατομῇ παράστασις καὶ διάπλασις τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ ἐν ἄκρᾳ ἐπιμελείᾳ ἐξειργασμένη κόμη εἶνε περιδεδεμένη ταινίᾳ ἐχούσῃ δύο ὀπάς, χρησιμευούσας καταφανῶς πρὸς προσαρμογὴν κοσμημάτων.

Sybel 21. Heydemann 373. Martinelli 130. — Schoene: *Griech. Reliefs* ἀρ. 123. — *Bull. cor. hellenique* (Pottier) 1880, πίν. VIII. — *Mittheilungen* (Brunn) VIII, πίν. 6, 3. Πρβ. καὶ Arch. Zeitung 1878 σ. 163. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 35.

41. Βάσις ἐν σχήματι στήλης, εὐρυνομένη λίαν πρὸς τὰ ἄνω εἰς αἰγυπτιάζον τὴν μορφὴν καὶ τὸ σχῆμα τῶν φύλλων κυμάτιον καὶ εἰς ἄβακα, ἐφ' οὗ ῥόδακες καὶ περίεργα ἀστεροειδῆ κοσμήματα. Ἔκειτο ἐν τῷ κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ ἐν Ἀττικῇ χωρίου Κορωπί, ἐν τῇ θέσει «Λαμπρικά», ἐκκλησιδίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, χρησιμεῦον ὡς ὑποστήριγμα τῆς ἱερᾶς Τραπέζης, ἔνθα παρετήρησεν αὐτὸ ἐν ἔτει 1887 πρῶτος ὁ Milchhöfer (πρβ. καὶ ἀρ. 42). Ὑψ. 0,74 κάτω πλάτος 0,40 ἄνω 0,67, κάτω πάχος 0,17 ἄνω 0,25. Λίθος ὑπόγλαυχος (Ὑμηττοῦ;).

Αἱ τρεῖς πλευραὶ ἔχουσιν ὅλως προστύπους ἀναγλύφους παραστάσεις ἀρχαϊκωτάτης ἀσιατιζούσης τέχνης. Ἐν τῇ πλατυτέρᾳ, τῇ ἐμπροσθίᾳ, εἰκονίζεται πρὸς τὰ δεξιὰ βαίνων **ἔφιππος νεανίας,** ἐνδεδυμένος βραχὺν χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καὶ κρατῶν δόρυ ἐν τῇ ἀριστερᾷ καὶ περιφερῆ ἀσπίδα ἐν τῷ ἀριστερῷ βραχίονι, ὡς φαίνεται, καὶ τὰ ἡνία ἐν τῇ δεξιᾷ· ὄπισθεν δὲ τοῦ ἵππου διακρίνεται καὶ ἕτερος **ἵππος,** ἄνευ ὅμως ἱππέως (πρβ. καὶ ἀρ. 30). Ἐν τῇ ἀριστερᾷ στενῇ

πλευρᾷ εἰκονίζονται δύο πρὸς τὴν πλευράν, ἐν ᾗ ὁ ἱππεύς, ἐστραμμέναι θρηνοῦσαι **γυναῖκες**, ἐνδεδυμέναι ποδήρη ἐζωσμένον χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, καὶ ἔχουσαι τὰς χεῖρας πρὸς τὴν κεφαλὴν ὑψωμένας· ἐν δὲ τῇ ἀντικειμένῃ δεξιᾷ πωγωνοφόρος, θρηνῶν· καὶ οὗτος, **γέρων**, ἐνδεδυμένος μακρὸν ἱμάτιον καὶ τὴν μὲν δεξιὰν στηρίζων ἐπὶ ῥάβδου, τὴν δὲ ἀριστερὰν ἔχων ὑψωμένην, ὡς καὶ αἱ γυναῖκες, παρὰ τὸ μέτωπον. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῇ ἀριστερᾷ πλευρᾷ διακρίνονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἴχνη τινὰ ἐρυθροῦ χρωματισμοῦ.

Ἐπὶ τῆς ἄνω πλευρᾶς ὑπάρχει ἐπιμήκης κοιλότης πρὸς ὑποδοχὴν οὐχὶ στήλης, ὡς φαίνεται, ἀλλὰ μᾶλλον ἀγάλματος, στενὸν καὶ ἐπίμηκες ἔχοντος τὸ σχῆμα, τοιούτου, οἷον εἶνε π. χ. ἡ ὑπ' ἀρ. 28 Σφίγξ. Ἐν τῇ κάτω δὲ πλευρᾷ ὑπάρχουσιν ὀπαί, χρησιμεύουσαι πρὸς προσάρτησιν τοῦ λίθου τούτου τῇ κατ' ἐξοχὴν βάσει τοῦ ὅλου μνημείου. Οὕτω τὸ ἐπιτύμβιον μνημεῖον, εἰς ὃ ἀνῆκεν ὁ προκείμενος λίθος, εἶχεν ὡσαύτως ὥσπερ καὶ τὰ ὑπ' ἀρ. 30, 31 καὶ 32, τρία μέρη, τὴν κατ' ἐξοχὴν βάσιν, ἐφ' ἧς θὰ ἦτο ἡ ἐπιγραφή, τὸ ἀνάγλυφον ἢ τὸ ἄγαλμα, καὶ τὴν μεταξὺ τῶν δύο τούτων κρηπῖδα, ἥτις εἶνε ὁ προκείμενος λίθος· μόνη διαφορὰ ἐνταῦθα ὑπάρχει, ὅτι αὕτη δὲν εἶνε συμφυὴς τῷ ἀναγλύφῳ, ἀλλὰ κεχωρισμένον τεμάχιον λίθου.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 336. Εἰκὼν δημοσιευθήσεται ἐν Mittheilungen τόμος XII.

2. Τεμάχιον βάθρου ἀναθήματος, ἐν ᾧ ὅλως πρόστιον ἀνάγλυφον ἀρχαϊκῆς τέχνης εἰκονίζον **Ἡρακλῆ**

λεοντοκτόνον. Ἦτο ἐντετειχισμένον ἐν τῷ κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ ἐν Ἀττικῇ χωρίου Κορωπί, ἐν τῇ θέσει Λαμπρικά, ἐκκλησιδίῳ τῆς Ἁγίας Τριάδος· παρετήρησε δ' αὐτὸ ἐκεῖ πρῶτος ὁ Milchhöfer, ἐν ἔτει 1887 (πρβ. καὶ ἀρ. 41). Ὑψ. 0,35 πλ. 0,18 πχ. 0,25. Ὁ λίθος εἶνε τοιοῦτος, οἷος καὶ ὁ τοῦ ὑπ' ἀρ. 41.

Ὁ Ἡρακλῆς (σώζεται μόνον ἡ κεφαλὴ μετὰ μέρους τοῦ στήθους καὶ τῶν βραχιόνων) εἰκονίζετο γονυκλινής, τὸ ἄνω σῶμα, ὁριζοντίως σχεδόν, πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἔχων κεκλιμένον· τοιαύτην δ' ἔχων στάσιν συσφίγγει τὸν τοῦ λέοντος λαιμόν, ἀμφοτέροις τοῖς βραχίοσιν ἔχων αὐτὸν περιβεβλημένον. Ὁ λέων ἐνέδωκεν ἐν μέρει τῇ ῥώμῃ τοῦ ἥρωος καὶ μόνον τὸ ὄπισθεν σῶμα ἔχει εἰσέτι ἠνωρθωμένον προσπαθῶν διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ὀπισθίου ποδὸς νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν ἀντίπαλον.

Τὸ περίγραμμα καὶ ἡ διάπλασις τῶν καθ' ἕκαστα μορφῶν καὶ ἔτι ἡ σύνθεσις εἶνε ἱκανῶς ἐπιτυχής· ἀλλ' εἰς πολὺ ἀρχαίους χρόνους ἀναβιβάζει τὸ ἔργον τὸ ἀμυγδαλωτὸν σχῆμα καὶ ἡ κατ' ἐνώπιον παράστασις τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ μάλιστα ἡ ὅλως κατ' ἐνώπιον παράστασις τῆς κεφαλῆς τοῦ λέοντος, καίπερ τοῦ σώματος εἰκονιζομένου ἐν κατατομῇ.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 337. Εἰκὼν δημοσιευθήσεται ἐν Mittheilungen τόμος XII.

43. Ἀνάγλυφον ἐλλιπὲς τὸ κάτω μέρος, λῆγον ἄνω εἰς τριγωνικὴν ἐν σχήματι ἀετώματος προεξοχήν. Εὑρέθη παρὰ τὸ Θησεῖον, ὡς γράφει ὁ Πιττάκης ἐν Ἀρ[χ.] Ἐφημερίδι (1839 ἀρ. 294)· ἀλλ' ὁ αὐτὸς γράφει ἐν [τ]ῷ

χειρογράφῳ Καταλόγῳ αὐτοῦ ὅτι εὑρέθη ἁπλῶς ἐν Ἀθήναις, καὶ δὴ ἐν ἔτει 1840. Ὑψ. 0,63 πλ. 0,55.

Ἐν αὐτῷ εἰκονίζεται **Ἡρακλῆς** πωγωνοφόρος (ἐλλείπει τὸ ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν μηρῶν κάτω μέρος τοῦ σώματος), ἐνδεδυμένος τὴν λέοντος δορὰν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, ἔχων τὸ ρόπαλον ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ καὶ τὴν φαρέτραν εἰς τὸ ἀριστερὸν τοῦ σώματος μέρος· φέρει δὲ ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν ἐρυμάνθιον κάπρον ἀνεστραμμένον, ἔχοντα δηλ. τοὺς πόδας καὶ τὴν κοιλίαν πρὸς τὰ ἄνω, ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ κρατῶν αὐτόν. Τέχνη ἀρχαϊκή

Sybel 13. Kekulé 43. Martinelli 92. Πιττάκης 72.—*Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Πιττάκης) 1839 ἀρ. 294 μετὰ εἰκόνος.—Müller-Schöll: *Arch. Mitth.* σ. 98 ἀρ. 107.

44. Ἄνω δεξιὸν μέρος ἐπιτυμβίου, ὡς φαίνεται, ἀναγλύφου ἀρχαϊκῆς τέχνης. Ὑψ. 0,42 πλ. 0,27.

Σώζεται τὸ ἀπὸ τῶν μαστῶν περίπου ἀνώτερον μέρος τοῦ σώματος ἐν κατατομῇ εἰκονιζομένου **ἀνδρός,** πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένου. Ἐν τῷ ὅλῳ δὲ ἀναγλύφῳ θὰ ὑπῆρχον δύο μορφαί, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας ὀπῆς, ἥτις θὰ ἦτο ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλακός. Διατήρησις κακὴ ἐξ ἐπιδράσεως τῆς ἀτμοσφαίρας.

Sybel 12. Martinelli 162.—*Mittheilungen* (Milchhöfer) V, 170(*).

45. Ἄγαλμα γυμνοῦ **νεανίου,** γνωστὸν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἀπόλλων ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ, εὑρεθὲν εἰς πολλὰ τεμάχια τεθραυσμένον ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ, ἐν ἔτει

1862. Ἐλλείπουσιν οἱ ἄκροι πόδες, αἱ χεῖρες ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος καὶ ἡ ρίς. Ὕψ. 1,76. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ἵσταται ὄρθιον στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς καὶ ἔχων τὸν ἀριστερὸν μικρὸν προβεβλημένον. Ἡ τέχνη εἶνε ἀρχαϊκή, διακρινομένη κυρίως ἐν τῷ σχηματισμῷ τῆς κόμης, ἐν σκληρότητί τινι ἐν τῇ καθ' ὅλου στάσει καὶ ταῖς μορφαῖς τοῦ σώματος, ἐν τῇ εὐρύτητι τῶν ὤμων καὶ ἐν τῇ ἐλλείψει ἐκφράσεως ἐν τῷ προσώπῳ· ἐξ ἄλλου ὅμως ἐν τῇ διαπλάσει τοῦ σώματος παρατηρεῖται θαυμασία γνῶσις καὶ ἀντίληψις τῆς φύσεως. Ἐκ τούτων ὁρμώμενοι δυνάμεθα νὰ ὑπολάβωμεν τὸ ἄγαλμα τοῦτο ὡς ποιηθὲν κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος, ἐν χρόνοις οὐχὶ πολὺ ἀφισταμένοις τῆς ἐποχῆς τῆς ἐλευθέρας ἀναπτύξεως καὶ τελειοποιήσεως τῆς τέχνης. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι γνωρίσματά τινα, οἷον ἡ ἐν σχέσει πρὸς τὸ λεπτὸν τῆς μορφῆς ὑπερβολικὴ ἔντασις τῶν μυῶν καὶ ἐξόγκωσις τοῦ θώρακος καὶ τὸ δυσαναλόγως μικρὸν μέγεθος τῆς κεφαλῆς καὶ ὁ περίεργος σχηματισμὸς τῆς κόμης, ἥτις φαίνεταί πως ποιηθεῖσα κατ' ἀπομίμησιν χαλκοῦ ἀγάλματος, ταῦτα πάντα ἐγείρουσιν ὑπονοίας μήπως εἶνε οὐχὶ ἀρχαϊκὸν τὴν τέχνην, ἀλλ' ἀρχαΐζον.

Τινὲς ἐπίστευσαν ὅτι ἵστατο ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ εὑρεθέντος Ὀμφαλοῦ (ἀρ. 46)· ἀλλ' ἡ στάσις τῶν ποδῶν δὲν συμφωνεῖ τῇ τῶν ἐπὶ τοῦ Ὀμφαλοῦ, οὐδ' ὑπάρχει ἐν τῷ Ὀμφαλῷ ἴχνος τοῦ στηρίγματος, ὅπερ εἶχε τὸ ἄγαλμα παρὰ τὸν δεξιὸν πόδα, ὡς ὀρθῶς ὁ Waldstein παρετήρησε καὶ ἀπέδειξε. Ἀφ' οὗ ἄρα δὲν ἵστατο ἐπὶ τοῦ Ὀμφαλοῦ, ὑπόθεσις ὅτι εἶνε ἄγαλμα Ἀπόλλωνος δύναται νὰ στηρίζηται μόνον ἐπὶ τῶν μακρῶν πλοκάμων τῆς κόμης

ἀλλ' ἀπεδείχθη, ὅτι καὶ νεανίαι ἔφερον οὕτω τὴν κόμην· ὥστε δὲν εἶνε παντάπασιν ἀπορριπτέος καὶ ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι ἐν τῷ ἀγάλματι τούτῳ εἰκονίζεται ἀθλητής. Ὁ Waldstein ἐπειράθη νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ ἀθλητὴν εἰκονίζον τοῦτο ἄγαλμα ἐποιήθη κατὰ πρωτότυπον ἔργον Πυθαγόρου τοῦ Ρηγίνου· ἀλλ' οἱ ὑπὲρ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου λόγοι δεν εἶνε ἀποχρῶντες.

Sybel 291. — Kekulé 70. Martinelli 67.—*Bullettino* (Pervanoglu) 1862 σ. 168 καὶ (Köhler) 1865 σ. 134.— Conze: *Beiträge zur Geschichte d. griech. Plastik* πίν. 3-5 σ. 13. — Murray: *A history of greek sculpture* I σ. 190. — *Journal of hellenic studies* (Waldstein) I πίν. 5 σ. 179 καὶ II σ. 332.— Kekulé: *Die Gruppe des Künstlers Menelaos* σ. 41 καὶ *Jahrbücher für Philologie* XCIX σ. 85. — Schwabe: *Observationes archaeologicae* II σ. 8.—*Mittheilungen* (Furtwängler) V σ. 39. —Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 219.

46. Ὀμφαλὸς (ὕψ. 70), ἔχων τὴν ἐπιφάνειαν κεκοσμημένην διὰ πλέγματος συνδεδεμένων καὶ κόμβους ἀποτελουσῶν ταινιῶν. Εὑρέθη ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ, ἐν ἔτει 1862, ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ καὶ συγχρόνως τῷ ὑπ' ἀρ. 45 ἀγάλματι. Ἐχρησίμευε δὲ ὡς βάθρον ἀγάλματος Ἀπόλλωνος, οὗ σώζονται ἴχνη τῶν ἄκρων ποδῶν, οὐχὶ ὅμως τοῦ ὑπ' ἀρ. 45 ἀγάλματος, διὰ τοὺς ἐκεῖ ἐκτιθεμένους λόγους.

Sybel 291.—Kekulé 70.—Πρβ. K. Bötticher: *Der Omphalos des Zeus zu Delphi* καὶ *Annali* (Wieseler) 1857 σ. 160.—[Frie]derichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 220.

47. Κεφαλὴ **Ἀπόλλωνος** εὑρεθεῖσα ἐν Ἀθήναις

πρὸς ἀνατολὰς τοῦ 'Ολυμπιείου. Μέγεθος σχεδὸν ὑπερφυσικόν. Εἶνε βεβλαμμένη κατὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ μετώπου καὶ τὴν ρῖνα. Μάρμαρον πεντελήσιον ἐκ τῶν ἐν Κοκκιναρᾶ λατομείων(;). Ὕψος τοῦ προσώπου 0,225.

Ὅτι ἡ κεφαλὴ αὕτη εἰκονίζει 'Απόλλωνα, δῆλον εἶνε ἐξ ἧς ἔχει ὁμοιότητος πρὸς τὴν κεφαλὴν ἀγάλματος 'Απόλλωνος κειμένου ἐν τῷ ἐν Kassel Μουσείῳ. 'Η τέχνη εἶνε κατά τι ἀρχαϊκή, διακρινομένη μάλιστα ἐν τῇ αὐστηρᾷ ἐκφράσει τοῦ προσώπου· τὸ ὅλον ὅμως τῆς μορφῆς καὶ ἡ τῆς κόμης διάταξις παρέχει μοι ὑπόνοιαν μήπως εἶνε μᾶλλον ἀρχαΐζουσα.

Sybel 747. Heydemann 731. — *Mittheilungen* (Kekulé) I πίν. 8-10 σ. 177.— Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 223.

48. Γυναικεία **κεφαλὴ** (ἐλλείπει τὸ ὄπισθεν ἥμισυ, ὀφθαλμοὶ κατεστραμμένοι) ἀρχαϊκῆς τέχνης, ἔχουσα τὴν κόμην διπλῇ ταινίᾳ περιδεδεμένην καὶ βαρείας καὶ σχεδὸν ἐπιπέδους τὰς μορφὰς καὶ μάλιστα τὸ μέτωπον. Μέγεθος σχεδὸν ὑπερφυσικόν. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,23.

Sybel 26.

49. Πωγωνοφόρος **κεφαλὴ** ἀρχαϊζούσης τέχνης, εὑρεθεῖσα ἐν Δήλῳ, ἐν ἔτει 1879, ἔνθα εὑρέθησαν καὶ δύο ἕτεραι ὅλως παρεμφερεῖς. Μέγεθος φυσικόν.

Κεφαλαὶ ἀρχαΐζουσαι τὴν τέχνην καὶ τοιαύτην ἔχουσαι μορφὴν καὶ διάθεσιν, οἷον τὸν πώγωνα ἐπιμήκη, τὸν μύστακα μεγάλον, κατὰ τὰ πλάγια καθειμένον, καὶ τὴν ταινίᾳ περιδεδεμένην κόμην διακρινομένην κυρίως κατὰ τοῦτο, ὅτι ὄπισθεν μὲν καταπίπτει κατὰ τὰ νῶτα εἰς ὅλην μᾶ-

ζαν, ἐξ' ἧς μέρος ἀποχωριζόμενον ἑκατέρωθεν καταπίπτει εἰς τὰ ἐμπρὸς εἰς δύο μακροὺς βοστρύχους (οὗτοι εἶνε ἀποκεκομμένοι ἐν τῇ προκειμένῃ κεφαλῇ), ἔμπροσθεν δὲ κατέρχεται ἐπὶ τοῦ μετώπου εἰς κανονικοὺς ἑλικοειδεῖς πλοκάμους, διατεταγμένους εἰς τρεῖς ἐπαλλήλους στίχους, τοιαῦται, λέγω, κεφαλαὶ εὑρέθησαν πολλαχοῦ τῆς τε Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας καὶ προέρχονται πιθανῶς ἅπασαι ἐκ στήλης Ἑρμοῦ, ἄγνωστον ὅμως τί εἰκονίζουσι, διότι αἱ τοῦ προσώπου μορφαὶ εἶνε ὅλως τυπικαὶ καὶ οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἰδιάζον. Ἐκ τούτων δῆλον ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Homolle, ὅτι ἡ προκειμένη εἰκονίζει Διόνυσον, τὸν κοινῶς καλούμενον Ἰνδικὸν Βάκχον, δύναται νὰ εἶνε ἁπλῆ μόνον εἰκασία.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 231. — *Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1881 πίν. 10 σ. 507.

50. Πωγωνοφόρος **κεφαλὴ** ἀρχαϊζούσης τέχνης (ἐλλείπει τὸ ἄκρον τοῦ πώγωνος), μεγέθους φυσικοῦ. Ἔχει τὸν αὐτὸν τύπον, ὃν καὶ ἡ προηγουμένη, διαφέρει ὅμως αὐτῆς διὰ τὴν ὑπὲρ τὸ μέτωπον καλλιτεχνικήν πως διάθεσιν τῆς κόμης· καὶ αἱ μορφαὶ τοῦ προσώπου δὲν εἶνε τυπικαί, ἀλλ' ἔχουσιν ἱκανὰ προσωπικὰ γνωρίσματα, ὧν παρατηρητέον μάλιστα τὸ ἐξωγκωμένον τοῦ μεσοφρύου. Κατὰ τὴν ἐν τῷ προσώπῳ ἔκφρασιν φαίνεται οὖσα πιθανῶς κεφαλὴ Βάκχου.

Sybel 31.

51. Πωγωνοφόρος **κεφαλὴ** ἀρχαϊζούσης τέχνης, ἔχουσ μέγεθος φυσικὸν καὶ τὴν κόμην περιδεδεμένην ταινίᾳ

καὶ κατὰ τὰ νῶτα εἰς μακροὺς πλοκάμους καταπίπτουσαν. Ἡ ῥὶς καὶ οἱ ὑπὲρ τὸ μέτωπον βόστρυχοι εἶνε ἀποκεκρουσμένοι. Ἴσως εἶνε κεφαλὴ Ἀσκληπιοῦ.

Sybel 27.

52. Ὑπερμέγεθες ἄγαλμα ἀγενείου **ἀνδρὸς** αἰγυπτιαζούσης μορφῆς, διαθέσεως καὶ τέχνης, ἔχον τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν πλαστικῶς δεδηλωμένας. Εὑρέθη κατὰ Πιττάκην ἐν Μαραθῶνι, ἐν ἔτει 1843, καὶ ἐποιήθη ἐν ρωμαϊκοῖς χρόνοις, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀντωνίνων πιθανῶς. Διατηρεῖται κάλλιστα σὺν τῇ πλίνθῳ αὐτοῦ. Μάρμαρον πεντελήσιον. Ὕψος 2,05.

Sybel 39. Kekulé 69. Πιττάκης 615. Constantin 61, 20. —Lebas: *Mon. fig.* 31.—*Rev. arch.* (de Saulcy) 1845 σ. 266.

53. Γυναικεῖον μικρὸν ἄγαλμα εὑρεθὲν ἐν Αἰγίνῃ, ἐν ἔτει 1866. Ἐλλείπει ἡ κεφαλὴ καὶ εἶνε ἀποκεκομμένον τὸ πλεῖστον τοῦ δεξιοῦ βραχίονος. Ὕψ. 0,95.

Εἰκονίζει ἴσως **Ἑκάτην**· εἶνε δὲ ἐνδεδυμένον ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, καὶ ἔχει τοὺς βραχίονας καθειμένους τῷ σώματι· καὶ τὸν μὲν ἀριστερὸν ἔχει περὶ ὑψηλὸν στέλεχος δένδρου ἢ μᾶλλον φυτοῦ, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ ἄκρᾳ χειρὶ κρατεῖ φιάλην. Ἡ τέχνη εἶνε ἀρχαΐζουσα.

Sybel 18. Martinelli 180.—*Arch. Zeitung* (Λογιωτατίδης) 24 σ. 256*.

54. Ἄνω μέρος τετραγωνικοῦ βωμίσκου, ἔχοντος ἐ τῇ κορωνίδι ἀνθέμια καὶ ἐν τῇ ἄνω ἐπιφανείᾳ τετραγων.

κὴν κοιλότητα. Εὑρέθη ἐν Ἀθήναις. Ὕψ. 0,44 πλ. 0,26. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ἐν τῇ ἐμπροσθίᾳ πλευρᾷ εἰκονίζεται ἐν ἀναγλύφῳ πρὸς τὰ δεξιὰ βαδίζων πωγωνοφόρος **Ἑρμῆς** κριοφόρος, ἔχων ἐρριμένην ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου τὴν χλαμύδα, καὶ κρατῶν διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς τοὺς ὀπισθίους πόδας τοῦ κριοῦ, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς τοὺς ἐμπροσθίους καὶ τὸ κηρύκειον· ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ **γυναικεία μορφὴ** πρὸς δεξιὰν βαδίζουσα, ἐνδεδυμένη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καλύπτον καὶ τὴν κεφαλήν, ὃ συγκρατεῖ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός. Καὶ ἐν τῇ νῦν ἀποκεκομμένῃ τρίτῃ πλευρᾷ, τῇ πρὸς ἀριστεράν, ὑπῆρχεν ἀνάγλυφος παράστασις.

Αἱ μορφαὶ ἔχουσιν ἐν ὅλῳ ἀρχαϊκόν τι καὶ δεικνύουσι τάσιν τοῦ τεχνίτου πρὸς τὸ κομψὸν καὶ ἁπαλόν· τὸ πλαστικῶς ὅμως δεδηλωμένον ἀρχιτεκτονικὸν κόσμημα δεικνύει, ὅτι τὸ ἔργον δὲν θὰ ἐποιήθη ἐν τῇ ἀρχαϊκῇ ἐποχῇ τῆς τέχνης, ἀλλ᾿ ὑστερώτερον, ὅτι δηλ. ἡ τέχνη εἶνε ἀρχαΐζουσα. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ Overbeck ἀναγνωρίζει ἐν μὲν τῷ Ἑρμῇ ἀπεικόνισιν τοῦ Κριοφόρου τοῦ Καλάμιδος, ἐν δὲ τῇ γυναικείᾳ μορφῇ ἀπεικόνισιν τῆς Σωσάνδρας τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου· ἀλλ᾿ ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος προσκρούει κατὰ πολλῶν ἀντιρρήσεων, εἰ καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας τῶν προκειμένων ἀναγλύφων δύναται κάλλιστα νὰ ἀναπαραστήσῃ ἡμῖν ἔργα τοῦ Καλάμιδος.

Sybel 20. Martinelli 195. — *Annali* (Conze) 1858 σ. 347 καὶ (Lützow) 1869 σ. 253, καὶ (W. Klein) 1875 σ. 298. — *Arch. Zeitung* (Overbeck) 1853 σ. 46 καὶ 1864 σ. 209*. — Overbeck: *Griech. Plastik.* I σ. 218. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 418, 419.

Ἔργα ἀκμαζούσης τέχνης

ὅ ἐστι τῆς ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων ἐποχῆς.

** **ὃὃ.** Μέγα ἀνάγλυφον, εὑρεθὲν ἐν Ἐλευσῖνι, ἐν ἔτει 1859, παρὰ τὸ ἐκκλησίδιον τοῦ Ἁγίου Ζαχαρίου. Ὑψ. 2,20 πλ. 1,52 πάχ. 0,16. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ἐν αὐτῷ εἰκονίζονται αἱ δύο ἐλευσίνιαι θεαὶ **Δήμητρα** καὶ **Περσεφόνη**, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν παῖς, ὁ **Τριπτόλεμος** ἴσως. Δυσνόητος εἶνε ἡ παρισταμένη πρᾶξις καὶ δυσδιάγνωστος οὐ μόνον ὁ παῖς, ἀλλὰ καὶ αἱ δύο θεαί, τίς δηλ. τούτων εἶνε ἡ Δήμητρα καὶ τίς ἡ Περσεφόνη. Κατὰ τὴν μᾶλλον ἐπικρατοῦσαν γνώμην ἡ Δήμητρα εἶνε ἡ πρὸς ἀριστερὰν τοῦ θεατοῦ ἱσταμένη, ἥτις εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη ἀχειρίδωτον χιτῶνα ἀποτελοῦντα διπλοΐδιον, στηρίζει τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ σκήπτρου καὶ παρέχει εἰς τὸν παῖδα διὰ τῆς δεξιᾶς ἄγνωστόν τι ἐκ χαλκοῦ πεποιημένον ἢ χρώματι δεδηλωμένον πρᾶγμα (στάχυας;), ὅπερ σπεύδων νὰ λάβῃ ὁ παῖς προτείνει τὴν δεξιάν, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἀριστερᾶς κρατεῖ τὸ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου μέχρι τοῦ ἐδάφους καταπίπτον ἱμάτιον· ἡ πρὸς δεξιὰν δὲ θεὰ εἶνε ἡ Περσεφόνη, ἥτις στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ δεξιοῦ ποδός, εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χειριδωτὸν χιτῶνα καὶ πλουσίως πτυχούμενον ἱμάτιον, κρατεῖ διὰ τῆς ἀριστερᾶς μεγάλην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους στηριζομένην δᾷδα καὶ ἅπτεται τῆς κεφαλῆς τοῦ παιδὸς διὰ τῆς δεξιᾶς, στεφανοῦσα πιθανῶς αὐτόν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὀπῶν, δηλουσῶν ὅτι ἔφερε στέφανον. Κατὰ τὸν ἱματισμὸν ὅμως ἡ τὸ σκῆπτρον ἔχουσα θεὰ φαίνεται οὖσα μᾶλλον

ἡ Περσεφόνη, διότι ὁ ἱματισμὸς αὐτῆς εἶνε πολὺ ἁπλούστερος, τοιοῦτος, οἷον ἔφερον αἱ παρθένοι καὶ οὐχὶ αἱ δέσποιναι, ἐν ᾧ τοὐναντίον ὁ βαρὺς καὶ πλούσιος ἱματισμὸς τῆς ἑτέρας θεᾶς ἁρμόζει μᾶλλον εἰς τὴν Δήμητρα. 'Αλλ' ὅσον δυσχερὴς εἶνε ἡ διάκρισις τῶν μορφῶν τούτων καὶ ἡ ἐξακρίβωσις τῆς παρισταμένης πράξεως, τοσοῦτον ἐναργὴς εἶνε ἡ καλλιτεχνικὴ τοῦ ἔργου ἀξία καὶ ἡ μεγίστη αὐτοῦ σπουδαιότης διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης. Ἄκρα θρησκευτικὴ κατάνυξις, τοιαύτη οἵαν εἰς οὐδὲν ἕτερον ἔργον τῆς ἀρχαίας τέχνης βλέπομεν, ἐπικρατεῖ ἐν αὐτῷ· ἡ διάπλασις δὲ τῶν μορφῶν, ὁ σχηματισμὸς τῆς κόμης καὶ μάλιστα ἡ πτύχωσις τοῦ ἱματισμοῦ τῆς δᾷδα κρατούσης θεᾶς, δεικνύουσιν ἔργον τῆς ὑψίστης τελειότητος τῆς τέχνης· ἀλλ' ὁ ἱματισμὸς τῆς ἑτέρας θεᾶς, ἰδίως ἡ κατὰ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος πτύχωσις, ἔχει πολὺ τὸ ἀρχαϊκόν, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἐποιήθη ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν δὲν εἶχεν ἀπαλλαγῇ ἡ τέχνη παντὸς ἀρχαϊσμοῦ. Κατὰ ταῦτα δυνάμεθα νὰ ἐκλάβωμεν αὐτὸ ὡς ποιηθὲν κατὰ τοὺς μέσους περίπου χρόνους τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος, καὶ δεικνύον ἡμῖν οὕτω τὴν μετάβασιν τῆς τέχνης ἀπὸ τῆς ἀρχαϊκῆς μορφῆς εἰς τὴν ἄκραν αὐτῆς τελειότητα.

Sybel 314. Kekulé 67. Martinelli 66. Constantin 55ª. — *Bullettino* (Pervanoglu) 1859 σ. 200.—*Gazette des beaux arts* (F. Lenormant) 1860 σ. 65 μετὰ εἰκόνος. — *Monumenti* VI πίν. 45.—*Annali* (Welcker) 1860 σ. 454 καὶ *Alte Denkm.* V σ. 104 μετὰ παραρτήματος ὑπὸ Michaelis ἐν σ. 470. — *Φιλίστωρ* (Περβάνογλους) 1861 σ. 71.—*Rev. Arch.* 1860 σ. 401. Stephani: *Compte rendu* 1859 σ. 162, 2.—*Berich. d. sächs. G. d. Wiss.* (Overbeck) 1860 σ. 163 πίν. 10 καὶ 1861 σ.

133 πίν. 5. — Overbeck: *Kunstmythologie* πίν. 14, 8, III σ. 426, 565.—Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 1182.

56-61. Γλυπτὰ εὑρεθέντα ἐν Δήλῳ, ἐν ἔτει 1877, πλησίον μικροῦ ναοῦ κειμένου παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος (*). Μέγεθος $^2/_3$ περίπου τοῦ φυσικοῦ· μάρμαρον πάριον· διατήρησις κακὴ ἐξ ἀτμοσφαιρικῆς ἐπιδράσεως προελθοῦσα.

Τὰ ἀγάλματα ταῦτα ἐξέλαβεν ὁ Homolle ὡς προερχόμενα ἐκ τῶν ἀετωμάτων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος· ὀρθῶς ὅμως ἡρμήνευσεν αὐτὰ ὁ Furtwängler δι' ἰσχυρῶν λόγων ἀποδείξας, ὅτι δὲν ἀνέκειντο ἐν ἀετώμασιν, ἀλλ' ἦσαν ἀκρωτήρια τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος ναοῦ, παρ' ᾧ εὑρέθησαν.

Τὰ ὑπ' ἀρ. 56-58 ἵσταντο ἐπὶ μιᾶς κοινῆς βάσεως καὶ ἀπετέλουν τὸ μέσον, ἤτοι τὸ ὑπὲρ τὴν κορυφὴν τοῦ ἀετώματος δυτικὸν ἀκρωτήριον τοῦ ἀνωτέρω ναοῦ· παρίστων δὲ πιθανῶς τὴν **Ἠὼ ἁρπάζουσαν τὸν Κέφαλον** (**). Ἡ ὑπ' ἀρ. **56** *Ἠὼς* (σώζεται μόνον τὸ ἄνω μέρος τοῦ κορμοῦ. Ὕψ. 0,47) ἦτο πτερωτή, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν κατὰ τὰ νῶτα πρὸς ἔνθεσιν τῶν πτερύγων χρησιμευουσῶν ὀπῶν, καὶ φέρει τὸν κατὰ τὸ κάτω ἥμισυ τοῦ σώματος (ὕψ. 0,47) σωζόμενον *Κέφαλον* ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου (Arch. Ztng 1882 σ. 337, A+C)· εἶνε δὲ ἐνδεδυμένη ἀχειρίδωτον χιτῶνα καὶ ἔφερε καὶ ἱμάτιον, εἰς τὰ ὄπισθεν τοῦ σώματος καταπῖπτον. Ὁ ὑπ' ἀρ. **56ᵃ** κορμὸς ζῴου φαίνεται ὅτι εἶνε κύων, ὁ περίφημος τοῦ Κεφάλου κύων

(*) Ὁ ναὸς οὗτος εἶνε δεδηλωμένος διὰ τοῦ H ἐν τῷ ἐν Revue arch. (1ξ πίν. 16) δημοσιευμένῳ τοπογραφικῷ σχεδίῳ τῶν ἐν Δήλῳ ἀνασκαφῶν.

(**) Τὴν διάταξιν τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἴδε ἐν τῷ ἐν Arch. Zeitu (1882 σ. 337) σχεδιάσματι.

Λαῖλαψ, ὃν ἡ τέχνη καὶ ἐν ἄλλοις μνημείοις παρίστησι συνοδεύοντα τὸν κύριόν του· ἀπετέλει δὲ ὁ λίθος (ὕψ. 0,68), ᾧ συμφυὴς εἶνε ὁ κύων, μέρος συμφυὲς τῷ τῆς Ἠοῦς συμπλέγματι, ὥσπερ ὁ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 59 συμπλέγματι ἵππος(*). Αἱ δὲ ὑπ' ἀρ. 57 καὶ 58 *νεάνιδες* εἶνε ἴσως Νύμφαι, αἵτινες περίτρομοι ἐπὶ τῇ ἁρπαγῇ φεύγουσι δρομαίως. Ἡ ὑπ' ἀρ. **57** (Arch. Ztng 1882 σ. 337 B καὶ Bull. cor. hell. 1879 πίν. 10) εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη σχιστὸν χιτῶνα καταλείποντα γυμνὸν τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ στήθους καὶ τὸ δεξιὸν σκέλος (ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, οἱ βραχίονες κάτωθεν τῶν ὤμων, ἡ δεξιὰ κνήμη καὶ ὁ ἄκρος ἀριστερὸς ποῦς· ὕψ. 0,85)· φεύγει δὲ πρὸς ἀριστερὰν τοῦ θεατοῦ καὶ ἔχει λίαν διεστηκότα τὰ σκέλη. Ἡ δὲ ὑπ' ἀρ. **58** (Arch. Ztng, 1882, σ. 337 D καὶ Bull. cor. hell. 1879 πίν. XII) εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα, καὶ τὰ δύο τοῦ στήθους μέρη καλύπτοντα, καὶ φεύγει καὶ αὕτη, ὡς καὶ ἡ προηγουμένη, κατ' ἀντίθετον ὅμως φοράν. (Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, οἱ βραχίονες κάτωθεν τῶν ὤμων, καὶ οἱ πόδες ἀπὸ τοῦ γόνατος περίπου. Ὕψ. 0,74).

Τὰ δὲ ὑπ' ἀρ. 59-60 ἵσταντο ὡσαύτως ἐπὶ μιᾶς κοινῆς βάσεως καὶ ἀπετέλουν τὸ ἀνατολικὸν ἀκρωτήριον τοῦ ναοῦ· παριστῶσι δὲ πιθανῶς τὸν **Βορέαν ἁρπάζοντα τὴν Νύμφην Ὠρείθυιαν**(**). Ὁ ὑπ' ἀρ. **59** *Βορέας* (Arch. Ztng 1882 σ. 339 E+H καὶ Bull. cor. hell. 1879 πίν. XI) εἶχε πτέρυγας κατὰ τὰ νῶτα, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν σωζομένων ἐν τῷ μαρμάρῳ μεγάλων ὀπῶν (ἐλλείπουσιν ὁ ἀριστερὸς βραχίων καὶ ὁλόκληρα τὰ σκέλη), καὶ κρατεῖ τὴν Ὠρείθυιαν παρὰ τὸν ἀριστερὸν ὦμον, συνέχων αὐτὴν διὰ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος,

---

(*) Ἐν τῷ μνημονευθέντι τοῦ Furtwängler ἐν Arch. Zeitung σχεδιάσματι ὁ κύων ἔχει ἐσφαλμένην, ἀντίστροφον, θέσιν.

(**) Τὴν διάταξιν τῶν τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο ἀποτελούντων ἀγαλμάτων ἴδε ἐν τοῖς ἐν Arch. Zeitung (1882 σ. 339 καὶ 341) σχεδιάσμασι.

δι' οὗ περιβάλλει τὴν ὀσφὺν αὐτῆς, ἐν ᾧ διὰ τῆς δεξιᾶς θὰ ἐκράτει αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος· ἔφερε δὲ χλαμύδα ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου εἰς τὰ ὀπίσθια καταπίπτουσαν. Ἡ *Ὠρείθυια* (ἐλλείπουσιν οἱ βραχίονες καὶ οἱ ἄκροι πόδες), περίλυπος ἔχει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ πλάγια κεκλιμένην καὶ προέτεινεν ἀμφοτέρους τοὺς βραχίονας, οἱονεὶ ἔλεος αἰτουμένη, οὐχὶ ἵνα ἀντιστῇ, ἀλλ' εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἅρπαγος ἀφιεμένη, γνωρίζουσα ὅτι πᾶσα ἀντίστασις εἶνε ματαία. Εἶνε δὲ ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ εἶχε τὴν κόμην στεφάνῃ κεκοσμημένην, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν πρὸς προσάρτησιν αὐτῆς χρησιμευουσῶν ἐν τῷ μαρμάρῳ ὀπῶν· μετέωρος δὲ ἱσταμένη εἶνε σύμφυὴς ὄγκῳ λίθου, μέχρι τῆς βάσεως τοῦ ὅλου ἀκρωτηρίου καθήκοντος, ᾧ συμπέφυκεν ὡσαύτως πρὸς δεξιὰν τρέχων *ἵππος*, ὡς φαίνεται (ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ καὶ τὰ ἄκρα), ἄρα ὁ ἵππος τοῦ Βορέου. Οὕτω σώζεται ὁλόκληρος ἡ Ὠρείθυια μετὰ τῶν ὑπ' αὐτήν, μέχρι τοῦ βάθρου, ὥστε τὸ ὅλον αὐτῆς ὕψος (ἤτοι 1,78) δεικνύει τὸ ὕψος τοῦ ἀκρωτηρίου. Ἑκατέρωθεν δὲ ὑπῆρχον δύο *νεάνιδες*, ἑταῖραι τῆς Ὠρειθείας, ὧν σώζεται μόνον ἡ μία, ἡ ὑπ' ἀρ. **60** (Arch. Ztng. 1882 σ. 339 F), ἥτις εἶνε ἐνδεδυμένη χιτῶνα καὶ ἔφευγε πρὸς δεξιὰν (ἐλλείπει τὸ πλεῖστον μέρος τῆς κεφαλῆς, οἱ βραχίονες καὶ τὸ ἀπὸ τῆς κοιλίας κατώτερον μέρος τοῦ σώματος. Ὕψ. 0,50).

Ἡ δὲ ὑπ' ἀρ. **61** μορφὴ εἶνε *Νίκη*, καὶ θὰ ἀπετέλει, ὡς φαίνεται, γωνιαῖον ἀκρωτήριον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ. Εἶνε δὲ ἐνδεδυμένη ποδήρη περὶ τὴν ὀσφὺν ἐζωσμένον χιτῶνα, καὶ εἶχε τὸν δεξιὸν βραχίονα καθειμένον καὶ τὸν ἀριστερὸν ἀνυψωμένον (Arch. Ztng. 1882, σχεδίασμα ἐν σελ. 341). Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, ὁ ἀριστερὸς βραχίων, ὁ δεξιὸς πῆχυς καὶ οἱ πόδες ἀπὸ τοῦ μέσου περίπου τῆς κνήμης. Ὕψ. 0,67.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀτμοσφαίρας τὰ προκείμενα ὑπ' ἀρ. 56-61 ἀγάλματ

μεγίστας ὑπέστησαν κακώσεις, τῆς ἐπιφανείας τοῦ μαρμάρου ἐντελῶς σχεδὸν καταστραφείσης· ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστροφῇ διαλάμπει τὸ περίγραμμα τῶν μορφῶν, δεικνύον κάλλιστα ἔργα ἑλληνικῆς τέχνης, καὶ ἐκπλήσσει τὸν θεατὴν ἡ ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ καὶ τελειότητι διὰ λίαν τολμηρῶν καὶ ὁρμητικῶν κινήσεων θαυμασία παράστασις τῆς εἰκονιζομένης στιγμιαίας πράξεως. Ταῦτα δὲ καὶ ἕτερά τινα γνωρίσματα, οἷον τὸ μικρὸν πρὸς τὸ στρογγύλον ἀποκλίνον ᾠοειδὲς σχῆμα τῆς κεφαλῆς τῆς Ὠρειθυίας, καὶ οἱ μεγάλοι ἐπίπεδοι ὀφθαλμοὶ αὐτῆς, καὶ ἔτι τὸ εὐρὺ τῶν ὤμων τῶν γυναικείων μορφῶν, ἡ μεγάλη ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασις τῶν μαστῶν καὶ τὸ σχετικῶς στενὸν τῶν λαγόνων, ἅ εἶνε ἀρχαϊκὰ μᾶλλον γνωρίσματα, δεικνύουσιν ὅτι τὰ προκείμενα ἔργα ἐποιήθησαν πιθανῶς κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Ε΄. ἑκατονταετηρίδος. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας, τὴν διάθεσιν καὶ τὴν κίνησιν τῶν μορφῶν ἱκανὴν ἔχουσιν ὁμοιότητα πρὸς τὴν Νίκην τοῦ Παιωνίου καὶ μάλιστα πρὸς τὰ ἀγάλματα τοῦ καλουμένου μνημείου τῶν Νηρηίδων ἐν Ξάνθῳ.

Εὑρετήριον Γεν.'Εφορείας ἀρ. 256-261.—*Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1879 σ. 515 πίν. X, XI, XII. Πρβ. καὶ *Monum. grecs* 1878 σ. 55.—*Arch. Zeitung* (A. Furtwängler) 1882 σ. 335 κ. ἑ.

* **62.** Γυναικεία κεφαλὴ (**'Αθηνᾶς** ἴσως), εὑρεθεῖσα ἐν Ἀθήναις, ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἡρώδου. Ἐλλείπει τὸ ὄπισθεν ἥμισυ, τὸ ἄκρον τῆς ῥινὸς καὶ τὸ κάτω χεῖλος. Μέγεθος ὑπερφυσικόν. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ἡ κεφαλὴ αὕτη εἶνε τῶν σπουδαιοτάτων τοῦ ἡμετέρου

δι' οὗ περιβάλλει τὴν ὀσφὺν αὐτῆς, ἐν ᾧ διὰ τῆς δεξιᾶς θὰ ἐκράτει αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος· ἔφερε δὲ χλαμύδα ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου εἰς τὰ ὀπίσθια καταπίπτουσαν. Ἡ *Ὠρείθυια* (ἐλλείπουσιν οἱ βραχίονες καὶ οἱ ἄκροι πόδες), περίλυπος ἔχει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ πλάγια κεκλιμένην καὶ προέτεινεν ἀμφοτέρους τοὺς βραχίονας, οἱονεὶ ἔλεος αἰτουμένη, οὐχὶ ἵνα ἀντιστῇ, ἀλλ' εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἅρπαγος ἀφιεμένη, γνωρίζουσα ὅτι πᾶσα ἀντίστασις εἶνε ματαία. Εἶνε δὲ ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ εἶχε τὴν κόμην στεφάνῃ κεκοσμημένην, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν πρὸς προσάρτησιν αὐτῆς χρησιμευουσῶν ἐν τῷ μαρμάρῳ ὀπῶν· μετέωρος δὲ ἱσταμένη εἶνε συμφυὴς ὄγκῳ λίθου, μέχρι τῆς βάσεως τοῦ ὅλου ἀκρωτηρίου καθήκοντος, ᾧ συμπέφυκεν ὡσαύτως πρὸς δεξιὰν τρέχων *ἵππος*, ὡς φαίνεται (ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ καὶ τὰ ἄκρα), ἄρα ὁ ἵππος τοῦ Βορέου. Οὕτω σώζεται ὁλόκληρος ἡ Ὠρείθυια μετὰ τῶν ὑπ' αὐτήν, μέχρι τοῦ βάθρου, ὥστε τὸ ὅλον αὐτῆς ὕψος (ἤτοι 1,78) δεικνύει τὸ ὕψος τοῦ ἀκρωτηρίου. Ἑκατέρωθεν δὲ ὑπῆρχον δύο *νεάνιδες*, ἑταῖραι τῆς Ὠρειθείας, ὧν σώζεται μόνον ἡ μία, ἡ ὑπ' ἀρ. **60** (Arch. Ztng. 1882 σ. 339 F), ἥτις εἶνε ἐνδεδυμένη χιτῶνα καὶ ἔφευγε πρὸς δεξιὰν (ἐλλείπει τὸ πλεῖστον μέρος τῆς κεφαλῆς, οἱ βραχίονες καὶ τὸ ἀπὸ τῆς κοιλίας κατώτερον μέρος τοῦ σώματος. Ὕψ. 0,50).

Ἡ δὲ ὑπ' ἀρ. **61** μορφὴ εἶνε *Νίκη*, καὶ θὰ ἀπετέλει, ὡς φαίνεται, γωνιαῖον ἀκρωτήριον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ. Εἶνε δὲ ἐνδεδυμένη ποδήρη περὶ τὴν ὀσφὺν ἐζωσμένον χιτῶνα, καὶ εἶχε τὸν δεξιὸν βραχίονα καθειμένον καὶ τὸν ἀριστερὸν ἀνυψωμένον (Arch. Ztng. 1882, σχεδίασμα ἐν σελ. 341). Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, ὁ ἀριστερὸς βραχίων, ὁ δεξιὸς πῆχυς καὶ οἱ πόδες ἀπὸ τοῦ μέσου περίπου τῆς κνήμης. Ὕψ. 0,67.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀτμοσφαίρας τὰ προκείμενα ὑπ' ἀρ. 56-61 ἀγάλματα

μεγίστας ὑπέστησαν κακώσεις, τῆς ἐπιφανείας τοῦ μαρμάρου ἐντελῶς σχεδὸν καταστραφείσης· ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστροφῇ διαλάμπει τὸ περίγραμμα τῶν μορφῶν, δεικνύον κάλλιστα ἔργα ἑλληνικῆς τέχνης, καὶ ἐκπλήσσει τὸν θεατὴν ἡ ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ καὶ τελειότητι διὰ λίαν τολμηρῶν καὶ ὁρμητικῶν κινήσεων θαυμασία παράστασις τῆς εἰκονιζομένης στιγμιαίας πράξεως. Ταῦτα δὲ καὶ ἕτερά τινα γνωρίσματα, οἷον τὸ μικρὸν πρὸς τὸ στρογγύλον ἀποκλίνον ὠοειδὲς σχῆμα τῆς κεφαλῆς τῆς Ὠρειθυίας, καὶ οἱ μεγάλοι ἐπίπεδοι ὀφθαλμοὶ αὐτῆς, καὶ ἔτι τὸ εὐρὺ τῶν ὤμων τῶν γυναικείων μορφῶν, ἡ μεγάλη ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασις τῶν μαστῶν καὶ τὸ σχετικῶς στενὸν τῶν λαγόνων, ἃ εἶνε ἀρχαϊκὰ μᾶλλον γνωρίσματα, δεικνύουσιν ὅτι τὰ προκείμενα ἔργα ἐποιήθησαν πιθανῶς κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας, τὴν διάθεσιν καὶ τὴν κίνησιν τῶν μορφῶν ἱκανὴν ἔχουσιν ὁμοιότητα πρὸς τὴν Νίκην τοῦ Παιωνίου καὶ μάλιστα πρὸς τὰ ἀγάλματα τοῦ καλουμένου μνημείου τῶν Νηρηΐδων ἐν Ξάνθῳ.

Εὑρετήριον Γεν.Ἐφορείας ἀρ.256-261.—*Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1879 σ. 515 πίν. X, XI, XII. Πρβ. καὶ *Monum. grecs* 1878 σ. 55.—*Arch. Zeitung* (A. Furtwängler) 1882 σ. 335 κ. ἑ.

* **62.** Γυναικεία κεφαλὴ (**Ἀθηνᾶς** ἴσως), εὑρεθεῖσα ἐν Ἀθήναις, ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἡρώδου. Ἐλλείπει τὸ ὄπισθεν ἥμισυ, τὸ ἄκρον τῆς ῥινὸς καὶ τὸ κάτω χεῖλος. .γεθος ὑπερφυσικόν. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ἡ κεφαλὴ αὕτη εἶνε τῶν σπουδαιοτάτων τοῦ ἡμετέρου

Μουσείου, ἅτε ποιηθεῖσα ἴσως κατ' ἀπομίμησιν χρυσελεφαντίνου ἀγάλματος τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Φειδίου, ὡς καὶ ἐκ τῆς τεχνικῆς ἐξεργασίας φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν μορφῶν τοῦ προσώπου, αἵτινες ἐν τοιαύτῃ σεμνότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ εἶνε διαπεπλασμέναι, ὥστε δύνανται ν' ἀναπαραστήσωσιν ἡμῖν ὅ,τι ἔξοχον παρήγαγεν ἡ ἑλληνικὴ τέχνη. Οἱ βολβοὶ τῶν ὀφθαλμῶν εἶνε ἔνθετοι ἐξ ὀστεώδους ὕλης· ἔνθετοι δ' ἦσαν καὶ αἱ κόραι ἐξ ἄλλης ὕλης. Τὸ ὅλον δὲ πρόσωπον εἶνε λελειασμένον πρὸς ἀπομίμησιν τοῦ ἐλέφαντος, ὡς φαίνεται, καὶ ἡ κόμη ἦτο ἐπίχρυσος, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ σωζομένων εἰσέτι λειψάνων χρυσοῦ. 'Εν τῇ ἄνω ἐπιπέδῳ νῦν ἐπιφανείᾳ, ἔνθα τὸ κρανίον εἶνε ἀποκεκομμένον, ὑπάρχει περίεργος τὸ σχῆμα αὐλακοειδὴς κοιλότης, ἥτις ἐχρησίμευε πρὸς ἔνθεσιν καὶ ὑποστήριξιν πράγματός τινος, ἴσως περικεφαλαίας(;).

Sybel 891.—*Arch. Zeitung* (Conze) 16, 198*.—Schillbach: *Odeion* 26.

63. Δίωτος κρατήρ, ἐκ πεντελησίου μαρμάρου, κοῖλος τὰ ἔσω. Εὑρέθη ἐν 'Αθήναις καὶ ἔκειτο πρότερον ἐν τῇ Συλλογῇ τοῦ Finley. Ὕψ. 0,48.

'Εν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ ὑπάρχει ἱκανῶς ἐφθαρμένον ἀνάγλυφον (ὕψ. 0,33) ποιηθέν, ὡς φαίνεται, κατὰ τὸ ἐν τῇ 'Ακροπόλει κείμενον τὸ πάλαι χαλκοῦν σύμπλεγμα τοῦ Μύρωνος, τὸ παριστῶν, κατὰ Πλίνιον, τὸν Μαρσύαν ἀποθαυμάζοντα τοὺς ὑπὸ τῆς 'Αθηνᾶς ἀπορριφθέντας εἰς τὸ ἔδαφος αὐλούς· ἱκανῶς ἄρα τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο συμβάλλεται πρὸς γνῶσιν τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας καὶ τῆς διαθέσεως τοῦ συμπλέγματος ἐκείνου.

Ἡ **'Αθηνᾶ,** ἐνδεδυμένη ποδήρη ἐζωσμένον χιτῶνα καὶ φέρουσα ἀσπίδα, κράνος καὶ τὴν αἰγίδα, φεύγει πρὸς δεξιὰν ἔχουσα τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὰ ἀριστερά, ἔνθα ἔρριψε τοὺς αὐλοὺς καὶ ἔνθα ἵσταται ὁ **Μαρσύας,** ὅστις, διασκελίζων καὶ χειρονομῶν καὶ μόνον διὰ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν ἁπτόμενος τοῦ ἐδάφους, εἰκονίζεται ἐν ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ, καθ' ἣν προσελθὼν ἵνα ἀκούσῃ τὸν ἦχον τῶν αὐλῶν, ἐκπλήσσεται ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ καὶ μεθ' ὁρμῆς ἀπορρίψει αὐτῶν ὑπὸ τῆς θεᾶς, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ βλέμμα ἀπ' αὐτῶν. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ αὐλοὶ ἀποτριβέντες δὲν διακρίνονται νῦν ἐν τῷ λίθῳ· κατ' ἀρχαιότερόν τι ὅμως σχεδίασμα ἦσαν ὑπὸ τὴν χεῖρα τῆς 'Αθηνᾶς, εἰκονίζοντο ἄρα οὐχὶ πεσόντες εἰς τὸ ἔδαφος, ὡς θὰ εἰκονίζοντο ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, ἐν τῷ τοῦ Μύρωνος συμπλέγματι, ἀλλὰ πίπτοντες.

Ὄπισθεν τοῦ Μαρσύου ὁ τεχνίτης ἠθέλησε νὰ χαράξῃ καὶ ἄλλην ἄγνωστον μορφήν, ἀλλ' ἅμα ἀρξάμενος τοῦ ἔργου ἀφῆκεν αὐτὸ ὅλως ἀτελές.

Sybel 297. Martinelli 198.—Stuart: *Antiq.* 2, 3, 27 μετ' εἰκόνος.—*Bullettino* (Brunn) 1853 σ. 146 καὶ (Lüders) 1873 σ. 168. — *Arch. Zeitung* (E. Petersen) 1865 σ. 86 καὶ 1880 σ. 25 καὶ (Heydemann) 1873 σ. 96 καὶ (Kekulé) 1874 σ. 93 πίν. 8.— Hirschfeld: *Athena und Marsyas* πίν. 2, 2.— Overbeck: *Griech. Plastik* I σ. 208.—Rayet: *Monuments de l' art antique* I πίν. 33 σ. 5. — Sybel: *Athena und Marsyas* σ. 12 Πρβ. καὶ *Mittheilungen* V σ. 342.—A. S. Murray: *Gaz. arch.* 1879 σ. 242. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 456.

64. 'Αγαλμάτιον **'Αθηνᾶς** εὑρεθὲν παρὰ τὴν Πνύ-

κα, ἐν ἔτει 1859, περίφημον κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐν αὐτῷ ἀνεγνωρίσθη πρώτην τότε φορὰν ἀντίτυπον τῆς ἐν τῷ Παρθενῶνι ἀνακειμένης τὸ πάλαι χρυσελεφαντίνης Ἀθηνᾶς τοῦ Φειδίου. Ὕψος μετὰ τῆς βάσεως 0,41, ἄνευ αὐτῆς 0,34.

Ἡ ἐν τῷ Παρθενῶνι Ἀθηνᾶ τοῦ Φειδίου ἵστατο, κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων, ὀρθία, ἐφόρει χιτῶνα ποδήρη, πέδιλα, ἐν οἷς ἀνάγλυφος παράστασις εἰκονίζουσα τὴν μάχην τῶν Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων, περικεφαλαίαν, ἐφ' ἧς Σφὶγξ καὶ ἑκατέρωθεν γρῦπες, καὶ τὴν αἰγίδα, ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ὁποίας ἦτο εἰκονισμένη κεφαλὴ Μεδούσης· ἐκράτει δὲ ἐν τῇ μιᾷ τῶν χειρῶν Νίκην, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἑτέρας ἥπτετο τῆς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους στηριζομένης ἀσπίδος καὶ ἐκράτει δόρυ, παρ' ᾧ ὑπῆρχε δράκων· ἐπὶ τῆς ἀσπίδος δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ ἀγάλματος ἦτο ἀνάγλυφος παράστασις εἰκονίζουσα ἐν μὲν τῇ ἐξωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ἀσπίδος Ἀμαζονομαχίαν, ἐν δὲ τῇ ἐσωτερικῇ Γιγαντομαχίαν, καὶ ἐν τῷ βάθρῳ τὴν τῆς Πανδώρας γένεσιν.

Ἐκ τῶν μαρτυριῶν τούτων φαίνεται ἐναργῶς, ὅτι τὸ προκείμενον ἀγαλμάτιον εἶνε ὄντως ἀντίτυπον τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἀθηνᾶς· καὶ ἐλλείπουσι μὲν αὐτῷ τινα τῶν καθ' ἕκαστα, ἀλλ' ἐν τῇ στάσει, τῷ ἱματισμῷ, τῇ συμμετρίᾳ καὶ ἁρμονίᾳ τῶν μορφῶν καὶ τοῦ ὅλου, καὶ ἐν τοῖς ἐπὶ τῆς ἀσπίδος καὶ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἀναγλύφοις ὑποδηλοῦται τὸ ἔξοχον καλλιτέχνημα τοῦ Φειδίου.

Εἰκονίζεται δ' ἐν τῷ ἀγαλματίῳ τούτῳ ἡ θεὰ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδός, φέρουσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κ- πεινὸν κράνος, καὶ περὶ τὸ στέρνον τὴν αἰγίδα, καὶ ε- δυμένη ποδήρη χιτῶνα μετὰ διπλοϊδίου ἐζωσμένου ρ

τὴν ὀσφὺν διὰ ζώνης. Ἔχει δὲ ἀποθέσει τὴν ἀσπίδα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἅπτεται αὐτῆς διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, ἐν ᾧ διὰ τῆς προτεταμένης δεξιᾶς θὰ ἐκράτει τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μνημονευομένην Νίκην. Ὑπὸ τὴν ἀσπίδα δέ, μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς θεᾶς, ἀνέρχεται συνεσπειραμένος ὄφις. Ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ἀσπίδος ὑπάρχει ἀνάγλυφος παράστασις, ἥτις πιθανῶς παριστᾷ Ἀμαζονομαχίαν, καθότι διακρίνεται ἐν αὐτῇ πολεμιστὴς κρατῶν φεύγοντα πολέμιον ἐκ τῆς κόμης, ὅπερ ἁρμόζει εἰς Ἀμαζονομαχίαν· ἀνάγλυφος παράστασις ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ βάθρῳ.

Sybel 3730. Heydemann 780. Martinelli 137. — *Gazette des baux arts* (F. Lenormant) 1860 σ. 133. — *Annali* (Conze) 1861 πίν. OP σ. 334.—*Arch. Zeitung* (Conze) 1865 πίν. 196. —O. Jahn: *Aus der Alterthumswissenschaft* πίν. I, 1, 2.—Michaelis: *Der Parthenon* πίν. 15, 1 σ. 273.—Overbeck: *Griech. Plastik* I σ. 253. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 466. Τὴν λοιπὴν βιβλιογραφίαν ἴδε ἐν τῷ τοῦ Sybel καταλόγῳ.

* **65.** Μικρὸν ἄγαλμα **Ἀθηνᾶς** εὑρεθὲν ἐν Ἀθήναις, παρὰ τὸ Βαρβάκειον, τῇ 18ῃ Δεκεμβρίου 1880. Μάρμαρον πεντελήσιον, οὗ ἡ ἐπιφάνεια λίαν ἐστιλβωμένη. Ὕψος μετὰ τῆς βάσεως 1,05, ἄνευ αὐτῆς 0,95.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶνε σπουδαιότατον ἀντίτυπον τῆς ἐν τῷ Παρθενῶνι χρυσελεφαντίνης Ἀθηνᾶς τοῦ Φειδίου, σπουδαιότερον καὶ πιστότερον καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν τῷ προη-[illegible]ῳ ἀριθμῷ 64, οὗ ὑπολείπεται μόνον κατὰ τοῦτο, [illegible] ἔχει τὰς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀσπίδος καὶ τοῦ [illegible] ἀναγλύφους παραστάσεις. Κατὰ τὰ λοιπὰ ὁ τε-

χνίτης ἠθέλησε νὰ ἀναπαραστήσῃ τὸ πρωτότυπον προβαίνων πολλαχοῦ μέχρι τῶν καθ' ἕκαστα· ἐκ τούτου δὲ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔχει τι τὸ βαρὺ ἐν ταῖς μορφαῖς καὶ ταῖς ἀναλογίαις, ὡς ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ πιστῆς ἀπεικονίσεως κολοσσιαίου ἀγάλματος.

Ἡ θεὰ ἵσταται ὀρθία στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ δεξιοῦ ποδός, καὶ εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη ἀχειρίδωτον χιτῶνα καὶ τὸ καλούμενον διπλοΐδιον, ἐζωσμένον κατὰ τὴν ὀσφὺν διὰ ζώνης ληγούσης κατὰ τὰ δύο ἄκρα εἰς ἀντωπούς ὄφεις· ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρει ταπεινὸν κράνος ἔχον τὰ φάλαρα ἀνεσχημένα, ἐπὶ τῆς κορυφῆς Σφίγγα, ἐφ' ἧς σώζονται ἴχνη κιτρίνου, ἐρυθροῦ καὶ κυανοῦ χρώματος, καὶ ἑκατέρωθεν Πήγασον (ἐλλείπει τοῦ ἑνὸς ἡ κεφαλή)· τὸ στῆθος δὲ ἔχει κεκαλυμμένον διὰ τῆς φολιδωτῆς αἰγίδος, ἐχούσης περὶ τὴν περιφέρειαν ἕνδεκα συνεσπειραμένους ὄφεις καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τὸ Γοργόνειον, οὗ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ αἱ ὀφρῦς εἶνε κεχρωματισμέναι ἐρυθρῷ χρώματι. Ἔχει δὲ ἀποθέσει τὴν ἀσπίδα, ὑφ' ἣν ἀνελίσσεται ὁ ὄφις, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἅπτεται αὐτῆς διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς φέρει Νίκην (ἐλλείπει ἡ κεφαλή), ἥτις εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καὶ ἐκράτει διὰ τῶν χειρῶν τὰ ἄκρα στρογγύλης ταινίας. Στηρίζεται δὲ ἡ τὴν Νίκην φέρουσα χεὶρ ἐπὶ κίονος· ἀλλ' οὗτος θὰ εἶνε πρόσθετος, δὲν θὰ ὑπῆρχε δηλ. ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, διότι θὰ ἐμνημόνευον αὐτοῦ βεβαίως οἱ ἀρχαῖοι, οἱ τοσοῦτον λεπτομερῶς τὸ ἄγαλμα περιγράφοντες· ἄλλως αἱ μορφαὶ αὐτοῦ δὲν εἶνε ἑλληνικῶν, ἀλλὰ ρωμαϊκῶν χρόνων. Διὰ τοῦ προκειμένου ἄρα ἀγάλματος, ἂν ἀφαιρέσωμεν τὸν κίονα καὶ προσθέσωμεν ἐπὶ τῆς ἀσπίδος καὶ οὗ

βάθρου, ἃς βλέπομεν ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 64 ἀγαλματίῳ ἀναγλύφους παραστάσεις, συλλαμβάνομεν πλήρη σχεδὸν ἔννοιαν τῆς μορφῆς τῆς χρυσελεφαντίνης Ἀθηνᾶς τοῦ Παρθενῶνος, οὐχὶ ὅμως καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας αὐτῆς, διότι τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶνε χειρωνακτικὸν ἔργον, μεταγενεστέρων ρωμαϊκῶν χρόνων ποίημα, καὶ ἱκανῶς πλημμελὲς ἐν τῇ διαπλάσει τῶν μορφῶν καὶ ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν πτυχῶν, ἐπὶ σκληρότητι μάλιστα διακρινομένων.

Bull. cor. hellenique (Am. Hauvette-Besnault) 1881 σ. 54. — Π. Καββαδίας: *Ἀθηνᾶ ἡ παρὰ τὸ Βαρβάκειον εὑρεθεῖσα* ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν τοῦ Παρθενῶνος 1881. — *Revue archéologique* (Hauvette-Besnault) XLI πίν. 4 σ. 41.—*Mittheilungen* (K. Lange) V σ. 370 καὶ VI πίν. 1, 2 σ. 56. — *Παρνασσὸς* (Ι. Δαγάτσης) 1881 σ. 33. — *Academy* (Newton) 1881 σ. 124.—Schreiber: *Die Athena Parthenos* (Abhandlungen d. K. Sächs. Ges. d. Wiss. XIX, 5) πίν. 1 σ. 545. — Lucy M. Mitchell: *A history of ancient sculpture* σ. 309. — *Arch. Zeitung* (Schreiber) 1883 σ. 193, 277 καὶ (Sallet) 1884 σ. 61. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 467.

66. Παῖς, ἐπὶ σωζομένου βραχίονος ὑπερφυσικοῦ σχεδὸν μεγέθους καθήμενος, ἤτοι τεμάχιον συμπλέγματος παριστῶντος τὴν θεὰν Εἰρήνην φέρουσαν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸν παῖδα αὐτῆς **Πλοῦτον.** Εὑρέθη ἐν Πειραιεῖ, ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης, κατὰ τὴν ἐκβάθυνσιν τοῦ παρὰ τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου λιμένος, ἐν ἔτει 1881. Ἐλλείπουσιν ἀμφότεροι οἱ βραχίονες. Ὕψος αὐτοῦ, καθημένου, 0,70. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,115. Μάρμαρον πεντι ήσιον.

Μετὰ τὴν εὐτυχῆ ἔκβασιν τῆς παρὰ τὴν Λευκάδα ναυ-

μαχίας καὶ τὴν κατ' ἀκολουθ αν ταύτης συναφθεῖσαν ἐν ἔτει 375 π. Χ. πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας εἰρήνην, καθιέρωσαν οἱ Ἀθηναῖοι ἰδίαν λατρείαν τῇ θεᾷ Εἰρήνῃ· συμφώνως δὲ τούτοις, ὡς φαίνεται, ὁ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἀκμάζων Κηφισόδοτος ὁ ἀρχαιότερος, ὁ τοῦ Πραξιτέλους πατήρ, ἐποίησε χαλκοῦν ἄγαλμα τῆς Εἰρήνης φερούσης εἰς τὰς ἀγκάλας τὸν παῖδα Πλοῦτον, ὃ ἀνέκειτο ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Ἀγορᾷ. Τούτου τοῦ συμπλέγματος, ἀπεικονιζομένου κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πιστῶς ἐν ἀθηναϊκῷ νομίσματι, διέκρινεν ὁ Brunn ἀντίτυπον ἐν τῇ καλουμένῃ πρότερον Λευκοθέᾳ, τῇ ἐν τῇ Γλυπτοθήκῃ τοῦ Μονάχου.

Ἐξ ἀντιτύπου τοῦ αὐτοῦ συμπλέγματος προέρχεται καὶ ὁ προκείμενος παῖς, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τοῦ κέρατος τῆς Ἀμαλθείας, ὃ προσκρατεῖ ἡ ἀριστερὰ χεὶρ (ἡ τῆς Εἰρήνης), ἐφ' ἧς οὗτος ἐπικάθηται. Ἡ στάσις δὲ τοῦ κατὰ τὰ σκέλη ἱματίῳ περικεκαλυμμένου παιδὸς εἶνε κατάδηλος· μετὰ υἱϊκῆς στοργῆς καὶ κατανυκτικῆς ἐκφράσεως προσβλέπει τῇ μητρὶ αὐτοῦ, πρὸς ἣν ἔτεινε καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα, ἐν ᾧ τὴν ἀριστερὰν εἶχεν, ὡς φαίνεται, ἐπὶ τοῦ κέρατος τῆς Ἀμαλθείας. Ἡ διάθεσις καὶ ἔκφρασις αὕτη ἀναπολεῖ ἡμῖν τὸν ἐν τῷ Ἑρμῇ τοῦ Πραξιτέλους μικρὸν Διόνυσον καὶ δεικνύει ὅτι ὁ τύπος οὗτος τῆς παραστάσεως παιδὸς ἦτο ἤδη καθωρισμένος πρὸ τῶν χρόνων τοῦ Πραξιτέλους.

Οὕτω τὸ προκείμενον ἀγαλμάτιον συμβάλλεται ἱκανῶς πρὸς σύλληψιν ἀκριβοῦς ἐννοίας τοῦ ἔργου τοῦ Κηφισοδότου, τὸ μὲν διότι δι' αὐτοῦ κυρίως βλέπομεν, ἣν εἶ[illegible]ν ἐν τῷ πρωτοτύπῳ θέσιν τὸ Ἀμαλθείας κέρας, τὸ δὲ δ[illegible]τι σώζεται μετὰ τῆς θαυμασίας τὴν ἔκφρασιν κεφαλῆς [illegible]-

τοῦ, ἐν ᾧ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐν τῷ συμπλέγματι τῆς Γλυπτοθήκης τοῦ Μονάχου εἶνε μὲν ἀρχαία, δὲν ἀνήκει ὅμως εἰς τὸν παῖδα. Καθ' ἑαυτὸ δ' ἐξεταζόμενον φαίνεται προϊὸν ἐπιπολαίου ἐργασίας ρωμαϊκῶν πιθανῶς χρόνων.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 352. — *Παρνασσὸς* (Ι. Δραγάτσης) 1881 σ. 575. — *Mittheilungen* (Koehler) VI, σ. 363 πίν. XIII. — Murray: *A history of greek sculpture* II σ. 252. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 1211.

67-69. Τρεῖς κεφαλαὶ φυσικοῦ μεγέθους, προερχόμεναι ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ἐν Τεγέᾳ ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ἀγαλμάτων. Εὑρέθησαν ἐν Τεγέᾳ (ἐν τῷ χωρίῳ Πιαλί), ἔν τινι ἀγρῷ παρὰ τὸν ναόν. Τὸ μάρμαρον φαίνεται ὅτι ἐξωρύχθη ἐκ τῆς ἐν τῇ Λακωνικῇ, οὐχὶ μακρὰν τῆς Τεγέας, θέσεως «Δολιανά».

Ἡ ὑπ. ἀρ. **67** εἶνε κεφαλὴ *κάπρου*, ἄρα ἡ τοῦ ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἀετώματι Καλυδωνίου κάπρου. Εἶνε δὲ ἐντελῶς ἐξειργασμένη καὶ κατὰ τὰ δύο πλάγια μέρη, καὶ ἐν τῷ δεξιῷ ἔχει δύο ὀπάς, ἐν τῇ ἑτέρᾳ τῶν ὁποίων διατηρεῖται ἔτι καὶ τεμάχιον μολύβδου. Δὲν ἐχρησίμευον δὲ αἱ ὀπαὶ αὗται πρὸς προσάρτησιν τῆς κεφαλῆς τῷ τυμπάνῳ τοῦ ἀετώματος, τὸ μὲν διότι τὸ μέρος, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν, εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμένον, τὸ δὲ διότι δὲν βαίνουσι καθέτως ἀλλὰ πλαγίως. Ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι αὗται ἐχρησίμευον πρὸς προσάρτησιν βελῶν, δι' ὧν εἰκονίζετο πληγὲν τὸ ζῷον (πρβ. καὶ ἀρ. 71).

Ἡ ὑπ' ἀρ. **68** κεφαλὴ *νεανίου ἀγωνιῶντος* ἔχει τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ κρανίου ἀρχῆθεν ἀποκεκομμένον καὶ τὸ δεξιὸν μέρος οὐχὶ ἐντελῶς ἐξειργασμένον, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι τοῦτο τὸ μέρος ἦτο ἐστραμμένον πρὸς τὸ τύμπανον τοῦ ἀετώματος. Εἶνε δὲ λίαν ἐφθαρμένη καὶ πετρώμασι κεκαλυμμένη.

Ἡ ὑπ' ἀρ. **69** κεφαλὴ ἑτέρου *νεανίου* ἔχει καὶ αὕτη τὸ

ἀνώτατον τοῦ κρανίου μέρος ἀποκεκομμένον, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἡ προηγουμένη, καὶ εἶνε τεθραυσμένη κατὰ μῆκος εἰς δύο προσαρμόζοντα τεμάχια (ἐλλείπει μόνον σφηνοειδὲς τεμάχιον ἐκ τοῦ μέσου τοῦ μετώπου). Εἶνε δὲ κεφαλὴ πολεμιστοῦ πρὸς τὰ ἄνω ἀποβλέποντος, ὅπου θὰ ἦτο ὁ καθ' οὗ ἐπετίθετο πολέμιος. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου ἔχουσί τι τὸ ἀρρενωπῶς γυναικεῖον καὶ ἐκ τούτου ὁ Murray εἰκάζει ὅτι εἶνε κεφαλὴ γυναικός, ἄρα ἡ τῆς ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἀετώματι, ἐν τῇ θήρᾳ τοῦ Καλυδωνίου κάπρου, Ἀταλάντης· ἀλλ' εἰς τὴν εἰκασίαν ταύτην προσκρούει καὶ ἡ περικεφαλαία, διότι ἡ Ἀταλάντη οὐδαμοῦ ἐν τοῖς σωζομένοις μνημείοις εἰκονίζεται ἔχουσα περικεφαλαίαν.

Ἡ ἀποκοπὴ τοῦ ἀνωτάτου μέρους τοῦ κρανίου δεικνύει ὅτι τὰ ἀγάλματα ἵσταντο ἐν ἀετώματι, διότι ἡ ἐπιπέδωσις αὕτη τοῦ κρανίου ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται, ἢ διὰ τῆς ὑποθέσεως ὅτι ἐγένετο ἐλλείψει ἀρκετοῦ πρὸς τὰ ἄνω τοῦ ἀετώματος χώρου, ἔνθα προεξεῖχε τὸ γεῖσον. Τοῦτο δὲ καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ κάπρου, καὶ ἔτι ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας, δεικνύουσιν ὅτι τὰ προκείμενα ἔργα εἶνε λείψανα τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ἀγαλμάτων, ἄρα ὅτι εἶνε ἔργα τοῦ Σκόπα, ἢ ὅτι τοὐλάχιστον ἐποιήθησαν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς τέχνης αὐτοῦ, ἀφ' οὗ αὐτὸς ἦτο ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ μετὰ τὸ 395 π. Χ. οἰκοδομηθέντος ναοῦ καὶ ἐποίησε πρὸς τούτοις τὰ ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ἀγάλματα Ἀσκληπιοῦ καὶ Ὑγιείας. Λέγοντες δὲ ὅτι καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας δεικνύει ὅτι ταῦτα εἶνε ἔργα τοῦ Σκόπα, ἐννοοῦμεν κυρίως τὴν ἔκφρασιν ἰσχυροῦ πάθους, ἤτοι τὴν ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 68 κεφαλῇ κατανυκτικωτάτην ἔκφρασιν τοῦ πόνου καὶ τὴν ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 69 ἐκφραζομένην βιαιοτάτην ψυχικὴν ὁρμὴν καὶ οἱονεὶ μανίαν, δι' ἧς ὁ μαχητὴς οὗτος ἐπετίθετο κατὰ τοῦ πολεμίου. Ὑπὸ πλει-

στικὴν τοὐναντίον ἔποψιν ἐξεταζόμενα τὰ ἔργα ταῦτα φαίνονται ποιηθέντα μᾶλλον κατὰ τὸν τρόπον τοῦ πελοποννησιακοῦ ἐργαστηρίου, διότι ἀντιθέτως τοῖς γνωρίσμασι τοῦ ἀττικοῦ ἐργαστηρίου τὸ σχῆμα τῶν κεφαλῶν κλίνει μᾶλλον πρὸς τὸ τετράγωνον καὶ προέχει οὐχὶ τὸ κρανίον, ἀλλὰ τὸ κάτω μέρος τοῦ προσώπου, ὅπερ πρὸς τούτοις εἶνε ὑπερβαλλόντως εὐρὺ καὶ ὀστεῶδες. Ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι ὁ ἐν Πελοποννήσῳ ἐργαζόμενος νεώτατος τότε τὴν ἡλικίαν Σκόπας, δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀναπτύξει ἐντελῶς τὸν ἴδιον τρόπον ἐργασίας, δι' οὗ ὕστερον ἐγένετο τῶν ἱδρυτῶν τοῦ νέου Ἀττικοῦ ἐργαστηρίου, διότι, ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων μορφῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, διετέλει ὑπὸ ἐπίδρασιν τοῦ πελοποννησιακοῦ ἐργαστηρίου.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 232α. *Παρνασσὸς* (Π. Καββαδίας) 1879. — *Bullettino* (P. Cavvadias) 1880 σ. 199. — *Arch. Zeitung* (Treu) 1880 σ. 98. — *Mittheilungen* (Treu) VI σ. 393 πίν. 14 καὶ 15. — Murray: *History of Greek Sculpture* II σ. 289. — *Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Π. Καββαδίας) 1886 σ. 17 πίν. 2.

69α. Γονατισμένον δεξιὸν σκέλος πολεμιστοῦ, φυσικοῦ μεγέθους, μετὰ τῆς πλίνθου τοῦ ἀγάλματος. Εὑρέθη ἐν Τεγέᾳ (ἐν τῷ χωρίῳ Πιαλὶ) καὶ προέρχεται, ὡς φαίνεται, ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ἀγαλμάτων (ἴδε καὶ ἀρ. 67-69).

Ἴδε, ὡς ἀνωτέρω, *Mittheilungen* VI σ. 395.

69β. Τεμάχιον ἰσχυρῶς κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεχαμμε-

νου βραχίονος πολεμιστοῦ, φυσικοῦ μεγέθους. Εὑρέθη ἐν Τεγέᾳ, ἐν τῇ οὐχὶ μακρὰν τοῦ χωρίου Πιαλὶ Παλαιᾷ 'Επισκοπῇ, καὶ προέρχεται καὶ τοῦτο, ὡς φαίνεται, ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ τῆς 'Αλέας 'Αθηνᾶς ἀγαλμάτων (ἴδ. ἀρ. 67-69).

"Ιδε, ὡς ἀνωτέρω, *Mittheilungen* VI σ. 396 g.

* **70-91.** Γλυπτὰ εὑρεθέντα ἐν ταῖς ὑπ' ἐμοῦ ἐνεργηθείσαις ἀνασκαφαῖς ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ 'Ασκληπιοῦ ἐν 'Επιδαυρίᾳ, ἐν ἔτει 1882-1884. Μέγεθος ἥμισυ περίπου τοῦ φυσικοῦ κατὰ μέσον ὅρον. Μάρμαρον πάριον.

'Εκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως, ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ ἐξ ὧν φέρουσιν ἐν τοῖς ὀπισθίοις μεγάλων ὀπῶν πρὸς προσαρμογὴν αὐτῶν τοίχῳ τινί, φαίνεται ὅτι ταῦτα ἵσταντο ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ τοῦ 'Ασκληπιοῦ (ἴδε Πρακτικὰ 'Αρχ. 'Εταιρίας τοῦ ἔτους 1884 πίν. 1) καὶ παρίστων τὰ **μὲν** ἐν τῷ δυτικῷ ἀετώματι βεβαίως **'Αμαζονομαχίαν, τὰ** δὲ ἐν τῷ ἀνατολικῷ πιθανῶς **Κενταυρομαχίαν.**

Τὰ ὑπ' ἀρ. 70-77 προέρχονται βεβαίως ἐκ τοῦ δυτικοῦ ἀετώματος τοῦ ναοῦ, ἤτοι ἐκ τῆς 'Αμαζονομαχίας, ἅτε εὑρεθέντα παρὰ τὴν δυτικὴν τοῦ ναοῦ πλευράν. Ταῦτα ἔχουσιν οὕτως: 'Αρ. **70**: *'Αμαζὼν ἔφιππος* ('Αρχ. 'Εφημ. 1884 πίν. 3 εἰκ. 1). 'Ελλείπουσιν ἡ κεφαλή, ὁ δεξιὸς βραχίων καὶ οἱ ἄκροι πόδες, ἡ κεφαλὴ τοῦ ἵππου, τὰ ἐμπρόσθια αὐτοῦ ἄκρα, τὸ κάτω μέρος τῶν ὀπισθίων καὶ ἡ οὐρά. Σωζόμενον ὕψος (τῆς 'Αμαζόνος) 0,7?, μῆκος (τοῦ ἵππου) 0,70. Εἶνε ἐνδεδυμένη ἀχειρίδωτον ζώνῃ περὶ τὴν ὀσφὺν ἐζωσμένον χιτῶνα καὶ τὰ συνήθη τοῖς 'Αμαζόσι μέχρι τοῦ γόνατος σχεδὸν ἀνερχόμενα ὑψηλὰ ὑποδήματα, ἤτοι τὰς καλουμένας ἐνδρομίδας· παρίσταται μαχομένη, κρατοῦσα ἰσχυρῶς διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὰ ἡνία

τῇ χαίτῃ τοῦ ἵππου καὶ ἔχουσα τὸν δεξιὸν βραχίονα ἠνωρθωμένον, ἐξ οὗ δῆλον ὅτι ἐν τῇ ἄκρᾳ χειρὶ θὰ ἐκράτει ἀκόντιον, δι' οὗ προσέβαλλε τὸν πολέμιον. Τὰ ἡνία τοῦ ἵππου ἦσαν χαλκᾶ, ὡς ἐκφαίνεται ἐκ τῶν ἐν τῷ λαιμῷ αὐτοῦ τριῶν ὀπῶν, τῶν χρησιμευουσῶν πρὸς προσάρτησιν αὐτῶν. Τὰ ὀπίσθια δὲν εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμένα· κατὰ τὸ ἀριστερὸν δὲ πλάγιον τῆς Ἀμαζόνος ὑπάρχει μεγάλη ἐπιμήκης ὀπὴ πρὸς προσάρτησιν αὐτῆς τῷ τυμπάνῳ τοῦ ἀετώματος.—Ἀρ. **71**: *Ἀμαζὼν* πληγωμένη ἐπὶ τοῦ στήθους, ἐν τῇ μεταξὺ τῶν δύο μαστῶν χώρᾳ (Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 πίν. 4 εἰκ. 10), ἔνθα ὑπάρχει ὀπή, ἐν ᾗ θὰ ἦτο προσηρτημένον τὸ πληγῶσαν αὐτὴν χαλκοῦν βέλος (πρβ. καὶ ἀρ. 67). Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, ὁ δεξιὸς βραχίων, ὁ ἀριστερὸς πῆχυς, τὸ δεξιὸν σκέλος καὶ ὁ ἀριστερὸς πούς ἀπὸ τοῦ γόνατος. Σωζόμενον ὕψος 0,45. Εἶνε ἐνδεδυμένη τὸν συνήθη χιτῶνα, ὅστις καταλείπει γυμνὸν τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ στήθους, καὶ περισκελίδας, θανασίμως δ' οὖσα πληγωμένη παρίσταται τὴν στιγμὴν ἐκείνην καθ' ἣν ἐκλελυμένῳ τῷ σώματι πίπτει ἐκ τοῦ ἑαυτῆς ἵππου (μέρος τοῦ λαιμοῦ τοῦ ἵππου σώζεται ἐν τοῖς ὀπισθίοις). Κατὰ τὰ νῶτα ὑπάρχει μεγάλη ὀπὴ χρησιμεύουσα πρὸς προσάρτησιν αὐτῆς τῷ τυμπάνῳ.—Ἀρ. **72**: Τὸ ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς κοιλίας κάτω μέρος ὀκλαζούσης καὶ διὰ μόνων τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους στηριζομένης (ὕψ. 0,27) *Ἀμαζόνος* (Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 πίν. 4 εἰκ. 11). Εἶνε ἐνδεδυμένη τὸν συνήθη χιτῶνα, καὶ ἔχουσα ἐν τῇ ἀριστερᾷ τὴν μηνοειδῆ αὐτῆς ἀσπίδα παρίσταται καταφανῶς ἀμυνομένη κατὰ ὑπερκειμένου πολεμίου. Τὸ ἀριστερὸν πλάγιον δὲν εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμένον, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι τοῦτο ἦτο ἐστραμμένον πρὸς τὸ τύμπανον τοῦ ἀετώματος. Ἐν τοῖς ὀπισθίοις δέ, ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ χιτῶνος κεκαλυμμένῃ πλίνθῳ τοῦ ἀγάλματος, ὑπάρχει ὀπή, ἣ [illegible] ἐχρησίμευε πρὸς προσάρτησιν ἑτέρας μορφῆς. — Ἀρ. [illegible] Τὸ ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς κοιλίας κάτω μέρος γονυκλινοῦς

ἐπὶ τοῦ ἐδάφους (ὕψ. 0,38) *μαχομένης 'Αμαζόνος*, ἐνδεδυμένης τὸν συνήθη χιτῶνα.—'Αρ. **74**: *Κεφαλὴ* γυναικεία ('Αρχ. 'Εφ. 1884 πίν. 4 ἀρ. 1), ἥτις ἐν τῷ ἀετώματι ἦτο πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένη, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἀκατεργάστου τοῦ δεξιοῦ αὐτῆς πλαγίου. Ἡ κόμη ἔχει περίεργον τὸ σχῆμα· πλόκαμοί τινες δηλ. εἶνε διατεταγμένοι κύκλῳ περὶ τὸ κρανίον ἐν εἴδει στεφάνου, καὶ δύο ἐξ αὐτῶν ἀνέρχονται ὑπὲρ τὸ μέτωπον οἱονεὶ ὡς ταινία πρὸς σύνδεσιν τῶν ἄλλων· ὑπὲρ τοὺς κυκλικῶς δὲ διατεταγμένους τούτους πλοκάμους ὑπῆρχε κόσμημά τι τῆς κόμης, ἐξ ἄλλης ὕλης, ἐν σχήματι πλέγματος, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν σωζομένων πολλῶν ὀπῶν. Αἱ μορφαὶ τοῦ προσώπου ἔχουσί τι τὸ ἀνδρικόν, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι εἶνε ἴσως κεφαλὴ 'Αμαζόνος. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,115. — 'Αρ. **75**: Ἄνω ἔμπροσθεν τεμάχιον κεφαλῆς *'Αμαζόνος* ('Αρχ. 'Εφημ. 1884 πίν. 4 ἀρ. 3) διακρινομένης, ἐξ οὗ φέρει φρυγικοῦ πίλου. Ὑψ. 0,15. —'Αρ. **76**: Πρόσωπον *θνησκούσης μορφῆς* ('Αρχ. 'Εφημ. 1884 πίν. 4 ἀρ. 4), ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ὅλης ἐκφράσεως καὶ ἰδίως ἐκ τῶν ἡμικεκλεισμένων ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ἀνεσπασμένων χειλέων. Εἶνε δὲ γυναικείας μᾶλλον μορφῆς, ὡς φαίνεται, ἴσως ἄρα 'Αμαζόνος. Ὑψ. 0,10.—'Αρ. **77**: Κεφαλὴ *ἵππου* ('Αρχ. 'Εφημ. 1884 πίν. 4 εἰκ. 5-6), οὗ τὰ ἡνία ἦσαν χαλκᾶ, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν πρὸς προσάρτησιν αὐτῶν χρησιμευουσῶν πέντε σωζομένων ὀπῶν. Αὕτη δὲν εὑρέθη ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς, ἀλλ' εὑρέθη πολὺ πρότερον, ὅτε εἶχον γείνει λαθραῖαι ἀνασκαφαὶ ὑπὸ χωρικοῦ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἠγοράσθη ὑπ' ἐμοῦ παρὰ τοῦ εὑρόντος χωρικοῦ ἀντὶ δραχμῶν 15· ἀνήκει δὲ καταφανῶς εἰς ἵππον 'Αμαζόνος, εἰς σύμπλεγμα δηλ. τοιοῦτον, οἷον τὸ ὑπ' ἀρ. 70, ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους, ἐκ τοῦ μαρμάρου καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας δῆλον γίνεται. Ἦτο δὲ ἐστραμμένη πρὸς δεξιὰν τοῦ θεατοῦ, ὡς φαίνεται, δι τὸ ἀριστερὸν πλάγιον αὐτῆς δὲν εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμέν

τοῦτο ἄρα ἦτο ἐστραμμένον πρὸς τὸ τύμπανον τοῦ ἀετώματος. Ἐλλείπει τὸ πρόσθιον ἄκρον. Σωζόμενον μῆκος 0,24.

Τὰ ὑπ' ἀρ. 78-81β προέρχονται πιθανῶς ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος, ἅτε εὑρεθέντα παρὰ τὴν ἀνατολικὴν τοῦ ναοῦ πλευράν, ἤτοι ἐκ τῆς εἰκονιζομένης ἴσως ἐν τῷ ἀετώματι ἐκείνῳ Κενταυρομαχίας. Ταῦτα ἔχουσιν ὡς ἑξῆς: Ἀρ. **78**: *Κεφαλὴ* πωγωνοφόρος (Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 πίν. 4 εἰκ. 7), ἣν πολέμιος διὰ τῆς σωζομένης αὐτοῦ ἄκρας ἀριστερᾶς χειρὸς κρατεῖ ἠρπαγμένην ἀπὸ τῆς κόμης. Εἶνε ἴσως κεφαλὴ Κενταύρου· παραδόξως ὅμως ἡ κόμη εἶνε κεκαλυμμένη ἱματίῳ, ὡς φαίνεται. Ἐλλείπει τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς κεφαλῆς καὶ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ πώγωνος. Ὕψος τοῦ προσώπου σὺν τῷ πώγωνι 0,15.— Ἀρ. **79**: Τὸ ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς κοιλίας κάτω μέρος ὀκλάζοντος καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν στηριζομένου *πολεμιστοῦ*, ὅστις ἔφερε χλαμύδα κατὰ τὸ ἀριστερὸν πλάγιον τοῦ σώματος, μέχρι τοῦ ἐδάφους κατερχομένην. Ἐλλείπουσιν ἀμφότερα τὰ γόνατα μετὰ ἱκανοῦ μέρους τοῦ σκέλους. Σωζόμενον ὕψος 0,34. — Ἀρ. **80**: Τὸ κάτω μέρος κορμοῦ γονατισμένης *γυναικὸς* (Λαπιθίδος;), πολύπτυχον φερούσης ἱματισμόν. — Ἀρ. **81**: Ἄκρα δεξιὰ *χεὶρ* κρατοῦσα δυσδιάκριτόν τι πρᾶγμα, ἴσως εἴδωλον θεότητός τινος, κατὰ τὰ ἐν τῇ ζωοφόρῳ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Φιγαλίᾳ, ἐν ᾗ Λαπιθὶς φεύγουσα Κένταυρον κρατεῖ ἐν τῇ δεξιᾷ εἴδωλον θεότητος, οἱονεὶ ἔλεος παρ' αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς αἰτουμένη. Ὕψ. 0,17. —Ἀρ. **81α**: Ἀριστερὸς γυμνὸς *βραχίων*, ὃν πολέμιος κρατεῖ διὰ τῆς ἄκρας δεξιᾶς χειρός. Μῆκος τοῦ σωζομένου μέρους τοῦ βραχίονος 0,27.—Ἀρ. **81β**: Τεμάχιον γυναικείας(;) *κεφαλῆς*, ἤτοι τὸ μέσον τοῦ κρανίου σὺν τῷ μετώπῳ καὶ τοῖς δύο ὀφθαλμοῖς. Σωζόμενον ὕψος 0,14 πλ. 0,145.

Τὰ ὑπ' ἀρ. 82-89 εὑρέθησαν ἐντετειχισμένα ἐν μεταγενεστέροις τοιχίσκοις, μεταξὺ τῆς δυτικῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκλη-

πιοῦ πλευρᾶς καὶ τῆς θόλου τοῦ Πολυκλείτου (*), ὥστε ἄγνωστον εἶνε ἐκ τίνος τῶν ἀετωμάτων ἕκαστον προέρχεται, διότι ναὶ μὲν εὑρέθησαν πλησιέστερον τῆς δυτικῆς τοῦ ναοῦ πλευρᾶς, ἀλλὰ δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ δυτικῷ ἀετώματι ἀγαλμάτων προέρχονται, διότι, ἀφ' οὗ ἦσαν ἐντετειχισμένα, δυνατὸν νὰ ἐκομίσθησαν ἐκεῖ καὶ ἐκ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς. Ταῦτα ἔχουσιν οὕτως: 'Αρ. **82**: Κορμὸς γυμνοῦ *πολεμιστοῦ* ('Αρχ. 'Εφημ. 1885 πίν. 1 εἰκ. 1), ὅστις ἐν πλήρει ἰσχύϊ καὶ ἐντάσει τοῦ σώματος μάχεται. Τὸ σῶμα εἶχε κεκλιμένον πρὸς δεξιάν, προσπεπτωκὼς ἐπὶ τοῦ κεκαμμένου κατὰ τὸ γόνυ ἀριστεροῦ σκέλους, δι' οὗ ἄκροις τοῦ ποδὸς δακτύλοις ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ τὸ δεξιὸν σκέλος πρὸς ἀριστερὰν ἔχων τεταμένον· τοιαύτην δ' ἔχων στάσιν προσέβαλλε τὸν πολέμιον δι' ἀκοντίου, ὃ θὰ εἶχεν ἐν τῇ δεξιᾷ, ἐν ᾧ διὰ τοῦ πρὸς τὰ ἐμπρὸς τεταμένου ἀριστεροῦ βραχίονος θὰ ἐκράτει τὴν ἀσπίδα. Κατὰ τὰ νῶτα ὑπάρχει μεγάλη ὀπὴ πρὸς προσάρτησιν τῆς μορφῆς τῷ τυμπάνῳ τοῦ ἀετώματος. Ὕψ. 0,57. — 'Αρ. **83**: Τὸ ἀπὸ τοῦ θώρακος μέχρι τῆς κάτω κοιλίας (ὕψ. 0,39) ἔμπροσθεν μέρος κορμοῦ *γυναικείας μορφῆς*, ἐνδεδυμένης ζώνῃ περὶ τὴν ὀσφὺν ἐζωσμένον χιτῶνα, ὅστις καταλείπει τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τοῦ στήθους γυμνόν. — 'Αρ. **84**: Τὸ ἄνω μέρος κορμοῦ *γυναικείας μορφῆς* (ὕψ. 0,25), ἐνδεδυμένης χιτῶνα καταλείποντα γυμνὸν τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ στήθους καὶ ἐχούσης τὴν κόμην διατεταγμένην εἰς βοστρύχους, φερομένους κατὰ τὰ νῶτα καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων. Εἶνε τεθραυσμένος εἰς δύο κατὰ μῆκος τεμάχια, ἃ προσαρμόζουσιν ἐν τοῖς ὄπισθεν· ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὅμως ἐλλείπει σφηνοειδὲς κατὰ τὸν δεξιὸν μαστὸν τεμάχιον, ὃ εἶνε νῦν γύψῳ συμπεπληρωμένον. — 'Αρ. **85**: Ἄνω μέρος κορμοῦ (ὕψ. 0,21) γυμνοῦ *νεανίου* ('Αρχ. 'Εφημ. 1884 πίν.

(*) Ἴδε τοπογραφικὸν σχέδιον τῶν ἀνασκαφῶν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς 'Α| 'Εταιρ. τοῦ ἔτους 1884 πίν. 1.

εἰκ. 12), πολεμιστοῦ, ὡς φαίνεται. Ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου σώζεται τεμάχιον δυσδιαγνώστου πράγματος. — Ἀρ. **86**: Τεμάχιον ἀπὸ τῆς κάτω κοιλίας μέχρι τῶν γονάτων (ὕψ. 0,33) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κειμένου τεθνεῶτος ἢ θνήσκοντος *πολεμιστοῦ*, ὅστις θὰ ἔκειτο ἔν τινι τῶν γωνιῶν τῶν ἀετωμάτων· ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ σκέλους σώζεται καὶ ἡ ὁμώνυμος ἄκρα χείρ.—Ἀρ. **87**: *Κεφαλὴ* γυναικεία (Ἀμαζόνος;) πρὸς τὰ ἄνω οὖσα ἐστραμμένη καὶ οἱονεὶ περίλυπος (Ἀρχ. Ἐφημ. 1885 πίν. 1 εἰκ. 2). Ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τῆς κόμης ὁμοιάζει ἐν μέρει τῇ ὑπ' ἀρ. 74. Ἐλλείπει μέρος τοῦ πώγωνος καὶ τῆς δεξιᾶς παρειᾶς. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,11. — Ἀρ. **88**: *Κεφαλὴ* γυναικεία (Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 πίν. 4 εἰκ. 2) ἔχουσα τὴν κόμην πέπλῳ κεκαλυμμένην, καὶ οὖσα ἐστραμμένη πρὸς τὰ ἄνω. Τὸ δεξιὸν πλάγιον μέρος δὲν εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμένον. Ἐλλείπει τὸ ὄπισθεν τοῦ κρανίου μέρος. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,105. — Ἀρ. **89**: Ἄνω μέρος κορμοῦ (ὕψ. 0,28) σὺν τῇ δεξιᾷ χειρὶ πτερωτῆς *Νίκης* (Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 πίν. 4 εἰκ. 8 καὶ 9), κρατούσης ἐν τῇ ἄκρᾳ δεξιᾷ χειρὶ πτηνὸν καὶ ἐνδεδυμένης χιτῶνα καὶ ἱμάτιον συνεπτυγμένον καὶ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ πήχεως εἰς τὰ κάτω κατερχόμενον, διατεταγμένον δηλ. κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς φαίνεται τρόπον, καθ' ὃν εἶνε διατεταγμένον ἐν τῇ Νίκῃ, ἣν κρατεῖ ἡ παρὰ τὸ Βαρβάκειον εὑρεθεῖσα Ἀθηνᾶ (ἴδ. ἀρ. 65). Ὅτι δὲ προέρχεται ἔκ τινος τῶν ἀετωμάτων τοῦ ναοῦ, δείκνυται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας, ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ ἰδίως ἐξ ὧν ἔχει ἐν τοῖς ὀπισθίοις ὀπῶν, αἵτινες θὰ ἐχρησίμευον πρὸς προσάρτησιν αὐτῆς τῷ τυμπάνῳ. Τὸ κατὰ τοὺς ὤμους ἄνω ἄκρον τῶν πτερύγων εἶνε ἀποκεκομμένον οὕτως, ὥστε ἀποτελεῖ μετὰ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τῶν ὤμων τὸ αὐτὸ ὁριζόντιον ἐπίπεδον. Τοῦτο δὲ θὰ ἐγένετο δι' ἔλλειψιν χώρου· θὰ παρημπόδιζε ἐνταῦθα τὸν ἐν τῇ φυσικῇ μορφῇ σχηματισμὸν τῶν πτε- ἡ προεξέχουσα πλὰξ τοῦ γείσου. Ἐκ τούτου δυνά-

μεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι δὲν ἦτο ὁλόκληρος ἡ Νίκη ἐντὸς τοῦ τριγωνικοῦ χώρου τοῦ ἀετώματός, ἀλλ' ἡ κεφαλὴ ἐξεῖχε τοῦ γείσου· οὕτω δὲ θὰ παρίστατο ἴσως τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καθ' ἣν κατελθοῦσα ἐξ οὐρανοῦ κατελάμβανε θέσιν ἐν τῷ ἀετώματι, ἐν ἐξέχοντί τινι μέρει αὐτοῦ (*).

Αἱ δὲ ὑπ' ἀρ. **90** καὶ **91** δύο ἔφιπποι *γυναικεῖαι μορφαὶ* (Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 πίν. 3 εἰκ. 2 καὶ 3) εὑρέθησαν παρὰ τὴν δυτικὴν τοῦ ναοῦ πλευρὰν σὺν ταῖς ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. 70-73 Ἀμαζόσι. Ἐλλείπουσιν αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν καὶ αἱ τῶν ἵππων, οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες καὶ αἱ οὐραὶ τῶν ἵππων, ὁ δεξιὸς βραχίων τῆς ὑπ' ἀρ. 90, ὁ ἀριστερὸς πῆχυς καὶ οἱ ἄκροι πόδες τῆς ὑπ' ἀρ. 91. Ὕψος αὐτῶν, ὡς ἐπὶ τῶν ἵππων κάθηνται, 0,68 καὶ 0,65. Ἀμφότεραι κάθηνται ἐπιχαρίτως καὶ ἐν ἀπολύτῳ ἠρεμίᾳ ἐπὶ τῶν ἵππων, ὧν περιπτύσσουσιν ἐν μέρει τὸν λαιμὸν διὰ τῆς ἑτέρας τῶν χειρῶν, καὶ φέρουσι ποδήρη πολύπτυχον χιτῶνα καὶ πέπλον. Οὕτως ἔχουσι τὴν αὐτήν, ἀντίθετον ὅμως, στάσιν, ἡ μὲν δηλ. ὑπ' ἀρ. 90 βαίνει πρὸς δεξιάν, ἡ δὲ ὑπ' ἀρ. 91 πρὸς ἀριστεράν· διαφέρουσιν ὅμως ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τοῦ ἱματισμοῦ. Ἡ ὑπ' ἀρ. 90 φέρει χιτῶνα καταλείποντα γυμνὸν τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ στήθους καὶ ἔχει διατεταγμένον τον πέπλον ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου διὰ τῶν ὀπισθίων τοῦ σώματος ἐπὶ τῶν γονάτων φερόμενον, ὃν συγκρατεῖ ἐκεῖ διὰ τῆς σωζομένης ἐν τῷ λίθῳ ἄκρας δεξιᾶς χειρός· ἡ δὲ ὑπ' ἀρ. 91 φέρει χιτῶνα καλύπτοντα ὁλόκληρον τὸ στῆθος καὶ ἔχει διατεταγμένον οὕτω

(*) Ὡς πρὸς τὸ πτηνόν, ὃ κρατεῖ ἡ Νίκη αὕτη ἐν τῇ δεξιᾷ, σημειωτέον ὅτι μόνον ἐν τῇ Νίκῃ τοῦ Παιωνίου παρισταται ἡ Νίκη μετὰ πτηνοῦ· ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν παράστασιν ἐκείνην πιθανῶς πως ἐλέχθη ὅτι διὰ τοῦ πτηνοῦ ἠθέλησεν ὁ Παιώνιος νὰ δηλώσῃ τὴν πτῆσιν, ἐν ᾗ παρίστα τὴν θεάν· ἐν τῇ προκειμένῃ ὅμως περιπτώσει ὁ λόγος οὗτος φαίνεται ἧττον πιθανῶς, διότι ἡ Νίκη αὕτη δὲν ἵπτατο πλέον εἰς τὰ αἰθέρια ὕψη. Ἴσως τὸ πτηνὸν εἶνε ἄγνωστον ἡμῖν ἐξ ἄλλων μνημείων σύμβολον τῆς Νίκης· θὰ ἦτο δὲ κατάλληλον ὄντως σύμβολον τῆς ἀδιαλείπτως ἱπταμένης καὶ ἐν κινήσει διατελούσης θεᾶς.

τὸν πέπλον, ὥστε τὸ μὲν ἕτερον τῶν ἄκρων αὐτοῦ ἔχει ἐπιθέσει ἐπὶ τῶν γονάτων, ὃ συγκρατεῖ μάλιστα δι' αὐτῶν, τὸ δὲ ἕτερον διὰ τῶν ὀπισθίων τοῦ σώματος, πρὸς τὰ ἄνω φερόμενον, ἀνεῖχε διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός. Τὰ σώματα τῶν ἵππων εἶνε σχετικῶς βραχέα καὶ οἱονεὶ πεπιεσμένα, στεροῦνται δὲ ἐν μέρει ὀπισθίων ἄκρων, διότι τούτοις συμπέφυκεν ὄγκος λίθου, ὡς πλίνθος χρησιμεύων, οὕτως ἀνώμαλον ἔχων τὴν ἐπιφάνειαν, ἰδίως ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 90, ὥστε φαίνεται ὅτι δηλοῦνται δι' αὐτοῦ κύματα θαλάσσης. Τοῦτο δὲ καὶ ἔτι ὁ τρόπος, καθ' ὃν κάθηνται αἱ μορφαὶ ἐπὶ τῶν ἵππων, καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ἱματισμοῦ δεικνύουσιν ὅτι αὗται εἶνε πιθανῶς *Νηρηΐδες,* αἵτινες ἀνέρχονται ἐκ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης οὕτως, ὥστε τὰ ὀπίσθια ἄκρα τῶν καλπαζόντων ἵππων εἶνε ἔτι βεβυθισμένα ἐν τῷ ὕδατι (*). 'Εκ τοῦ τόπου δὲ τῆς εὑρέσεως ὁρμώμενος καὶ ἔτι ἐκ τοῦ τριγωνικοῦ, οὕτως εἰπεῖν, σχήματος αὐτῶν, ὑπέθεσα τὸ πρῶτον ('Αρχ. 'Εφημ. 1884 σ. 53) ὅτι αὗται ἵσταντο ἐν ταῖς γωνίαις τοῦ δυτικοῦ ἀετώματος, ἐν ᾧ εἰκονίζετο ἡ 'Αμαζονομαχία, ὑπέθεσα δηλ. ὅτι περίεργοι φύσει οὖσαι αἱ Νηρηΐδες, ὥσπερ συνήχθησαν περὶ τὸν θρηνοῦντα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Πατρόκλου 'Αχιλλέα ('Ιλ. ΙΗ'. στ. 37) καὶ ἐξῆλθον τῆς θαλάσσης ἵνα ἴδωσι τὸν γάμον τοῦ Νεοπτολέμου καὶ τῆς 'Ερμιόνης (Παυσ. 3, 26, 7), οὕτω καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἐξῆλθον τῆς θαλάσσης καὶ κατέλαβον θέσιν ἐν τῷ ἀετώματι ὡς θεαταὶ τῆς μάχης. 'Αλλ' ἐξακριβώσαντος ὕστερον τοῦ Dörpfeld τὸ ὕψος τῶν ἀετωμάτων, ἐφάνη ὅτι αἱ μορφαὶ αὗται δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἵστανται κατὰ τὰς γωνίας, ἕνεκα τοῦ ὕψους αὐτῶν,

(*) Ὅτι Νηρηΐδες βαίνουσιν οὐχὶ ἐπὶ θαλασσίου, ὡς συνήθως, ἀλλ' ἐπὶ γηΐνου ἵππου οὐδόλως παράδοξον, διότι καὶ αὐτὸν τὸν τῆς θαλάσσης θεὸν Ποσειδῶνα παρέστησεν ἡ τέχνη ἐπιβαίνοντα γηΐνων ταύρων καὶ ὀχούμενον ἐφ' ἅρμ... ος συρομένου ὑπὸ γηΐνων ἵππων. 'Εν τῇ Λάρνακι δὲ τοῦ Κυψέλου εἰκονίζ... ο αὐταὶ αἱ Νηρηΐδες ἐπὶ ἁρμάτων συρομένων ὑπὸ πτερωτῶν ἵππων, ὃ ἐ... ηΐνων ἵππων, πτερωτῶν, κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἀσιατιζούσης τέχνης.

ἀλλὰ θὰ ἐπλησίαζον πρὸς τὸ κέντρον, ὥστε θὰ ἐπέφερον σύγχυσιν καὶ θὰ διέκοπτον τὴν ἐν τῷ ἀετώματι παριστωμένην μάχην. Ἡ ὑπόθεσις ἄρα ὅτι αὗται ἀνέκειντο ἐν τῷ ἀετώματι προσκρούει κατὰ ἰσχυροτάτου λόγου. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἕνεκα τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως ἀναγκαζόμεθα νὰ σχετίσωμεν αὐτὰς ὁπωσδήποτε πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὑπολείπεται νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αὗται ἦσαν ἀκρωτήρια τῆς δυτικῆς τοῦ ναοῦ πλευρᾶς, ὅτι δηλ. ἢ ἑκάστη αὐτῶν ἵστατο ἐπὶ ἰδίας βάσεως καὶ οὕτως ἀπετέλουν τὰ δύο κατὰ τὰς ἄκρας γωνίας τοῦ ἀετώματος ἀκρωτήρια, ἢ ὅτι καὶ αἱ δύο ἵσταντο ἐπὶ μιᾶς κοινῆς βάσεως ἑκατέρωθεν ἑτέρας τινὸς ἐν τῷ μέσῳ ἱσταμένης μορφῆς, καὶ οὕτω σὺν αὐτῇ ἀπετέλουν τὸ μέσον ἀκρωτήριον, ἀπετέλουν δηλ. πολύμορφον ἀκρωτήριον τοιοῦτον, οἷον λ. χ. τὸ τὴν ἁρπαγὴν τοῦ Κεφάλου παριστῶν (ἴδ. ἀρ. 56-58)(*).

(*) Ἐν τῷ χώρῳ τῷ περὶ τὸ κρηπίδωμα τοῦ ναοῦ, εἰς μικρὰν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀπόστασιν, εὑρέθησαν τῇδε κἀκεῖσε διεσπαρμένα πρὸς τούτοις τεμάχια ἀγαλμάτων, ἅτινα ἐκ τοῦ μεγέθους, ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ μαρμάρου καὶ τῆς φθορᾶς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας φαίνεται ὅτι προέρχονται, τὰ πλεῖστα τοὐλάχιστον, ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασιν ἀγαλμάτων. Ταῦτα ἔχουσιν ὡς ἑξῆς: 91α. Τεμάχιον ἐμπροσθίου ἄνω μέρους κεφαλῆς, ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ μέχρι τοῦ κρανίου. 91β. Ἄκρα ἀριστερὰ χεὶρ κρατοῦσα ἱμάτιον, μεγέθους μικροτέρου τοῦ ἡμίσεος φυσικοῦ. 91γ. Ἄκρα ἀριστερὰ χεὶρ κρατοῦσα ἱμάτιον, ὡς καὶ ἡ προηγουμένη, μεγέθους ὅμως σχεδὸν φυσικοῦ. 91δ. Δεξιὰ χεὶρ ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ πήχεως, κρατοῦσα τὴν δεξιὰν χεῖρα ἑτέρας μορφῆς. 91ε. Ἄκρα δεξιὰ χεὶρ στηριζομένη ἐπὶ τῆς πλίνθου ἀγάλματος, ἐφ' ἧς καὶ ἱμάτιον. 91ζ. Ἄκρα δεξιὰ χεὶρ κρατοῦσα πρᾶγμά τι, οἱονεὶ λαβὴν μαχαίρας (;). 91η. Ἕνδεκα ἕτεραι ἄκραι χεῖρες μορφῶν ἡμίσεος φυσικοῦ μεγέθους καί τινες ὀλίγον τι μικροτέρων. 91θ. Εἷς ἄκρος δεξιὸς ποὺς ὁλόκληρος, καὶ ἐμπρόσθια μέρη ἑτέρων ἓξ ποδῶν. 91ι. Τρία τεμάχια τοῦ περὶ τὸν ὦμον μέρους μορφῶν, ὧν αἱ μὲν δύο γυμναί, ἡ δὲ τρίτη χλαμυδοφόρος. 91κ. Τεμάχιον λίθου, ἐφ' οὗ ἱμάτιον καὶ συμπεφυκὸς γονατισμένον σκέλος πολεμιστοῦ. 91λ. Γόνυ μετὰ μέρους τῆς κνήμης Ἀμαζόνος, φερούσης τοιαῦτα ὑποδήματα, οἷα φέρει ὑπ' ἀρ. 70. 91μ. Γόνυ μετὰ μέρους τοῦ μηροῦ Ἀμαζόνος, ὡς φαίνεται, τοιαύτης, οἷα ἡ ὑπ' ἀρ. 70. 91ν. Τρία γονατισμένα σκέλη πολεμιστῶν ἢ Ἀμαζόνων. 91ξ. Ἀριστερὸς γυμνὸς μηρός, μεγέθους ὀλίγον τι μικροτέρου τοῦ φυσικοῦ καὶ

Ἐξ ἀτμοσφαιρικῆς ἐπιδράσεως καὶ ἐκ πυρκαϊᾶς, ὡς ἐνιαχοῦ φαίνεται, ὑπέστησαν τὰ προκείμενα ὑπ' ἀρ. 70-91 ἀγάλματα δεινὰς κακώσεις. Ἀλλὰ καίπερ οὕτως εἶνε ἐφθαρμένα καὶ ἔτι εἰς τεμάχια συντετριμμένα καὶ ἠκρωτηριασμένα, εὐκόλως ὅμως διακρίνει τις ἐν αὐτοῖς ἔργα τῆς ὑψίστης ἀκμῆς τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Ἐξαίρετος εἶνε ἡ πλαστικὴ διάπλασις τῶν μορφῶν, ἰδίως ἡ τῆς Νίκης (ἀρ. 89), ἡ τοῦ θυμοειδοῦς ἵππου τῆς Ἀμαζόνος (ἀρ. 70) καὶ ἡ τῆς ὑπ' ἀρ. 71 πληγωμένης Ἀμαζόνος, ἥτις ἐκλελυμένον ἔχουσα τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω κεκλιμένην καταπίπτει ἐκ τοῦ ἵππου ὑπὸ τοῦ ἰδίου βάρους, οἱονεὶ ὡς ἄψυχον σῶμα, ἑλκομένη. Οὐχ ἧττον δὲ θαυμασία εἶνε ἡ δύναμις καὶ ἰσχυρὰ δρᾶσις τῆς παρισταμένης πράξεως, ἡ διάθεσις τῶν μορφῶν, ὡς φαίνεται κυρίως ἐν τῇ ἐφίππῳ Ἀμαζόνι (ἀρ. 70) καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 82 πολεμιστῇ, καὶ ἡ ἔκφρασις τῶν προσώπων, ἤτοι τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ οἰμωγὰς ἐκπέμποντος Κενταύρου (ἀρ. 78) ἐκφραζόμενον ἰσχυρὸν πάθος, ἡ μελαγχολία καὶ οἱονεὶ ρεμβασμὸς τῆς ὑπ' ἀρ. 88 κεφαλῆς καὶ ἡ ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 76 ἀγωνία, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ θανάτου. Ἡ ἐν πλήρει δὲ ἁρμονίᾳ καὶ χάριτι διάθεσις τοῦ ἱματισμοῦ, ἰδίως τῆς Νίκης (ἀρ. 89) καὶ τῶν Νηρηίδων (ἀρ. 90 καὶ 91), ἀναπολεῖ ἡμῖν τὰ ἐκ τοῦ θωρακείου τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης ἀνάγλυφα καὶ τάσσει τὰ ἔργα ταῦτα ἐν τοῖς καλλίστοις τῆς ἑλληνικῆς τέχνης.

ἰσομεγέθης δεξιὸς μηρὸς μετὰ τοῦ γόνατος. $91_{ο}$. Δεξιὸν γόνυ μετὰ μέρους τοῦ μηροῦ καὶ τῆς κνήμης, μεγέθους μείζονος τοῦ ἡμίσεος φυσικοῦ. $91_{π}$. Δεξιὰ κνήμη μετὰ τοῦ γόνατος καὶ μέρους τοῦ μηροῦ, μεγέθους ἡμίσεος περίπου φυσικοῦ. $91_{ρ}$. Τεσσαράκοντα ἓξ τεμάχια σκελῶν ὡς τὸ πολὺ καὶ βραχιόνων. $91_{σ}$. Τεμάχιον πτέρυγος. $91_{τ}$. Δύο ὁπλαί, ἄνω σιαγών, καὶ δέκα τεμάχια ποδῶν ἵππων.

Ἐκ τῶν γνωρισμάτων τούτων ὁρμώμενοι δυνάμεθα νὰ ἀναγάγωμεν τὰ ὑπ' ἐξέτασιν ἔργα εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος, εἰς τὴν ἐποχὴν δηλ. ἐκείνην καθ' ἣν ἡ τέχνη ἐτρέπετο εἰς τὴν παράστασιν κατ' ἐξοχὴν ψυχικῶν παθημάτων καί, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν τέχνην τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος, ἐγίνετο χαριεστέρα ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τοῦ ἱματισμοῦ καὶ τὴν διάπλασιν τῶν μορφῶν. Ὁ τρόπος δὲ οὗτος τῆς ἐργασίας, ἡ ὑπόθεσις τῆς παραστάσεως ('Αμαζονομαχία καὶ Κενταυρομαχία), καὶ ἡ διάθεσις τινῶν μορφῶν (παρεμφερὴς πρὸς τὴν διάθεσιν μορφῶν τῆς ζωοφόρου τοῦ ναοῦ τῆς 'Απτέρου Νίκης καὶ τῆς τοῦ ἐν Ἁλικαρνασσῷ Μαυσωλείου), δεικνύουσιν ὅτι ταῦτα εἶνε ἔργα τοῦ ἀττικοῦ πιθανῶς ἐργαστηρίου· ἀλλ' ἐνιαχοῦ ἐνορᾷ τις καὶ τοῦ πελοποννησιακοῦ ἐργαστηρίου γνωρίσματα, οἷον ἐν τῇ κεφαλῇ ὑπ' ἀρ. 74. Ἴσως ἄρα ἐσχεδιογραφήθησαν μὲν ὑπὸ ἀττικοῦ καλλιτέχνου, ἐξετελέσθησαν ὅμως ὑπὸ πολλῶν τεχνιτῶν, ἀττικῶν ἅμα τε καὶ πελοποννησίων.

'Αρχ. 'Εφημερὶς (Π. Καββαδίας) 1884 πίν. 3 καὶ 4 σ. 49 καὶ 1885 πίν. 1 εἰκ. 1, 2 σ. 41. Ἴδε καὶ *Πρακτικὰ 'Αρχ. 'Εταιρίας* τοῦ ἔτους 1884 (Π. Καββαδίας) σ. 54.

* **92-94.** Τρεῖς **Νῖκαι** ἐκ παρίου μαρμάρου. Εὑρέθησαν ἐν ταῖς ὑπ' ἐμοῦ ἐνεργηθείσαις ἀνασκαφαῖς ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ 'Ασκληπιοῦ ἐν 'Επιδαυρίᾳ (πρβ. καὶ ἀρ. 70-91), ἐν ἔτει 1884. Ἦσαν δὲ ἐντετειχισμέναι ἐν μεταγενεστέρῳ παρὰ τὸν ναὸν τῆς 'Αρτέμιδος τοίχῳ, οὐχὶ μακρὰν τ ; ἀνατολικῆς τοῦ ναοῦ τοῦ 'Ασκληπιοῦ πλευρᾶς, ἤτοι πα ι τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ μεταξὺ τοῦ ναοῦ τοῦ 'Ασκλ -

πιοῦ καὶ τῆς 'Αρτέμιδος οἰκοδομήματος Α (ἴδ. Πρακτικὰ 'Αρχ. 'Εταιρίας τοῦ ἔτους 1884 πίν. 1). Μέγεθος ἥμισυ περίπου τοῦ φυσικοῦ.

Καὶ αἱ τρεῖς ἔχουσι τὸν αὐτὸν ἱματισμὸν καὶ τὴν αὐτὴν διάθεσιν τῆς μορφῆς, παρίστανται δηλ. ἱπτάμεναι, ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ, καθ' ἣν κατέρχονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. 'Η κάλλιον τῶν λοιπῶν διατηρουμένη ὑπ' ἀρ. **92** ('Αρχ. 'Εφημ. 1885 πίν 1 εἰκ. 3, 3α, 3β) ἅπτεται τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς καὶ εἶνε γυμνόπους καὶ φαινομηρίς, φέρει δηλ. τὸν καλούμενον σχιστὸν χιτῶνα, ὅστις καταλείπει γυμνὸν τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ στήθους καὶ ἀναπεταννύμενος ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἀπογυμνόνει ὁλόκληρον τὸ προβεβλημένον δεξιὸν σκέλος· ἀποτελεῖ δὲ ὁ χιτὼν οὗτος διπλοΐδιον καὶ εἶνε ζώνῃ ὑπὸ τοὺς μαστοὺς ἐζωσμένος. 'Επὶ ἑκατέρου τῶν ὤμων ὑπάρχει ὀπή, ἥτις θὰ ἐχρησίμευε πρὸς προσάρτησιν τῶν χαλκῶν, ὡς φαίνεται, πτερύγων. 'Η κόμη δὲ ἀποτελεῖ ἐν τῷ ὄπισθεν κρανίῳ κρωβύλον· ἐν τῷ ἄνω δὲ μέρει τοῦ κρανίου ὑπάρχει ὀπή, ἐν ᾗ σώζεται ἔτι μόλυβδος, ὅστις συνεκράτει τὸ πάλαι πρᾶγμά τι ἐντεθειμένον ἐν αὐτῇ, κόσμημα ἴσως τῆς κόμης, ἢ μᾶλλον εἶδος σκιαδίου, *μηνίσκον* κατ' 'Αριστοφάνη ("Ορν. 1114), προφυλάσσοντα τὸ ἐν ὑπαίθρῳ ἀνακείμενον (ἴδε κατωτέρω) ἄγαλμα ἀπὸ φθορᾶς ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ἐπιδράσεως, ἤ, κατ' 'Αριστοφάνη, ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν πτηνῶν(*). 'Ελλείπουσιν ἡ ἄκρα δεξιὰ χείρ, ἡ ἀριστερά, ἄνωθεν τοῦ ἀγκῶνος, καὶ ὁ δεξιὸς ποὺς ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς κνήμης. "Υψ. 0,80.—'Η ὑπ' ἀρ. **93** ('Αρχ. 'Εφημ. 1885 πίν. 1 εἰκ. 1) εἶνε παρεμφερὴς τῇ προηγουμένῃ κατὰ τὸ μέγεθος, τὴν ἐργασίαν, τὸν ἱματισμὸν καὶ τὴν διάθεσιν τῆς μορφῆς, σὺν

(*) Τοιοῦτον μηνίσκον ἔφερον καὶ τὰ ἐν τῇ 'Ακροπόλει εὑρεθέντα πολλὰ ἀρχαϊκὰ ἀγάλματα (ἴδε 'Αρχ. 'Εφημ. 1886 σ. 75). Περὶ τῆς χρήσεως δ' αὐτοῦ ὁ τοῦ 'Αριστοφάνους Σχολιαστὴς λέγει τάδε: «σκεπάσματα τῶν ἀνδριάντων διὰ τὸ μὴ ἀποπατεῖν καθ' αὐτῶν τὰ ὄρνεα».

μόνῃ τῇ διαφορᾷ, ὅτι οὐχὶ ὁ γυμνὸς ἀλλ' ὁ ἐνδεδυμένος πούς, ὁ ἀριστερός, εἶνε προβεβλημένος. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ (ἴδε ὅμως ἀρ. 96), τὸ στῆθος, ἀμφότεροι οἱ βραχίονες καὶ τὸ πρόσθιον μέρος τῶν ἄκρων ποδῶν. Σωζόμενον ὕψος 0,64.—Ἡ δὲ ὑπ' ἀρ.
94 εἶνε ὅλως παρεμφερὴς ταῖς προηγουμέναις, ἰδίως τῇ ὑπ' ἀρ. 92, ἔχει ὅμως μέγεθος ὀλίγον τι μεῖζον αὐτῶν. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ (ἴδε ὅμως ἀρ. 95), τὸ ἀνώτερον μέρος τοῦ στήθους, ἀμφότεροι οἱ βραχίονες καὶ ὁ δεξιὸς πούς ἀπὸ τοῦ γόνατος. Σωζόμενον ὕψος 0,68.

Τὰ ὀπίσθια καὶ τῶν τριῶν τούτων Νικῶν δὲν εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμένα, διότι, ὡς φαίνεται, δὲν ἦσαν προωρισμένα νὰ ὦσιν ὁρατὰ ὑπὸ τοῦ θεατοῦ. Ἡ καθόλου δὲ ἐργασία εἶνε ἐνιαχοῦ, εἰς τὰ ἐνδεδυμένα μέρη τοῦ σώματος, οὐχὶ τοσοῦτον ἐπιμελὴς καὶ δὴ ἐπιπόλαιος, ἀλλ' ἡ στάσις, ἡ διάθεσις τοῦ χιτῶνος, ἡ πλουσία, ἁρμονικὴ καὶ φυσικὴ αὐτοῦ πτύχωσις, ἡ διὰ τῆς ὅλης μορφῆς ἐκφραζομένη χάρις, καὶ ἰδίως ὁ σχηματισμὸς τῆς κεφαλῆς (πρβ. καὶ τὰς κεφαλὰς ὑπ' ἀρ. 95 καὶ 96) καὶ τὰ εὐγενῆ καὶ λεπτὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, ταῦτα πάντα δεικνύουσιν ἔργα τοῦ κατὰ τὴν Δ'. ἑκατονταετηρίδα ἀττικοῦ ἐργαστηρίου, ποιηθέντα πιθανῶς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ Νίκης τοῦ Παιωνίου, ὡς δηλοῖ ἡ διάθεσις τοῦ ἱματισμοῦ, ἰδίως ἡ ἀπογύμνωσις τοῦ ἑτέρου τῶν κάτω ἄκρων, καὶ ἡ ἔκφυσις τῶν χαλκῶν πτερύγων, οὐχὶ ἐκ τῶν νώτων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὤμων. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αἱ τρεῖς ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἐργασίαν καὶ διάθεσιν τῆς μορφῆς καὶ οἱονεὶ εἶνε ἀντίτυπα τοῦ αὐτοῦ ἔργου, οὔτε ἐν ἀετώματι θὰ ἵσταντο, οὔτε ἀλλαχοῦ που ἀνακείμεναι θὰ ἀπετέλουν σύνταγμα εἰκονίζον ἑνιαίαν τινὰ πρᾶξιν, διότι πρὸς τοῦτο

θὰ διάφερον πάντως τήν τε στάσιν καὶ τὴν διάθεσιν τῆς μορφῆς. Ἡ ἐν τοῖς γνωρίσμασιν ὅμως τούτοις ὁμοιότης αὐτῶν, ἀνεξήγητος ἄλλως οὖσα, ἐξηγεῖται κάλλιστα διὰ τῆς ὑποθέσεως ὅτι αὗται ἦσαν ἀκρωτήρια ναοῦ τινος, ὅ ἐστι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἢ μᾶλλον τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, παρ' ᾧ εὑρέθησαν(*). Ὑπὲρ τοῦ ἰσχυρισμοῦ δὲ τούτου μαρτυρεῖ ἔτι ἡ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν ὁμοιόμορφος προεξοχὴ τοῦ λίθου, κατάλληλον οὕτως ἔχοντος τὸ σχῆμα πρὸς ἐγγόμφωσιν εἰς τὰ βάθρα τῶν ἀκρωτηρίων. Ὑπὲρ τούτου μαρτυρεῖ ἔτι καὶ τὸ μέγεθος τῆς ὑπ' ἀρ. 94, ὃ εἶνε κατά τι μεγαλήτερον τοῦ τῶν δύο ἑτέρων· ἐκ τούτου δηλ. φαίνεται ὅτι αὕτη μὲν ἀπετέλει τὸ μέσον ἀκρωτήριον, αἱ δύο δ' ἕτεραι τὰ γωνιαῖα, διότι ἐκ τοῦ Βιτρουβίου γνωρίζομεν, ὅτι τὰ acroteria mediana ἦσαν κατά τι (κατὰ ἓν ὄγδοον) μεγαλήτερα, ἢ τὰ acroteria angularia.

Ἀρχ. Ἐφημερὶς (Π. Καββαδίας) 1885 πίν. 1 εἰκ. 3, 3α. 3β, 4, 5, σ. 41.

95. Μικρὰ γυναικεία **κεφαλὴ** εὑρεθεῖσα ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐν ἔτει 1884. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,085.

Ἡ κεφαλὴ αὕτη ἀνήκει κατὰ μεγίστην πιθανότητα τῇ ὑπ' ἀρ. 94 Νίκῃ, διότι εὑρέθη σὺν αὐτῇ ἐν τῷ αὐτῷ τοίχῳ ἐντετειχισμένη, καὶ πρὸς τούτοις ἔχει τὰ αὐτὰ γνωρίσματα τοῦ προσώπου, τὴν αὐτὴν ἐν γένει μορφὴν καὶ τὴν αὐτὴν

(*) Ἂν αἱ ὑπ' ἀρ. 90 καὶ 91 μορφαὶ ἦσαν ὄντως ἀκρωτήρια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τότε βεβαίως αἱ προκείμεναι Νίκαι, αἵτινες διαφέρουσι τῶν ῥηθεισῶν μορφῶν κατ' ἄλλα τε καὶ δὴ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐγγομφώσεως, δὲν θὰ ἦσαν καὶ αὗται ἀκρωτήρια τοῦ αὐτοῦ ναοῦ.

διάθεσιν τῆς κόμης, ἣν καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς ὑπ' ἀρ. 92 Νίκης. Εἶνε δὲ καὶ αὕτη ἐξαιρέτου τέχνης ἔργον καὶ τὸν αὐτὸν εἶχε μηνίσκον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κρανίου· διαφέρει μόνον τῆς ὑπ' ἀρ. 92 κατὰ τὸ μέγεθος, μεγαλητέρα κατά τι οὖσα· ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπ' ἀρ. 94 κορμός, εἰς ὃν πιθανῶς ἀνήκει, εἶνε μεγαλήτερος τῶν δύο ἑτέρων ὑπ' ἀρ. 92 καὶ 93..

'Αρχ. 'Εφημερὶς (Π. Καββαδίας) 1885 πίν. 1 εἰκ. 5α σ. 45.

* **96.** Μικρὰ γυναικεία **κεφαλὴ** εὑρεθεῖσα ἐν τῷ ἐν 'Επιδαυρίᾳ ἱερῷ τοῦ 'Ασκληπιοῦ, ἐν ἔτει 1886. Ὕψος τοῦ προσώπου 0,75.

Αὕτη εὑρέθη ἔν τινι ρωμαϊκῷ οἰκοδομήματι βορειοανατολικῶς τοῦ ναοῦ τοῦ 'Ασκληπιοῦ κειμένῳ, εἰς ἱκανὴν ἄρα ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ μέρους, ἐν ᾧ εὑρέθησαν αἱ ὑπ' ἀρ. 92-94 Νίκαι· ἀλλ' ἡ μεγίστη αὐτῆς ὁμοιότης πρὸς τὴν κεφαλὴν τῆς ὑπ' ἀρ. 92, ὡς πρὸς τὴν τέχνην, τὸ μέγεθος, τὴν καθόλου μορφὴν καὶ διάθεσιν, καὶ τὸν μηνίσκον, ὃν εἶχε καὶ αὕτη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κρανίου, πείθει με ὅτι ἀνήκει πιθανῶς εἰς τὸν ὑπ' ἀρ. 93 κορμὸν Νίκης, ἢ τουλάχιστον εἰς ἑτέραν Νίκην τῆς αὐτῆς μορφῆς καὶ τέχνης.

Εὑρετήριον Γεν. 'Εφορείας ἀρ. 303.

97. Ἄνω μέρος κορμοῦ πτερωτῆς **Νίκης.** Εὑρέθη ἐν τῷ ἐν 'Επιδαυρίᾳ ἱερῷ τοῦ 'Ασκληπιοῦ, ἐν ἔτει 1886. Σώζεται τὸ ἀπὸ τῆς ὀσφύος μέχρι τοῦ λαιμοῦ μέρος, ἡ ἡμίσεια περίπου δεξιὰ πτέρυξ, μέρος τῆς ἀριστερᾶς, κ μέρος τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος. Μέγεθος 2/3 περίπου τ· φυσικοῦ. Σωζόμενον ὕψος 0,25.

Εἶνε ἐνδεδυμένη χιτῶνα, καταλείποντα γυμνὸν τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ στήθους, καὶ ἱμάτιον, ὅ, ἐκ τῶν ὄπισθεν τοῦ σώματος φερόμενον, ἀνεῖχε διὰ τῆς ἀνυψωμένης δεξιᾶς χειρός, ὁμοιάζουσα ὡς πρὸς τοῦτο τῇ Νίκῃ τοῦ Παιωνίου. Ἦτο δὲ ἀνιδρυμένη εἰς ἱκανῶς ὑψηλὸν βάθρον, διότι ὁ ἄνεμος ἐκ τῶν κάτω πνέων ἀναπετάννυσι πρὸς τὰ ἄνω τὸ ἱμάτιον. Ἡ στάσις τῆς θεᾶς εἶνε λίαν ὁρμητικὴ καὶ ἡ μορφὴ αὐτῆς οὕτως ἐπιβάλλει σφόδρα τῷ θεατῇ. Ἴσως δέ, ὥσπερ ἡ ἐκ Σαμοθράκης Νίκη, ἀνέκειτο ἐπὶ βάθρου ἔχοντος σχῆμα πρῴρας πλοίου, διότι τοιοῦτον βάθρον εὑρέθη πλησίον αὐτῆς. Τούτου βεβαιουμένου, καταφανὲς εἶνε ὅτι ἡ Νίκη αὕτη, ἥτις ὁπωσδήποτε εἶνε ἔργον καλλίστης ἑλληνικῆς τέχνης, θὰ ἐποιήθη κατὰ τοὺς ἀλεξανδρινοὺς χρόνους.

Ὡς πρὸς τὴν διάπλασιν τῆς μορφῆς παρατηρητέον ὅτι παραδόξως ἡ θεὰ στερεῖται σχεδὸν ἐντελῶς μαστῶν, ἐξ οὗ θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἐν τῷ ἀγάλματι τούτῳ εἰκονίζεται Ἔρως, ἂν μὴ ἐκ τῆς διαθέσεως τῆς μορφῆς κατάδηλον ἦτο ὅτι εἰκονίζεται Νίκη.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 325.

98. Λεοντοκεφαλή, ὑδρορρόη τοῦ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὅστις ᾠκοδομήθη ἐν τοῖς χρόνοις τοῖς μεταξὺ τῆς Ε΄. καὶ Δ΄. ἑκατονταετηρίδος π. Χ.

Πρακτικὰ Ἀρχ. Ἑταιρίας τοῦ ἔτους 1884 (Π. Καββαδίας) πίν. 2 εἰκ. 5 σ. 55.

99-100. Δύο **λεοντοκεφαλαί,** ὑδρορρόαι τῆς ἐν ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ θόλου Πολυκλεί-

του, τοῦ νεωτέρου πιθανῶς, ἥτις θὰ ᾠκοδομήθη κατὰ τὰ μέσα τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος π. Χ.

Πρακτικὰ Ἀρχ. Ἑταιρίας τοῦ ἔτους 1882 (Π. Καββαδίας) πίν. Β'. εἰκ. 5, 6. Πρβ. καὶ Πρακτικὰ τοῦ ἔτους 1883 σ. 49.

* **101.** Ὅλως ἔκτυπον ἀνάγλυφον εἰκονίζον **Ἀσκληπιὸν** καθήμενον ἐπὶ θρόνου. Εὑρέθη ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐν ἔτει 1884. Ἐλλείπουσιν οἱ πόδες τοῦ θρόνου, ὁ δεξιὸς βραχίων τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τὸ πρόσθιον μέρος τῶν ἄκρων αὐτοῦ ποδῶν. Θὰ ἵστατο δὲ πρὸ τοίχου τινός, διότι ἡ ὄπισθεν ἐπιφάνεια τῆς ὡς ἔδαφος τοῦ ἀναγλύφου χρησιμευούσης πλακὸς εἶνε ὅλως ἀκατέργαστος, καὶ ἦτο μολύβδῳ προσκεκολλημένον εἰς βάθρον, ὡς ἐκφαίνεται ἐκ τῶν κατὰ τὸ κάτω μέρος τῆς πλακὸς τριῶν, ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν, ὀπῶν· ἐν ταῖς ὀπισθίαις ὀπαῖς διατηρεῖται ἔτι καὶ ὁ μόλυβδος. Ὕψ. 0,65.

Θρασυμήδης ὁ Πάριος, ὅστις θὰ ἤκμαζε κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος (ἴδε διατριβήν μου ἐν Ἀρχ. Ἐφημερίδι 1885 σ. 50 σημ. 1), ἐποίησε τὸ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἐπιδαυρίας, χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ θεοῦ, ὅπερ ὁ Παυσανίας (2, 27, 2) περιγράφει ὡς ἑξῆς: «Τοῦ δὲ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἄγαλμα μεγέθει μὲν τοῦ Ἀθήνησιν Ὀλυμπίου Διὸς ἥμισυ ἀποδεῖ, πεποίηται δὲ ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ· μηνύει δὲ ἐπίγραμμα τὸν εἰργασμένον εἶνε Θρασυμήδη Ἀριγνώτου Πάριον· κάθηται δὲ ἐπὶ θρόνου βακτηρίαν κρατῶν, τὴν δὲ ἑτέραν τῶν χειρῶν ὑπὲρ κεφαλῆς ἔχει τοῦ δράκοντος, καὶ οἱ καὶ κύων παρακατακείμενος πεποίηται». Τούτου δὲ τοῦ ἀγάλματος, εἰκονιζομένου μετὰ μικρῶν τινων παραλλαγῶν ἐπὶ

νομισμάτων τῆς Ἐπιδαύρου, ἀναγνωρίζομεν ἐν τῷ προκειμένῳ ἀναγλύφῳ ἀντίτυπον.

Μεγαλοπρεπὴς κάθηται ὁ Ἀσκληπιὸς ἐπὶ προσκεφάλαιον καὶ ὑποπόδιον ἔχοντος θρόνου, ἐστραμμένος πρὸς δεξιάν, τὸν ἀριστερὸν πόδα ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ἔχων ἐπικεκλιμένον καὶ ἐνδεδυμένος ἱμάτιον, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καταπίπτον περιβάλλει τὸ κάτω τοῦ σώματος μέρος, καταλεῖπον γυμνὸν τὸ στῆθος. Τὸν ἐλλείποντα δεξιὸν βραχίονα θὰ ἐστήριζεν ἐπὶ τῆς βακτηρίας, καθ' ὃν τρόπον δεικνύουσιν αἱ ἐπὶ τῶν νομισμάτων παραστάσεις· τὴν ἀριστερὰν δὲ χεῖρα ἔχει προτεταμένην, ὡς καὶ ἐν τοῖς νομίσμασιν. Ὑπὸ τὴν ἄκραν ταύτην χεῖρα ἔπρεπε νὰ ἀνελίσσηται ὁ ὄφις, οὗτινος ὅμως ἴχνη ἐνταῦθα δὲν φαίνονται· ἀλλ' ἴσως, στηριζόμενος οὗτος διὰ τῆς οὐρᾶς ἐπὶ τοῦ πρὸ τοῦ ὑποποδίου τοῦ θρόνου ἀποκεκομμένου τμήματος τῆς βάσεως, ἀνεῖρπε πρὸς τὰ ἄνω, χωρὶς νὰ ἐφάπτηται τοῦ λίθου διὰ τῶν πλαγίων τοῦ σώματος, ὥστε, ἀποκοπείσης τῆς κάτω βάσεως, ἐξηφανίσθη ἄνευ ἴχνους· ἴσως ὅμως ὁ τεχνίτης παρεξέκλινε τοῦ πρωτοτύπου ὡς πρὸς τὴν παράστασιν ταύτην τοῦ ὄφεως καὶ παρέστησεν αὐτὸν οὐχὶ ὑπὸ τὴν προτεταμένην χεῖρα, ἀλλ' ἀλλαχοῦ που, ἴσως παρέστησεν αὐτὸν ἀνελισσόμενον περὶ τὴν βακτηρίαν, ἀποβλέψας εἰς τὸν ἕτερον καὶ συνηθέστερον τύπον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὅ ἐστιν εἰς τὸν ὄρθιον ἱστάμενον Ἀσκληπιόν. Ὡς πρὸς δὲ τὸν κύνα, ἀποκεκομμένου ὄντος ἱκανοῦ μέρους τῆς κάτω βάσεως, δὲν δυνάμεθα νὰ ...ύρωμεν, ἂν εἰκονίζετο καὶ οὗτος ἢ οὔ· ὁπωσδήποτε ὅμ... πάρεργον ἂν οὗτος ἐδύνατο εὐκόλως νὰ παραλειφθῇ, ὡς ...ρελείφθη καὶ ἐν πολλοῖς τῶν νομισμάτων.

Αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἐξεταζόμενον τὸ προκείμενον ἀνάγλυφον εἶνε βεβαίως καλλίστης ἑλληνικῆς τέχνης ἔργον· ὡς ἀντίτυπον δὲ τοῦ χρυσελεφαντίνου ἀγάλματος τοῦ 'Ασκληπιοῦ, συμβάλλεται ἱκανῶς πρὸς σύλληψιν ἐννοίας τοῦ ἔργου τοῦ Θρασυμήδους, πολὺ πλειότερον βεβαίως, ἢ αἱ ἐπὶ τῶν νομισμάτων παραστάσεις. Μεγαλοπρεπὴς εἶνε καὶ εὐάρεστος τῷ θεατῇ ἡ παράστασις τῆς ὅλης μορφῆς, καὶ ἐξαίρετος ἡ περιβολὴ καὶ πτύχωσις τοῦ ἱματίου· περίεργος δ' εἶνε μάλιστα καὶ διδακτικωτάτη ἡ μορφὴ τῆς κεφαλῆς, εἰ καὶ ὁ τεχνίτης, ἀπεικονίζων τὸ πρωτότυπον, δὲν ἐπέτυχεν ἐν τῇ παραστάσει τῆς κεφαλῆς τοσοῦτον, ὅσον ἐν τῇ παραστάσει τοῦ λοιποῦ μέρους τοῦ σώματος καὶ τοῦ ἱματισμοῦ, ὅστις εἶνε τῇ ἀληθείᾳ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν τέλειος. Τὴν κεφαλὴν ταύτην παραβάλλοντες πρὸς τὴν ἐπὶ νομισμάτων τῶν 'Ηλείων εἰκονιζομένην κεφαλὴν τοῦ ἐν 'Ολυμπίᾳ Διός, βλέπομεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Θρασυμήδους μεγάλην θὰ εἶχεν ὁμοιότητα πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Φειδίου. 'Εκ τούτου δὲ ἐξηγεῖται διατὶ μεταγενέστερος συγγραφεύς, ὁ 'Αθηναγόρας, ἐξέλαβεν αὐτὸ ὡς ἔργον τοῦ Φειδίου.

'Αρχ. 'Εφημερὶς (Π. Καββαδίας) 1885 πίν. 2 εἰκ. 6 σ. 48.

102. Ὅλως ἔκτυπον ἀνάγλυφον εἰκονίζον **'Ασκληπιὸν** καθήμενον ἐπὶ θρόνου. Εὑρέθη ἐν τῷ ἐν 'Επιδαυρίᾳ ἱερῷ τοῦ 'Ασκληπιοῦ, ἐν ἔτει 1886. 'Ελλείπουσι τὸ ἥμισυ τῆς κεφαλῆς, ὁ δεξιὸς βραχίων καὶ ἡ ἄκρα ἀριστερὰ χείρ. Ὕψος τοῦ 'Ασκληπιοῦ, καθημένου, 0,70.

Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο εἶνε ἐπανάληψις τοῦ ἐν τῷ πρ ηγουμένῳ ἀριθμῷ 101, ἅτε τὴν αὐτὴν ἔχον διάθεσιν τῆς

μορφῆς καὶ τὸν αὐτὸν ἱματισμόν. Διαφορὰ μόνον ὑπάρχει ἐν τῷ θρόνῳ· οὗτος δηλ. δὲν εἶχεν ὑποπόδιον, ἔχει ὅμως ἐρείσματα διὰ τοὺς βραχίονας, ἃ ἀπολήγουσιν εἰς τὰ ἐμπρὸς εἰς κεφαλὴν κριοῦ καὶ ὑποστηρίζονται ὑπὸ Σφιγγός. Διαφορὰ ὑπάρχει καὶ ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τῶν ποδῶν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, διότι ὁ ἀριστερὸς δὲν εἶνε ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ἐπικεκλιμένος, ὡς ἐν ἀρ. 101, ἀλλὰ κεῖται ὄπισθεν αὐτοῦ. Ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὸ πρωτότυπον ἐξεταζόμενον, εἶνε ἴσως πιστότερον τοῦ ὑπ. ἀρ. 101 ὡς πρὸς τὴν μορφὴν τοῦ θρόνου, καθ' ἑαυτὸ ὅμως εἶνε ἔργον ρωμαϊκῶν χρόνων, πολὺ ὑποδεέστερον τοῦ ὑπ' ἀρ. 101, ἀτυχὲς ἐν τῇ πτυχώσει τοῦ ἱματισμοῦ καὶ τῇ διαθέσει τῆς μορφῆς, ἐχούσης τι τὸ βαρὺ καὶ δυσανάλογον, ὅπερ δυσαρέστως διατίθησι τὸν θεατήν.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 298α.

103. Πλὰξ ἐκ ζωοφόρου ἀρχιτεκνονικοῦ τινος μνημείου, ἐλλιπὴς τὸ ἀριστερὸν μέρος. Εὑρέθη ἐν τῷ πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν χωρίῳ «Μώλῳ». Μῆκος 0,56 ὕψ. 0,17 πχ. 0,25.

Ἐν αὐτῇ εἰκονίζεται ἐν προστύπῳ ἀναγλύφῳ πομπὴ θαλασσίων ὄντων, βαίνουσα πρὸς δεξιὰν ἐπὶ τῶν πλαστικῶς δεδηλωμένων κυμάτων τῆς θαλάσσης. Ἡγεῖται δὲ **Τρίτων** σαλπίζων κόγχῃ, ἣν κρατεῖ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός, καὶ ἔχων ἐν τῇ ἀριστερᾷ κώπην· τούτῳ δὲ ἕπονται κατὰ τάξιν **Νηρηΐς** (ἐλλείπει τὸ ἀπὸ τοῦ στήθους κατώτερον μέρος) κρατοῦσα ἐν τῇ δεξιᾷ κανοῦν πλῆρες καρπῶν μηλέας, ροιᾶς καὶ ἀμπέλου, **Ἔρως** ἐπιβεβηκὼς θαλασσίας ἐλάφου, ἧς κρατεῖ τὰ χρώματι δεδηλωμένα τὸ

πάλαι ἡνία ἀμφοτέραις ταῖς χερσί, **Νηρηΐς** ὀχουμένη ἐπὶ θαλασσίου ἵππου, ὃν ἄγει **Τρίτων** κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὰ χρώματι δεδηλωμένα τὸ πάλαι ἡνία αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς μάστιγα, **Ἔρως** ἐπιβεβηκὼς θαλασσίου λέοντος, κρατῶν τὰ γραπτὰ τὸ πάλαι ἡνία διὰ τῆς ἀριστερᾶς καὶ πάλλων διὰ τῆς δεξιᾶς μάστιγα, ὡς φαίνεται, χρώματι καὶ ταύτην δεδηλωμένην τὸ πάλαι, καὶ **Τρίτων** κρατῶν ἐν τῇ δεξιᾷ κώπην καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου κρατῆρα.

Ἡ τέχνη διακρίνεται ἐπὶ λεπτότητι καὶ χάριτι καὶ ἡ ἐφεύρεσις καὶ διάταξις τῶν μορφῶν εἶνε ἀξιόλογος, ἐξ ὧν δῆλον ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἐποιήθη ἴσως κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Δ΄. ἑκατονταετηρίδος· ἐκ συγκρίσεως δὲ πρὸς ἕτερα παρεμφερῆ τὴν παράστασιν ἔργα τῆς τέχνης, φαίνεται ὅτι τὰ θαλάσσια ταῦτα ὄντα συνήχθησαν ἴσως ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς τελέσεως τῶν γάμων τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης, οὓς καὶ πομπεύουσιν ἐν μεγαλοπρεπεῖ παρατάξει.

Sybel 309. Heydemann 250. Martinelli 154. — Strark: *Orient* 351. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 1907, 1908.

103α. Τεμάχιον τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ 103 ζωοφόρου (μῆκος 0,48), προερχόμενον ὅμως οὐχὶ ἐκ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς διευθύνσεως τῶν μορφῶν, ἀλλ' ἔκ τινος τῶν τριῶν ἑτέρων. Ἐν αὐτῷ σώζεται ἐν ἀριστερᾷ οὐρὰ Τρίτωνος ἢ κήτους, ᾧ ἕπεται **Νηρηΐς** ὀχουμένη ἐπὶ Ἰχθυοκενταύρου, κρατοῦντος διὰ [illegible]ν τῆς δεξιᾶς τρίαιναν ἀνεστραμμένην, διὰ δὲ τῆς ἀριστ[illegible]ς τὸ κράσπεδον τοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ ἡπλωμένου [illegible]-

τίου τῆς Νηρηίδος. Παρὰ ταύτην κάθηται πρὸς τούτοις ἐπὶ τοῦ Ἰχθυοκενταύρου **Ἔρως**, σαλπίζων κέρατι (;).

Sybel 309. Heydemann 251. Ἴδε καὶ τὴν ἀνωτέρω βιβλιογραφίαν.

* **104.** Γυναικεία πεπλοφόρος **κεφαλὴ** μετὰ τοῦ λαιμοῦ, ἐλλιπὴς τὴν ῥῖνα, εὑρεθεῖσα ἐν Δήλῳ ἐν ἔτει 1877. Μέγεθος ὑπερφυσικόν. Ὕψος ἐν ὅλῳ 0,38.

Ἔμπλεως λύπης ἡ κεφαλὴ αὕτη ἔχει τὰ ὄμματα ἐστραμμένα μικρὸν πρὸς τὰ ἄνω, ἀναπολοῦσα ἡμῖν οὕτω τὴν κεφαλὴν τῆς Νιόβης, πρὸς ἣν ὁμοιάζει ἐν μέρει καὶ κατὰ τὸ σχῆμα τῶν μορφῶν· ἦτο δὲ ἔνθετος τῷ κορμῷ. Τὸ σχῆμα αὐτῆς, τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, ἡ διάθεσις τῆς κόμης καὶ τὸ ἐκφραζόμενον ἰσχυρὸν πάθος, δεικνύουσιν ὅτι εἶνε πιθανῶς ἔργον τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος· ἄγνωστον ὅμως τί παριστᾷ. Ὁπωσδήποτε δὲν προέρχεται βεβαίως ἐξ εἰκονικοῦ ἀνδριάντος, ἀλλὰ παριστᾷ θεάν τινα, ἴσως τὴν Λητώ, λελυπημένην ἐφ' ᾗ ὑπέστη ἐπὶ πολὺν χρόνον καταδιώξει, ἢ τὴν Δήμητρα.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 262. — *Bull. cor. hellenique* (Homolle) 1879 πίν. 14 καὶ 1880 σ. 38.

105. Γυναικεία **κεφαλὴ** μετὰ τοῦ λαιμοῦ καὶ μέρους τῶν ὤμων, δι' οὗ ἦτο ἐντεθειμένη ἐν τῷ κορμῷ. Εὑρέθη ἐν Λέρνῃ καὶ ἔκειτο μέχρι τοῦ 1886 ἐν τῷ ἐν Ἄργει Μουσείῳ. Μέγεθος ὑπερφυσικόν. Ὕψος ἐν ὅλῳ 0,38.

ὄπισθεν τοῦ κρανίου καὶ τοῦ λαιμοῦ εἶνε ἐπιπεδωμ... διότι ἡ κεφαλὴ δὲν προέρχεται ἐξ ὁλογλύφου ἀγάλμ..., ἀλλ' ἐξ ἐκτύπου ἀναγλύφου, ἐπιτυμβίου πιθανῶς,

τῆς Δ′. ἑκατονταετηρίδος, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τῶν μορφῶν αὐτῆς φαίνεται. Ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς δὲ τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι εἶνε κεφαλὴ Δήμητρος, ἢ ἱερείας, δὲν ὑπάρχουσιν ἀποχρῶντες λόγοι.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 233ᵅ. — *Mittheilungen* (Milchhöfer IV σ. 149 ἀρ. 484. — *Arch. Anzeiger* (Bursian) 1885 σ. 57, 1. — *Mittheilungen* (Furtwängler) VIII πίν. X σ. 195.

* **106.** Ἀνδρικὴ ἀγένειος **κεφαλὴ** μετὰ τοῦ λαιμοῦ καὶ μέρους τοῦ χλαμυδοφόρου θώρακος, δι' οὗ ἦτο ἔνθετος τῷ κορμῷ, ἂν μὴ ἴσως ἦτο αὐτοτελὴς προτομή. Εὑρέθη ἐν Ἐλευσῖνι, ἐν ἔτει 1885. Ἡ ρὶς εἶνε ἀποκεχρουσμένη καὶ μέρος τοῦ ἄνω χείλους. Μέγεθος ὑπερφυσικόν. Ὕψος ἐν ὅλῳ 0,47.

Τὴν κεφαλὴν ταύτην ἰδὼν ὁ Benndorf ἐν Ἐλευσῖνι, ἐν ἔτει 1886, ἀνεγνώρισεν, ὀρθῶς κατ' ἐμέ, ὡς ἔργον καλλίστης τέχνης τῆς Δ′. π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ὁρμώμενος ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα μορφῶν τοῦ προσώπου. Ὁ αὐτὸς ὑπέδειξε πρὸς τούτοις ἀντίγραφον αὐτῆς ἐν ἰταλικοῖς Μουσείοις, ὧν ὁ καλούμενος Βιργίλιος ἐν τῷ Καπιτωλίῳ. Ἐκ τῶν ἐπαναλήψεων δὲ τούτων καὶ ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ προσώπου δῆλον εἶνε ὅτι εἰκονίζει θεόν τινα ἢ ἥρωα. Τῶν καθ' ἕκαστα δὲ μορφῶν αὐτῆς ἀξιολογωτάτη εἶνε μάλιστα καὶ διδακτικωτάτη ἡ εἰς κυμαίνοντας καὶ ταινίᾳ περὶ τὸ κρανίον συνδεδεμένους βοστρύχους διατεταγμένη κόμη.

Ἀρχ. Ἐφημερὶς (Δ. Φίλιος) 1886 πίν. 10 σ. 258.

107. Σύμπλεγμα δύο γυναικείων μορφῶν σω-

ζόμενον μετὰ τῆς πλίνθου αὐτοῦ. Εὑρέθη ἐν Ἀθήναις, παρὰ τὸ Δίπυλον. Μέγεθος ἥμισυ περίπου τοῦ φυσικοῦ. Ὑψ. 0,87 πλ. 0,78.

Ἡ δεξιὰ τῶν μορφῶν τούτων (ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ ἀριστερὰ χεὶρ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος) κάθηται ἐπὶ βράχου, μικρὸν πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπ' αὐτοῦ στηριζομένη· φέρει δὲ ἱμάτιον ἀπὸ τῶν ὤμων εἰς τὰ ὀπίσθια τοῦ σώματος καταπίπτον καὶ πρὸς τὰ ἐμπρὸς οὕτω φερόμενον, ὥστε περικαλύπτει μόνον τὰ σκέλη, καταλεῖπον γυμνὸν τὸ ἔμπροσθεν ἄνω μέρος τοῦ σώματος· τὴν ἀριστερὰν χεῖρα εἶχεν, ὡς φαίνεται, ἐπὶ τοῦ μηροῦ. Ἡ ἑτέρα δὲ (ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, ὁ ἀριστερὸς βραχίων καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος) ἵσταται ὀρθία ἀριστερὰ τῆς πρώτης, πρὸς αὐτὴν οἷον ἐν στοργῇ καὶ οἰκειότητι μικρὸν ἐστραμμένη, ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς ὁποίας εἶχεν, ὡς φαίνεται, τὸν ἐλλείποντα ἀριστερὸν βραχίονα. Στηρίζεται δὲ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ δεξιοῦ ποδός, παρ' ᾧ ἔχει χιαστῶς κεκλιμένον τὸν ἀριστερόν, καὶ εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου εἰς τὰ ὀπίσθια κατερχόμενον καὶ εἰς τὸ ἔμπροσθεν κάτω ἥμισυ τοῦ σώματος φερόμενον, ἔνθα θὰ συνεῖχε αὐτὸ τῇ δεξιᾷ χειρί.

Ἡ ἐν πλήρει χάριτι διάθεσις τῶν μορφῶν καὶ τοῦ ἱματισμοῦ καὶ ἔτι τὸ περίγραμμα δεικνύουσιν ἔργον τῆς Δ'. π. Χ. ἑκατονταετηρίδος· τὶ ὅμως εἰκονίζεται ἐν αὐτῷ καὶ τὶς ὁ προορισμὸς αὐτοῦ, ἄγνωστον.

Sybel 271.

* * **108.** Ἄγαλμα **Ἑρμοῦ** μετὰ τῆς πλίνθου αὐ-

τοῦ, μεγέθους ὑπερφυσικοῦ. Εὑρέθη ἐν Ἄνδρῳ, ἐν ἔτει 1833, σὺν τῷ ὑπ' ἀρ. 120 γυναικείῳ ἀγάλματι, πλησίον ἀρχαίου τάφου(*). Ἐλλείπουσι τὸ μεῖζον μέρος τῶν βραχιόνων καὶ αἱ γύψῳ νῦν συμπεπληρωμέναι κνῆμαι. Ὕψ. 1,96.

Ἐκ τοῦ τόπου καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς εὑρέσεως αὐτοῦ πιθανὸν εἶνε ὅτι ἵστατο, σὺν τῷ μνημονευθέντι γυναικείῳ ἀγάλματι, ἐπὶ τοῦ ἐκεῖ πλησίον ἀνακαλυφθέντος τάφου· ἴσως ἄρα εἰκονίζεται δι' αὐτοῦ ὁ ἀποθανὼν ἐν ὅλως ἐξιδανισμένῃ μορφῇ, ἐν μορφῇ Ἑρμοῦ, ἢ ἴσως εἰκονίζεται αὐτὸς ὁ Ἑρμῆς ὡς χθόνιος Ἑρμῆς, ᾧ ἐτελοῦντο καὶ θυσίαι κατὰ τὴν ταφὴν (πρβ. ἀρ. 116, 118). Εἰκονίζεται δὲ γυμνός, ἔχων συνεπτυγμένην τὴν χλαμύδα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου, καὶ στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ δεξιοῦ ποδός, παρ' ᾧ στέλεχος δένδρου ὡς στήριγμα χρησιμεῦον, ἐμπεφυκὸς κατὰ τὸ ἄνω μέρος τῷ δεξιῷ μηρῷ. Περὶ τὸ στέλεχος τοῦτο ἑλίσσεται ὄφις, ἐξ οὗ καταφανὴς γίνεται ἡ ἐπιτύμβιος ὁπωσδήποτε χρῆσις τοῦ ἀγάλματος, διότι ἡ παράστασις ὄφεως εἶνε συνήθης ἐν ἐπιτυμβίοις ἀναγλύφοις.

(*) Περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ ἀγάλματος τούτου ὁ Σπ. Τρικούπης γράφει ἐν Bullettino (1833 σ. 90) τάδε: « Dal governatore di Andros mi vien indicato, che alla parte occidentale dell' isola, ov' era l' antica città la quale conserva ancora il nome di Paleopoli, Demetrio Coracesi scopri in questo anno, travagliando il suo campo, due statue antiche, donna ed uomo, ambedue di marmo, di altezza naturale, collocate sopra il medesimo piedistallo di marmo esso pure e l islungo. . . . . . Vicino alle statue che seppelite per cosi dire in un marmo [ammasso?] di calce guardano dalla parte d' occidente, non lungi dal piedistallo esiste un sepolcro; la mano della donna fu ivi trovata ».

Ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν ἐξεταζόμενον τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἀνήκει ἐν τοῖς καλλίστοις τοῦ ἡμετέρου Μουσείου καὶ μεγάλην ἔχει ὁμοιότητα, ὡς πρὸς τὴν μορφὴν καὶ τὴν στάσιν, πρὸς τὸν Ἑρμῆν τοῦ Πραξιτέλους καὶ πρὸς τὸν ἐν Ῥώμῃ Ἀντίνοον, ὀρθῶς δ' εἰπεῖν Ἑρμῆν τοῦ Belvedere. Ἡ διάπλασις τῶν μορφῶν τοῦ σώματος εἶνε εἰς ἄκρον τελεία· θαυμασία δ' εἶνε μάλιστα ἡ ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν τῶν μορφῶν τοῦ σώματος ἠρέμα καὶ βαθμηδὸν μετάβασις καὶ ἡ ἐκ τούτου παραγομένη ἁρμονία ἐν τῷ ὅλῳ, δι' ἧς τὸ ἔργον καταθέλγει τὸν θεατὴν ὅσον ἐλάχιστα τῶν ἡμῖν περισωθέντων ἀρχαίων ἀγαλμάτων. Τοὺς χρόνους δ' αὐτοῦ δὲν δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ ὁρίσωμεν· καταφανὲς ὅμως εἶνε ὅτι ἔσχεν ἀφορμὴν ἐξ ἀγάλματος τοῦ Πραξιτέλους, ἢ τοὐλάχιστον τῆς Σχολῆς αὐτοῦ, καὶ ἐποιήθη ἐν καλλίστῃ ἐποχῇ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, ἐν αὐτῇ τῇ Δ'. ἴσως ἑκατονταετηρίδι. Παρατηρητέον δὲ ὅτι τινὲς ἐπειράθησαν νὰ ἀποδώσωσιν αὐτὸ τῇ Σχολῇ τοῦ Λυσίππου· ἀλλὰ τὴν πραξιτέλειον αὐτοῦ τέχνην οὐδεὶς δύναται πλέον νὰ ἀμφισβητήσῃ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἑρμοῦ.

Sybel 264. Kekulé 368. Πιττάκης 553. Constantin 58.— *Bullettino* (S. Tricoupi) 1833 σ. 90.—Ross: *Inselreisen* II σ. 16 καὶ *Königsreisen* II σ. 27. — *'Αρχ. 'Εφημερὶς* (Πιττάκης) 1844 σ. 544 πίν. 915. — Stephani: *Parerga archaeologica* XI (*Mélanges greco-romains I*) πίν. 1 σ. 296.— Conze: *Reise auf den Inseln des thrakischen Meeres*, σ. 19. — *Rev. arch.* (Saulcy) 1845 σ. 263 καὶ (Lebas) 1846 σ. 281 πίν. 53, 2. — Newton: *Antiq. at Athens* σ. 23.— Treu: *Hermes des Praxiteles* σ. 9. — *Mittheilungen* (Körte) III σ. 95. — *Berliner Sitzungsberichte* (Conze) 1884 σ. 621. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 1220.

Ἔργα ἀλεξανδρινῶν καὶ ρωμαϊκῶν χρόνων.

** **109.** Κολοσσιαῖον ἄγαλμα **Ποσειδῶνος** ἐκ παρίου μαρμάρου. Εὑρέθη ἐν Μήλῳ σὺν τοῖς ἑπομένοις ὑπ' ἀρ. 111-113, ἐν τῷ κατὰ τὴν θέσιν « Κλίμα » ἀγρῷ τοῦ Ἰω. Νοστράκη, παρ' οὗ ἠγοράσθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἀντὶ δραχμῶν 27,000. Σώζεται δὲ ὁλόκληρον μετὰ τῆς πλίνθου αὐτοῦ, καὶ σύγκειται ἐκ δύο τεμαχίων λίθου, προσηρμοσμένων κατὰ τὸ μέσον περίπου τοῦ σώματος. Ἐλλείπουσιν ἡ ρίς, μέρος τοῦ ἀριστεροῦ ἄνω κρανίου, ὃ ἦτο πρόσθετον, καὶ ἐλάχιστα τεμάχια ἐκ τοῦ ἱματίου, ὧν τὸ μεῖζον, τὸ κατὰ τὸ ἀριστερὸν μέρος τῶν νώτων, εἶνε γύψῳ συμπεπληρωμένον. Ἡ τρίαινα εἶνε νέα. Ὕψ. 2,17.

Μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβάλλων διὰ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς πρὸς παραγωγὴν ἐντυπώσεως ἐπιτετηδευμένης τέχνης καὶ διαθέσεως τῆς ὅλης αὐτοῦ μορφῆς ἵσταται ὄρθιος ὁ θεός, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδός, ἔχων τὴν δεξιὰν ἠνωρθωμένην, δι' ἧς θὰ ἐκράτει τὴν νῦν προστεθεῖσαν τρίαιναν, καὶ στηρίζων τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τοῦ ἰσχίου, δι' ἧς προσέτι συνέχει τὸ ἱμάτιον, ὅπερ καταπίπτει ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου εἰς τὰ ὀπίσθια, ὅθεν εἰς τὰ ἔμπροσθεν φερόμενον περικαλύπτει μόνον τὸ κάτωθεν τῆς κοιλίας μέρος τοῦ σώματος. Παρὰ τὸν δεξιὸν δὲ πόδα ὑπάρχει δελφὶν συμφυὴς τῷ ἀγάλματι, ἔχων τὴν κεφαλὴν προσκεκολλημένην τῇ πλίνθῳ τοῦ ἀγάλματος καὶ τὴν οὐρὰν (ἐλλείπει τὸ ἄκρον) πρὸς τὰ ἄνω ὑψωμένην. Ἡ τέχνη δὲν διακρίνεται ἐπὶ λεπτότητι καὶ τελειότητι ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τῶν μορφῶν, διότι ὁ τεχνίτης ἀπέβλεψε κυρίως εἰς τὴν ὅλην ἐξωτερικὴν μορφὴν καὶ δι' αὐτῆς ἠθέλησε νὰ

παραγάγῃ ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων τοῦ θεατοῦ. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην ἐξεταζόμενον τὸ ἄγαλμα εἶνε ὁμολογουμένως ἀξιολογώτατον. Ἐκ τῶν ῥηθέντων φαίνεταί μοι ὅτι ἐποιήθη κατὰ τὴν ἀλεξανδρινὴν ἐποχήν, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἡ τῶν χρόνων ἐκείνων τέχνη διεκρίνετο κυρίως ἐπὶ τοῖς ἀνωτέρω γνωρίσμασι.

Sybel 424.

** **110.** Ἄγαλμα **Νίκης** εὑρεθὲν ἐν Ἀθήναις, ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς παρὰ τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς ἐν ἔτει 1837 οἰκοδομηθείσης οἰκίας ὑπὸ τοῦ γερμανοῦ ἰατροῦ Treimber. Ἐλλείπουσιν οἱ βραχίονες, αἱ πτέρυγες, τὸ ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν μηρῶν κατώτερον μέρος τοῦ σώματος, μικρὸν μέρος τοῦ ἄνω στήθους, ὃ εἶνε γύψῳ συμπεπληρωμένον, τεμάχιον τῆς κόμης καὶ τοῦ κρανίου, ἃ ἦσαν πρόσθετα, καὶ ἡ ῥίς. Μέγεθος ὑπερφυσικόν. Σωζόμενον ὕψος 1,35. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ἡ θεὰ εἰκονίζετο ἐν κινήσει ἔχουσα τὸν ἀριστερὸν πόδα προβεβλημένον, τὴν κεφαλὴν μικρὸν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ κεκλιμένην, καὶ τὸ ἀνώτερον τοῦ κορμοῦ μέρος ἐστραμμένον μικρὸν πρὸς ἀριστεράν, ὁμοιάζουσα ὡς πρὸς τὴν στροφὴν ταύτην τῇ ἐκ Σαμοθρᾴκης Νίκῃ· εἶνε δὲ ἐνδεδυμένη ἀχειρίδωτον, ὡς φαίνεται, χιτῶνα ζώνῃ ὑπὸ τοὺς μαστοὺς ἐζωσμένον. Ὁ δεξιὸς βραχίων ἦτο ἀνυψωμένος. Ἡ κεφαλὴ δέ, (ἣν τινες διστάζουσι νὰ ἀποδεχθῶσιν ὡς ἀνήκουσαν εἰς τὸν κορμόν), εἶνε ἔνθετος· ἔνθετος ἦτο καὶ ὁ ἀριστερὸς βραχίων. Ἡ ὅλη δὲ μορφή, καὶ ἰδίως ἡ κεφαλή, εἶνε μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβάλλουσα, καὶ δεικνύει ὅτι τὸ

ἔργον ἐποιήθη ἐν καλλίστῃ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἐποχῇ, κατὰ τὴν Γ'. ἑκατονταετηρίδα πιθανῶς, ἴσως δὲ καὶ ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις τῆς Δ'.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εὑρεθὲν μετὰ λειψάνων μεγάλου βάθρου ἀγαλμάτων, ἄλλων τινῶν γλυπτικῶν ἔργων, καὶ ἐπιγραφῆς «[Εὐβουλίδης Εὔ]χειρος Κρωπίδης ἐποίησεν» ὑπέλαβεν ὁ Ross ὡς προερχόμενον ἐκ τοῦ μνημείου τοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Β'. π. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἀκμάζοντος τεχνίτου ἅμα τε καὶ ἀναθέτου Εὐβουλίδου, ὃ συνέκειτο, κατὰ Παυσανίαν (1, 2, 5), ἐξ ἀγαλμάτων τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ Διός, τῆς Μνημοσύνης, τῶν Μουσῶν καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος· κατ' ἀκολουθίαν ὑπεστήριξεν ὅτι εἶνε ἡ ἐκ τοῦ μνημείου τούτου Ἀθηνᾶ. Ἀλλ' ἀσχέτως τοῦ ὅτι ἡ κίνησις τοῦ ἀγάλματος, ἡ ἐν τῷ προσώπῳ ρεμβώδης, οὕτως εἰπεῖν, ἔκφρασις, καὶ ἡ πρὸς τὰ ἄνω στροφὴ τῆς κεφαλῆς δὲν ἁρμόζουσι τῇ Ἀθηνᾷ, δῆλον εἶνε ἐκ τῶν κατὰ τὰ νῶτα δύο σωζομένων ὀπῶν, ὅτι τὸ ἄγαλμα εἶχε μαρμαρίνους προσθέτους πτέρυγας· ἄρα εἶνε ἄγαλμα Νίκης, ὡς ὀρθῶς πρῶτος ὁ Kekulé παρετήρησε καὶ ὑπεστήριξε.

Sybel 43. Kekulé 58. Πιττάκης 558. — Ross: *Arch. Aufs.* I σ. 143 πίν. 12, 13. — *Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Ραγκαβῆς) 1838 σ. 79. — Müller-Schoel: *Arch. Mitth. aus Griechenland* σ. 56. — *Rev. arch.* (Saulcy) 1845 σ. 266. — Newton: *Antiq. at Ath.* σ. 21. — *Mittheilungen* (Julius) VII σ. 41. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 1432.

111. Κολοσσιαῖον γυναικεῖον ἄγαλμα εὑρ[εθὲ]ν ἐν Μήλῳ, σὺν τῷ ὑπ' ἀρ. 109 Ποσειδῶνι καὶ τοῖς ὑπ' [ἀ]ρ. 111-112 ἀγάλμασι. Σύγκειται ἐκ δύο τεμαχίων λίθ[ου],

προσηρμοσμένων ὑπὸ τοὺς μαστούς. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, ἥτις ἦτο ἔνθετος, ὁ ἀριστερὸς πῆχυς καὶ τεμάχια ἐκ τοῦ βραχίονος, καὶ ἡ ἄκρα δεξιὰ χείρ, ἥτις ἦτο πρόσθετος. Ὕψος μετὰ τῆς πλίνθου αὐτοῦ 2,03, ἄνευ αὐτῆς 1,93.

Στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς καὶ εἶνε ἐνδεδυμένον ποδήρη ἀχειρίδωτον χιτῶνα, ζώνῃ ὑπὸ τοὺς μαστοὺς ἐζωσμένον, καὶ ἱμάτιον ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος εἰς τὰ κάτω φερόμενον καὶ οὕτω περιτυλίσσον τὸ μέσον μέρος τοῦ βραχίονος τούτου καὶ τὸ ἀπὸ τῆς κοιλίας μέχρις ὀλίγον κάτωθεν τῶν γονάτων μέρος τοῦ σώματος. Τὸν δεξιὸν βραχίονα ἔχει ὅλον προτεταμένον, καὶ τὸν ἀριστερὸν καθειμένον τῷ σώματι μέχρι τοῦ ἀγκῶνος· τὸ λοιπὸν μέρος, ἤτοι ὁ πῆχυς μετὰ τῆς ἄκρας χειρός, ἦτο προτεταμένον. Κατὰ τὸν τρόπον δὲ τῆς ἐργασίας δυνατὸν τὸ ἄγαλμα τοῦτο νὰ εἶνε σύγχρονον τῷ τοῦ Ποσειδῶνος.

Sybel 426.

112. Ἀνδρικὸν ἄγαλμα φυσικοῦ μεγέθους, εὑρεθὲν ἐν Μήλῳ σὺν τοῖς ὑπ' ἀρ. 109, 111 καὶ 113. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ ἄκρα δεξιὰ χείρ. Σώζεται δὲ μετὰ τοῦ βάθρου αὐτοῦ, ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή:

Θεοδωριδας Λαιστρατο
Ποσειδανι

Σωζόμενον ὕψος τοῦ ἀγάλματος 1,50. Διαστάσεις τοῦ βάθρου: ὑψ. 0,32 πλ. 0,73 πχ. 0,59.

Ἵσταται ὄρθιον στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ποδός, καὶ ἔχει τὸν μὲν δεξιὸν βραχίονα καθειμένον τῷ σώματι καὶ μικρὸν προτεταμένον, τὸν δὲ ἀριστερὸν κεκαμμένον κατὰ τὸν ἀγκῶνα καὶ ἐπὶ τοῦ ἰσχίου ἐστηριγμένον· φέ-

ρει δὲ ἱμάτιον ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου κατὰ τὰ νῶτα καὶ εἶτα εἰς τὰ ἔμπροσθεν φερόμενον οὕτως, ὥστε περικαλύπτει τὸ σῶμα καὶ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα ὁλόκληρον, καταλεῖπον γυμνὸν μόνον τὸ στῆθος καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα. Κατὰ τὸ σχῆμα δὲ τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς ἐποιήθη ἐν καλῇ ἐποχῇ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης.

Sybel 425.

113. Μικρὸν γυναικεῖον ἄγαλμα εἰκονίζον πιθανῶς **'Αφροδίτην.** Εὑρέθη ἐν Μήλῳ σὺν τοῖς ὑπ' ἀρ. 109, 111 καὶ 112. 'Ελλείπουσιν ἡ ἔνθετος οὖσα κεφαλὴ καὶ ἡ ἄκρα ἀριστερὰ χείρ, ἥτις ἦτο πρόσθετος. Σώζεται δὲ μετὰ τῆς πλίνθου αὐτοῦ καὶ ἔχει τὴν ἐπιφάνειαν πετρώμασι κεκαλυμμένην. Μέγεθος μικρότερον τοῦ φυσικοῦ. Ὕψος τοῦ ἀγάλματος 1,08.

Ἵσταται ὄρθιον στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς καὶ ἔχον τὸν ἀριστερὸν χιαστῶς πρὸ αὐτοῦ κεκλιμένον· εἶνε δὲ ἐνδεδυμένον ποδήρη πολύπτυχον χιτῶνα καὶ διαφανὲς τὸ ἀνώτερον μέρος τοῦ σώματος καὶ αὐτοὺς τοὺς βραχίονας περιβάλλον ἱμάτιον. Τὸν μὲν δεξιὸν βραχίονα ἔχει παρὰ τὸ στῆθος, τὸν δὲ ἀριστερὸν κεκαμμένον κατὰ τὸν ἀγκῶνα καὶ ἐστηριγμένον ἐπὶ ἀρχαΐζοντος τὴν τέχνην ἀγαλματίου, ὅπερ εἶνε αὐτῆς τῆς Ἀφροδίτης εἴδωλον, ὡς φαίνεται. Τοῦτο ἔχει ὕψος 0,55 καὶ ἵσταται ἐπὶ ὑψηλῆς περιφεροῦς βάσεως· φέρει δὲ πόλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, εἶνε ἐνδεδυμένον ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, οὗ ἀνέχει τὸ κράσπεδον διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, καὶ κρατεῖ ἄνθος ἐν τῇ δεξιᾷ χειρί, ἣν ἔχει παρὰ τὸ στῆθος.

Sybel 427.

* **114.** Μικρὸν ἄγαλμα **Σατύρου** εὑρεθὲν ἐν Λαμίᾳ. Ἐλλείπει ὁ δεξιὸς βραχίων καὶ ἡ γύψῳ νῦν συμπεπληρωμένη ἀριστερὰ κνήμη μέχρι τῶν δακτύλων τοῦ ποδός. Σώζεται δὲ μετὰ τῆς πλίνθου αὐτοῦ, ἀνώμαλον ἐχούσης τὴν ἐπιφάνειαν καὶ οἱονεὶ βράχον εἰκονιζούσης. Ὕψος 0,90.

Στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν, ὧν ὁ ἀριστερὸς εἶνε προβεβλημένος, καὶ κρατεῖ ἐν τῷ ἀριστερῷ βραχίονι τὸ ὡς ἱμάτιον χρησιμεῦον αὐτῷ δέρμα πάνθηρος, ὅπερ καταπίπτει περὶ τὸ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ὑπάρχον στέλεχος δένδρου, τὸ ὡς στήριγμα τοῦ ἀγάλματος χρησιμεῦον. Φαίνεται δὲ ὅτι εἰκονίζεται ἐπισκοπῶν μακρὰν μετὰ τῆς ἰδιαζούσης τῷ σατύρῳ περιεργείας, καὶ οὕτω θὰ εἶχε τὴν ἄκραν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου, παράγων σκιὰν τοῖς ὀφθαλμοῖς. Σάτυρον δὲ ἐν τοιαύτῃ διαθέσει, ἀποσκοπεύοντα, ἐποίησε περίφημον ὁ κατὰ τοὺς πρώτους ἀλεξανδρινοὺς χρόνους ἀκμάζων ζωγράφος Ἀντίφιλος· ὥστε κατὰ τοῦτον πιθανῶς ἐποιήθη τὸ προκείμενον ἀγαλμάτιον, ὅπερ ἄλλως εἶνε μετὰ πολλῆς χάριτος πεποιημένον καλλίστης τέχνης ἔργον. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ Furtwängler ἰσχυρίζεται, ὅτι ἐν τούτῳ εἰκονίζεται ὁ Σάτυρος χορεύων τὸν σκώπευμα καλούμενον χορόν.

Sybel 269. Martinelli 258.—Müller-Schöll: *Arch. Mitth. aus Griechenland* πίν. 5, 11 σ. 93, 68, 111.—Furtwängler: *Der Satyr aus Pergamon* σ. 15. — *Arch. Zeitung* (U. Köhler) 24 σ. 169. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 1429.

* **115.** Ἄγαλμα ἀγενείου ἀνδρός, ὑπερφυσικοῦ μεγέθους, εὑρεθὲν ἐν Ἐρετρίᾳ, ἐν ἔτει 1885. Σώζεται ὁλό-

κληρον μετὰ τῆς πλίνθου αὐτοῦ. Ὕψος σὺν τῇ πλίνθῳ 2,00, ἄνευ αὐτῆς 1,90.

Ἐν αὐτῷ εἰκονίζεται ἄγνωστος ἡμῖν **ἀνὴρ** ἐν ὅλως ἐξιδανισμένῃ μορφῇ, ἱστάμενος ὄρθιος καὶ ἐνδεδυμένος πολύπτυχον, ὁλόκληρον τὸ σῶμα καὶ τοὺς βραχίονας περιτυλίσσον, ἱμάτιον. Ἐπὶ τῆς πλίνθου δέ, κατὰ τὸ ἀριστερὸν πλάγιον τοῦ ἀνδριάντος, ὑπάρχει οἱονεὶ στέλεχος δένδρου, χρησιμεῦον ὡς στήριγμα τῷ ἀγάλματι, ἐφ' οὗ εἶνε ἐρριμένον πτυχούμενόν τι πρᾶγμα, μέρος ὁπλισμοῦ ἴσως (περικνημῖδες, θώραξ;).

Ἡ πτύχωσις τοῦ ἀγάλματος δὲν ἔχει τι τὸ τεχνικῶς ἀξιόλογον ἢ ἰδιάζον, τὸ περίγραμμα τῶν γυμνῶν ποδῶν δὲν διακρίνεται ἐπὶ κάλλει, καὶ οἱ ἐξέχοντες τοῦ ἱματίου δάκτυλοι τῆς δεξιᾶς στεροῦνται ἐντελῶς ἀνατομικῆς ἀληθείας, γελοῖον ἀληθῶς ἔχοντες τὸν σχηματισμόν· ἀλλ' ἀντιθέτως τούτοις ἡ κεφαλή, ἥτις διὰ τῶν μορφῶν αὐτῆς ἀναπολεῖ ἡμῖν τὴν τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Πραξιτέλους, εἶνε ἀξιόλογος. Τὴν ἐκπληκτικὴν δε ταύτην διαφορὰν ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν διαφόρων μορφῶν τοῦ ἀγάλματος, δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν ὑποθέτοντες ὅτι ὁ καλλιτέχνης αὐτὸς ἐποίησε τὴν κεφαλήν, θέμενος ἴσως ὡς ὑπόδειγμα αὐτὴν τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Πραξιτέλους, τὴν κατασκευὴν δὲ τοῦ σώματος κατέλιπεν εἰς βοηθὸν αὐτοῦ. Τοὺς χρόνους δέ, καθ' οὓς τοῦτο ἐποιήθη, ἀδυνατοῦμεν νὰ ὁρίσωμεν ἀκριβῶς· ἀλλ' ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ παρατηρουμένης τάσεως πρὸς ἀπομίμησιν καλλιτεχνημάτων τῆς ἀκμῆς τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, ἥτις ἀναπολεῖ ἡμῖν τὸ ἐν Δήλῳ εὑρεθὲν ἄγαλμα Γαΐου Ὀφελλίου, (ἴδε Bull. cor. hellenique [1] 81, πίν. 12), τὸ κατ' αὐτὸν τὸν Ἑρμῆν τοῦ Πραξιτέλους ὡς

φαίνεται, ποιηθέν, δυνάμεθα μετὰ πιθανότητός τινος νὰ ὑπολάβωμεν αὐτὸ ὡς ποιηθὲν κατὰ τὴν Α΄. π. Χ. ἑκατονταετηρίδα, κατ' ἐκείνην δηλ. τὴν ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν ρωμαϊκὴν τέχνην μεταβατικὴν ἐποχήν.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 292.

* **116.** Ἄγαλμα **Ἑρμοῦ** μεγέθους ὑπερφυσικοῦ, εὑρεθὲν ἐν Ἀταλάντῃ. Σώζεται ὁλόκληρον μετὰ τῆς πλίνθου αὐτοῦ, ἐλλειπόντων μόνον τῶν δακτύλων τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς καὶ τοῦ δείκτου τῆς δεξιᾶς. Ὕψος 1,90.

Στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς καὶ ἔχει τὴν χλαμύδα συνεπτυγμένην καὶ ἐρριμένην ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ πήχεως οὕτως, ὥστε ἅπασα ἡ μορφὴ εἶνε γυμνή· ὁ μὲν δεξιὸς βραχίων εἶνε καθειμένος τῷ σώματι, ὁ δὲ ἀριστερὸς κεκαμμένος κατὰ τὸν ἀγκῶνα· ἀμφότεραι δὲ αἱ ἄκραι χεῖρες ἐκράτουν τι, ἡ μὲν δεξιὰ πιθανῶς βαλάντιον, ἡ δὲ ἀριστερὰ κηρύκειον, ὡς φαίνεται ἐξ ἄλλων τε ἀγαλμάτων καὶ ἰδίως ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 118.

Τινὲς διακρίνουσιν ἐν τῷ ἀγάλματι τούτῳ ἀθλητήν· ἡ ὅλη ὅμως μορφὴ δεικνύει Ἑρμῆν ἐν τῇ μορφῇ τοῦ ὑπ' ἀρ. 118 ἐν Αἰγίῳ εὑρεθέντος, ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ ἐξ Ἄνδρου (ἀρ. 108). Ὥσπερ δὲ πιθανῶς οἱ ὑπ' ἀρ. 108 καὶ 118, ἵστατο καὶ οὗτος ἴσως ἐπὶ τάφου. Ἐποιήθη δὲ ἐν ἐποχῇ πάντως ὑστερωτέρᾳ τῇ τοῦ ἐξ Ἄνδρου καὶ προγενεστέρᾳ τῇ τοῦ ἐξ Αἰγίου, κατὰ τοὺς τελευταίους ἴσως Ἀλεξανδρινοὺς χρόνους, καὶ εἶνε ἀντίτυπον ἔργου τῆς Δ΄. ἑκατονταετηρίδος, τοῦ αὐτοῦ ἔργου, οὗ ἀντίτυπον εἶνε καὶ ὁ ὑπ. ἀρ. 118. Ἡ ἐργασία εἶνε μὲν ἀκριβής, ἀλλὰ οἱονεὶ σκληρὰ καὶ τυπική, ὥστε στερεῖται τῆς φυσικότητος, λεπτότητος

καὶ χάριτος ἐκείνης τοῦ ἐξ Ἄνδρου Ἑρμοῦ (ἴδε καὶ τὰ εἰρημένα ἐν ἀρ. 118).

Sybel 41. Kekulé 289. Martinelli 80. Constantin 59. — *Rev. arch.* 1856 σ. 440(;). — *Bullettino* (Michaelis) 1860 σ. 114. — *Gaz. arch.* (Roulez) 2 σ. 86 πίν. 22, 23. — *Mittheilungen* (Koerte) III σ. 98.

*** 117.** Ἄγαλμα χλαμυδοφόρου νεανίου εὑρεθὲν ἐν Ἀθήναις. Ἐλλείπουσι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν βραχιόνων, μέρος τῆς χλαμύδος, ὁ δεξιὸς πους ἀπὸ τοῦ γόνατος, ὁ ἄκρος ἀριστερὸς πούς, ὅστις εἶνε γύψῳ συμπεπληρωμένος, καὶ ἡ ρὶς καὶ τὸ πωγώνιον, ἃ εἶνε ὡσαύτως γύψῳ συμπεπληρωμένα. Ὕψ. 1,88. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἔχει κεκλιμένον πρὸς τὰ ἐμπρός, τὰ σκέλη διεστηκότα, ὧν τὸ ἀριστερὸν προβεβλημένον, τὴν κεφαλὴν ἐστραμμένην μικρὸν πρὸς τὰ ἄνω καὶ κεκλιμένην πρὸς τὸν ἀριστερὸν ὦμον, τὸν ἀριστερὸν βραχίονα κεκαμμένον κατὰ τὸν ἀγκῶνα καὶ προτεταμένον, καὶ τὸν δεξιὸν πρὸς τὰ ὀπίσω κεκλιμένον, ὡς εἰ ἐκράτει ἀκόντιον ἕτοιμος πρὸς προσβολήν. Ἡ διάθεσις δ' αὕτη τοῦ ἀγάλματος ἁρμόζει πολεμιστῇ καὶ διὰ τοῦτο τινὲς ἰσχυρίζονται ὅτι εἰκονίζει πολεμιστὴν ἁπλῶς ἢ κυνηγόν, οἷον Μελέαγρον ἢ Ἄδωνιν· ἀλλ' ἐν τῷ παρὰ τὸν ἀριστερὸν πόδα στελέχει δένδρου σώζεται τὸ ἄκρον καταφανῶς πτέρυγος, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ὁ εἰκονιζόμενος ἔφερε κατὰ τοὺς πόδας πτέρυγας· ἄρα εἶνε **Περσεὺς** ἴσως, ἢ δρομαίως βαδίζων **Ἑρμῆς.** Αἱ μορφαὶ δὲ τοῦ σώματος, ἐπιμήκεις μᾶλλον καὶ λεπταὶ οὖσαι, καὶ ἡ κεφαλή, ἥτις εἶνε σχε-

τικῶς μικροτέρα τοῦ δέοντος, δεικνύουσιν ὅτι τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἔσχεν ἀφορμὴν ἐξ ἔργου τοῦ Λυσίππου· ἐποιήθη ὅμως ἐν ῥωμαϊκοῖς χρόνοις, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν πλαστικῶς δεδηλωμένων κορῶν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, οὐδὲν ἐχούσης τὸ ἐξαίρετον καὶ θελκτικόν.

Sybel 274. Kekulé 34. Πιττάκης 52. Constantin 61, 37. — Ross: *Arch. Aufs.* I σ. 3, 155. — *Annali* (Gerhard) 1837 σ. 109 καὶ (Pervanoglu) 1866 πίν. P, 3 σ. 273 καὶ (Benndorf) 1867 σ. 324, 2. — *Rev. arch.* (Saulcy) 1845 σ. 263. — Müller-Schöll: *Arch. Mitth. aus Griechenland* σ. 96 ἀρ. 90. — Newton: *Antiq. at Athens* σ. 18.

118. Ἄγαλμα **Ἑρμοῦ** φυσικοῦ μεγέθους. Εὑρέθη ἐν Αἰγίῳ σὺν τῷ ὑπ' ἀρ. 119 γυναικείῳ ἀγάλματι, μεθ' οὗ καὶ ἠγοράσθη παρὰ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας ἀντὶ δραχμῶν 12,000. Σώζεται δὲ ὁλόκληρον μετὰ τῆς πλίνθου αὐτοῦ. Ὕψος 1,71.

Ὁ θεὸς ἵσταται ὄρθιος στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδός, ἔχων τὴν χλαμύδα συνεπτυγμένην ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καὶ τοῦ πήχεως εἰς τὰ κάτω καταπίπτουσαν, τὴν δεξιὰν καθειμένην τῷ σώματι καὶ τὴν ἀριστερὰν κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένην· ἐκράτει δὲ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ βαλάντιον, οὗ σώζεται τὸ ἄνω μέρος, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ τὸ κηρύκειον, οὗ σώζεται ὡσαύτως μέρος. Οὕτως ἔχει τὴν αὐτὴν μορφὴν καὶ διάθεσιν, ἣν καὶ ὁ ἐξ Ἀταλάντης (ἀρ. 116), καὶ εἶνε καταφανῶς ἐπανάληψις τοῦ αὐτοῦ τύπου, τοῦ αὐτοῦ δηλ. ἀγάλματος τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ὁ τύπος οὗτος εἶνε διάφορος τοῦ τύπου τοῦ ἐξ Ἄνδρου Ἑρμοῦ (ἀρ. 108).

Ἡ τέχνη καὶ ἰδίως ἡ στάσις καὶ ἡ τοῦ ἰσχίου μεγάλη προεκβολὴ τοῦ ἐξ Ἄνδρου Ἑρμοῦ ὑποδεικνύουσι πραξιτέλειον ἄγαλμα, ἐν ᾧ αἱ ἀναλογίαι τῶν μελῶν τοῦ σώματος τοῦ ὑπ' ἐξέτασιν καὶ τοῦ ἐξ Ἀταλάντης, καὶ ἔτι ἡ στάσις αὐτῶν, στηριζομένων οὐχὶ καθ' ὁλοκληρίαν διὰ τοῦ ἑνὸς τῶν ποδῶν, ἀλλ' ἀπτομένων τοῦ ἐδάφους καὶ δι' ὁλοκλήρου σχεδὸν τοῦ πέλματος τοῦ ἑτέρου, ὑποδεικνύουσιν ἄγαλμα ποιηθὲν ἢ τοὐλάχιστον μεταποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Λυσίππου.

Καθ' ἑαυτὸ δὲ ἐξεταζόμενον τὸ προκείμενον ἄγαλμα, εἶνε ὑποδεέστερον τὴν ἐργασίαν τοῦ ἐξ Ἀταλάντης καὶ ἐποιήθη ἐν ρωμαϊκοῖς, ὡς φαίνεται, χρόνοις. Ἴσως δὲ ἔκειτο σὺν τῇ ἐν τῷ ἑπομένῳ ἀριθμῷ γυναικείᾳ μορφῇ, μεθ' ἧς εὑρέθη, ἐπὶ τάφου, ὥσπερ καὶ τὰ ἐξ Ἄνδρου (ἀρ. 108 καὶ 120. Πρβ. καὶ ἀρ. 116).

Sybel 433. Οἱ Conze καὶ Michaelis εἶδον τὸ ἄγαλμα τοῦτο, καὶ τὸ ἐν τῷ ἑπομένῳ ἀριθμῷ, παρὰ τῷ εὑρέτῃ Ἀριστείδῃ Γεωργίου καὶ ἐπληροφορήθησαν ὅτι εὑρέθησαν ἀμφότερα vicino alla casa del possessore nella parte meridionale della città (ἴδε *Annali* 1861 σ. 62).—*Mittheilungen* (Koerte) III σ. 95 πίν. 5.

119. Γυναικεῖον ἄγαλμα φυσικοῦ μεγέθους, εὑρεθὲν ἐν Αἰγίῳ σὺν τῷ ὑπ' ἀρ. 118 ἀγάλματι Ἑρμοῦ (πρβ. ἀρ. 118). Σώζεται ὁλόκληρον μετὰ τῆς πλίνθου αὐτοῦ. Ὕψος ἄνευ τῆς πλίνθου 1,69.

Εἶνε τῶν καλουμένων ἱματιοφόρων μορφῶν, φέρει δηλ. ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, μέχρι τῶν ποδῶν σχεδὸν κατα-πίπτον καὶ ὁλόκληρον τὸ σῶμα καὶ τοὺς βραχίονας πι-καλύπτον. Στηρίζεται δὲ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ ἀρισ-

ροῦ ποδός, ἔχουσα τὸν ἀριστερὸν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἱκανῶς ἀφεστηκότα, ὡς εἰ ἦτο ἕτοιμος νὰ βαδίσῃ πρὸς τὰ ἐμπρός. Ἐν τῷ προσώπῳ διακρίνονταί πως προσωπικὰ κατά τι γνωρίσματα, ὥστε ἂν ἵστατο ἐπὶ τάφου σὺν τῷ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ Ἑρμῇ, ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω, θὰ εἰκονίζετο δι' αὐτῆς ἡ ἀποθανοῦσα ἐν ἐξιδανισμένῃ μορφῇ, ἐν μορφῇ **Μούσης** ἴσως. Πόθεν δ' ἔσχεν ἀφορμὴν ὁ τύπος οὗτος, οὗ ἐπαναλήψεις ὑπάρχουσι πολλαί, ἄγνωστον. Ἐργασία καλῶν σχετικῶς ρωμαϊκῶν χρόνων.

Sybel 434. *Mittheilungen* (Koerte) III σ. 95 πίν. 6. Ἴδε καὶ τὴν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ 118 βιβλιογραφίαν..

120. Γυναικεῖον ἄγαλμα φυσικοῦ μεγέθους, εὑρεθὲν ἐν Ἄνδρῳ σὺν τῷ ὑπ' ἀρ. 108 Ἑρμῇ, μεθ' οὗ ἴσως, κατὰ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ ἀριθμῷ εἰρημένα, ἵστατο ἐπὶ τάφου (πρβ. καὶ ἀρ. 118 καὶ 119). Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ ἀριστερὸς πῆχυς· τὸ ὀπίσθιον δὲ μέρος εἶνε ἀκατέργαστον. Ὕψος 1,53.

Εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη μετὰ μικρῶν χειρίδων χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ὅπερ, τὸν ἀριστερὸν βραχίονα περιβάλλον, φέρεται διὰ τῶν ὀπισθίων τοῦ σώματος εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ἔνθα συγκρατεῖ αὐτὸ ἡ δεξιὰ χείρ. Στηρίζεται δὲ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς καὶ ἔχει κεκαμμένην παρὰ τὸ στῆθος, ὑπὸ τοὺς μαστοὺς βαίνουσαν, τὴν δεξιάν, ἐφ' ἧς στηρίζεται ἡ ἀριστερὰ διὰ τοῦ ἀγκῶνος, ᾗ προσανέκλινεν ἡ κεφαλή. Ἐκ τῆς διαθέσεως ἄρα ταύτης τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς δείκνυται, ὅτι ἡ μορφὴ εἰκονίζετο σύννους ἢ πενθοῦσα, ἐξ οὗ πιθανωτέρα καθίσταται ἡ εἰκασία ὅτι ἦτο ἱδρυμένη ἐπὶ τάφου. Ἔχει δὲ κάλλιστον τὸ

περίγραμμα καὶ ἔτι τὴν διάθεσιν τῶν καθ' ἕκαστα τῆς μορφῆς καὶ τὴν πτύχωσιν τοῦ ἱματισμοῦ, ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι εἶνε ἔργον καλλίστης ἑλληνικῆς τέχνης· κατ' ἀκολουθίαν δύναται νὰ εἶνε σύγχρονον τῷ ὑπ' ἀρ. 108 Ἑρμῇ.

Sybel 102. Heydemann 199.—Lebas: *Voyage archèologique* πίν. 26. Ἴδε καὶ τὴν ἐν ἀρ. 108 βιβλιογραφίαν.

121. Ἄγαλμα **Ἀφροδίτης** φυσικοῦ μεγέθους. Εὑρέθη ἐν τῷ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐν ἔτει 1886. Ἐλλείπουσιν ὁ δεξιὸς πῆχυς, ὅστις ἦτο πρόσθετος, οἱ ἄκροι πόδες, καὶ ἡ ρίς· τὸ πρόσωπον δὲ εἶνε πολλαχοῦ ἐφθαρμένον. Ὁ ἀριστερὸς πῆχυς καὶ ἡ κεφαλὴ εὑρέθησαν εἰς μεῖζον βάθος καὶ διὰ τοῦτο διατηροῦσι τὸ λευκὸν χρῶμα τοῦ μαρμάρου. Ὕψος 1,51.

Ἡ θεὰ ἔχει τὴν αὐτὴν μορφὴν καὶ διάθεσιν, ἣν ἡ καλουμένη Ἀφροδίτη γενέτειρα, ἧς τὸ ἐπισημότατον ἀντίτυπον κεῖται ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Λούβρου (ἴδε Müller-Vieseler: Denkm. ἀρ. 263). Ἵσταται ὀρθία ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς στηριζομένη, καὶ ἔχει τὴν κεφαλὴν μικρὸν πρὸς τὰ κάτω καὶ δεξιὰ κεκλιμένην· εἶνε δὲ ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα οὕτω λεπτόν, ὥστε διαφαίνονται δι' αὐτοῦ αἱ ὡραῖαι τοῦ σώματος μορφαί, καταλείποντα τὸν δεξιὸν ὦμον καὶ μέρος τοῦ στήθους γυμνόν, καὶ ἱμάτιον ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καταπίπτον καὶ τὸ ἀπὸ τῶν μηρῶν κατώτερον μέρος τοῦ σώματος περικαλύπτον· κατὰ τὸ ἀριστερὸν πλάγιον ἔφερε ξῖφος, οὗ σώζεται ὁ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἀνηρτημένος καὶ τὸ στῆθος λοξῶς περιθέων τελαμών, καὶ τὴν ἀριστερὰν ἐστήριζεν ἐπὶ σκήπτρου ἴσως, ἂν μὴ ἐκράτει δι' αὐτῆς δόρυ· τί δὲ ἐκράτει ἐν τῇ δεξιᾷ, ἄγνωστον.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶνε βεβαίως ἀντίτυπον ἑλληνικοῦ ἔργου τῆς Δ'. π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, οὗ ἄγνωστος ὁ τεχνίτης· εἶνε δὲ τὸ κάλλιστον τῶν σωζομένων ἀντιτύπων καὶ θὰ ἐποιήθη ἐν καλοῖς ἑλληνικοῖς χρόνοις, κατὰ τὴν ἀλεξανδρινὴν ἴσως ἐποχήν, καθ' ἣν τὸ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν ἱκανῇ διετέλει ἀκμῇ. Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου, ὅτι δηλ. τὸ ἄγαλμα προέρχεται ἐξ ἑλληνικῶν καὶ οὐχὶ ἐκ ρωμαϊκῶν χρόνων, δὲν κωλύει ἡμᾶς ὁ τόπος τῆς εὑρέσεως, διότι ναὶ μὲν εὑρέθη τοῦτο ἐν ρωμαϊκῷ, εὐτελεῖ τὴν κατασκευήν, οἰκοδομήματι, ἀλλὰ πιθανὸν εἶνε ὅτι ἐκομίσθη ἐκεῖσε ἐξ ἄλλου μέρους τοῦ ἱεροῦ, ἀφ' οὗ ἐν τῷ αὐτῷ οἰκοδομήματι εὑρέθη καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. 96 κεφαλή, ἥτις εἶνε ἀναμφισβητήτως ἑλληνικῶν χρόνων ἔργον.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 296.—*Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Β. Στάης) 1886 σ. 256 πίν. 13.

122. Ἄγαλμα **Ἀσκληπιοῦ** φυσικοῦ μεγέθους, εὑρεθὲν ἐν τῷ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐν ἔτει 1886, ἐν τῷ αὐτῷ οἰκοδομήματι καὶ συγχρόνως τῷ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ 121 ἀγάλματι Ἀφροδίτης. Ἐλλείπουσιν ἡ ρίς, μέρος τῶν νώτων καὶ ὁ δεξιὸς ἀγκών, ἃ συνεπληρώθησαν γύψῳ ὑπὸ τοῦ ἐκ Βερολίνου γλύπτου R. Grüttner· ἐλλείπουσιν ἔτι οἱ δάκτυλοι τῆς ἀριστερᾶς χειρός, ἡ ράβδος καὶ ὁ ὄφις, ὧν μέρος σώζεται ἐπὶ τῆς πλίνθου τοῦ ἀγάλματος. Ὕψος μετὰ τῆς πλίνθου 1,70.

Ἐν αὐτῷ εἰκονίζεται ὁ Ἀσκληπιὸς ἐν τῇ συνήθει αὐτοῦ στάσει καὶ μορφῇ, ἵσταται δηλ. ὄρθιος, στηρίζων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ ἰσχίου καὶ τὴν ἀριστερὰν μασχάλην ἐπὶ τῆς

ράβδου αὐτοῦ, περὶ ἣν εἱλίσσετο ὁ ἱερὸς αὐτῷ ὄφις, καὶ εἶνε ἐνδεδυμένος ἱμάτιον καταλεῖπον γυμνὸν τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ θώρακος. Παρὰ τὸν ἀριστερὸν πόδα ὑπάρχει ἐπὶ τῆς πλίνθου ὀμφαλός. Ἡ στάσις δὲ τοῦ ἀγάλματος ἔχει τι τὸ βεβιασμένον καὶ τὸ ἀνώτερον μάλιστα μέρος τοῦ σώματος εἶνε ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὄπισθεν παραδόξως λεπτὸν καὶ ἐπίπεδον, ὅπερ δυσαρέστως πάνυ διατίθησι τὸν θεατήν. Τέχνη κοινὴ ρωμαϊκῶν χρόνων.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 297·

123. Μικρὸν ἄγαλμα **Ἀθηνᾶς** εὑρεθὲν ἐν τῷ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐν ἔτει 1886, σὺν τῇ ἐν τῷ ἐπομένῳ ἀριθμῷ 124, ἐν τῷ αὐτῷ ρωμαϊκῷ μεταγενεστέρῳ οἰκοδομήματι, ἐν ᾧ εὑρέθησαν καὶ τὰ ὑπ' ἀρ. 121 καὶ 122 ἀγάλματα. Σώζεται μετὰ τῆς ἐλλειψοειδοῦς τὸ σχῆμα βάσεως αὐτοῦ, ἐφ' ἧς ἡ ἐπιγραφή:

Αθηναι Υγεια ο ιερευς του σωτηρος Ασκληπιου
Μαρ(= Μάρκος) Ιουν(= Ἰούνιος) Δαδουχος το ΡΠΑ.

Ἐλλείπει ἡ ἄκρα δεξιὰ χείρ. Ὕψος τοῦ ἀγάλματος 0,67. Διαστάσεις τῆς ἐλλειψοειδοῦς πλίνθου μῆκ. 0,40 πλ. 0,17 ὕψ. 0,085.

Ἡ θεὰ εἰκονίζεται ἐν ὁρμητικῇ πολεμικῇ στάσει πρὸς δεξιὰν βαίνουσα, ἔνθα ἔχει προβεβλημένον τὸν ἀριστερὸν πόδα καὶ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, ἐν ᾧ τὴν κεφαλὴν ἔχει ἐστραμμένην πρὸς τὰ ὀπίσω, πρὸς ἀριστεράν· εἶνε δὲ ἐνδεδυμένη ποδήρη ἀχειρίδωτον χιτῶνα καὶ διπλοΐδιον, φέρει τὴν μετὰ τοῦ Γοργονείου αἰγῖδα καὶ περικεφαλαί ι, ἐφ' ἧς Σφὶγξ καὶ ἑκατέρωθεν Πήγασσος (ἐλλείπει ιῦ ἀριστεροῦ ἡ κεφαλή), καὶ κρατεῖ ἐν τῇ ἀριστερᾷ ιν

ἀσπίδα, ἧς ἐν τῷ κέντρῳ Γοργόνειον, ἐν ᾧ διὰ τῆς δεξιᾶς θὰ ἔφερε πιθανῶς δόρυ. Ἐπὶ τῆς βάσεως, κατὰ τὸ ἀριστερὸν πλάγιον, ὑπῆρχε δυσεξεύρετόν τι πρᾶγμα (δᾷς κατὰ Petersen). Εἶνε δὲ κοινῆς τέχνης χειρωνακτικὸν ἔργον, ποιηθὲν κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς ἐν τῇ Β΄. περίπου ἑκατονταετηρίδι μ. Χ. Σημειωτέον δὲ ὅτι τοὺς χρόνους τούτους δὲν δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ ὁρίσωμεν, καίπερ ἀναγραφομένης ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς χρονολογίας ΡΠΑ΄, διότι ἄγνωστον εἶνε τὸ ἔτος ἀφ' οὗ λογιστέα ἡ χρονολογία αὕτη· πάντως ὅμως δὲν πρέπει νὰ λογισθῇ αὕτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀδριανοῦ, ὑπὲρ οὗ ἔκοψαν οἱ Ἐπιδαύριοι μετάλλιον (ἴδε Lebas-Foucard II, 146[6]), διότι οἱ χρόνοι τοῦ ἀγάλματος θὰ πίπτουσι τότε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Δ΄. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ὅπερ προσκρούει εἰς τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τοὐλάχιστον, προγενεστέρων βεβαίως ὄντων.

Εἶνε δὲ τὸ ἄγαλμα ἀφιερωμένον τῇ Ἀθηνᾷ Ὑγιείᾳ, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι καὶ εἰκονίζει πάντως αὐτὴν τὴν Ἀθηνᾶν Ὑγίειαν, διότι, ἔστω ὁ τύπος τῆς ὑπὸ τοῦ Πύρρου ποιηθείσης Ἀθηνᾶς Ὑγιείας ἐν τῇ Ἀκροπόλει οἱοσδήποτε, βέβαιον ὅτι δὲν θὰ ἦτο τοιοῦτος, οἷος ὁ τοῦ προκειμένου ἔργου, ὅστις δύναται νὰ εἶνε ὁ ἐπὶ ἀθηναϊκῶν νομισμάτων τύπος τῆς Ἀθηνᾶς ἀρχηγέτιδος, ὡς ὁ Στάης νομίζει, ἢ ὁ τύπος τῆς ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἀετώματι τοῦ Παρθενῶνος ἀρτιγενοῦς Ἀθηνᾶς, ὡς ὁ Petersen ὑποθέτει, ἢ ἄλλος τις οἱοσδήποτε, οὐχὶ ὅμως καὶ ὁ τῆς Ἀθ[illegible]ς Ὑγιείας, ἅτε καθ' ὁλοκληρίαν ἀνάρμοστος τοιαύτη πα[illegible]άσει.

[illegible]ε δὲ τὸ ἀγαλμάτιον τοῦτο χειρωνακτικὸν ἔργον, ὡς

ἀνωτέρω ἐλέχθη, δηλ. ἐκ τῶν ἔργων ἐκείνων, ἅτινα ἐν μεγάλῃ ποσότητι κατεσκευάζοντο, κατ' ἀντιγραφὴν ἐπισήμων ἀγαλμάτων, καὶ ἐπωλοῦντο ἐν ἐργαστηρίοις· οἱ ἀγοράζοντες δ' αὐτὰ ἀπέβλεπον ἁπλῶς εἰς τὸν παριστώμενον θεόν, χωρὶς νὰ ἀποβλέπωσιν ἀναγκαίως ἑκάστοτε καὶ νὰ ποιῶνται διάκρισιν ἐν τοῖς ἰδιαιτέροις τύποις τοῦ αὐτοῦ θεοῦ, ἠγόραζον δηλ. ἁπλῶς ἄγαλμα παριστῶν τὸν θεόν, ἐφ' οὗ ἐχάρασσον ὕστερον, ἣν ἤθελον ἐπιγραφήν.

Εὑρετήριον Γεν. 'Εφορείας ἀρ. 299. — *Mittheilungen* (E. Petersen) XI σ. 311 μετὰ ξυλογραφήματος. — *'Αρχ. 'Εφημερίς* (Β. Στάης) 1886 σ. 250 πίν. 12.

124. Μικρὸν ἄγαλμα **'Αθηνᾶς** εὑρεθέν, σὺν τῷ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ 123, ἐν τῷ ἐν 'Επιδαυρίᾳ ἱερῷ τοῦ 'Ασκληπιοῦ, ἐν ἔτει 1886. Σώζεται μετὰ τῆς ἐλλειψοειδοῦς τὸ σχῆμα βάσεως αὐτοῦ, ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή:

Θεοῦ π]ροσταγη Αλεξανδρος την Αθηναιαν τη Αρτεμιδι

'Η κεφαλὴ καὶ ὁ ἀριστερὸς βραχίων εἶνε ἔνθετα. Ὕψος τοῦ ἀγάλματος 0,58. Διαστάσεις τοῦ βάθρου: Μῆκος 0,55 πλ. 0,19 ὕψ. 0,075.

'Η θεὰ ἔχει τὴν αὐτὴν ὁρμητικὴν στάσιν καὶ διάθεσιν, ἣν καὶ ἡ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ, σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι αὕτη βαίνει πρὸς ἀριστεράν, κατ' ἀντίθετον δηλ. διεύθυνσιν, ἔνθα ἔχει οὐ μόνον τὸ σῶμα ἐστραμμένον, ἀλλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν ἐν μέρει, ἐν ᾧ ἡ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ τὴν κεφαλὴν ἔχει ἐστραμμένην πρὸς τὰ ὀπίσω. Εἶνε δὲ ἐνδεδυμένη καὶ αὕτη ποδήρη χιτῶνα καὶ διπλοίδιον καὶ φέρε τὴν μετὰ Γοργονείου αἰγῖδα, περικεφαλαίαν, ἐφ' ἧς σώζονται αἱ ὀπαί, ἐν αἷς ἦτο ἔνθετος κόσμος τοιοῦτος, οἷος

ἐν τῇ τῆς ὑπ' ἀρ. 123, καὶ ἀσπίδα μετὰ Γοργονείου, ὁμοιάζουσαν τῇ τοῦ ὑπ' ἀρ. 64 ἀγαλματίου· τὴν δεξιὰν δ' ἔχει ὅλως προτεταμένην, οἱονεὶ δεικνύουσα πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, εἰς ὃ βαίνει. Ἐπὶ τῆς βάσεως ὑπῆρχε κατὰ τὸ ἀριστερὸν πλάγιον δυσεξεύρετόν τι, ὡς καὶ ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 123, πρᾶγμα (ἡ ἱερὰ ἐλαία κατὰ Petersen).

Ἡ τέχνη φαίνεται οὖσα ἡ αὐτὴ τῇ τῆς προηγουμένης καὶ ἴσως καλλιτέρα κατά τι. Ὡς πρὸς τὸν τύπον δὲ, ὅστις κατὰ Petersen εἶνε ὁ τῆς ἐν τῷ δυτικῷ ἀετώματι τοῦ Παρθενῶνος Ἀθηνᾶς, ἴδε τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ 123 εἰρημένα.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 299. — *Mittheilungen* (Petersen) XI σ. 316. — *Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Β. Στάης) 1886 σ. 250 πίν. 12.

125. Πλὰξ ἐλλιπὴς ἀριστερὰ τὴν ἄνω καὶ κάτω γωνίαν, εὑρεθεῖσα ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ, ἐν ἔτει 1862. Ὕψ. 1,12 πλ. 0,63.

Ἐν αὐτῇ εἰκονίζεται ἐν ἐκτύπῳ ἀναγλύφῳ **ὀρχηστρὶς** ἐν κατατομῇ πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένη, ἐνδεδυμένη πολύπτυχον καλῶς ἀνεμιζόμενον διαφανῆ χιτῶνα, ὅστις καλύπτει ὁλόκληρον τὸ σῶμα καὶ τοὺς βραχίονας· τὴν διαφαινομένην δεξιὰν ἔχει παρὰ τὸν μηρόν, συγκρατοῦσαν τὸν χιτῶνα καὶ ἀνέχουσαν μικρὸν αὐτόν· τὴν αὐτὴν δὲ διάθεσιν θὰ εἶχε καὶ ἡ ἀριστερά· περίεργος δὲ καὶ ὡραία εἶνε καὶ ἡ διάθεσις τῆς κόμης, ἧς αἱ μὲν κατὰ τοὺς κροτάφους τρίχες εἶνε συνδεδεμέναι εἰς πλέγμα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κρανίου, αἱ δὲ ἐν τοῖς ὀπισθίοις ἀποτελοῦσι κρωβύλον. Ἀξιόλογος τέχνη ἀλεξανδρινῶν ἴσως ἢ καλῶν ρωμαϊκῶν

χρόνων, πολλὴν μὲν ἔχουσα χάριν, ἀλλὰ καὶ ἱκανὴν ἐπιτήδευσιν δι' ὑπερβάλλουσαν λεπτότητα, ἀποδίδουσαν τῷ ἔργῳ κοσμηματικὸν κυρίως χαρακτῆρα.

Sybel 312. Heydemann 700. Martinelli 6. Constantin 49. — *'Αρχ. 'Εφημερὶς* (Α. Ρουσόπουλος) 1862 σ. 138, ια'. πίν. 27. — *Bullettino* (Pervanoglu) 1862 σ. 169. — *Rev. arch.* (de Witte) 1868 πίν. 2.

126. Πλὰξ ἐλλιπὴς τὰ κάτω, εὑρεθεῖσα ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ καὶ συγχρόνως τῇ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ 125. Σωζόμενον ὕψος 1,02 πλ. 0,63.

Καὶ ἐν ταύτῃ εἰκονίζεται ἐν κατατομῇ πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένη **ὀρχηστρὶς** παρεμφερὴς τὴν μορφὴν καὶ τὴν τέχνην τῇ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ, σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι αὕτη παρίσταται ὀρχουμένη ἤδη, οἱονεὶ βακχικῶς, ἐν ᾧ ἐκείνη φαίνεται μᾶλλον πρὸς ὄρχησιν παρεσκευασμένη· ὁ πλειότερον δὲ ἀνεμιζόμενος χιτών, ὃν ἐπιχαρίτως ἀνέχει πρὸ τοῦ στήθους ἑκατέρᾳ τῶν χειρῶν, καλύπτει οὐ μόνον ὁλόκληρον τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν (ἴδε ἀρ. 125).

Sybel 311. Heydemann 701. Martinelli 5. Constantin 48.

127. Σειληνὸς φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν παῖδα Διόνυσον, ἢ ἴσως ὑποκριτὴς ἐν μορφῇ Σειληνοῦ. Εὑρέθη ἐν 'Αθήναις, πλησίον τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, ἐν ἔτει 1832. 'Ελλείπουσιν ὁ δεξιὸς πῆχυς, ὁ δεξιὸς ποὺς ἀπὸ τοῦ γόνατος καὶ ὁ ἀριστερὸς ἄκρος ποὺς μετὰ μέρους τῆς κνήμης τοῦ Σειληνοῦ, καὶ ἔτι ἡ κεφαλή, ἡ ἄκρα ἀριστερὰ χεὶρ καὶ οἱ ἄκροι πόδες τοῦ Διονύσου. Σωζόμενον ὕψος τοῦ Σειληνοῦ 1,13. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ὁ Σειληνὸς φέρει ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου εἰς τὰ ὀπίσθια καταπίπτοντα μανδύαν, ὅστις στρεφόμενος εἰς τὰ ἔμπροσθεν καὶ διπλούμενος ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ πήχεως καταλείπει οὕτω τοὺς πόδας καὶ τὸν θώρακα γυμνόν· τὸ σύνηθες δ' αὐτοῦ δέρμα εἶνε δεδηλωμένον, καθ' ἃ ἐναργῶς φαίνεται ἐν τῇ δεξιᾷ χειρί, ὡς χιτὼν καθ' ὁλοκληρίαν προσαρμόζων καὶ συγκεκολλημένος τῷ σώματι. Ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου φέρει τὸν παῖδα Διόνυσον, ὅστις εἶνε ἐνδεδυμένος βραχὺν χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, φέρει ἐνδρομῖδας καὶ ὡς θεὸς τοῦ θεάτρου κρατεῖ ἐν τῇ δεξιᾷ προσωπίδα. Τέχνη σχετικῶς καλή.

Sybel 298. Kekulé 38. Πιττάκης 56. — *'Αρχ. 'Εφημερὶς* (Πιττάκης) 1839 σ. 282 ἀρ. 325 πίν. 325.— Müller-Schöll: *Arch. Mitth. aus Griechenland* ἀρ. 64 πίν. 5, 10. — *Rev. arch.* (Saulcy) 1845 σ. 263.— *Bullettino* (Curtius) 1840 σ. 67.— *Arch. Zeitung* (Panofka) 1845 σ. 15. — Lebas: *Mon. fig.* πίν. 27. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 1503.

* **128.** Μαχόμενος **πολεμιστὴς** εὑρεθεὶς ἐν Δήλῳ, ἐν ἔτει 1883, μετὰ τῆς πλίνθου αὐτοῦ. Συνέκειτο ἐκ δύο τεμαχίων λίθου, ὧν τὸ ἀνώτερον, τὸ ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, ἐκ τοῦ λαιμοῦ καὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἐλλείπει· ἐλλείπουσιν ἔτι ὁ δεξιὸς βραχίων, κάτωθεν τοῦ ὤμου, καὶ οἱ ἄκροι πόδες. Μέγεθος μᾶλλον ὑπερφυσικόν. Σωζόμενον ὕψος 1,50 περίπου.

Ἐν Δήλῳ κεῖται καὶ τὸ βάθρον τοῦ ἀγάλματος τούτου μετ' ἐπιγραφῆς δηλούσης, ὅτι ἐποίησεν αὐτὸ Ἀγασίας ὁ Ἐφέσιος, υἱὸς Μηνοφίλου. Ἡ ὅλη ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως:

um - Alexandreae - Italicei
- quei fuere [virtut]is - beneficique - ergo
Αγασιας Μηνοφιλου
εφεσιος εποιει

Στηρίζεται δὲ ὁ μαχητὴς οὗτος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ δεξιοῦ γόνατος, παρ' ᾧ ἔχει πέσει καὶ ἡ περικεφαλαία αὐτοῦ, ἔχων λίαν διεστηκὸς καὶ τεταμένον τὸ ἀριστερὸν σκέλος καὶ οὕτω τὸ ἄνω τοῦ σώματος μέρος κεκλιμένον πρὸς ἀριστεράν, ἐπιτιθέμενος δι' οὗ ἐκράτει ὅπλου, ξίφους ἴσως, ἐν τῇ δεξιᾷ κατὰ τοῦ πολεμίου. Ἡ διάθεσις τοῦ ἀγάλματος, ἡ ἰσχυρὰ τῶν μυώνων ἔντασις καὶ ἡ ἐργασία, ἥτις ὑπὸ ἀνατομικὴν ἔποψιν ἐξεταζομένη εἶνε ἀξιόλογος, ἀναπολοῦσιν ἡμῖν τὸν καλούμενον Βοργέσιον μαχητὴν ἐν Λούβρῳ καὶ ἔτι τὰ ἐκ Περγάμου ἀγάλματα, τὰ ποιηθέντα πρὸς ἀπαθανάτισιν τῶν κατὰ τῶν Γαλατῶν νικῶν τοῦ Ἀττάλου. Ἐὰν δὲ πρὸς τούτοις λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἐν τῷ βάθρῳ ἐπιγραφήν, βλέπομεν ὅτι τοῦτο θὰ ἐποιήθη ἐν τοῖς χρόνοις τῆς νέας Ἀττικῆς Σχολῆς, κατ' ἀπομίμησιν ἀγάλματος ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων τοῦ Ἀττάλου· εἶνε ἄρα σπουδαιότατον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Πλαστικῆς, ἅτε δυνάμενον ν' ἀναπαραστήσῃ ἡμῖν τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας τοῦ ἐν Περγάμῳ γλυπτικοῦ ἐργαστηρίου. Ὁ ποιήσας δ' αὐτὸ τεχνίτης Ἀγασίας εἶνε, ὡς φαίνεται, μέλος τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἧς καὶ ὁ τὸν Βοργέσιον μαχητὴν ποιήσας Ἀγασίας Δωσιθέου Ἐφέσιος.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 264. — *Bull. cor. hellenique* (S. Reinach) 1884 σ. 178 ἀρ. 14 μετὰ σχεδιογραφήματος.

* **129. Μαινὰς** (;) φυσικοῦ σχεδὸν μεγέθους, κοιμωμένη ἐπὶ βράχου προσομοιάζοντος στρωμνῇ κλίνης. Εὑρέθη ἐν Ἀθήναις, ἐν ἔτει 1880, ἐν τῷ πρὸς νότον τῆς Ἀκροπόλεως στρατιωτικῷ νοσοκομείῳ, τεθραυσμένη εἰς πολλὰ τεμάχια συγκεκολλημένα νῦν καὶ ἐνιαχοῦ γύψῳ συμπ-

πληρωμένα. Ἐλλείπουσιν ὁ ἀριστερὸς βραχίων μετὰ τοῦ ὤμου, οἱ ἄκροι πόδες μετὰ μέρους τῆς κνήμης, καὶ ἱκανὸν κάτω μέρος τῆς στρωμνῆς, ὅπερ εἶνε συμπεπληρωμένον γύψῳ· ἐλλείπει ἔτι μέρος τοῦ προσώπου, ἀπὸ τῆς ρινὸς μέχρι τοῦ πώγωνος, καὶ τῆς κόμης, ὃ εἶνε ὡσαύτως γύψῳ συμπεπληρωμένον. Σωζόμενον ὕψος 1,30 περίπου.

Ἔχει ἐν γένει τὴν γνωστὴν Ἑρμαφροδίτου διάθεσιν. Ἐπὶ τοῦ βράχου δηλ. εἶνε ἡπλωμένη δορὰ πάνθηρος καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἱμάτιον, ἐφ' οὗ κατακέκλιται ἡ Μαινάς(;), ἥτις ἔχει τὴν κεφαλὴν ἐστραμμένην πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῆς καὶ ἐστηριγμένην ἐπὶ τοῦ κεκαμμένου δεξιοῦ βραχίονος, καὶ τοὺς πόδας μικρὸν κεκαμμένους καὶ τὸν ἀριστερὸν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ χιαστῶς κεκλιμένον· διὰ τῆς ἐλλειπούσης δὲ ἀριστερᾶς ἀνεῖχε τὸ ἐπὶ τῆς στρωμνῆς ἡπλωμένον καὶ μέρος τοῦ ἀριστεροῦ σκέλους καλύπτον ἱμάτιον, οἱονεὶ ἵνα καλύψῃ τὸ σῶμα δι' αὐτοῦ. Τέχνη καλῶν ρωμαϊκῶν, ὡς φαίνεται, χρόνων.

Sybel 2119.

Ἐπιτύμβια ἀνάγλυφα (*)
(ἴδε καὶ ἀρ. 29 - 42).

* **130.** Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχη-

(*) Τὰ ἐπὶ τῶν τάφων ἀνακείμενα καὶ γλυπτικὰς ἔχοντα παραστάσεις μνημεῖα δύνανται κατὰ τὸ σχῆμα αὐτῶν νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τρία εἴδη.

Α'. εἶδος: Ἐπιμήκεις στῆλαι πλακωταὶ (ἀρ. 29, 30, 31) ἀπολήγουσαι ἄνω συνήθως, ἐν ὑστερωτέροις τοὐλάχιστον χρόνοις, εἰς ἀνθέμιον (ἀρ. 164, 168). Ταῖ α τὰ μνημεῖα εἶνε τὰ ἀρχαιότατα· ἔχουσι δὲ τοιοῦτον σχῆμα, διότι ἐν αὐτ ς εἰκονίζεται αὐτὸς ὁ ἀποθανὼν ἐξιδανισμένος τὴν μορφήν, ἐν φυσικῷ σχε ν μεγέθει, ἱστάμενος ὄρθιος. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως, ἀπὸ τῆς Δ'. ἑκατονταε ρίδος κυρίως, ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια τῆς ἀπεικονίσεως πολλῶν μορφῶν

μον, ἐλλιπὲς τὸ δεξιὸν καὶ κάτω μέρος. Εὑρέθη πιθανῶς ἐν Πειραιεῖ. Τὰ ἐπὶ τῶν γωνιῶν τοῦ ἀετωματίου ἀκρωτή-

ἐν πράξει τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ἰδίως ἐν τῷ καλουμένῳ χαιρετισμῷ, ἐν ᾧ εἰκονίζονται δύο τοὐλάχιστον μορφαὶ προτείνουσαι ἀλλήλαις τὴν δεξιάν, ὧν ἡ μὲν κάθηται ἐπὶ θρόνου, ἡ δὲ ἵσταται ὀρθία. 'Επειδὴ δὲ πρὸς τοιαύτην πολύμορφον παράστασιν δὲν ἦτο κατάλληλον τὸ ἐπίμηκες σχῆμα τῶν τοῦ πρώτου εἴδους στηλῶν, ἢ διετηρεῖτο τοῦτο, καταλαμβανομένου τότε ὑπὸ τοῦ ἀναγλύφου μέρους τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ λοιποῦ μέρους ἐπικοσμουμένου διὰ κοσμημάτων, ροδάκων συνήθως, καὶ ἐπιγραφῆς (ἀρ. 137, 168), ἢ μετέβαλλε σχῆμα ἡ στήλη καὶ ἐγίνετο μικροτέρα τὸ μῆκος, μεγαλητέρα ὅμως τὸ πλάτος. 'Αλλ' ἐπειδὴ ταύτην, πλατυτέραν γενομένην, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐπιστέφῃ ἀνθέμιον, ἀντικατεστάθη τοῦτο ὑπὸ ἀετωματίου (ἀρ. 180), εἰς ὃ προσετέθη ἑκατέρωθεν παραστάς, ἵνα οὕτως ἔχῃ τὸ μνημεῖον ἀρχιτεκτονικὴν μορφήν. **Β'. εἶδος**: Οὕτω παρήχθη τὸ 6'. εἶδος τῶν ἐπιτυμβίων μνημείων, μνημεῖα δηλ. ἔχοντα σχῆμα ναΐδίου, ἤτοι ἀρχιτεκτονικὸν περίθεμα, συνιστάμενον ἐξ ἀετωματίου, ὑφ' ὃ συνήθως ἐπιστύλιον, ὑποβασταζομένου ἑκατέρωθεν ὑπὸ τετραγωνικῆς παραστάδος (ἀρ. 136). Ταῦτα τὰ μνημεῖα ἦσαν ἐν χρήσει κατὰ τὴν Δ'. καὶ Γ'. κυρίως ἑκατονταετηρίδα. Κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν δ' ἐποχὴν τὸ ἀρχιτεκτονικὸν τοῦτο περίθεμα ἔλαβε μορφὴν ἀψῖδος, συμφώνως πρὸς τὰ τότε ἐν χρήσει ὄντα ἀρχιτεκτονικὰ σχήματα. **Γ'. εἶδος**: 'Εν 'Αττικῇ δὲ, ἐν τῇ καλῇ τῆς τέχνης ἐποχῇ, ἦτο ἐν κοινῇ χρήσει καὶ ἕτερον εἶδος μνημείων, ἤτοι **μαρμάρινα ἀγγεῖα** ὅλως στερεά, (ἔχοντα δηλ. οὐχὶ κεκοιλωμένην ἔσωθεν τὴν ἐπιφάνειαν), ἃ ἐτίθεντο ἐπὶ τῶν τάφων μετὰ ἰδίας βάσεως, ὡς αὐτοτελῆ μνημεῖα. Ἔχουσι δ' αὐτὰ τὴν ἐπιφάνειαν κεκοσμημένην διαφόροις κοσμήμασι καὶ φέρουσιν ὡς τὸ πολὺ ἀνάγλυπτον ἐν τῇ κοιλίᾳ παράστασιν, ἧς ἡ ὑπόθεσις εἶνε συνήθως ὁ καλούμενος χαιρετισμός. Εἶνε δὲ τὰ μὲν μονόωτα, τὰ δὲ δίωτα, καὶ ἔχουσιν ἐν γένει σχῆμα ληκύθου.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐν τοῖς ἐπιτυμβίοις μνημείοις τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν ἀνάγλυφα, παρατηρητέον ὅτι τὰ μὲν ἐξέχουσι τῆς ἐπιφανείας τοῦ λίθου, τὰ δὲ εἶνε ἐξειργασμένα ἐν τετραγωνικῷ κοιλώματι, ἐν πλαισίῳ μικρόν τι βαθυτέρῳ τῆς ἐπιφανείας τοῦ λίθου. Τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ πρώτου καὶ τρίτου εἴδους εἶνε πρόστυπα, τὰ δὲ ἐπὶ τοῦ δευτέρου ὁτὲ μὲν πρόστυπα, ὁτὲ δὲ ἔκτυπα, τοσοῦτον ἐνίοτε, ὥστε ἀποτελοῦνται ἐξ ὁλογλύφων σχεδὸν ἀγαλμάτων (ἀρ. 150, 151).

Τέλος δὲ ῥητέον ὅτι ἐπὶ τῶν τάφων ἐνίοτε ἱδρύοντο καὶ ἀγάλματα, δι' ὧν εἰκονίζετο, ὡς φαίνεται, ἐν ἐξιδανισμένῃ μορφῇ ὁ ἀποθανών.

Βιβλιογραφία περὶ τῶν ἐπιτυμβίων μνημείων: Friedländer: De operibus anaglyphis in monumentis sepulcralibus graecis.—Friederi[illegible]s: Der bildliche Schmuck auf den grabsteinen alter und neuer Ze[illegible].— Στ. Κουμανούδης: 'Αττικῆς ἐπίγραφαι ἐπιτύμβιοι 1871.—Pervanogl[illegible] Die Grabsteine d. alten Griechen 1863.

ρια ἦσαν πρόσθετα. Σωζόμενον ὕψος 1,25 πλ. 0,62. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ἀριστερὰ κάθηται ἐπὶ θρόνου πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη **γυνὴ** (ἐλλείπουσιν οἱ κάτω πόδες), ἐνδεδυμένη ποδήρη μετὰ μικρῶν χειρίδων χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ἀπὸ τῶν ὤμων κατὰ τὰ νῶτα φερόμενον, καὶ τὴν μὲν ἀριστερὰν ἔχουσα ἐπὶ τῶν γονάτων, τὴν δὲ δεξιὰν τείνουσα ἑτέρᾳ πρὸ αὐτῆς ἱσταμένῃ ὀρθίᾳ **γυνῇ**, ἧς σώζεται ἐν τῷ λίθῳ μόνον ἡ ἄκρα δεξιὰ χεὶρ μετὰ μέρους τοῦ πήχεως. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων μορφῶν ἵσταται ὄρθιος **νεανίας**, πρὸς δεξιάν, ἤτοι πρὸς τὴν ὀρθίαν ἱσταμένην μορφήν, περίλυπος ἐστραμμένος, ὅστις φέρει χλαμύδα ἀπὸ τῶν ὤμων εἰς τὰ κάτω τοῦ σώματος κατερχομένην, ἣν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἀνέχει εἰς τὰ ἔμπροσθεν, καλύπτων οὕτω τὸ ἀπὸ τῆς κοιλίας κάτω μέρος τοῦ σώματος· ἔχει δὲ ἐξαίρετον τὴν ἐν τῷ προσώπῳ καὶ τῇ λοιπῇ μορφῇ καὶ τῇ κινήσει αὐτῆς ἔκφρασιν τῆς ἰσχυρᾶς λύπης, ὑφ' ἧς κατέχεται. Αἱ γυμναὶ τοῦ σώματος μορφαί, ἡ διάθεσις τῆς κόμης καὶ ἡ πτύχωσις εἶνε ἐν αὐστηρῷ ρυθμῷ πεποιημέναι, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἐποιήθη πιθανῶς κατὰ τὴν Ε'. ἑκατονταετηρίδα.

Sybel 62. Kekulé 154. Martinelli.—*Exp. de Morée* III πίν. 42, 1.—Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 61 ἀρ. 32.

***131.** Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐλλιπὲς τὸ κάτω μέρος, λῆγον ἄνω εἰς προεξέχουσαν πλίνθον, ἐφ' ἧς αναγε[...]ομμένα ἀνθέμια. Εὑρέθη ἐν Αἰγίνῃ, κατὰ Πιττάκην καὶ κα[...] τὰ ἐν Annali (1829 σ. 135), καὶ ἔκειτο ἐν τῇ ἐπὶ Κο[...]ιστρίου ἐν Αἰγίνῃ συλλογῇ. Ὕψ. 1,10 πλ. 0,71.

Δεξιὰ ἵσταται ὄρθιος **νεανίας** πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένος (ἐλλείπει τὸ ἀπὸ τῶν γονάτων κάτω μέρος τοῦ σώματος), ἐνδεδυμένος χλαμύδα περικαλύπτουσαν τὸ ἀπὸ τοῦ ὑπογαστρίου κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὸν ἀριστερὸν ὦμον· κρατεῖ δὲ ἐν τῇ καθειμένῃ τῷ σώματι ἀριστερᾷ π τ η ν ό ν, καὶ ἔχει τὴν δεξιὰν τεταμένην, ὡς ἐν προσευχῇ, ἔμπροσθεν δυσδιαγνώστου ἀνηρτημένου σκεύους (κλωβίου ;). Ὑπὸ τὸ σκεῦος τοῦτο ὑπάρχει εἶδός τι τετραγωνικῆς ἐπιμήκους παραστάδος, ἐφ' ἧς κάθηται λ α γ ὼ ς (ἐλλείπει ἡ κεφαλή) Τῇ παραστάδι δὲ ταύτῃ προσερείδεται γυμνὸς **παῖς** (ἐλλείπει τὸ κάτω ἥμισυ μέρος τοῦ σώματος), ὁ δοῦλος τοῦ νεανίου, ὡς φαίνεται. Ἡ ὑπόθεσις τῆς παραστάσεως εἶνε δυσδιάγνωστος. Ἡ ἐργασία δὲ εἶνε λίαν ἐπιμεμελημένη καὶ ἡ τέχνη αὐστηροῦ ρυθμοῦ, δεικνύουσα ὅτι τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο θὰ ἐποιήθη κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος.

Sybel 76. Kekulé 151. Πιττάκης 585. Martinelli 71. — *Annali* 1829 σ. 135 καὶ (Gerhard) 1837 σ. 126. — *Exped. de Morée* III πίν. 41, 1-3. — Friedländer: *De operibus anaglyphis* σ. 37.—Salinas: *Monumenti sepolcrali* σ. 22.—*Arch. Zeitung* (Panofka) 3 σ. 15.—*Bull. cor. hellenique* (Martha) 1881, σ. 74. — *Mittheilungen* (Gurlitt) VI σ. 159. — Friederichs-Wolters· *Bausteine* ἀρ. 1012.

* **132.** Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἐλλιπὲς τὸ ἥμισυ ἐξ ἀριστερῶν πρὸς δεξιὰν διαγωνίως ἀποκεκομμένον μέρος. Εὑρέθη, κατὰ Πιττάκην, ἐν Πειραιεῖ, ἐν ἔτει 1837. Ὕψ. 1,44 πλ. 0,86. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ἀριστερὰ ἐκάθητο **γυνὴ** ἐπὶ θρόνου, πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη, (ἧς σώζεται ἐν τῷ λίθῳ μόνον τὸ ἐμπρόσθιον ἄκρον τῆς κεφαλῆς), ἔχουσα ἐπὶ τῶν γονάτων πυξίδα, ἧς σώζεται ὡσαύτως μέρος τι ἐν τῷ λίθῳ· ἐδεξιοῦτο δὲ πωγωνοφόρον πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένον **ἄνδρα**, ὅστις εἶνε ἐνδεδυμένος ἱμάτιον, καλύπτον τὸ ἀπὸ τῆς κοιλίας κατώτερον μέρος τοῦ σώματος καὶ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, ὃν ἔχει παρὰ τὸ στῆθος καὶ στηρίζει κατὰ τὸ μετακάρπιον ἐπὶ βακτηρίας. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων μορφῶν ἵσταται ἑτέρα πρὸς τὴν ἐπὶ θρόνου καθημένην ἐστραμμένη **γυνή**, ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, οὗ τὸ ἕτερον ἄκρον, συνεπτυγμένον καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ πήχεως φερόμενον καὶ ἀπ' αὐτοῦ κατερχόμενον, συνέχει διὰ τῆς ἄκρας χειρός· διὰ τῆς δεξιᾶς δὲ χειρός ἅπτεται ὡσαύτως τοῦ ἱματίου, στρέφουσα αὐτὸ μικρὸν πρὸς τὰ ἐμπρός, ὑπὲρ τὸν ὦμον.

Ἡ διάθεσις τῶν μορφῶν ἐν τῷ δεδομένῳ χώρῳ δὲν εἶνε ἐπιτυχής, τοῦ ἀνδρὸς καταλαβόντος καὶ μέρος τῆς παραστάδος, καί τινα τῶν μελῶν τοῦ σώματος, ἰδίως ὁ ἀριστερὸς πῆχυς τῆς γυναικός, δὲν ἔχουσι τὴν διάπλασιν φυσικήν, ἀλλ' ἡ περιβολὴ τῆς ἱσταμένης γυναικὸς καὶ τὰ εὐγενῆ γνωρίσματα τοῦ προσώπου, ἃ ἀναπολοῦσιν ἐν μέρει τὸ περίφημον ἐξ Ἐλευσῖνος ἀνάγλυφον τῆς Δήμητρος καὶ Περσεφόνης (ἀρ. 55), καὶ ἡ ἐξαίρετος διάπλασις τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδρός, καὶ ὑπὲρ πάντα ταῦτα ἡ κατανυκτικωτάτη ἐν ὅλῳ τῷ ἔργῳ ἔκφρασις, δεικνύουσιν ὅτι τοῦτο θὰ ἐ[illegible]ήθη πάντως ἐν τοῖς καλλίστοις χρόνοις τῆς ἑλληνικῆς τ[illegible]νης κατ' ἐπίσημον ὑπόδειγμα τῶν μέσων πιθανῶς χρόν[illegible] τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος.

Sybel 65. Kekulé 18. Πιττάκης 25. Constantin 61, 25.— Lebas: *Mon. figurés* πίν. 64.— *Bull. cor. hellenique* (Κ. Μυλωνᾶς) IV πίν. 5 σ. 399. — Lucy M. Mitchell: *A history of ancient sculpture* σ. 382. — Friederichs - Wolters: *Bausteine* ἀρ. 1045.

* **133.** Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ἀποκεχρουσμένον τὴν ἄνω δεξιὰν γωνίαν, ἔχον ἑκατέρωθεν ἐν προστύπῳ ἀναγλύφῳ εἰκονισμένην παραστάδα. Εὑρέθη ἐν Ἀθήναις, παρὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ἐν ἔτει 1870. Ὕψ. 1,45 πλ. 0,85.

Ἀριστερὰ κάθηται **γυνὴ** ἐπὶ σκίμποδος πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη, ἐνδεδυμένη ποδήρη χειριδωτὸν χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ὅ, ἀπὸ τῶν ὤμων εἰς τὰ κάτω φερόμενον, στρέφει μικρὸν πρὸς τὰ ἐμπρὸς διὰ τῆς ἀριστερᾶς, καὶ δεξιουμένη πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένην ὀρθίαν ἱσταμένην **νεάνιδα,** ἥτις εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χειριδωτὸν χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ὅπερ, τὸ κάτω τοῦ σώματος μέρος καὶ τὸν ἀριστερὸν ὦμον καλύπτον, συνέχει παρὰ τὸ στῆθος τῇ ἀριστερᾷ χειρί. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων μορφῶν, εἰς τὸ βάθος, ἵσταται ὄρθιος πωγωνοφόρος **ἀνήρ,** πρὸς δεξιάν, ἤτοι πρὸς τὴν ὀρθίαν ἱσταμένην νεάνιδα, ἐστραμμένος, ἣν ἐν μεγάλῃ συγκινήσει καὶ λύπῃ προσβλέπει. Φέρει δὲ οὗτος ἱμάτιον, τὸ ἀπὸ τῆς κοιλίας κατώτερον μέρος τοῦ σώματος καὶ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καλύπτον, καὶ ἅπτεται τοῦ πωγωνίου διὰ τῆς κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένης καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐπιστηριζομένης ἀριστερᾶς χειρός. Ἡ δ[...] θεσις τῶν μορφῶν, ἡ ἔκφρασις, ἡ πτύχωσις καὶ ἡ ἐρ[...] σία, δεικνύουσιν ὅτι τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἀνήκει ἐν τ[...]

καλλίστοις τῶν ἐπιτυμβίων ἀναγλύφων τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος.

Sybel 77. Constantin 54, 5.— *Arch. Zeitung* 29, 27, 2.— Stark: *Orient* σ. 334 μετ' εἰκόνος.

* **134.** Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἐλλιπὲς τὴν ἄνω γωνίαν. Εὑρέθη, κατὰ Πιττάκην, ἐν Πειραιεῖ, ἐν ἔτει 1836. Ὑψ. 1,35 πλ. 0,71. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ἐν τῷ ἐπιστυλίῳ τοῦ ἀετώματος ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

Αμεινοκλεια Ανδρομενος θυγατηρ . . . . .

Δεξιὰ ἵσταται γυνή, ἡ **Ἀμεινόκλεια,** πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένη, ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, καλύπτον καὶ τὴν κεφαλήν, καὶ τὴν μὲν ἀριστερὰν ἔχουσα κεκαμμένην, παρὰ τὸ πλάγιον τοῦ στήθους, τὴν δὲ δεξιὰν τεταμένην, ἐπερείδουσα αὐτὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς **παιδίσκης** αὐτῆς, ἥτις γονατισμένη προσαρμόζει τὰ σανδάλια τῇ ἑαυτῆς δεσποίνῃ. Διακρίνεται δὲ ἡ παιδίσκη ἐξ οὗ φέρει στενοῦ μετὰ μεγάλων χειρίδων ἀπτυχώτου σχεδὸν χιτῶνος καὶ ἐκ τοῦ καλύμματος τῆς κόμης. Πρὸ τῆς Ἀμεινοκλείας δέ, ὄπισθεν τῆς παιδίσκης, ἵσταται ὀρθία πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη **νεᾶνις,** ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ὃ διὰ τῆς δεξιᾶς στρέφει μικρὸν πρὸς τὰ ἐμπρός, ὑπὲρ τὸν δεξιὸν ὦμον, καὶ κρατοῦσα ἐν τῇ ἀριστερᾷ πυξίδα.

' τῆς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὀρθογραφίας, ἐν ᾗ ἀντὶ ου κεῖται λῶς ο, δείκνυται ὅτι τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο θὰ ἐποιήθη κατ τὴν Δ'. πάντως ἑκατονταετηρίδα. Εἰς τοὺς χρόνους

δὲ τούτους ἀνάγει ἡμᾶς καὶ ἡ τῶν μορφῶν διάθεσις καὶ ἡ πτύχωσις τοῦ ἱματισμοῦ· ἀλλ' ἡ ἐργασία δὲν διακρίνεται ἐπὶ λεπτότητι, εἰ καὶ τὸ ὑποκείμενον τῆς παραστάσεως εἶνε χαριέστατον.

Sybel 74. Kekulé 149. Πιττάκης 579. Martinelli 70. Constantin 61, 14.—*Annali* (Gerhard) 1837 σ. 122.— Rangabé: *Antiq. helleniques* II, 2450. — Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 50 ἀρ. 10.—Lebas: *Mon. figurès* πίν. 65. — Lucy M. Mitchell: *A history of ancient sculpture* σ. 500.—*Arch. Zeitung* (Michaelis) 1871 σ. 139, 9. — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 1032.

135. 'Επιτύμβιον ἔκτυπον ἐν μέρει ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἐλλιπὲς τὸ κάτω ἀριστερὸν μέρος. Εὑρέθη ἐν Σαλαμῖνι καὶ ἔκειτο ἐν τῇ ἐν Αἰγίνῃ ἐπὶ Καποδιστρίου συλλογῇ. Ὑψ. 1,12 πλ. 0,70. Μάρμαρον πεντελήσιον.

'Εν τῷ ἐπιστυλίῳ τοῦ ἀετώματος ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή:

Φαινιππη Σμικυθιων Κλεω

Γυνὴ ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καλύπτον καὶ τὴν κεφαλήν, ἡ **Κλεώ,** κάθηται ἐπὶ θρόνου, στηρίζουσα τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου καὶ δεξιουμένη ἑτέραν ὀρθίαν ἱσταμένην καὶ πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένην γυναῖκα, τὴν **Φαινίππην** (ἐλλείπει τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος), ἥτις εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, οὗ συνέχει διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὸ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου κάτω φερόμενον ἕτερον τῶν ἄκρων. 'Εν τῷ μέσῳ δὲ τούτων ἵσταται κατ' ἐνώπιον ἀνὴρ πωγωνοφόρος, ὁ σύζυγος τῆς Κλεοῦς, ὡς φαίνεται, **Σμικυθίων,** ἐνδεδυμένος ἱμάτιον καλύπτον ὁλόκληρον τὸ σῶμα καὶ

τοὺς βραχίονας, πλὴν τοῦ στήθους, καὶ στηριζόμενος ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἐπὶ τῆς βακτηρίας του. Πλὴν τῶν κυρίων δὲ τούτων μορφῶν εἰκονίζονται τέσσαρες ἔτι μορφαί, συμπεπυκνωμέναι καὶ ἀκαταλλήλως διατεταγμέναι, ἤτοι μικρὸς **παῖς**, μεταξὺ τῆς Φαινίππης καὶ τῆς Κλεοῦς, ὑπὸ τὰς δεξιὰς αὐτῶν χεῖρας, **νεᾶνις** ὄπισθεν τῆς Φαινίππης, ἧς φαίνεται μόνον ἡ ἐν ὅλως προστύπῳ ἀναγλύφῳ εἰκονισμένη κεφαλή, **νεᾶνις** ὄπισθεν τῆς Κλεοῦς, ἧς ἐξέχει ἡ ἐν ἐκτύπῳ ἀναγλύφῳ εἰκονισμένη κεφαλή, καὶ μικρὸν **κοράσιον** ὄπισθεν τοῦ θρόνου τῆς Κλεοῦς, ἧς φαίνεται ὡσαύτως ἡ κεφαλή.

Ἡ παράστασις εἶνε παρεμφερὴς ἐν μέρει τῇ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 133, ἡ τέχνη ὅμως εἶνε κατωτέρα, εἰ καὶ τὸ ἔργον προέρχεται ἐκ τῶν καλῶν ἔτι ἑλληνικῶν χρόνων.

Sybel 75. Kekulé 152. Πιττάκης 159. Martinelli 72. Constantin 61, 28.—*Exped. de Morée* III πίν. 42, 2.—C. I. Gr. 2322[b] (95).—Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 60 ἀρ. 30.—*Berich. d. sächs Ges. d. Wiss.* (Michaelis) 1867 σ. 116.

* **136.** Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἐλλιπὲς τὴν κάτω ἀριστερὰν γωνίαν, ἔχον ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου τὴν ἐπιγραφήν:

Μελιτη Σποδοκρατος γυνη Φλυεως

Εὑρέθη ἐν Πειραιεῖ, ἐν ἔτει 1836. Ὑψ. 1,75 πλ. 0,77.

Ἡ **Μελίτη** εἰκονίζεται κατ' ἐνώπιον ἱσταμένη καὶ στηρίζουσα τὸν ἀριστερὸν ἀγκῶνα ἐπὶ παραστάδος· εἶνε δὲ ἐνδεδυμένη ποδήρη λεπτὸν χιτῶνα μετὰ διπλοϊδίου, καὶ ἱμάτιον, ὃ, ἀπὸ τῶν ὤμων εἰς τὰ ὄπισθεν τοῦ σώματος κατερχόμενον, στρέφει ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ πρὸς τὰ

ἔμπροσθεν τοῦ σώματος. Αἱ ἀναλογίαι τῶν μελῶν τοῦ σώματος, αἵτινες ἔχουσι πολὺ τὸ μητροπρεπὲς καὶ πρὸς τὸ εὐρύ ἀποκλίνουσι, καὶ ἰδίως ἡ διάθεσις καὶ πτύχωσις τοῦ χιτῶνος, ἀναπολοῦσιν ἡμῖν τὴν ἐν τῇ Γλυπτοθήκῃ τοῦ Μονάχου Εἰρήνην τοῦ Κηφισοδότου (πρβ. ἀρ. 66).

Κατὰ τὴν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ δὲ ὀρθογραφίαν καὶ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας θὰ ἐποιήθη τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο κατὰ τὴν Δ'. ἑκατονταετηρίδα.

Sybel 58. Kekulé 271. Πιττάκης 325. Martinelli 83. Constantin 61, 1.—*Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Πιττάκης) 1842 σ. 490 ἀρ. καὶ πίν. 73.— Rangabé: *Antiq. hellen.* II, 1755. — *Arch. Intelligenzblatt* (Ross) 1837 σ. 90 ἀρ. 4.— *Kunstblatt* (Schöll) 1840 σ. 214. — Ross: *Arch. Aufs.* I σ. 39 καὶ *Demen* σ. 101 ἀρ. 184[6]. — *Annali* (Gerhard) 1837 σ. 121. — Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 21 ἀρ. 6.

137. Ἐπιτύμβιος στήλη λήγουσα ἄνω εἰς ἀποκεκομμένον ἐν μέρει ἀνθέμιον, ἔχουσα ὑπ' αὐτὸ τὴν ἐπιγραφήν:

Φαιδωνιδης Σπουδαιου
Αγκυληθεν

ὑπὸ ταύτην δύο ῥόδακας, ὧν τὰ φύλλα ἦσαν τὸ πάλαι χρώματι δεδηλωμένα, ὑπ' αὐτοὺς ἑτέραν ἐπιγραφήν:

Λυσιστρατη

καὶ ὑπὸ ταύτην ὅλως πρόστυπον ἀνάγλυφον ἐν ἐγγεγλυμένῳ πλαισίῳ. Εὑρέθη ἐν Πειραιεῖ, ἐν ἔτει 1836. Ὕψος τῆς στήλης 1,19 πλ. 0,37. Διαστάσεις τοῦ πλαισίου: Ὑψ. 0,28 πλ. 0,31.

Ἡ Λυσιστράτη καὶ ὁ Φαιδωνίδης εἰκονίζονται δεξιο-

μενοι ἀλλήλους. Ἡ μὲν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεατοῦ **Λυσιστράτη** κάθηται ἐπὶ θρόνου πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένη καὶ εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, καλύπτον καὶ τὴν κεφαλήν, ὁ δὲ **Φαιδωνίδης**, ἀνὴρ πωγωνοφόρος, ἵσταται ὄρθιος πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένος, ἣ περίλυπος προσβλέπει. Στηρίζεται δὲ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδός, ἔχων πρὸ αὐτοῦ χιαστῶς κεκλιμένον τὸν ἀριστερὸν καὶ ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ ἀριστερὸν πλάγιον τοῦ σώματος βακτηρίας του, καὶ εἶνε ἐνδεδυμένος ἱμάτιον, καλύπτον τὸ σῶμα ὁλόκληρον σχεδόν, πλὴν τοῦ στήθους. Τέχνη ἑλληνικῶν χρόνων, ἐργασία ἐπιπόλαιος.

Sybel 100. Heydemann 394. Martinelli 131.—*Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Πιττάκης) 1853 σ. 994 ἀρ. 1748 καὶ 1856 σ. 1394 ἀρ. 2795. — Rangabé: *Antiq. hellen.* 2372.— *Ber. d. Sächs. Ges. d. Wiss.* (Bursian) 1860 σ. 195.—Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 66 ἀρ. 76.—Κουμανούδης: *Ἀττικῆς ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβιοι* ἀρ. 31.— Friederichs-Wolters : *Bausteine* ἀρ. 1037.

138. Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἔχον ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν:

Ενθαδε την αγαθην και σωφρονα γαι' εκαλυψεν
Αρχεστρατην ανδρι ποθεινοτατην

Εὑρέθη κατὰ Πιττάκην ἐν Ἀττικῇ, ἐν ἔτει 1830. Ὕψ. 1,48 πλ. 0,92. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Γυνὴ ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ἡ **Ἀρχεστράτη**, κάθηται ἐπὶ σκίμποδος, ἐν δεξιᾷ τοῦ θεατοῦ, πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένη, στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ σκίμποδος τὴν ἀριστερὰν χεῖρα καὶ ἐξάγουσά τι διὰ τῆς δεξιᾶς ἐκ πυξίδος, ἣν προτείνει αὐτῇ, ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ

κρατοῦσα αὐτήν, **νεᾶνις** πρὸ αὐτῆς ἱσταμένη, ἐνδεδυμένη καὶ αὕτη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον. Μεταξὺ δὲ τῶν ποδῶν τῆς Ἀρχεστράτης ἵσταται πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένον **κοράσιον,** τέκνον αὐτῆς πιθανῶς, ὅπερ εἶνε γυμνὸν καὶ κρατεῖ ἐν τῇ δεξιᾷ πτηνόν. Καλὴ ἑλληνικὴ τέχνη.

Sybel 69. Kekulé 269. Πιττάκης 320. Martinelli 84. Constantin 61, 13.— *Arch. Intelligenzblatt* (Ross) 1837 σ. 99 ἀρ. 5.— Stephani: *Parerga* ἀρ. 8 σ. 189.— *Rh. Mus.* (Welcker) 1842 σ. 204 ἀρ. 7. — Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 79 ἀρ. 8. — Kaibel: *Epigram. graeca* ἀρ. 51.—Lebas: *Monuments figurés* πίν. 68.

* **139.** Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἔχον ἐν τῷ ἐπιστυλίῳ τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν:

Πενθος κοριδιωι τε ποσει και μητρι λιποσα
και πατρι τωι φυσαντι Πολυξενη ενθαδε κειται

Εὑρέθη ἐν Ἀθήναις παρὰ τὸ Δίπυλον. Ὕψ. 1,65 πλ. 0,80.

Ἡ **Πολυξένη,** γυνὴ φέρουσα πολύπτυχον χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, καλύπτον καὶ τὴν κεφαλὴν (ἐλλείπει ἡ ἄκρα δεξιὰ χεὶρ μετὰ μέρους τοῦ πήχεως), κάθηται ἐπὶ σκίμποδος, πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχουσα κεκλιμένην πρὸς τὰ κάτω, ἐν μεγίστῃ θλίψει προσβλέπουσα τῷ ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς στηριζομένῳ καὶ ἐν τῇ ἄκρᾳ δεξιᾷ περιφερές τι πρᾶγμα (σφαῖραν;) κρατοῦντι μικρῷ αὐτῆς χλαμυδοφόρῳ **υἱῷ,** ὃν καὶ περιβάλλει κατὰ τὰ νῶτα διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός· διὰ τῆς ἄκρας δεξιᾶς ἐκράτει τὸ κράσπεδον τοῦ ἱματίου της στρέφουσα αὐτὸ πρὸς τὰ ἐμπρός. Ὄπισθεν δ' αὐτῆς ἵσταται, πρὸς δεξιὰν ἐστραμ-

μένη, περίλυπος ἡ **παιδίσκη** αὐτῆς, ἔχουσα τὴν κόμην ὑφάσματι περικεκαλυμμένην καὶ ἐνδεδυμένη ποδήρη στενὸν χειριδωτόν, ὡς φαίνεται, χιτῶνα (πρβ. καὶ ἀρ. 134). Καλλίστη τέχνη τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος, διακρινομένη κυρίως διὰ τὴν εὐγενῆ καὶ ἐπιβάλλουσαν περιβολὴν καὶ διάθεσιν τῆς μητρὸς καὶ τὴν ἐν αὐτῇ κατανυκτικὴν ἔκφρασιν τῆς λύπης.

Sybel 52. Martinelli 178. Constantin 619.— Κουμανούδης: *Ἀττικῆς ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβιοι* ἀρ. 3264. — Kaibel: *Epigram. graeca* ἀρ. 76. — Stark: *Orient* σ. 333.

140. Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἐλλιπὲς τὸ δεξιὸν ἥμισυ περίπου, ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερὰν διαγωνίως ἀποκεκομμένον, ἔχον ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου τὴν ἐπιγραφήν:

Φαιναρετη

Εὑρέθη ἐν Ἀττικῇ, ἐν τῷ χωρίῳ «Κουκουβάουνες». Ὕψ. 1,65 πλ. 0,88.

Ἡ **Φαιναρέτη,** γυνὴ ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καλύπτον καὶ τὴν κεφαλὴν (ἐλλείπει τὸ ἀπὸ τῶν γονάτων κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ ἡ ρίς), κάθηται ἐπὶ θρόνου πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη, ἔχουσα ἐπὶ τῶν γονάτων τὴν δεξιὰν καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς στρέφουσα μικρὸν τὸ ἱμάτιον πρὸς τὰ ἐμπρός, παρὰ τὸν ὦμον. Ἔμπροσθεν δ' αὐτῆς ἵστατο ὀρθία ἑτέρα **γυνή,** ἧς σώζεται ἐν τῷ λίθῳ μέρος τῆς κεφαλῆς καὶ ἡ τὸ κράσπεδον τοῦ ἱματίου κρατοῦσα ἄκρα δεξιὰ χείρ. Καλὴ ἑλληνικὴ τέχνη.

Sybel 67.

141. Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἔχον ἐν τῷ ἐπιστυλίῳ τὴν ἐπιγραφήν:

Μιλτιαδης Ευπραξις Πλαταιικη

Ὕψ. 1,15 πλ. 0,78.

Δεξιὰ κάθηται ἐπὶ σκίμποδος γυνή, ἡ **Εὔπραξις**, ἥτις εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, περικαλύπτον καὶ τὸν ἐπὶ τῶν γονάτων ἀριστερὸν βραχίονα, καὶ δεξιοῦται πρὸ αὐτῆς ἱστάμενον ὄρθιον πωγωνοφόρον ἄνδρα, τὸν ἑαυτῆς σύζυγον, ὡς φαίνεται, **Μιλτιάδην**, ὅστις εἶνε ἐνδεδυμένος ἱμάτιον περικαλύπτον ὁλόκληρον τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα, πλὴν τοῦ στήθους, καὶ ἔχει στάσιν τοιαύτην, ὥστε φαίνεται ὅτι στηρίζει τὸ ἀριστερὸν πλάγιον τοῦ σώματος ἐπὶ ῥάβδου, μὴ ὁρατῆς ἐν τῷ λίθῳ. Τέχνη ἑλληνικῶν χρόνων, τοῦτο ἔχουσα κυρίως τὸ ἴδιον, ὅτι αἱ μορφαὶ δὲν ἔχουσι τὸν ἰδανικὸν ἐκεῖνον καὶ συνήθη τύπον τῶν ἐπιτυμβίων ἀναγλύφων, ἀλλ' εἶνε ἐν προσωπικῇ τινι ὁμοιότητι πεποιημέναι.

Sybel 70. Constantin 61, 29.

142. Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἔχον ἐν τῷ κάτω γείσῳ τοῦ ἀετώματος τὴν ἐπιγραφήν:

Μνησιστρατη

Εὑρέθη ἐν Σαλαμῖνι, ἐν ἔτει 1830, καὶ ἔκειτο ἐν τῇ ἐν Αἰγίνῃ συλλογῇ ἐπὶ Καποδιστρίου. Ὕψ. 2,05 πλ. 1,20.

Ἀριστερὰ ἵσταται ὀρθία πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη ἡ **Μνησιστράτη** (ἐλλείπει ἡ ἄκρα δεξιὰ χεὶρ καὶ ἡ ρ[illegible]), ἥτις εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, κα[illegible]-πτον καὶ τὴν κεφαλήν, ἔχει τὴν κατὰ τὸν ἀγκῶνα [illegible]-

καμμένην ἀριστερὰν πρὸς τὰ ἐμπρὸς τεταμένην καὶ ἐδεξιοῦτο πρὸ αὐτῆς ἱστάμενον πωγωνοφόρον **ἄνδρα** (ἄκρα δεξιὰ χεὶρ ἐλλείπει· πρόσωπον, ἀριστερὸς βραχίων καὶ πόδες ἀποκεχρουσμένοι), τὸν αὐτῆς σύζυγον, ὡς φαίνεται, ὅστις ἔχει τὴν ἀριστερὰν καθειμένην καὶ εἶνε ἐνδεδυμένος ἱμάτιον, καταλεῖπον τὸ στῆθος καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα γυμνόν. Τέχνη καλῶν ἑλληνικῶν χρόνων.

Sybel 56. Hyedemann 190. *'Αρχ. 'Εφημερὶς* (Πιττάκης) 1853 σ. 1002 ἀρ. 1789.—Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 64 ἀρ. 68. — Lebas: *Inscr.* 4, 1670.— Κουμανούδης: *'Αττ. ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβιοι* ἀρ. 3157.

** **143.** 'Επιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ἐλλιπὲς τὸ δεξιὸν μέρος. Εὑρέθη παρὰ τὴν κοίτην τοῦ 'Ιλισσοῦ ἐν τῇ θέσει «Χαμόστερνες», ἐν ἔτει 1874, καὶ προέρχεται ἐξ ἐπιτυμβίου μνημείου, ὅπερ εἶχε τοιχία μετὰ παραστάδων ἑκατέρωθεν καὶ ἀέτωμα ἄνω, ὡς φαίνεται, εἶχε δηλ. τοιοῦτον σχῆμα καὶ συστατικὰ μέρη, οἷα ἔχουσι τὰ ὑπ' ἀρ. 150 καὶ 151. Ὕψ. 1,68 πλ. 1,07.

'Αριστερὰ ἵσταται γυμνὸς πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένος **νεανίας** (ἐλλείπει ὁ δεξιὸς πῆχυς, ἡ ἄκρα ἀριστερὰ χεὶρ καὶ ἡ ρίς), αὐτὸς ὁ ἀποθανών, ὡς φαίνεται, ὅστις εἰκονίζεται ἐν ἰδανικῇ ὅλως μορφῇ, στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ δεξιοῦ ποδός, ἔχων ἔμπροσθεν αὐτοῦ χιαστῶς τὸν ἀριστερόν, προσκάθηται μικρὸν ἐπὶ τετραγωνικῆς ἐπὶ δύο βαθμίδων παραστάδος, ἐφ' ἧς ἔχει ἐπιθέσει τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων τῆς χλαμύδος, ἐν ᾧ τὸ ἕτερον, συνεπτυγμένον, ἐξήρτηται ἐκ τοῦ ἐπὶ τούτῳ κεκαμμένου κατὰ τὸν ἀγκῶνα ἀριστεροῦ βραχίονος. 'Εκράτει δὲ ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀριστερᾷ

χειρὶ βραχεῖαν πρὸς θήραν χρησιμεύουσαν ράβδον, ἧς μέρος σώζεται ἐν τῷ λίθῳ, καὶ εἶχεν ἐπ' αὐτῆς, ὡς φαίνεται, τὴν ἄκραν δεξιάν. Παρὰ τοὺς πόδας δὲ αὐτοῦ ὑπάρχει δεξιὰ μὲν ὁ πιστὸς αὐτοῦ κύων, ρινηλατῶν, ἀριστερὰ δὲ γυμνὸς ἐπὶ τῆς ἄνω βαθμῖδος τῆς παραστάδος καθήμενος **παῖς**, ὁ δοῦλος αὐτοῦ, ὅστις ἔχων τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων, καὶ ἐπ' αὐτῶν προσεπικεκλιμένην τὴν κεφαλήν, θρηνεῖ τὸν ἀπολεσθέντα κύριόν του. Ἔμπροσθεν δ' αὐτοῦ ἵσταται ὄρθιος **γέρων** πωγωνοφόρος (ἐλλείπει τὸ ἥμισυ περίπου τῶν ὀπισθίων τοῦ σώματος), ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅστις τὴν ἀριστερὰν στηρίζων ἐπὶ τῆς βακτηρίας του καὶ τὴν ἄκραν δεξιὰν ἔχων παρὰ τὸ πωγώνιον, εἶνε ἐστραμμένος καὶ ἐν ὑπερτάτῃ θλίψει ἀποβλέπει πρὸς τὸν πεφιλημένον αὐτῷ υἱόν.

Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο εἶνε ὄντως καλλιτέχνημα ποιηθὲν κατὰ τὴν Δ'. ἑκατονταετηρίδα, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς διαπλάσεως τῶν μορφῶν, ἐκ τῆς ἐκφράσεως καὶ ἐκ τῆς πτυχώσεως. Ἀλλ' ὑπὲρ πᾶν ἄλλο καταθέλγει καὶ συγκινεῖ τὸν θεατὴν ἡ σύνθεσις τοῦ ὅλου ἔργου καὶ ἰδίως ἡ κατανυκτικωτάτη παράστασις τοῦ θρηνοῦντος παιδός, καὶ ἔτι ἡ θαυμασίως ἐκπεφρασμένη ἐν τῷ λίθῳ ἀντίθεσις τῶν συναισθημάτων τοῦ γέροντος πατρὸς καὶ τοῦ ἀποθανόντος νεανίου, ἐκείνου μὲν ὑπὸ ἰσχυροτάτης θλίψεως κατεχομένου καὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ πόνου του τούτου, εἰς τὸν υἱόν του, τὰ ὄμματα ἔχοντος προσηλωμένα, τούτου δὲ ἐλάχιστα ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ παθήματι λυπουμένου, ἔχοντος τὸ βλέμμα μακρὰν προσηλωμένον καὶ οἱονεὶ ρεμβάζοντος. Ταῦτα καθιστῶσι τὸ προκείμενον ἔργον τῶν καλλίστων καὶ ἐπισημοτάτων ἀναγλύφων, κόσμημα ἀληθῶς τοῦ ἡμε-

τέρου Μουσείου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ σύνθεσις ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις ὑπ' ἀρ. 144 καὶ 160, ἀμφίβολον εἶνε ἂν αὕτη εἶνε ἐπίνοια τοῦ τὸ ὑπ' ἐξέτασιν ἀνάγλυφον ποιήσαντος τεχνίτου· πιθανώτερον εἶνε ὅτι ἅπαντα τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα, ἐν οἷς πρωτεύει τὸ ὑπ' ἐξέτασιν, ἔλαβον ἀφορμὴν ἐξ ἑτέρου ἔργου ἐξόχου τινὸς καλλιτέχνου.

Sybel 57. Constantin 61, 4.—*Arch. Zeitung* (Lüders) 32, σ. 162, 2. — *Rev. arch.* (Ravaisson) 1875 I σ. 353 πίν. 14. *Annali* (Brizio) 1876 σ. 67 πίν. H. Πρβ. καὶ *Anzeiger der Wiener Akademie* (Conze) 1875 σ. 54.

* **144.** Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, εὑρεθὲν ἐν Ἀθήναις, ἐν ἔτει 1840, παρὰ τὸν ἔξω Κεραμεικόν. Προέρχεται ἐξ ἐπιτυμβίου μνημείου, ὅπερ εἶχε τοιχία μετὰ παραστάδων ἑκατέρωθεν καὶ ἀέτωμα ἄνω, ὡς φαίνεται, εἶχε δηλ. τοιοῦτον σχῆμα καὶ συστατικὰ μέρη, οἷα ἔχουσι τὰ ὑπ' ἀρ. 150 καὶ 151. Ὕψ. 1,62 πλ. 0,80.

Ἐν τῷ ἀναγλύφῳ τούτῳ ἐπαναλαμβάνεται ἡ αὐτὴ παράστασις, ἥτις καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ 143. Μόνον διαφέρουσι ταῦτα κατὰ τοῦτο, ὅτι ὁ μὲν **γέρων** πατὴρ δὲν στηρίζεται ἐπὶ βακτηρίας, ὁ δὲ **νεανίας** υἱὸς ἐπερείδων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς ἄκρας δεξιᾶς χειρός, παρίσταται πενθῶν καὶ οἱονεὶ θρηνῶν, ἐν ᾧ ὁ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ φαίνεται μᾶλλον ρεμβάζων, καὶ ὁ **παῖς** κάθηται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, οὐχὶ ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς παραστάδος, ἥτις δὲν ἔχει τοιαύτας. Ἔτι δὲ παρατηρητέον ὅτι ἐν τούτῳ ὑποδηλοῦται, ὅτι ὁ ἀποθανὼν νέος ἦτο ἀθλητής, καθ' ὅσον ὁ παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ θρηνῶν παῖς,

κρατεῖ στλεγγίδα καὶ ἐλαιοφόρον ληκύθιον, ἐν ᾧ ἐν ἐκείνῳ ὑποδηλοῦται ὅτι ἦτο κυνηγός. Ὑπὸ τεχνικὴν δ' ἔποψιν ἐξεταζόμενον τὸ προκείμενον ἀνάγλυφον, εἶνε ὑποδεέστερον τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ.

Sybel 53. Heydemann 203. Martinelli 158.—*Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Πιττάκης) 1841 σ. 468 ἀρ. καὶ πίν. 721.—Stephani: *Ausruh. Herakles* 6, 1, σ. 39.—Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 35 ἀρ. 3.— *Annali* (Brizio) 1876 σ. 68.— Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 1011.

143. Ἐπιτύμβιος στήλη μετ' ἀναγλύφου ἐν βαθέως ἐγγεγλυμμένῳ πλαισίῳ, ἀπολήγουσα ἄνω εἰς ἀποκεκρουσμένον ἐν μέρει ἀνθέμιον, ὑφ' ὃ ἡ ἐπιγραφή:

Πριχων

Εὑρέθη ἐν Καρύστῳ, ἐν ἔτει 1848. Ὑψ. 1,60 πλ. 0,39. Ὕψος τοῦ ἀναγλύφου 1,05. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ἀγένειος ἀνήρ, ὁ **Πρίκων,** ἵσταται ὄρθιος, κατ' ἐνώπιον εἰκονισμένος, μικρόν τι πρὸς ἀριστερὰν κλίνων τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλήν, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ δεξιοῦ ποδός, ἐνδεδυμένος ἱμάτιον καταλεῖπον γυμνὸν τὸ στῆθος καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα, καὶ κρατῶν ἐν μὲν τῇ κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένῃ καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἐστραμμένῃ δεξιᾷ στλεγγίδα, ἐν δὲ τῇ παρὰ τὴν ὀσφὺν ἀριστερᾷ ἐλαιοφόρον δι' ἱμάντων ἀνηρτημένον ληκύθιον. Παρὰ τὸν δεξιὸν δ' αὐτοῦ πόδα εἰκονίζεται κύων, πρὸς αὐτὸν ἔχων τὴν κεφαλὴν ἀνυψωμένην καὶ ἐστραμμένην. Καλὴ ἑλληνικὴ τέχνη.

Sybel 59. Heydemann 396.—*Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Πιττάκης) 1854 σ. 1176 ἀρ. 2271.—*Ber. d. Sächs. Ges. d. Wiss.* (Bursian) 1860 σ. 190.—Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 36 ἀρ. 6

146. Ἐπιτύμβιον ὅλως ἔκτυπον ἐν μέρει ἀνάγλυφον, πολλαχῶς ἐφθαρμένον. Εὑρέθη ἐν Σαλαμῖνι καὶ προέρχεται ἐξ ἐπιτυμβίου μνημείου, ὅπερ εἶχεν ἑκατέρωθεν τοιχία μετὰ παραστάδων καὶ κατὰ τὸ ἄνω μέρος ἀέτωμα, εἶχε δηλ. τοιοῦτον σχῆμα καὶ συστατικὰ μέρη, οἷα ἔχουσι τὰ ὑπ᾽ ἀρ. 150 καὶ 151. Ὑψ. 1,76 πλ. 1,02.

Δεξιὰ ἵσταται ὄρθιος ἐν ὅλως ἐξέχοντι ἀναγλύφῳ πεποιημένος **ὁπλίτης** (ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, ἥτις ἦτο ἔνθετος, ὁλόκληρος ὁ ἀριστερὸς βραχίων καὶ τὸ ἀριστερὸν σκέλος, ἡ ἄκρα δεξιὰ χείρ, τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ δεξιοῦ ποδὸς καὶ τῆς ἀσπίδος), αὐτὸς ὁ ἀποθανών, ὡς φαίνεται, ὅστις φέρει χιτῶνα καὶ θώρακα, ἔχει τὴν ἀσπίδα ἐστηριγμένην ὀρθίαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, παρὰ τὸ ἀριστερὸν σκέλος, καὶ ἐπέθετε τὴν ἄκραν δεξιὰν ἐπὶ πρὸ αὐτοῦ ἱσταμένου ὅλως ἀποκεκρουσμένου μικροῦ **παιδός**, τοῦ υἱοῦ του, ὡς φαίνεται. Ὄπισθεν δὲ τοῦ παιδὸς τούτου, εἰς τὸ βάθος, εἰκονίζεται ἐν ταπεινῷ ἀναγλύφῳ ὁ τοῦ ἀποθανόντος πατὴρ (πρβ. καὶ ἀρ. 143 καὶ 144), **γέρων** πωγωνοφόρος, περιτετυλιγμένος τὸ σῶμα ὁλόκληρον ἐν τῷ ἱματίῳ αὐτοῦ καὶ στηριζόμενος διὰ τῆς δεξιᾶς ἐπὶ τῆς βακτηρίας του. Ἐν τῷ ἐδάφει δὲ τοῦ ἀναγλύφου, μεταξὺ τοῦ γέροντος καὶ τοῦ ὁπλίτου, παρὰ τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ πρώτου, εἶνε κεχαραγμένον ἀνεστραμμένον Α.

Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο εἶνε καλῶν ἔτι ἑλληνικῶν χρόνων ἔργον καὶ τοῦτο ἔχει κυρίως τὸ ἐνδιαφέρον, ὅτι ἡ κεφαλὴ τοῦ γέροντος δὲν ἔχει τὰ συνήθη ἐν τοῖς ἐπιτυμβίοις ἀναγλύφοις ἰδανικὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γνωρίσματα, ἀλλ' εἶνε ἐν προσωπικῇ ὁμοιότητι καὶ ἐν ἄκρᾳ φυσικῇ πραγματικότητι ἐξειργασμένη.

Sybel 55. Heydemann 398. Constantin 61, 18.—*Bullettino* (Ussing) 1846 σ. 177 (;).

* **147.** Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἔχον ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου τὴν ἐπιγραφήν:

Καλλιστω Φιλοκρατους Κονθυληθεν

Εὑρέθη ἐν Σπάτᾳ τῆς Ἀττικῆς, ἐν τῇ θέσει «Μαζαρέϊκα», ἐν ἔτει 1883. Ὕψ. 1,70 πλ. 0,96.

Ἀριστερὰ κάθηται ἐπὶ σκίμποδος πρὸς δεξιὰν μικρὸν ἐστραμμένη, τὴν κεφαλὴν ὅμως κατ' ἐνώπιον ἔχουσα, γυνὴ ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καλύπτον καὶ τὴν κεφαλήν, ἡ **Καλλιστώ**, ἥτις τὴν μὲν κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένην δεξιὰν ἔχει ἐπὶ τῶν μηρῶν, διὰ δὲ τῆς κεκαμμένης ὡσαύτως καὶ πρὸς τὰ ἄνω φερομένης ἀριστερᾶς στρέφει μικρὸν πρὸς τὰ ἐμπρὸς τὸ ἱμάτιον. Ἔμπροσθεν δ' αὐτῆς ἵσταται ὀρθία κατ' ἐνώπιον **νεᾶνις** (μέρος τοῦ δεξιοῦ πήχεως ἀποκεκρουσμένον), ἡ παιδίσκη αὐτῆς, κρατοῦσα ἐν τῇ ἀριστερᾷ πυξίδα, ἐξ ἧς ἐξάγει τι διὰ τῆς ἄκρας δεξιᾶς καὶ φέρουσα τὸν συνήθη ταῖς παιδίσκαις ἱματισμόν, μακρὸν στενὸν χιτῶνα, ἐπίβλημα μετὰ χειρίδων, μέχρι τῶν γονάτων καθῆκον, καὶ ἀνάδεσμον ἐξ ὑφάσματος ἐπὶ τῆς κόμης.

Ὑπὲρ τὰς δύο δὲ ἄνω πλευρὰς τοῦ ἀετωματίου ἐξέχει ἔτι ὁ λίθος, καὶ οὕτως εἶνε εἰκονισμένη ἐν ὅλως ταπεινῷ ἀναγλύφῳ, ἀκριβῶς ὑπὲρ τὴν κορυφὴν τοῦ ἀετωματίου, ὡς μέσον ἀκρωτήριον, θρηνοῦσα καὶ τὴν κόμην τῇ ἀριστερᾷ τίλλουσα Σειρήν, ἧς ἑκατέρωθεν δυσδιάκριτόν τι πρᾶγμα (πυξίς;), περιστερά, καὶ ἀλάβαστρον. Καλὴ ἑλληνικὴ τέχνη.

Παρνασσός 1883 σ. 88. — *Mittheilungen* (Milchhöfer) XII σ. 91 ἀρ. 43.

* **148.** Ἐπιτύμβιον ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἔχον ἐν τῷ ἐπιστυλίῳ τὴν ἐπιγραφήν:

Φρασικλεια

Εὑρέθη ἐν Ἀθήναις, παρὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ἐν ἔτει 1819· καὶ τότε μὲν διετηρεῖτο ἐν καλῇ καταστάσει, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Stackelberg γενομένης δημοσιεύσεως αὐτοῦ, νῦν ὅμως εἶνε τεθραυσμένον εἰς πέντε τεμάχια, αἱ μορφαὶ εἶνε πολὺ κατεστραμμέναι καὶ αἱ κεφαλαὶ τοῦ κορασίου καὶ τῆς νεάνιδος ἐλλείπουσι. Ὕψ. 1,75 πλ. 1,17.

Ἡ **Φρασίκλεια,** πολύπτυχον ἐνδεδυμένη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καλύπτον καὶ τὴν κεφαλήν, κάθηται ἀριστερὰ ἐπὶ σκίμποδος πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη, τὰς χεῖρας ἔχουσα ἐπὶ τῶν μηρῶν καὶ τὴν κεφαλὴν μικρὸν πρὸς τὰ κάτω, σύννους καὶ οἱονεὶ περίλυπος, κεκλιμένην. Ὄπισθεν δὲ τοῦ ἀριστεροῦ γόνατος αὐτῆς ἵσταται ὄρθιον, χιτῶνα καὶ ἱμάτιον ἐνδεδυμένον, **κοράσιον** (ἐλλείπει ἡ κεφαλή), ἡ μικρὰ αὐτῆς θυγάτηρ προφανῶς, ὅπερ εἶχε τὴν κεφαλὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν μητέρα του καὶ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας στηρίζει ἐπ' αὐτῆς, τὴν μὲν ἀριστερὰν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ γόνατος, τὴν δὲ δεξιὰν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς αὐτῆς χειρός. Ἔμπροσθεν δ' αὐτῆς ἵσταται ὀρθία μικρὸν πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένη **νεᾶνις** (ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, μέρος τοῦ στήθους καὶ τοῦ δεξιοῦ πήχεως), κρατοῦσα ἐν τῇ ἀριστερᾷ πυξίδα, ἐξ ἧς ἐξάγει τι διὰ τῆς ἄκρας δεξιᾶς· εἶνε δὲ αὕτη ἐνδεδυμένη ἐσωτερικῶς φόρεμά τι ἔχον χειρίδας, ἐφ' οὗ ἀχειρίδωτον χιτῶνα, πόρπῃ ἐπὶ τῶν ὤμων

συνεχόμενον. Καλλίστη τέχνη τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος, διακρινομένη διὰ τὴν ἐπιτυχῆ σύνθεσιν τοῦ ὅλου, τὴν διάταξιν τῶν καθ' ἕκαστα μορφῶν καὶ τὴν χαρίεσσαν πτύχωσιν τοῦ ἱματισμοῦ.

Sybel 54. Heydemann 625. Martinelli 2. — Stackelberg: *Gräber d. Hellenen* I, 36, 2 μετ' εἰκόνος. — Fr. Lenormant: *La voie sacrèe* σ. 55, 18. — Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 51 ἀρ. 13. — Κουμανούδης: *Ἀττικῆς ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβιοι* ἀρ. 3451.

149. Ἐπιτύμβιον μνημεῖον, ἔχον σχῆμα τοιοῦτον, οἷα εἶνε τὰ ὑπ' ἀρ. 150 καὶ 151, εὑρεθὲν ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ Θριασίου πεδίου, πλησίον τῆς Ἐλευσῖνος, θέσει «Χασιώτικα Καλύβια», ἔνθα πρῶτος παρετήρησεν αὐτό, ἐν ἔτει 1876, ὁ φιλάρχαιος κ. Τιμολέων Φιλήμων. Σύγκειται δὲ ἐκ πέντε αὐτοτελῶν μερῶν, ὧν ἀρχαῖα εἶνε μονον τὸ ἀνάγλυφον καὶ τὸ ἀντὶ τοῦ συνήθους ἀετώματος ὁριζόντιον γεῖσσον· τὰ λοιπὰ μέρη, ἤτοι τὸ βάθρον καὶ τὰ δύο ἑκατέρωθεν τοιχία, κατεσκευάσθησαν νῦν κατ' ἀπομίμησιν τῶν ἐν τοῖς ὑπ' ἀρ. 150 καὶ 151. Σωζόμενον ὕψος τῆς τὸ δεξιὸν καὶ ἄνω κυρίως μέρος ἀποκεχρουσμένης πλακός, ἐφ' ἧς τὸ ἀνάγλυφον, 1,55 πλ. 1,21. Ὕψος τοῦ γείσσου μετὰ τῶν ὀρθοκεράμων 0,10 πλάτος 1,55 πάχος 0,60. Μάρμαρον πεντελήσιον.

Ἐπὶ τοῦ γείσου ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή:

Επιχαρης	Δημοστρατη Θεοτιμου	Πλατων
Πλατωνος	Περγασειως	Επιχαρου
Οινα[ιο]ς	θυγ[α]τηρ μητηρ δε	Οιναιος
	[Πλ]ατωνος	

Ἀριστερὰ κάθηται ἐπὶ θρόνου ἐν ὅλως ἐξέχοντι ἀναγλύφῳ ἐξειργασμένος γέρων πωγωνοφόρος, ὁ Ἐπιχά-

ρης, ὅστις εἶνε ἐνδεδυμένος ἱμάτιον, καταλεῖπον τοὺς βραχίονας καὶ τὸ μέχρι τῆς κοιλίας ἄνω μέρος τοῦ σώματος γυμνόν, καὶ τὴν μὲν ἀριστερὰν ἔχει ἡπλωμένην ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ, τὴν δὲ δεξιὰν ἀνέχει πρὸς τὰ ὀπίσω, κεκαμμένην κατὰ τὸν ἀγκῶνα, καὶ στηρίζει ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου ἐρείσματος τοῦ θρόνου. Ἔμπροσθεν δὲ τούτου ἵσταται ὄρθιος, ἐν ἐξέχοντι ὡσαύτως ἀναγλύφῳ ἐξειργασμένος, γυμνὸς πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐστραμμένος νεανίας (ἐλλείπει ἡ κεφαλή, ἥτις ἦτο ἔνθετος), ὁ υἱὸς αὐτοῦ **Πλάτων,** ὅστις τὴν μὲν ἀριστερὰν ἔχει ἀφελῶς κατὰ μῆκος τοῦ σώματος καθειμένην, τὴν δὲ δεξιὰν στηρίζει ἐπὶ τοῦ ἰσχίου· φέρει δὲ χλαμύδα συνεπτυγμένην, ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου διὰ τῶν ὀπισθίων διερχομένην καὶ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πήχεως καταπίπτουσαν, ὅθεν κατέρχεται εἰς τὰ κάτω. Μεταξὺ δὲ τοῦ γέροντος καὶ τοῦ νεανίου εἰκονίζεται ἐν ταπεινῷ ἀναγλύφῳ ὀρθία ἱσταμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον ἐνδεδυμένη γυνὴ (ἐλλείπει ἡ κεφαλή), ἡ **Δημοστράτη,** ἧς διακρίνονται ἐν τῷ λίθῳ οἱ βραχίονες, μέρος τοῦ κατὰ τὸ στῆθος ἱματισμοῦ καὶ τὸ ὑπὸ τὸ κάθισμα τοῦ θρόνου κατώτερον μέρος τοῦ σώματος, ὀλίγον κάτωθεν τῶν γονάτων. Ὄπισθεν δὲ τοῦ γέροντος διακρίνεται ἑτέρα, ἐν ταπεινῷ ὡσαύτως ἀναγλύφῳ ἐξειργασμένη, **γυνὴ** (ἐλλείπει ἡ κεφαλὴ καὶ μέρος ἐκ τοῦ κάτω σώματος), ἥτις ἐπερείδει τὸν ἀγκῶνα τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ τῆς κατὰ τὴν ὀσφὺν ἄκρας ἀριστερᾶς, καὶ εἶνε ἐνδεδυμένη χιτῶνα καὶ ἐπίβλημα μέχρι τῶν γονάτων καθῆκον, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι εἶνε ὑποδεέστερόν τι πρόσ πον, θεράπαινα (ἴδ. καὶ ἀρ. 147).

Τ ἀνάγλυφον τοῦτο διακρίνεται κυρίως διὰ τὴν ἐπὶ τὸ ἰδανι ·ντατον παράστασιν αὐτοῦ, διότι καὶ ὁ νεανίας καὶ

ἰδίως ὁ μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος γέρων, οὐδὲν ἔχουσι γνώρισμα θνητῶν, ἀλλ' εἰκονίζονται κυρίως ὡς θεοὶ ἢ ἥρωες· θὰ ἐποιήθη δὲ, κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς, κατὰ τοὺς πρώτους ἴσως χρόνους τῆς Γ'. ἑκατονταετηρίδος, ὡς ὀρθῶς ὁ κ. Foucart παρατηρεῖ (ἴδ. κατωτέρω Bulletin κτλ.).

Ἐφημερὶς (Τιμολέων Φιλήμων) 1876, Δεκεμβρίου 21, ἀρ. 356. — *Ἀθήναιον* (Εὐθ. Καστόρχης) τόμος Η'. σ. 147.— *Bull. cor. hellenique* (Κ. Μυλωνᾶς) 1880, πίν. 1 σ. 65.

* **150.** Μέγα ἐπιτύμβιον μνημεῖον, ναϊδιόσχημον, εὑρεθὲν ἐν Ἀθήναις, παρὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ἐν ἔτει 1861. Σύγκειται ἐκ πέντε αὐτοτελῶν μερῶν, ἤτοι α') ἐκ τοῦ βάθρου (ὕψ. 0,44 πλ. 2,25 πχ. 1,00), β') ἐκ τοῦ ἀναγλύφου (ὕψ. 1,80 πλ. 1,30) μετὰ τῆς πλίνθου, δι' ἧς εἶνε ἐμπεπηγμένον τῷ βάθρῳ, γ' καὶ δ') ἐκ τῶν δύο ἑκατέρωθεν εἰς παραστάδα πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἀποληγόντων τοιχίων (ὕψ. 1,82 πλ. 0,14 βάθος 0,60), ὧν σώζεται μόνον μέρος τι ἐκ τῶν κάτω, (τὸ λοιπὸν ἄνω μέρος συνεπληρώθη νῦν), καὶ ε') ἐκ τοῦ μετ' ἐπιστυλίου ἀετώματος (ὕψ. 0,38), οὗ ἐλλείπει τὸ νῦν συμπεπληρωμένον δεξιὸν μέρος. Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή:

[Προκλειδης . . . .]ατου	Αρχιππη Μειξιαδου Αιγιλιοθεν	Προκλης Προκλειδου Αιγιλιευς
		Προκλειδης Παμφιλου Αιγιλιε[υς]

Ἡ τελευταία ἐπιγραφὴ «Προκλείδης Παμφίλου Αἰγιλιεὺς» ἐχαράχθη ἐν τῷ λίθῳ ὑστερώτερον.

Ἀριστερὰ κάθηται ἐπὶ θρόνου ἐν ὅλως ἐξέχοντι ἀναγλύφῳ ἐξειργασμένος γέρων πωγωνοφόρος (ἐλλείπει ἡ

νῦν γύψῳ συμπεπληρωμένη δεξιὰ χεὶρ μετὰ μέρους τοῦ πήχεως), ὁ **Προκλείδης,** ὅστις εἶνε ἐνδεδυμένος ἱμάτιον καταλεῖπον γυμνὸν τὸ στῆθος καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα, ἔχει τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῶν μηρῶν καὶ δεξιοῦται πρὸ αὐτοῦ ἱστάμενον, ἐν ὅλως ἐξέχοντι ἀναγλύφῳ ὡσαύτως εἰκονισμένον, γενειῶντα ὁπλίτην, τὸν υἱὸν αὐτοῦ **Προκλῆν** (ἐλλείπουσιν αἱ γύψῳ νῦν συμπεπληρωμέναι δεξιὰ χεὶρ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος καὶ ἀριστερὰ κνήμη μέχρι τοῦ μέσου ἄκρου ποδός)· οὗτος εἶνε ἐνδεδυμένος χιτῶνα καὶ ἐπ' αὐτοῦ θώρακα μετ' ἐπωμίδων, φέρει κατὰ τὸ ἀριστερὸν πλάγιον ξίφος (ἐλλείπει ἡ λαβή, ἥτις ἦτο πρόσθετος) ἐν τῷ κολεῷ, ὃν κρατεῖ τῇ ἄκρᾳ ἀριστερᾷ χειρί, καὶ ἔχει χλαμύδα, ἥτις συνεπτυγμένη φέρεται περὶ τὴν ὀσφὺν καὶ τὰ νῶτα καὶ οὕτως ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ πήχεως κατέρχεται εἰς τὰ κάτω, μέχρι τοῦ χιτῶνος καθήκουσα. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων μορφῶν, εἰς τὸ βάθος, ἵσταται ὀρθία κατ' ἐνώπιον, ἐν ἧττον ἐξέχοντι ἀναγλύφῳ εἰκονισμένη γυναικεία μορφή, ἡ **Ἀρχίππη,** ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καλύπτον καὶ τὴν κεφαλήν, ἔχουσα τὴν κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένην δεξιὰν παρὰ τὸ στῆθος, ὑπὸ τοὺς μαστούς, καὶ ἐπ' αὐτῆς στηρίζουσα τὸν ἀριστερὸν ἀγκῶνα, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς στρέφει μικρὸν πρὸς τὰ ἐμπρὸς τὸ ἱμάτιον.

Κατὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ μνημείου ἐσώζοντο λείψανα χρωματισμοῦ, ἐρυθροῦ μὲν ἐν τῷ ἐδάφει τοῦ ἀναγλύφου, κυανοῦ δὲ ἐν τῷ ἱματισμῷ τοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθημένου γέροντος. Ὡς πρὸς δὲ τὸ βάθρον τοῦ μνημείου, παρατηρητέον ὅτι ἔμπροσθεν καὶ κατὰ μῆκος τοῦ ἀναγλύφου ἔχει βαθεῖαν κατακλινῆ ἐγκοπήν, γενομένην ἴσως ἵνα

καταρρέωσιν εὐκόλως τὰ ἐκ τῶν ὑετῶν ὕδατα οὕτως ὥστε νὰ μὴ μένωσιν ἐπὶ τοῦ βάθρου καὶ ἐπιφέρωσι βλάβην εἰς τὸ μνημεῖον.

Ὑπὸ τεχνικὴν δὲ ἔποψιν ἐξεταζόμενον τὸ προκείμενον μνημεῖον, τοῦτο κυρίως ἔχει τὸ ἐνδιαφέρον, ὅτι αἱ μορφαί, ἰδίως ἡ κεφαλὴ τοῦ ὁπλίτου, ἔχουσιν ὅλως ὑποκειμενικὸν χαρακτῆρα, καταφανῆ ἐν τῇ διαθέσει τῆς κόμης καὶ ἐν τῷ σχηματισμῷ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στόματος, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου ἔχουσί τι τὸ παράδοξον καὶ ἄηθες ἐν τῇ ἐκφράσει καὶ στεροῦνται τῶν συνήθων ἐκείνων γνωρισμάτων τῶν τῆς Δ'. χυρίως ἑκατονταετηρίδος ἀναγλύφων, δι' ὧν ταῦτα συγκινοῦσι τὸν θεατήν· θὰ ἐποιήθη δὲ ἴσως κατὰ τὴν Γ'. ἑκατονταετηρίδα.

Sybel 2604, 2614, 2621. Kekulé 375, 401. — *Bullettino* (Pervanoglu) 1861 σ. 140.— Lenormant: *La voie sacrée* I σ. 119.—Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 62 ἀρ. 35. — *Arch. Zeitung* (C. Curtius) 29 σ. 13(6). — Friederichs-Wolters: *Bausteine* ἀρ. 1050.

* **131.** Μέγα ἐπιτύμβιον μνημεῖον, ναϊδιόσχημον, εὑρεθὲν ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ἐν ἔτει 1861. Σύγκειται ἐκ πέντε αὐτοτελῶν μερῶν, ἤτοι ά) ἐκ τοῦ βάθρου, οὗ τὸ ἐλλεῖπον ἀριστερὸν ἥμισυ συνεπληρώθη νῦν (ὕψ. 0,39 πλάτος κατὰ τὴν γενομένην συμπλήρωσιν 2,00 πχ. 1,00), β') ἐκ τοῦ μετὰ τῆς πλίνθου, δι' ἧς εἶνε ἐμπεπηγμένον τῷ βάθρῳ, ἀναγλύφου (ὕψ. 2,14 πλ. 1,20), γ' καὶ δ') ἐκ τῶν δύο ἑκατέρωθεν εἰς παραστάδα ἰωνικοῦ ρυθμοῦ εἰς τὰ ἐμπρὸς ἀποληγόντων τοιχίων (ὕψ. 2,14 πλ. 0,15 βάθος 0,65) καὶ ε') ἐκ τοῦ μετ' ἐπιστυ-

λίου ἀετώματος (0,32), οὗ τὸ μέσον ἀκρωτήριον, ὃ ἔχει κεχωρισμένην συμφυεῖ τῷ ἀετώματι βάσιν, ἦτο πρόσθετον. Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή:

Αριστοναυτης Αρχεναυτο Αλαιευς

Ἐν ὅλως ἐξέχοντι, σχεδὸν ὁλογλύφως ἐξειργασμένῳ, ἀναγλύφῳ, εἰκονίζεται νεανίας ἀγένειος ὁπλίτης, ὁ **Ἀριστοναύτης** (ἐλλείπουσιν αἱ ἄκραι χεῖρες καὶ μέρος τῆς ἀσπίδος, τὸ γύψῳ νῦν συμπεπληρωμένον ὁλόκληρον ἀριστερὸν σκέλος, πλὴν τοῦ ἄκρου ποδός, καὶ ὁ συμπεπληρωμένος ὡσαύτως ἄκρος δεξιὸς πούς), ὅστις ἔχει στάσιν ὁρμῶντος κατὰ πολεμίου καὶ οὕτω κινεῖται ἐξ ἀριστερῶν πρὸς δεξιάν, λίαν διεστηκότα ἔχων τὰ σκέλη καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ, τοῦ ἐπὶ ἀνωμάλου τὴν ἐπιφάνειαν ἐξέχοντος ἐδάφους βεβηκότος, στηριζόμενος, ἔχων ἐστραμμένον τὸ ἄνω τοῦ σώματος μέρος σχεδὸν κατ' ἐνώπιον· φέρει δὲ χιτῶνα καὶ ἐπ' αὐτοῦ θώρακα καὶ κρατεῖ ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἀσπίδα, ἐν ᾧ τὴν δεξιὰν ἔχει μικρὸν κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένην καὶ πρὸς ἀριστερὰν τεταμένην, ὡς εἰ ἐκράτει δι' αὐτῆς, ὡς φαίνεται, ξίφος· ἔχει δὲ καὶ χλαμύδα συνεπτυγμένην ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου εἰς τὰ κάτω τοῦ σώματος, ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν καταπίπτουσαν, καὶ φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κωνικὸν πῖλον, ἔχοντα ἐν τῇ κάτω ὑπὲρ τὸ μέτωπον περιφερείᾳ ὀπὰς πρὸς προσάρτησιν πράγματός τινος.

Κατὰ τὴν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὀρθογραφίαν θὰ ἐποιήθη τὸ ἀν[illegible]φον τοῦτο κατὰ τὴν Δ'. ἑκατονταετηρίδα· ἡ ἐργασί[illegible]ς, ἰδίως ἡ τοῦ κορμοῦ, δὲν διακρίνεται ἐπὶ λεπτότ[illegible]ι ἐπιμελείᾳ. Ἡ κεφαλὴ δὲ εἶνε ἐξειργασμένη ἐν

πλήρει ὑποκειμενικῇ ὁμοιότητι (ἴδ. καὶ ἀρ. 150) καὶ ἔχει λίαν περίεργον τὴν μορφήν.

Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ βάθρον τοῦ ὅλου μνημείου ἔχει, ἣν καὶ τὸ τοῦ ὑπ' ἀρ. 150 κατακλινῆ ἐγκοπήν, περὶ ἧς ἴδε τὰ ἐν τῷ ἀριθμῷ ἐκείνῳ εἰρημένα. Κατὰ τὴν ἀνακάλυψιν δὲ τοῦ ἀναγλύφου ἐσῴζοντο ἴχνη χρωματισμοῦ· τὸ ἐσωτερικὸν δηλ. τῆς ἀσπίδος ἦτο, κατὰ Πιττάκην, ἐρυθρῷ χρώματι κεχρωματισμένον καὶ ἡ πλάξ, ἐφ' ἧς τὸ ἀνάγλυφον, ἤτοι τὸ ἔδαφος αὐτοῦ, κυανῷ.

Sybel 944. Kekulé 400, 14, 15. Martinelli 103.—*Bullettino* (Pervanoglu) 1862 σ. 27 καὶ (Rousopoulos) 1863 σ. 172.—*'Αρχ. 'Εφημερὶς* (Πιττάκης) 1862 σ. 21 ἀρ. 40 πίν. 8 α, β. —*Arch. Zeitung* (C. Curtius) 29 σ. 13.—Lenormant: *La voie sacrée* σ. 114 ἀρ. 38.

182. 'Επιτύμβιον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἐλλιπὲς τὸ κάτω ἥμισυ περίπου μέρος, ἀντὶ ἀετώματος ἔχον ἄνω τριγωνικὴν ἁπλῶς προεξοχὴν τοῦ λίθου, ἀποτελοῦσαν οἱονεὶ τύμπανον ἀετώματος κεκοσμημένον ἀναγλύπτῳ ἀνθεμίῳ. Σωζόμενον ὕψος 0,88 πλ. 0,55.

'Επὶ τοῦ ἐπιστυλίου ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

Διων Κυδαθηναιευς Λυσιστρατη Δεξικρατεια

Δεξιὰ κάθηται ἐπὶ σκίμποδος πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένη γυνή, ἡ **Δεξικράτεια,** ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, καλύπτον καὶ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, καὶ τὴν μὲν ἀριστερὰν ἔχουσα ἐπὶ τῶν μηρῶν, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς δεξιουμένη πωγωνοφόρον πρὸ αὐτῆς ἱστάμενον ἄ[illegible]ια, τὸν **Δίωνα,** ὅστις εἶνε ἐνδεδυμένος ἱμάτιον καταλε[illegible]ον γυμνὸν τὸ στῆθος καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα, καὶ στ[illegible]ζει

που, εἰς τὸ βάθος, τὸν κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένον καὶ ὅλως ὑπὸ τοῦ ἱματίου κεκαλυμμένον ἀριστερὸν βραχίονα. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων μορφῶν, εἰς τὸ βάθος, ἵσταται ὀρθία κατ' ἐνώπιον ἡ **Λυσιστράτη,** ἐνδεδυμένη ἀχειρίδωτον χιτῶνα, ἔχουσα τὴν κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένην ἀριστερὰν παρὰ τὸ στῆθος, ὑπὸ τοὺς μαστούς, καὶ στηρίζουσα ἐπ' αὐτῆς τὸν ἀγκῶνα τῆς δεξιᾶς, ἐφ' ἧς, πρὸς τὰ ἄνω φερομένης, ἔχει προσεπικεκλιμένην μικρὸν τὴν κεφαλήν. Κοινὴ τέχνη ἑλληνικῶν χρόνων.

Sybel 2143.

153. Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἔχον ἑκατέρωθεν παραστάδας, ἐλλιπὲς τὸ ἄνω μέρος. Ὑψ. 0,80 πλ. 0,72.

Ἀριστερὰ κάθηται ἐπὶ σκίμποδος **γυνὴ** (ἐλλείπει ἡ κεφαλή), ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ἥτις ἀνοικταῖς ἀγκάλαις ὑποδέχεται ὀρθίαν πρὸ αὐτῆς ἱσταμένην καὶ τὸν αὐτὸν ἱματισμὸν φέρουσαν **γυναῖκα** (ἐλλείπει ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ ἄκρα δεξιὰ χείρ), ἥτις προσκλίνει μικρόν, οἱονεὶ ἵνα περιπτύξηται αὐτήν. Ἡ πρώτη ἅπτεται τῆς δευτέρας διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς κατὰ τὸ μετακάρπιον τῆς ἀριστερᾶς, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κατὰ τὸν ἀγκῶνα τῆς δεξιᾶς.

Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἐνδιαφέρει κυρίως διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παράστασιν, διάφορον οὖσαν τοῦ συνήθους ἐν τοῖς ἐπιτυμβίοις ἀναγλύφοις τυπικοῦ χαιρετισμοῦ. Τέχνη ἑλληνικῶν χρόνων.

Sybel 67.

154. Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον, ναϊδιόσχημον, ἀποκεκρουσμένον τὴν ἄνω δεξιὰν γωνίαν, εὑρεθὲν κατὰ Πιτ-

τάκην ἐν Πειραιεῖ, ἐν ἔτει 1838. Ὕψ. 1,12 πλ. 0,77. Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή:

Δαμασιστρατη Πολυκλειδου

Ἀριστερὰ κάθηται ἐπὶ θρόνου, οὗ τὸ δεξιὸν πλάγιον ἔρεισμα ὑποβαστάζει Σφίγξ, πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη γυνή, ἡ **Δαμασιστράτη**, ἥτις εἶνε ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, καλύπτον καὶ τὴν κεφαλήν, στηρίζει τὸν ἀγκῶνα τῆς ἀριστερᾶς ἐπὶ τοῦ μηροῦ, φέρουσα οὕτω τὴν ἄκραν χεῖρα πρὸς τὸ ἄνω καὶ στρέφουσα μικρὸν δι' αὐτῆς πρὸς τὰ ἐμπρός, κατὰ τὸν λαιμόν, τὸ ἱμάτιον, καὶ δεξιοῦται πρὸ αὐτῆς ὄρθιον ἱστάμενον πωγωνοφόρον **ἄνδρα** (ἐλλείπει μέρος τοῦ ὄπισθεν κρανίου)· οὗτος εἶνε ἐνδεδυμένος ἱμάτιον, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου κατερχόμενον περικαλύπτει οὕτω τὸ σῶμα, ὥστε καταλείπει γυμνὸν τὸ στῆθος καὶ ἀμφοτέρους τοὺς βραχίονας, καὶ ἔχει καθειμένον τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, κρατῶν ἐν τῇ ἄκρᾳ χειρὶ στλεγγίδα (;). Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων μορφῶν ἵσταται ὀρθία κατ' ἐνώπιον ἑτέρα **γυνή**, ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ἔχουσα τὴν κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένην δεξιὰν παρὰ τὸ στῆθος, ὑπὸ τοὺς μαστούς, καὶ στηρίζουσα ἐπ' αὐτῆς τὸν ἀγκῶνα τῆς ἀριστερᾶς, φέρουσα οὕτω πρὸς τὰ ἄνω τὴν ἄκραν ἀριστερὰν καὶ ἐπικλίνουσα μικρὸν τὴν κεφαλὴν ἐπ' αὐτῆς. Ὄπισθεν δὲ τῆς ἐπὶ τοῦ θρόνου καθημένης Δαμασιστράτης, ἵσταται ὀρθία πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη ἡ **θεραπαινὶς** αὐτῆς, ἐνδεδυμένη ποδήρη στενὸν χιτῶνα καὶ χειριδωτὸν ἐπίβλημα, φέρουσα τὸν συνήθη τοῖς ὑποδεεστέροις προσώποις κεφαλόδεσμον, καὶ στηρίζουσα τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ ὄπισθεν ἐρείσματος τοῦ θρόνου. Τέχνη καλῶν ἑλληνικῶν χρόνων.

Sybel 71. Kekulé 155. Πιττάκης 600. Martinelli 73. Constantin 61, 19. — *Ἀρχ. Ἐφημερὶς* (Πιττάκης) 1840 σ. 368 ἀρ. καὶ πίν. 469. — *Bullettino* (Curtius) 1840 σ. 68. — *Kunstblatt* 1840 σ. 216, 213. — Rangabé: *Antiq. helleniques* II ἀρ. 1699.—Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 61 ἀρ. 33.

155. Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἔχον ἑκατέρωθεν παραστάδας, ἐλλιπὲς τὸ ἄνω μέρος. Εὑρέθη κατὰ Πιττάκην ἐν Πειραιεῖ, ἐν ἔτει 1835. Σωζόμενον ὕψος 1,12 πλ. 0,75.

Ἀριστερὰ ἵσταται ὄρθιος μικρὸν πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένος **ἀνὴρ** (ἐλλείπει ἡ κεφαλή), ἐνδεδυμένος ἀχειρίδωτον χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καταπίπτον καὶ καλύπτον τὸ λοιπὸν σῶμα πλὴν τοῦ στήθους καὶ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, συνέχων παρὰ τὸν ὦμον διὰ τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς τὸ ἱμάτιον καὶ κρατῶν ἐν τῇ ἄκρᾳ δεξιᾷ στλεγγίδα. Πρὸ αὐτοῦ δὲ ἵσταται ὄρθιος γυμνὸς πρὸς αὐτὸν ἐστραμμένος **παῖς**, ὁ δοῦλος αὐτοῦ (ἐλλείπει ἡ κεφαλή), ὅστις ἔχει ἐσταυρωμένας ἐπὶ τῆς κοιλίας τὰς χεῖρας καὶ κρατεῖ ἐν τῇ ἀριστερᾷ δι' ἱμάντων ἀνηρτημένον ἐλαιοφόρον ληκύθιον. Κοινὴ ἑλληνικὴ τέχνη.

Sybel 64. Kekulé 7. Πιττάκης 11. — Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 28 ἀρ. 1.

156. Κάτω δεξιὸν μέρος ἀναγλύφου, τοιούτου, οἷα τὰ ὑπ' ἀρ. 143 καὶ 144. Εὑρέθη κατὰ Πιττάκην ἐν Ἀθήναις ἐν ἔτει 1831, καὶ ἐδωρήθη τῇ Ἐφορείᾳ ὑπὸ Λουκᾶ Πύρ[illegible]υ. Ὕψ. 0,92 πλ. 0,42.

Σ[illegible]εται ἐν αὐτῷ ὁ ἀριστερὸς ποὺς ἀπὸ τοῦ μηροῦ καὶ

ὁ κάτω δεξιὸς μετὰ μέρους τῆς κνήμης γυμνοῦ πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένου **νεανίου,** ὅστις κάθηται μικρὸν ἐπὶ παραστάδος, ἐφ' ἧς ἔχει ἐπιθέσει τὴν χλαμύδα. Παρὰ τοὺς πόδας δ' αὐτοῦ κάθηται γυμνὸς **παῖς,** ὁ δοῦλος αὐτοῦ, ἔχων ἐσταυρωμένας ἐπὶ τῶν γονάτων τὰς χεῖρας καὶ κρατῶν ἐν τῇ δεξιᾷ δι' ἱμάντων ἐξηρτημένον ἐλαιοφόρον ληκύθιον.

Kekulé 297. Πιττάκης 360. Ἴδε καὶ τὴν ἐν ἀρ. 143 καὶ 144 βιβλιογραφίαν.

157. Ἐπιτύμβιος στήλη, ἧς τὸ ἄνω μέρος ἀποκεκομμένον. Ὕψ. 0,84 πλ. 0,37.

Ἐν ἀναγλύφῳ (ὕψ. 0,33), οὐχὶ ἐν ἐγγεγλυμμένῳ πλαισίῳ, ὡς συνήθως, ἀλλ' ἐξέχοντι τῆς βάσεως, εἰκονίζεται δεξιὰ κατ' ἐνώπιον γυμνὸς ἱστάμενος ὄρθιος **νεανίας,** τὴν κεφαλὴν μικρὸν πρὸς ἀριστερὰν ἔχων κεκλιμένην, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς καὶ ἱκανῶς τὸ ἰσχίον ἔχων προβεβλημένον, τοὺς βραχίονας ἔχων καθειμένους, καὶ κρατῶν ἐν τῇ δεξιᾷ ἄκρᾳ χειρί, παρὰ τὸν μηρόν, στλεγγίδα, δι' ἧς ἀποξύει τὸ σῶμα. Πρὸ αὐτοῦ δὲ ἵσταται ὄρθιος δεξιὰ ἐστραμμένος γυμνὸς **παῖς,** ὁ δοῦλος αὐτοῦ, ὡς φαίνεται, ὅστις στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἔχων πρὸ αὐτοῦ χιαστῶς κεκλιμένον τὸν ἀριστερόν, καὶ φέρει τὴν τοῦ κυρίου του χλαμύδα, ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου ἔχων αὐτὴν καὶ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ συγκρατῶν. Τέχνη ἑλληνικῶν χρόνων.

Sybel 109.

158. Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐπιστεφόμενον ἄνω τὸ γείσου, ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή:

Καλλι[στρατη;]

Εὑρέθη ἐν Πειραιεῖ. Ὕψ. 0,67 πλ. 0,50. Ὕψος τῆς μορφῆς 0,55.

Ἡ θανοῦσα **Καλλιστράτη** εἶνε μικρὸν ὄρθιον ἱστάμενον καὶ πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένον κοράσιον, ἐνδεδυμένον ποδήρη μετὰ μικρῶν χειρίδων χιτῶνα, ἔχον τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καθειμένον καὶ τὸν δεξιὸν προτεταμένον ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος, καὶ κρατοῦν ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ ἄκρᾳ χειρὶ ριπίδα(;), ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ πτηνόν. Πρὸ τοῦ κορασίου εἰκονίζεται πρὸς αὐτὸ ὁρμῶν καὶ τὸ σῶμα ἠνωρθωμένον ἔχων μέγας κύων. Τέχνη ἑλληνικῶν χρόνων.

Sybel 82. Heydemann 52.—Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 36 ἀρ. 16. — Κουμανούδης: *Ἀττικῆς ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβιοι* ἀρ. 3736.

* **159.** Ἐπιτύμβιον πρόστυπον ἀνάγλυφον ἀπολῆγον ἄνω εἰς ἀέτωμα. Εὑρέθη ἐν Ὠρωπῷ. Ὕψ. 0,78 πλ. 0,46. Ὕψος τῶν μορφῶν 0,31.

Ὑπὸ τὸ ἀέτωμα εἶνε γεγραμμένη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

Πλαγγων Τολμιδου Πλαταικη
Τολμιδης Πλαταευς

Νεᾶνις ἐνδεδυμένη ποδήρη ἀχειρίδωτον χιτῶνα καὶ ἱμάτιον περικαλύπτον τὸ κατώτερον μέρος τοῦ σώματος, ἡ **Πλαγγών**, εἰκονίζεται ἐν τῇ ἐσχάτῃ τοῦ βίου στιγμῇ· ἐπὶ κλίνης δηλ. οὖσα κατακεκλιμένη ἠνωρθώθη μικρὸν καὶ καταπίπτει αὖθις, θνήσκουσα, ἐν τῷ μέσῳ δύο περιποιουμένων καὶ συγκρατουσῶν αὐτὴν γυναικείων μορφῶν. Τούτων ἡ μὲν ὄπισθεν αὐτῆς, πρὸς δεξιάν, ἥτις εἶνε ἐνδεδυμένη μακρὸν χιτῶνα μετὰ ἐπιβλήματος καὶ φέρει κεφαλόδεσμον, εἶνε **θεραπαινίς**· ἔχει δὲ τὸν ἀριστερὸν βρα-

χίονα παρὰ τὸν λαιμὸν τῆς θνησκούσης καὶ ὑποστηρίζει αὐτὴν διὰ τῆς ἀριστερᾶς ὑπὸ τὸν ἀγκῶνα τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος. Ἡ δὲ πρὸ αὐτῆς, πρὸς ἀριστεράν, ἡ ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον ἐνδεδυμένη, εἶνε ἴσως ἡ **μήτηρ** αὐτῆς, ἥτις ἔσπευσεν ἤδη πρὸς βοήθειαν καὶ ὑποστηρίζει τῇ δεξιᾷ τὸν ἀριστερὸν τῆς θνησκούσης βραχίονα, κατὰ τὸ μετακάρπιον, ἐν ᾧ τὴν ἀριστερὰν ἔχει τεταμένην πρὸς αὐτήν, ἄπελπις καὶ ὑπὸ ἰσχυρᾶς λύπης κατειλημμένη. Ὄπισθεν δὲ ταύτης, πρὸς ἀριστεράν, ἵσταται ὄρθιος πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένος ὁ πατὴρ τῆς θνησκούσης **Τολμίδης**, ἀνὴρ πωγωνοφόρος ἱμάτιον ἐνδεδυμένος, ὅστις εἰκονίζεται θρηνῶν ἐπὶ τῷ παθήματι τῆς θυγατρὸς καὶ στηρίζει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς χειρός, ἐν ᾧ τὴν κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένην δεξιὰν ἔχει παρὰ τὸ στῆθος.

Κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο θὰ ἐποιήθη ἐν τῇ Δ'. ἑκατονταετηρίδι· ἐνδιαφέρει δὲ κυρίως διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παράστασιν, μοναδικὴν οὖσαν.

Sybel 123.— Lebas: *Mon. Figurés* πίν. 71.— *Mittheilungen* (Körte) III σ. 326 ἀρ. 21.

160. Ἐπιτύμβιος στήλη μετ' ἀναγλύφου ἀπολήγουσα ἄνω εἰς ἀνθέμιον καὶ ἔχουσα ὑπ' αὐτὸ τὴν ἐπιγραφήν:

Χρυσαλλις Φαιδριας
Μυρτη Ανακαιευς

Εὑρέθη ἐν Πειραιεῖ. Ὕψ. 0,88 πλ. 0,36. Ὕψος ἀναγλύφου 0,31.

Ἀριστερὰ κάθηται ἐπὶ θρόνου πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη

ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον ἐνδεδυμένη γυνή, ἡ **Χρυσαλλίς**, ἥτις ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ δεξιοῦται πρὸ αὐτῆς ἱστάμενον ὄρθιον πωγωνοφόρον ἄνδρα, **Φαιδρίαν** τὸν ἑαυτῆς σύζυγον, ὡς φαίνεται, ὅστις εἶνε ἐνδεδυμένος ἱμάτιον καταλεῖπον γυμνὸν τὸ στῆθος καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα. Μεταξὺ δὲ τούτων, εἰς τὸ βάθος, ἵσταται ὀρθία κατ' ἐνώπιον, τὴν κεφαλὴν ἔχουσα μικρὸν πρὸς δεξιὰν κεκλιμένην, γυναικεία μορφή, ἡ **Μύρτη**, ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ἔχουσα τὴν κατὰ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένην δεξιὰν παρὰ τὸ στῆθος, ὑπὸ τοὺς μαστούς, καὶ τὴν ἄκραν ἀριστερὰν παρὰ τὸν ὦμον, ἔνθα συνέχει δι' αὐτῆς τὸ ἱμάτιον. Κοινὴ ἑλληνικῶν χρόνων τέχνη, ἐκτέλεσις ἀτελής.

Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο δὲν εἶνε εἰργασμένον ἐν ἐγγεγλυμμένῳ, ὡς συνήθως, πλαισίῳ, ἀλλ' ἐξέχει τῆς ἐπιφανείας τῆς πλακός, ὥσπερ καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 163.

Sybel 88. Heydemann 831. Constantin 61, 34(6).

*** 161.** Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἔχον κατὰ τὰ ἄνω ἀέτωμα καὶ ὑπ' αὐτὸ κυμάτιον καὶ τὴν ἐπιφάνειαν οὕτως ἐγγεγλυμμένην, ὥστε σχηματίζονται ὑπὸ τὸ κυμάτιον οἱονεὶ ἐπιστύλιον καὶ ἑκατέρωθεν παραστάς. Εὑρέθη ἐν Κορίνθῳ καὶ ἔκειτο ἐν τῷ ἐκεῖ Ἐπαρχείῳ μέχρι τοῦ 1885, ὅτε ἐκομίσθη ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ. Ὕψ. 0,74 κάτω πλάτος 0,50 ἄνω 0,46.

...ι τῆς κάτω πλευρᾶς τοῦ ἀετώματος ὑπάρχει ἡ ἐπιγρ...ή:

Αλκιας Φωκευς

Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο εἶνε τῶν καλουμένων κοιλαναγλύφων· ἡ ἐπιφάνεια δηλ. τῶν ἐν αὐτῷ εἰκονιζομένων μορφῶν εἶνε αὐτὴ ἡ τοῦ λίθου ἐπίπεδος ἐπιφάνεια καὶ μόνον ἡ τὰς περιφερείας τῶν μορφῶν ἀποχωρίζουσα εἶνε κοίλως ἐγγεγλυμμένη πρὸς διάκρισιν τοῦ περιγράμματος τῶν μορφῶν. Τὰ καθέκαστα δὲ τῆς ἐπιφανείας τῶν μορφῶν ἦσαν χρώματι τὸ πάλαι δεδηλωμένα οὕτως, ὥστε τὸ μνημεῖον τοῦτο δύναται ἐξ ἴσου καὶ εἰς τὰς γραπτὰς ἐπιτυμβίους στήλας νὰ καταταχθῇ.

Ὁ **Ἀλκίας** εἰκονίζεται ὡς γυμνός, τὰ ὀπίσθια μᾶλλον τοῦ σώματος πρὸς τὸν θεατὴν ἔχων ἐστραμμένα, πολεμιστής, φέρων περικεφαλαίαν καὶ χιτῶνα συνεπτυγμένον καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος ἐρριμένον οὕτως, ὥστε κατέρχεται μέχρι τοῦ ἐδάφους· κρατεῖ δὲ ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ ἀσπίδα, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ ἀκόντιον, καὶ παρίσταται ἐν ὁρμητικῇ πρὸς ἀριστερὰν βαίνων στάσει καὶ ἐπὶ τοῦ πτώματος γυμνοῦ ἐκτάδην κειμένου **πολεμίου** πατῶν, ἀμυνόμενος διὰ τῆς ἀσπίδος καὶ προσβάλλων διὰ τοῦ ἀκοντίου οὕτως, ὥστε ἔχει τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος πρὸς τὰ ἐμπρὸς κεκλιμένον καὶ τὰ σκέλη εἰς ἄκρον διεστηκότα.

Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας δύναται νὰ παραβληθῇ τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο πρὸς τὰς ἐπὶ τῶν ἀγγείων τοῦ καλουμένου αὐστηροῦ ρυθμοῦ παραστάσεις· ἀλλ' ὑπὸ ἀνατομικὴν ἔποψιν ἐξεταζόμενον ἔχει πολὺ τὸ παράδοξον καὶ ἐνιαχοῦ (οἷον ἐν τῇ πραστάσει τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τοῦ πολεμιστοῦ καὶ τῶν χειρῶν τοῦ ἐκτάδην κειμένου ἀνδρὸς) ἀνακριβές. Ἕνεκα δὲ τῆς τεχνοτροπίας αὐτοῦ ταύτης δύσκολον εἶ[...] νὰ ὁρισθῶσιν οἱ χρόνοι αὐτοῦ· ἀρχαϊκὸν δὲν φαίνεται ὅτι [...]ιε, ἀλλ' οὐδὲ δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι εἶνε ὑστερώτε[...] [...]ῆς

Γ'. τοὐλάχιστον π. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἕνεκα τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς, ἃ δυνατὸν εἶνε νὰ ἀναχθῶσι καὶ εἰς τὴν Δ'. ἑκατονταετηρίδα. Περίεργον δὲ καὶ διδακτικώτατον εἶνε τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παράστασιν, ἥτις διαφέρουσα τῆς τυπικῆς καὶ ἐξιδανισμένης ἐπὶ ἐπιτυμβίων μνημείων παραστάσεως εἶνε ἀληθὴς ἐν πλήρει πραγματικότητι εἰκὼν μαχομένου πολεμιστοῦ, οἱονεὶ ἐκ μεγάλης παραστάσεως μάχης εἰλημμένη, οὕτως, ὥστε ἄνευ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς μορφῆς τοῦ ἀναγλύφου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἐπιγραφῆς, τῇ βοηθείᾳ μόνης τῆς παραστάσεως ἀδύνατον ἦτο νὰ ἐκλάβῃ τις αὐτὸ ὡς ἐπιτύμβιον.

Εὑρετήριον Γεν. Ἐφορείας ἀρ. 60.—*Mittheilungen* (E. Loevy) XI σ. 150 πίν. V.

162. Ἐπιτύμβιον πρόστυπον ἀνάγλυφον, ἐλλιπὲς τὸ κάτω μέρος, ἐπιστεφόμενον ἄνω ὑπὸ γείσου μετ' ὀρθοκεράμων, ὑφ' ὃ ἡ ἐπιγραφή:

Δημοκλειδης Δημητριο

Ἀγένειος, ζώνῃ περὶ τὴν ὀσφὺν ἐζωσμένον μικρὸν ἀχειρίδωτον χιτῶνα ἐνδεδυμένος ἀνήρ, ὁ **Δημοκλείδης**, κάθηται περίλυπος ἐπὶ πρῴρας πλοίου, ἐφ' ἧς ἔχει ἐπιθέσει τὴν χλαμύδα, πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένος, ἔχων τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ στηρίζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς διὰ τοῦ ἀγκῶνος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ γόνατος ἐπερειδομένης δεξιᾶς· ὄπισθεν δ' αὐτοῦ, πρὸς δεξιάν, κεῖται ἐπὶ το[illegible]αστρώματος τοῦ πλοίου ἡ ἀσπὶς καὶ ἐπ' αὐτῆς ἡ πε[illegible]φαλαία αὐτοῦ. Τὸ κάτω δὲ μέρος τοῦ πλοίου θὰ ἐδ[illegible]το καὶ ἀπεχωρίζετο βεβαίως ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τῆς

πλακός διὰ χρώματος, δι' οὗ θὰ ἦσαν δεδηλωμένα πρὸς τούτοις καὶ πολλὰ καθ' ἕκαστα καὶ αὐτὴ ἡ θάλασσα. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ ἀποθανὼν Δημοκλείδης θὰ ἦτο, ὡς φαίνεται, ὁπλίτης τῶν ἐπὶ πλοίων μαχομένων· ἴσως δὲ καὶ ἀπέθανεν ἢ ἔπεσε μαχόμενος ἐν πλοίῳ, ὥστε ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ ἀνάγλυφον θὰ ἐχρησίμευεν ὡς κενοτάφιον. Τέχνη τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων καὶ ἐκ τῆς ὀρθογραφίας φαίνεται.

Sybel 95. Martinelli 164. Constantin 57.

* **163.** 'Επιτύμβιον πρόστυπον ἀνάγλυφον, ἔχον ἑκατέρωθεν παραστάδας ὑποβασταζούσας οἱονεὶ ἐπιστύλιον, ἐφ' οὗ ἀναγεγλυμμένα ἀνθέμια (πρβ. καὶ ἀρ. 131). Εὑρέθη κατὰ Πιττάκην ἐν Πειραιεῖ, ἐν ἔτει 1831. Ὑψ. 0,87 πλ. 0,61.

Δεξιὰ εἰκονίζεται ἐπὶ σκίμποδος καθημένη καὶ πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένη **γυνή,** ἐνδεδυμένη ποδήρη πολύπτυχον χιτῶνα καὶ ποδῆρες ὡσαύτως πλουσίως πτυχούμενον ἱμάτιον, καλύπτον καὶ τὴν κεφαλήν, καὶ τὴν μὲν ἀριστερὰν ἔχουσα ἐπὶ τῶν γονάτων, τὴν δὲ δεξιὰν πρὸς τὰ ἄνω κεκλιμένην μέχρι τοῦ λαιμοῦ, ἔνθα ἀνέχει καὶ στρέφει δι' αὐτῆς πρὸς τὰ ἐμπρὸς τὸ ἱμάτιον. Πρὸ αὐτῆς δὲ ἵσταται ὀρθία πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη ἑτέρα **γυνή,** στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς καὶ ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ὅπερ, ἀπὸ τῶν ὤμων μέχρι τῶν ἄκρων ποδῶν καθῆκον, κρατεῖ καὶ στρέφει πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἀμφοτέραις ταῖς χερσί, τῇ μὲν δεξιᾷ κατὰ τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας, τῇ δὲ ἀριστερᾷ κατὰ τὸν

ἀριστερὸν ὦμον. Ἀξιόλογος τέχνη τῆς Ε'. ὡς φαίνεται, ἑκατονταετηρίδος μικρόν τι αὐστηρὰ τὸν ρυθμόν, διακρινομένη ἐπὶ ἁρμονίᾳ ἐν τῇ συνθέσει καὶ ἐπὶ κάλλει ἐν τῇ παραστάσει τῶν μορφῶν.

Sybel 85. Kekulé 320. Πιττάκης 391. Martinelli 81. —*Annali* (Gerhard) 1837 σ. 121.—Pervanoglu: *Grabsteine* σ. 49 ἀρ. 9. — *Arch. Zeitung* (Michaelis) 29 σ. 139 (8)

* **163α.** Κορωνὶς ἐπιτυμβίου μνημείου ἀναγλύπτοις ἀνθεμίοις κεκοσμημένη, ὑφ' ἣν ἡ ἀντικρὺ ἐπιγραφή: Εὑρέθη ἐν Ἀθήναις 250 βήματα βορειοδυτικῶς τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐν ἔτει 1861.

Οιδε ιππεης απεθανον εν Κορινθωι· Μελησιας Ονητοριδης Λυσιθεος Πανδιος Νικομαχος· εν Κορωνειαι.
φυλαρχος Αντιφανης Θεαγγελος Φανης Δημοκλεης Δεξιλεως Ενδηλος· Νεοκλειδης

Τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀνήγειραν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν ἔξω Κεραμεικὸν πρὸς τιμὴν τῶν ἐν ταῖς μάχαις περὶ τὴν Κόρινθον καὶ Κορώνειαν, ἐν ἔτει 394 π. Χ. πεσόντων Ἀθηναίων· εἶνε δὲ αὐτὸ τὸ μνημεῖον, ὃ ἀναφέρει ὁ Παυσανίας (1, 28, 2) λέγων τάδε: «Κεῖνται δὲ καὶ οἱ περὶ Κόρινθον πεσόντες», καὶ τὸ μόνον, ὃ εἰς ἡμᾶς περιῆλθεν ἐκ τῶν πολλῶν ἐκεῖ κατὰ τὸν Κεραμεικὸν μνημείων, ἃ ἡ πόλις εἶχεν ἀνεγείρει εἰς τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς πεσόντας εἰς διαφόρους πολέμους. Μῆκος 2,25. Ὕψ. 0,48.

Curtius-Kaupert: *Atlas von Athen* σ. 4 μετ' εἰκόνος ἐν σελίδι 3.— Κουμανούδης: *Ἀττικῆς ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβιοι* ἀρ. 13.—*Sitzberich. d. Berl. Akad.* (U. Köhler) 1870 σ. 273.— *Mittheilungen* (Milchhoefer) V σ. 168(1).

164. Ἐπιτύμβιος στήλη μετ' ἀναγλύφου ἐν

πλαισίῳ, λήγουσα ἄνω εἰς μέγα ἀνθέμιον. Ὕψ. 1,43 κάτω πλάτος 0,35 ἄνω 0,30. Ὕψος ἀναγλύφου 0,34.

Δεξιὰ κάθηται ἐπὶ θρόνου πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένη ποδήρη μετὰ μικρῶν χειρίδων χιτῶνα καὶ ἱμάτιον ἐνδεδυμένη **γυνή,** ἔχουσα τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τῶν μηρῶν καὶ δεξιουμένη πρὸ αὐτῆς ὄρθιον ἱστάμενον πωγωνοφόρον **ἄνδρα,** ὅστις εἶνε ἐνδεδυμένος ἱμάτιον ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου, ἔνθα συγκρατεῖ αὐτὸ τῇ ἄκρᾳ ἀριστερᾷ χειρί, εἰς τὰ κάτω φερόμενον καὶ καταλεῖπον γυμνὸν τὸ στῆθος καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα. Κοινὴ ἑλληνικῶν χρόνων τέχνη, ἐκτέλεσις ἀτελής.

Sybel 78.

165. Ἐπιτύμβιος στήλη μετ' ἀναγλύφου λήγουσα ἄνω εἰς ἀέτωμα, ἔχουσα ἐν τῇ ἀριστερᾷ στενῇ πλευρᾷ ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω γεγραμμένην ἀρχαϊκὴν ἐπιγραφήν:

Πολυξεναια εμμι

Εὑρέθη ἐν Λαρίσσῃ, ἐν τῇ αὐλῇ ὀθωμανικοῦ τεμένους, ὅθεν ἐκομίσθη εἰς τὸ Κεντρικὸν Μουσεῖον ἐν ἔτει 1882. Ὕψ. 1,12, κάτω πλάτος 0,53 ἄνω 0,47. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ μαρμάρου εἶνε πετρώμασι κεκαλυμμένη.

Γυνὴ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους δι' ὁλοκλήρων τῶν πελμάτων τῶν ποδῶν, ἡ **Πολυξένη,** ἵσταται ὀρθία πρὸς δεξιὰν ἐστραμμένη, ἐνδεδυμένη χιτῶνα μετὰ διπλοϊδίου καὶ μικρὸν ἐπίβλημα καλύπτον καὶ τὴν κεφαλήν, ὃ ἀνέχει κατὰ τὸν λαιμὸν διὰ τῆς ἀριστερᾶς πρὸς τὰ ἐμπρός, καὶ κρατοῦσα ἐν τῇ παρὰ τὸ στῆθος δεξιᾷ καρπὸν ῥοιᾶς. Ἀρχαϊκὴ τέχνη τῶν μέσων περίπου χρόνων τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος.

Mittheilungen (U. Boissevain) VII σ. 77 καὶ (Brunn) ... 81 πίν. II.

ΓΠΤΑ ΝΕΩΣΤΙ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Ἐπιδαύρου	ἀρ.	70-102, 121-124
Δήλου	»	1, 21-23, 49, 56-61, 104, 128
Βοιωτίας (Πτῴου)	»	2-4, 10-12α, 15-20
Ἐλευσῖνος	»	5, 24-27, 106
Τεγέας (Πιαλὶ)	»	67-69
Ἄργους	»	105
Κορωπὶ Ἀττικῆς	»	41-42
Πειραιῶς	»	66
Ἐρετρίας	»	115
Κορίνθου	»	161

Τὸ **Κεντρικὸν Μουσεῖον** *εἶνε ἀνοικτὸν καθ' ἑκάστην, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Κυριακῆς, τὸ μὲν θέρος (1 'Απριλίου — 30 Σεπτεμβρίου) ἀπὸ 8 — 12 π. μ. καὶ 3 μ. μ. μέχρι δύσεως ἡλίου, τὸν δὲ χειμῶνα (1 'Οκτωβρίου ἕως 31 Μαρτίου) ἀπὸ 9 — 12 π. μ. καὶ 2 μ. μ. μέχρι δύσεως ἡλίου.*

Τὸ **Μουσεῖον τῆς 'Ακροπόλεως** *εἶνε ἀνοικτὸν καθ' ἑκάστην, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Κυριακῆς, τὸ μὲν θέρος ἀπὸ 7 — 12 π. μ. καὶ 3 μ. μ. μέχρι δύσεως ἡλίου, τὸν δὲ χειμῶνα ἀπὸ 9 — 12 π. μ. καὶ 2 μ. μ. μέχρι δύσεως ἡλίου.*

'Η **'Ακρόπολις** *εἶνε ανοικτὴ καθ' ἑκάστην, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Κυριακῆς, ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.*

Πωλεῖται ἐν τοῖς Μουσείοις, παρὰ τῷ θυρωρῷ,
ἀντὶ δραχμῶν **2**

☞ Τὸ γ'. τεῦχος ἐκδοθήσεται ἐντὸς τοῦ ἔτους **1887**.